DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

İMGE kitabevi

SHAKESPEARE

VI. HENRY

TÜRKÇESİ: HAMİT ÇALIŞKAN

William Shakespeare, 1564 yılının 23 Nisan'ında Stratford-Upon- Avon /Warwickshire'de doğmuştur. Yaşamına ilişkin kısıtlı bilgilerin çelişkilerle dolu olmasına rağmen kilise, belediye ve saray kayıtlarından saygın ve maddi düzeyi yüksek bir aileden gelme olduğu anlaşılmaktadır. Stratford - Upon - Avon'da öğrenimini tamamlamış, 1582'de bir toprak sahibinin kızı olan ve kendinden sekiz yaş büyük Anne Hathaway ile evlenmiştir. 1585'de Stratford'tan ayrılmıştır. Bu yılla, hakkındaki ilk atıfın göründüğü 1592 yılı arasında yaşamı ile ilgili hiç bir şey bilmiyoruz. 1613 yıllarında Stratford'a geri dönmüştür. 23 Nisan 1616'da Stratford'ta ölen William Shakespeare yaşamı boyunca 37 oyun, 154 sone ve 2 uzun ve konulu şiir yazmıştır. Tüm oyunları 1623 yılında arkadaşları tarafından yayınlanmıştır.

İMGE
kitabevi

SHAKESPEARE

VI. HENRY

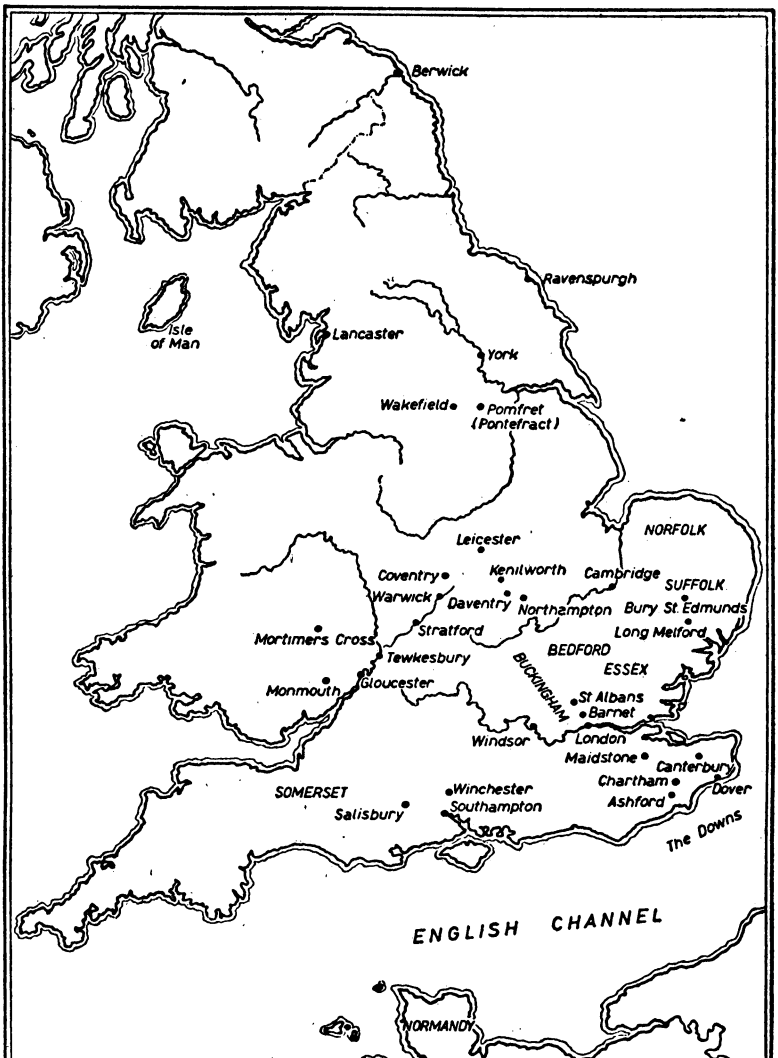
TÜRKÇESİ: HAMİT ÇALIŞKAN

3 CİLT BİR ARADA

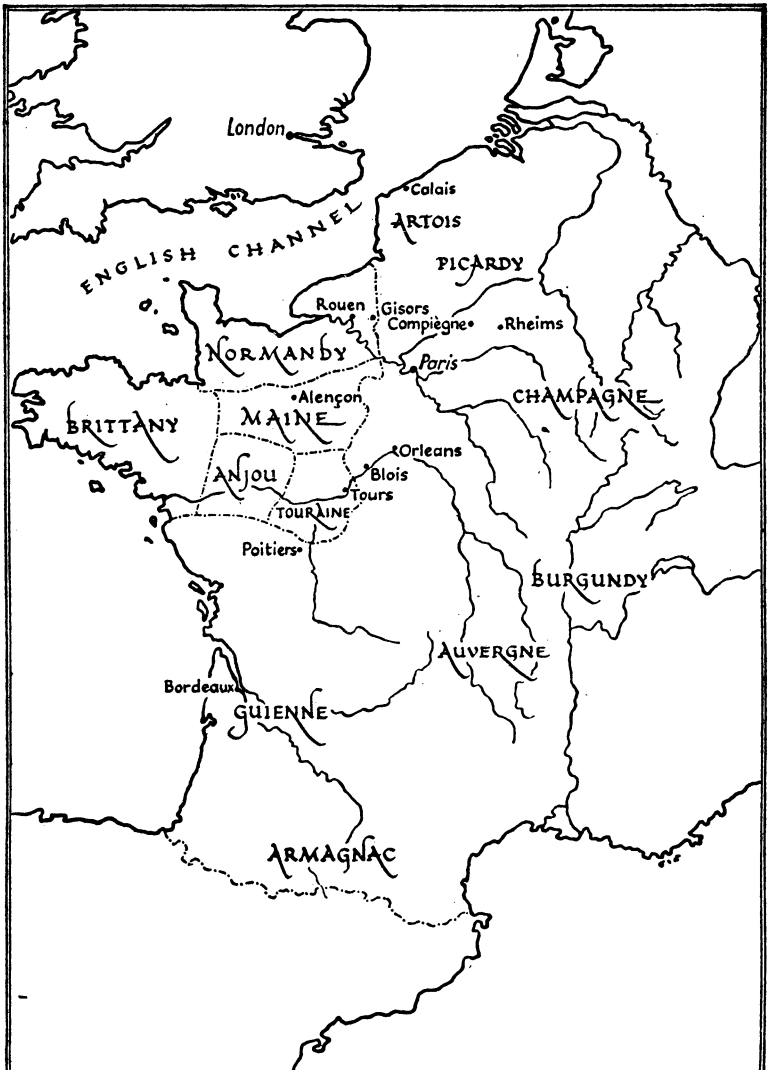
İMGE
kitabevi

İmge Kitabevi Yayınları: 83
Ocak 1994
Baskı ve Cilt: MF Ltd. Şti. 425 37 68
ISBN 975-533-072-0

İmge Kitabevi
Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 3 Kızılay / ANKARA
Tel: 417 01 37 - 418 19 42 - 425 52 02
Faks: 425 65 32

VI. HENRY OYUNUNDAKİ İNGİLTERE

VI. HENRY OYUNUNDAKİ FRANSA

VI. HENRY

I. BÖLÜM

ÖNSÖZ

Shakespeare'in 1399 yılında başlayıp 1485 yılına kadar geçen süre içinde İngiltere tahtına çıkan altı kralın yönetimleri sırasında siyasi ve askeri alanda ülkede yer alan olayları anlattığı sekiz oyununu iki dörtleme halinde incelemek artık gelenekselleşmiştir. Birinci dörtlemede üç bölümlük *VI. Henry* oyunları ve *III. Richard;* ikinci dörtlemede ise, *II. Richard*, iki bölümlük *IV. Henry* ve *V. Henry* yer almaktadır. Yazarın *VI. Henry* oyunlarının birinci bölümünü 1590 yılında yazdığı düşünülmektedir. Bu tarih, söz konusu oyunun Shakespeare'in yazdığı ilk oyunlardan biri olduğunu göstermektedir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısına kadar, Shakespeare'in bu oyunu Greene, Peele, Marlowe ve Nashe gibi isimlerden oluşan bir yazarlar grubu ile ortaklaşa yazdığı ileri sürülmüştür.[1] Hatta, Shakespeare'in sadece yazılan oyunda bazı düzeltmeler yaptığını düşünen eleştirmenler bile çıkmıştır. Kuşkusuz bu görüşlerin çıkış noktası diğer oyunlara oranla pek usta işi sayılamayacak *VI. Henry* oyunlarının Shakespeare gibi bir dahinin kaleminden çıkmış olamayacağı düşüncesidir. Bu eleştirmenler bağnaz bir Shakespeare hayranlığı ve sevgisi ile yazarın yazdığı ilk oyunlarda bile eksiklikler, acemilikler bulunabileceğini kabullenememektedirler. Ne var ki, *VI. Henry* oyunlarının Shakespeare tarafından tek başına yazıldığı günümüz eleştirmenlerinin tümü tarafından kabul edilmektedir.

Tarihin, geçmişin aynası, geleceğe ışık tutan ve tanrı tarafından yönlendirilen bir olaylar dizisi olduğu görüşünün tartışmasız kabul edildiği on altıncı yüzyılda Shakespeare'in oyun yazarlığı kariyerine tarih oyunları ile başlamasını normal karşılamak gerekir. Milliyetçilik duygularının çok güçlü olduğu bu dönemde halk sahnede İngiliz tarihinin parlak sayfalarının canlandırılmasını coşkuyla karşılamaktadır. Oyun yazarı Thomas Nashe 1592 yılında

VI. Henry hakkında şöyle yazmaktadır: "Fransızların başının belası yiğit Talbot sahnede başarıdan başarıya koşacağını, ölümünün sahnede birkaç kez canlandırılacağını ve en aşağı on bin seyircinin gözyaşlarıyla kemiklerini ıslatacağını bilseydi kim bilir ne kadar sevinirdi."[2] Bu alıntıdan da anlaşıldığı üzere, söz konusu oyunun birkaç kez sahneye konulması ve çok sayıda insanın, büyük bir duygu yoğunluğu içinde, İngiltere'nin kahraman komutanlarından Talbot'un başarılarını izlemesi tarih oyunlarına duyulan ilginin boyutlarının ne kadar büyük olduğunu göstermektedir. Yine, İngiliz oyun yazarlarından Thomas Heywood *Apology for Actors* başlıklı yapıtında tiyatro yapıtlarının, özellikle de tarih oyunlarının, önemine değinirken şöyle yazmıştır: "...oyunlar cahil insanları bilgili kılmakta, okula gitmemişlere tarih bilgisi vermekte, okuma yazma bilmeyenlere İngiltere tarihini tanıtmaktadır... Oyunlar bu amaç ve yöntemle yazılmakta, halka krallarına boyun eğmeyi öğretmekte, baş kaldıranların, isyan edenlerin, ülkeyi düzensizliğe itenlerin başlarına gelenleri göstererek halkı krala bağlılığa teşvik etmekte, onları her türlü ihanetten uzak tutmayı amaçlamaktadır."[3]

Shakespeare, *VI. Henry* oyunlarıyla kafasında kurduğu bir planın gerçekleştirilmesinde ilk adımı atmaktadır. İngiliz tarihinin en önemli dönemlerinden birini, IV. Henry'nin işlediği suçla başlayıp Tudor hanedanının tahta çıkmasıyla biten bir dönemi İngiliz seyircisine aktarmak için yola çıkmıştır. Shakespeare'in yararlandığı tarihçiler Edward Hall (*The Union of the Two Noble and Illustre Famelies of Lancastre and Yorke*, 1548), Raphael Holinshed (*Chronicles of England, Scotland and Ireland*, 1577, 1587) ve Robert Fabyan'dır (*The New Chronicles of England and France*, 1516)[4]. Kitapların yazım tarihine bakıldığında Shakespeare'in resmi görüşü yansıtan tarihçilerden yararlandığı anlaşılacaktır.

Konuları tarihten alındığı için oyunlarda destansı özellikler ağır basmaktadır. Aynı nedenden dolayı olayların sonuçlanması söz konusu değildir çünkü akıp giden zaman içinde tarih asla kesintiye uğramaz. Yine bu yüzden ilgisiz olaylar birbirlerine yapıştırılmış izlenimi uyanmaktadır. Peş peşe sıralanan olaylardan zayıf bir dramatik yapıda olanlar

vardır ama bu durum oyunun bütünlüğüne zarar vermemektedir.

Shakespeare'in oyunda bütünlüğü korumak için tarihsel olayları dilediği biçimde değiştirmesi, onlara istediği önemi kazandırması ve uygun gördüğü biçimde yorumlaması gerekmektedir. Yazar, tarihi parçalarken oyuna sağlam bir bütünlük kazandırmaktadır. Peş peşe gelen sahnelerden birbirleriyle bağlantısı yokmuş gibi görünenler, aslında okuyucuyu bir sonraki bölüme hazırlamaktadır. Bu nedenle, dramatik açıdan gereksiz kişiler oyunun sonraki bölümleri göz önünde bulundurularak *Birinci Bölüm*'e konulmuşlardır. Örneğin, Mortimer ve Temple Bahçesi sahneleri birinci bölümde geliştirilmemektedirler. Bu konular ikinci bölümde daha ayrıntılı olarak ele alınır. Shakespeare'in böyle davranmasına yol açan nedenlerin en önemlisi izleyicisini daha sonraki bölümlere hazırlamak kaygısıdır.

VI. Henry, Shakespeare'in tarih oyunları içinde İngiltere tarihinin en büyük dilimini inceleyen oyunudur. 1422 yılında V. Henry'nin ölmesiyle açılan oyun 1471 yılına kadar geçen kırk dokuz yıllık süreyi kapsar. *Birinci Bölüm*, 1422-1444, *İkinci Bölüm*, 1445-1455, *Üçüncü Bölüm* ise 1455-1471 yılları arasını ele alır. Yirmi iki yıllık bir süreyi kapsayan *Birinci Bölüm* 'de Shakespeare'in amacı, İngiltere'nin, Kral V. Henry'nin ölümüyle bir çıkmaza girmesi ve yıldızının yavaş yavaş sönmesine işaret etmektir. Bu yüzden, bir taraftan ülke içinde soylular arasında çıkan sürtüşmelere, diğer taraftan da İngiltere'nin denizaşırı topraklarında karşılaştığı tepkilere değinmektedir. Dolayısıyla, tarihte belli dönemleri seçip onları sahnede görüntülemek yerine, Shakespeare, tarihi küçük küçük parçalara ayırıp, büyük bir kısmını atıp geri kalanı ile gerçeğine hiç mi hiç benzemeyen bir yapı ortaya çıkarmaktadır. *VI. Henry* oyunlarının özellikle *Birinci Bölüm* 'ünde, yazar birkaç savaşı tek bir savaş gibi göstermekte, kronolojik sırayı alabildiğine bozmakta, yer ve kişi adlarını değiştirmekte, tarih içinde aynı ünvanı alan birkaç kişiyi bir kişiymiş gibi göstermektedir.[5]

Oyunun açılış sahnesinde, V. Henry'nin cenaze töreni sırasında içeri giren bir haberci Fransa'dan kötü haberler getirir:

Fransızlar tarafından geri alındığını söyleyerek listesini verdiği kent ve bölgeler aslında 1429 yılından 1451 yılına kadar geçen sürede kaybedilen yerlerdir. Hatta, habercinin kaybedildiğini bildirdiği kentlerden bazılarının daha sonraki perdelerde aslında kaybedilmediği görülür. (Habercinin listesinde Paris vardır ancak dördüncü perdede Henry bu kentte taç giyer. Ayrıca, Fransız veliahtının VII. Charles ünvanıyla taç giydiği (1429) bildirildiği halde Shakespeare, oyun boyunca Fransa Kralına, 'Dauphin' (Fransa veliahtlarına verilen genel ad) diye hitap etmekten vaz geçmez. Birinci sahnede içeri son giren haberci Talbot'un Fransızlar tarafından esir alındığını, Falstaff'ın kaçtığını bildirir, ki bu olay da 1429 yılında yapılan Patay savaşında, İngilizler Orleans kuşatmasından geri çekilirken gerçekleşmiştir.

Winchester ve Gloucester arasında 1425 yılında geçen sürtüşmenin ele alındığı üçüncü sahne dışında, ikinci perdenin ikinci sahnesine kadar tüm sahneler Orleans kuşatmasına adanmıştır. Jan Dark, ile Charles arasında cinselliği içeren bir ilişki olduğu ima edilmektedir. Salisbury, Orleans kuşatması sırasında bir top güllesi tarafından yaralanır ve Talbot'un kollarında can verir. Birinci sahnede esir düştüğü haber verilen Talbot serbesttir ve Fransızlara karşı savaşmaktadır dolayısıyla Fransızların elinden nasıl kurtulduğunun açıklaması gerekmektedir. Aslında Talbot kuşatma kaldırıldıktan sonra esir alındığı için, açıklaması daha sonra gerçekleşen olayların bir araya getirilmesinden oluşmaktadır. Orleans'ın aynı gece Talbot'un düzenlediği sürpriz bir saldırı sonucu geri alınması, Salisbury'nin Orleans'ın en büyük kilisesine gömülmesi gibi olaylar tarihte yer almamıştır.

Bundan sonraki üç sahnede Shakespeare İngiltere'deki huzursuzluğu ele alır. Bunlardan yalnızca üçüncüsü, Gloucester ve Winchester arasında Parlamentoda geçen sahne tarihte, 1426 yılında, yer almıştır. Bundan önceki iki sahne, Lancaster ve York aileleri arasında düşmanlığın çıkışını anlatan sahneler tümüyle kurgudur. Richard Plantagenet'ın amcası Mortimer hapishanede ölmemiştir; 1425 yılında görevli olarak gönderildiği İrlanda'da, otuz üç yaşında, vebadan ölmüştür. Shakespeare'in, Mortimer'i hapiste uzun yıllar acı çeken bir kişi

olarak çizmesi, Lancaster-York kapışmasını daha iyi anlamamıza ve aynı zamanda York tezine birazcık olsun sempati ile bakmamıza yardımcı olmaktadır. Gloucester ve Winchester arasındaki kavga yatıştırıldıktan sonra Kral, Richard Plantagenet'a, York mirasını verir. Aslında Richard Plantagenet'ın mirası hiçbir zaman kendisinden alınmamıştır. Söz konusu sahne, Kralın 1426 yılında ölen amcası Exeter'in, İngiltere'nin başında kara bulutlar dolaştığını bildirmesiyle sona erer. Exeter, oyun boyunca meydana gelen olayları yorumlayan, görüş bildiren tek kişilik bir koro görevi görmektedir.

Üçüncü perdenin ikinci sahnesinde yeniden savaş meydanına dönülür. Talbot'un yiğitliğine Fransızlar Jan Dark'ın kurnazlığı ile karşılık verirler. Fransızlar Rouen'i ele geçirirler ama aynı gün İngilizler kenti geri alırlar ve Bedford zaferi gördükten sonra can verir. Aslında Rouen 1450 yılına kadar İngilizlerin elinde kalmıştır. Bedford, Rouen'de ölüp orada gömülmüştür ama 1435 yılında ve kırk altı yaşındayken. Sonraki sahnede Jan Dark tatlı diliyle Burgundy'nin aklını çeler ve Fransız safına katılmasını sağlar. Tarihte Burgundy'nin İngilizlerle olan anlaşmasını bozup Fransızlara katılması 1435 yılında gerçekleşmiştir; Jan Dark ise 1431 yılında yakılarak idam edilmiştir.

Dördüncü perdenin birinci sahnesinde, VI. Henry, 1431 yılında Fransa Kralı olarak taç giyer; Talbot, 1442 yılında Shrewsbury Beyi ünvanını alır. York ve Somerset'a 1440'ların başında Fransa'yı ortaklaşa yönetmeleri görevi verilir. Dördüncü perdenin geri kalan bölümünde Talbot ve oğlunun Bordo yakınlarında mağlup edilmeleri ve savaş meydanında ölmeleri anlatılır; tarihte bu olay 1453 yılında yer almıştır. Shakespeare, Talbot'un, birbirlerine düşen İngiliz soylularının yiğit komutana destek yollamamaları yüzünden yenildiğini söylemektedir ancak York ile Somerset 1443 yılında gerçekleşen Normandiya seferinde birbirlerine yardım etmemişlerdir. Talbot'un oğlu Lisle, Shakespeare'in söylediği kadar genç değil, tersine otuz yaşlarında evli ve çocuk sahibi bir insandır.

Talbot'un ölümünden sonra, İngilizler açısından hiç de iyi maddeler içermeyen bir barış anlaşması imzalanır. VI. Hen-

ry'nin Armagnac Kontunun kızı ile evlenmesi planlanır ancak Fransızlarla barış koşullarını görüşen Suffolk bu planı bozar ve Henry'nin Margaret Anjou ile evlenmesini sağlar. Suffolk'un Margaret'e sırılsıklam aşık olduğu tarihçi Hall tarafından sadece ima edilmektedir ancak Shakespeare bu imadan yola çıkarak, konuyu allayıp pullayarak bir aşk hikayesi yaratmıştır. Shakespeare, son perdede yine tarihte büyük bir geri adım atarak Jan Dark'ın yakalanıp yargılanmasını (1430-1431) anlatır. Oyun boyunca İngilizler tarafından cadı, Fransızlar tarafından azize diye anılan Jan Dark yakılmaya götürüldüğü bu sahnede bir büyücü, fahişe ve iğrenç kişilikli bir insan olarak karşımıza çıkar. Gerçekte bu kötü özelliklerin hiçbirine sahip olmayan Jan Dark'ı böyle çizmekle Shakespeare, bizleri *İkinci* ve *Üçüncü Bölüm* 'lerin kötü kadını, iğrenç cadısı Margaret'e hazırlamaktadır. İngilizlerin başının belası Jan Dark ortadan kaldırılmıştır ancak bir başka Fransız İngiltere'de onulmaz yaralar açacaktır.

Shakespeare tarihsel gerçekleri böylesine değiştirir ve yirmi iki yıllık bir zaman diliminde yer alan olayların sıkıcı bir listesini vermez, tersine sadece dört savaşa değinerek oyuna yoğunluk kazandırır. Oyun söz konusu dört savaş etrafında döndüğü için öylesine hızla gelişir ki, okuyucu asla çeyrek yüzyıllık bir tarihi ele alan bir oyun okuduğunu düşünmez. Okuyucu öylece durmuş, gözünün önünden sinema şeridi gibi geçen olayları birbiri ardına izlemektedir. Geçmişte yer almış olayları anlattığı için seyircinin oyuna katılımı en alt düzeyde kalmak zorundadır. Tek yapabileceği, izlediği olaylardan kendine ders çıkarmasıdır.

Bir İngiliz kralının adını taşıyan oyunda kralı beş kez sahnede görürüz ve kral bu beş sahneden ikisinde Fransa'dadır. Yirmi yedi sahneden oluşan oyunda sadece yedi sahne İngiltere'de geçer. Buna karşın Fransa'daki İngiliz komutanı Talbot on iki sahnede yer alır, beş sahnede de adından söz edilir. Öyleyse oyunun kahramanı kimdir? Kral VI. Henry mi yoksa Talbot mu? Oyun neden çoğunlukla Fransa'da geçmektedir? İngiltere'de yer alan ve geliştirilme potansiyeli bulunan olaylar ve bu olaylara neden olan kişiler niçin uzun uzadıya incelenmemiştir? Tek bir cümle ile bu sorulara yanıt

vermek mümkündür: Oyunun kahramanı ne Henry, ne Talbot'tur; oyunun kahramanı, akıllara durgunluk verecek ölçüde büyük bir karmaşa ortamında var olma savaşı veren İngiltere'dir.

V. Henry'nin parlak zaferler kazanarak Fransa'yı da içine alan bir büyük devlet haline getirdiği İngiltere'yi artık kötü günlerin beklediği daha oyunun ilk sahnesinde, V. Henry'nin cenaze töreninde ortaya çıkar. Ülkenin Fransa'daki topraklarının kaybedilme nedenleri tek tek belirtilir:

> ... sadece adam ve para yoktu.
> Birkaç fraksiyona bölündüğünüz,
> Savaş planları yapıp savaşmanız gerekirken
> Generallerinizle çekiştiğiniz söyleniyor askerleriniz arasında;
> Kiminiz az masraflı, uzun süren savaşlar peşindeyken,
> Kiminiz kanatsız uçmak istiyorsunuz,
> Bir başkası ise sanıyor ki, hiç harcama yapmadan,
> Aldatıcı sözlerle barış elde edilebilir.
> Uyanın, İngiliz soyluları, uyanın!
> Tembellik gölge düşürmesin yeni kazandığınız ünvanlara. (I. i. 69-79)

Perde açılır açılmaz ülkeyi her türlü felaketin beklediğinin üstüne basa basa belirtilmesi otorite boşluğunun ne denli zararlı olduğunu göstermektedir. Güçlü bir kişiliğe sahip olan V. Henry ölüp de yerine dokuz aylık bir bebek geçince doğan otorite boşluğunun ülkede zaten var olan anlaşmazlıkların açığa çıkmasına neden olacağı açıktır. Oyun ilerledikçe düzenin yerini düzensizliğe bıraktığı gözlenir, hem de İngiltere'yi kurtarmak için canlarını dişlerine takan Bedford, Salisbury, Warwick ve Talbot gibi soylulara rağmen. Bu tema Shakespeare'in ilk tarih oyunu *VI. Henry*'nin hemen her sahnesinde tüm ayrıntılarıyla ele alınır.

Gözler ne zaman Fransa'dan İngiltere'ye çevrilse görülen manzara büyük bir düş kırıklığı olmaktadır. Sadece yedi sahnesi İngiltere'de geçen oyunun iki sahnesi Kralın amcası, İngiltere Naib'i Gloucester ile Kralın büyük amcası, piskopos Winchester arasındaki çekişmeye adanmıştır, ayrıca iki sahnede bu çekişmeye atıflar yapılır. Buna paralel olarak, daha

geniş bağlamda ve daha büyük tehlikeler içeren bir başka sürtüşme de York ve Somerset arasındaki anlaşmazlıktır. Güller Savaşlarının başlangıcını oluşturan bu olaylar giderek artan bir ivmeyle gelişir. Ülkeyi iki kampa bölen bu anlaşmazlığın bir başka önemi de kralın ülkeyi yönetmekten aciz bir insan olduğunu göstermesidir.

Kral VI. Henry'nin ülke yönetemeyecek kadar yumuşak ve iyi olması, oyunun kahramanını İngiltere yapmaktadır. VI. Henry, yumuşak, her yöne çekilebilen, soruların çözümünde küçücük de olsa başarı gösteremeyen bir kraldır. Onun bu yönünün farkında olan soylular siyaset sahnesinde diledikleri gibi at oynatmaktadırlar. Savaş halindeki İngilterede sürüp giden Gloucester-Winchester anlaşmazlığı, Kralın rica ve yalvarmaları sonucu bir süreliğine dondurulur (Kral, amcalarını barıştırmayı başarmıştır ama tarafların konuşmalarından kavgayı sadece bir süreliğine bıraktıkları, fırsat bulur bulmaz yeniden silaha sarılacakları anlaşılmaktadır.); Henry, Warwick'in isteği üzerine, ileride başına bela kesilecek Richard Plantagenet'a, babasından kalan York Dükü ünvanını verir (çok güzel bir basiretsizlik örneği); Vernon ve Basset, Kralın önünde kavga edecek cüreti kendilerinde bulurlar ve çözümünü hiçe sayarlar (bir başka örnek); Suffolk, Armagnac Beyinin kızı ile nişanlanan Henry'i çok fakir bir soylunun kızı ile evlenmeye ikna eder, bunu yaparken de İngiltere'nin Fransa'daki topraklarını kaybetmesine yol açacak bir barış anlaşmasının altına imza atmaktan çekinmez.

İngilizlerin birbirleriyle bu kadar sürtüşme içinde olmalarına karşın Fransızlar çoğunlukla tam bir dayanışma içindedirler. Tek düşünceleri İngilizleri Fransa'dan atmaktır ve bu hedefe ulaşmak için ellerinden geleni yaparlar. Başvurdukları yöntemlerden bazıları son İngiliz şövalyesi Talbot tarafından 'kalleşlik', 'hilekarlık', 'düzenbazlık' olarak nitelenir. Dolayısıyla tek bir Fransız bile olumlu çizilmez. Hepsi korkak, hepsi sahtekar, hepsi dönek, hepsi kadın düşkünüdürler. Savaşı kurnazlıkla kazanmayı yiğitlikle, bileklerinin gücüyle kazanmaya yeğlemektedirler. Eğer çıkarlarına hizmet ediyorsa düşmanla bile anlaşma imzalamaktan çekinmezler. Koşullar değiştiğinde ise, eski anlaşmayı bozup bir

yenisini benimsemek kadar doğal bir şey yoktur onlar için. Sanki anlaşmalar bozulmak için imzalanan kağıt parçalarıdır:

> ALENÇON:
> *(Charles'a)* Doğruyu söylemek gerekirse,
> politikanız,
> Bu düşmanlığı sona erdirerek kullarınızı
> katledilmekten,
> Her gün acımasızca boğazlanmaktan kurtarmak
> olmalı;
> Bu nedenle, kabul edin bu barış anlaşmasını
> Canınız istediği zaman da bozarsınız. (V. iv. 159-164)

Oyundaki kadınların tümü Fransızdır ve bu tutumdan paylarını almışlardır. Auvergne Kontesi, ancak Fransızlardan beklenebilecek tipik bir hareketle, Talbot'u, Fransız komutanlarının bir türlü alt edemedikleri o cesur İngiliz askerini kandırarak esir düşürmeyi planlar. Ancak yiğit olduğu kadar zamanında önlemlerini almasını bilen Talbot, Kontesin tuzağına düşmez. Hatta, Kontesi kendine hayran bırakarak onunla baş başa hoş bir gece geçirir. Oyunun kuşkusuz en önemli kişilerinden biri olan Jan Dark, gücünü doğaüstü güçlerden alan bir büyücü, erkeklerle düşüp kalkan hafifmeşrep bir kadın ve vefasız bir evlat olarak çizilmiştir. Bu olumsuz özelliklerin gerçekle bir ilgisi yoktur ama İngilizlerin başarılı Fransızları nasıl gördüklerine güzel bir örnektir. Jan Dark kendisine tanrının yardım ettiğini söylerken, İngilizler birinin kendilerini yenmesi için mutlaka kötü güçlerden yardım alması gerektiğini düşünürler çünkü tanrı adına savaşan kendileridir. İngilizlerin büyük çabalar sonucu yakalayıp yak-tıkları Jan Dark'ın yerine hemen o sahnede bir başka kadın, Margaret Anjou geçer. Kral VI. Henry ile evlenen Margaret, bundan sonraki bölümlerde tutkularıyla İngiltere'nin mahvına neden olan bir kadın olarak İngiltere siyaset sahnesinde yerini alacaktır.

Hiç kuşkusuz, Talbot oyunun en önemli kişisidir. Korkusuz, kendini düşünmeyen bir ulusal kahramandır. Körükörüne kah-

ramanlıklar yapar, Fransa'nın kaybedilmesini engellemek için ölümü göze alır. Fransa'daki başarıları öylesine görkemlidir ki, neredeyse İngiltere'nin kurtuluşu Talbot'un varlığına bağlıymış gibi gösterilir. Talbot tam bir savaş makinesidir ve bu özelliği onu , giderek vazgeçilmez bir insan konumuna yükselmektedir çünkü İngiltere'nin toprağa verilen V. Henry'den sonra yeni bir kahramana ihtiyacı vardır. V. Henry'den boşalan yere konulabilen en iyi asker olan Talbot hile, sahtekarlık nedir bilmeyen kusursuz bir şövalyedir. O, savaşta karşı karşıya dövüşmekten anlar, arkadan vurmak nedir bilmez, türlü hilelerle kentleri ele geçiren Fransızlardan da en çok bu yüzden nefret eder. Rouen kentini ele geçiren Fransızları kaleden çıkıp savaşmaya davet eder, bu daveti reddeden düşmanı kınar çünkü ona göre savaş centilmenlerin işidir, meydan okunmuşsa mutlaka kabul etmek gereklidir. Talbot, aslında son derece gerçekçi ve acımasız olan bir dünyada erdem, yücelik ve yiğitlik gibi, yaşadığı dünyada hiç mi hiç yeri olmayan kavramlara bel bağlamıştır. Gerçekleri görmez, görmesine de gerek yoktur çünkü o artık kaybolmaya yüz tutmuş şövalyelik kurumunun son temsilcisidir. Tüm bu görüşlerine rağmen savaşta başarının bireyler tarafından kazanılmadığını Talbot çok iyi bilir.[6] Falstaff kendisini terk ettiği için Patay savaşında yenilmiştir ve yine aynı şekilde tüm komutanların kente aynı yönden hücum etmelerine karşı çıkar:

> Hepimiz aynı yerden tırmanmayalım;
> Bence daha iyi olur farklı yerlerden girersek.
> Sürdürebilir savaşı diğerimiz, birimiz düşersek.
> (II. i. 28)

Ancak bu görüş Fransa Valiliğine ortaklaşa atanan York ve Somerset tarafından benimsenmez. Onlar için kişisel çıkarları ön planda gelmektedir ve Fransadaki İngiliz çıkarlarını korumaktansa kendi kısır çekişmeleri yüzünden Talbot'un can vermesini yeğlerler.

Talbot ile karşıtı Jan Dark yan yana konulduğunda Fransızların kahramanının Talbot'un sadece kötü bir kopyası, hatta karikatürize edilmiş bir şekli olduğu görülmektedir. Talbot ve oğlu Lisle'ın ölüm sahnesi ne kadar dokunaklıysa Jan Dark'ın

ölüm sahnesi o kadar iğrençtir. Jan Dark canını kurtarmak için yalanlar söyler, hamile olduğunu iddia eder, babasını reddeder, tüm bu yakarmaları sonuçsuz kalınca da lanetler yağdırmaya başlar. Jan Dark'ın, Talbot'a benzeyen tek yönü savaş konusunda gerçekçi olması ve savaşı tek başına kazanamayacağını açıkça söylemesidir:

> Sahip olduğum güç hep aynı mı kalsın istiyorsun?
> Uyurken ya da uyanıkken hep muzaffer mi olmam gerekiyor?
> Yoksa kabahati hep bende mi bulacaksın?
> Beceriksiz askerler! Doğru dürüst nöbet tutsaydınız
> Bu felaket başımıza asla gelmezdi. (II. i, 55-9)

Jan Dark'ın bir başka ilginç ve İngilizleri çağırıştıran konuşmasına Burgundy Dükünü Fransız saflarına katılmaya ikna etmesinden sonra şahit oluruz. Burgundy'e "Tam bir Fransız gibi davrandın," der ama hemen arkasından kendi kendine ekler, "dön baba dön" (III. iii. 85).[7] Shakespeare sanki, "Fransızlar bile dönekliklerinin farkında," demek istemektedir. Fransızları eleştiren bu sözlerin Fransızların en büyük kahramanının ağzına ne kadar yakıştığı ayrı bir konudur.

Oyun boyunca ülküleri uğruna savaşan Talbot ve Jan Dark'ın ölümlerini izleyen olaylar ilgi çekicidir. Dize getirilen Fransız kuvvetleri hiç de ağır maddeler içermeyen bir anlaşma metni imzalar. Ülkeleri için savaşanlar kanlarını boş yere akıtmışlardır, sanki onca insan boşuna ölmüştür. Savaş meydanlarında kan dökerek, can vererek kazanılanlar barış masalarında, onca çaba hiçe sayılarak geri verilir, hem de bir hiç uğruna. Bununla da kalmayıp bir zamanlar dillerden düşmeyen Talbot bir anda tarihe mal olur. Ulusal kahraman unutulmuştur.

Şurası kuşku götürmez ki, söz konusu oyunu izlemesi, okumasından daha keyif vericidir. Savaşlar, meydan okumalar, yiğitlik gösterileri, kentlerin alınıp kaybedilmesi aşırı derecede dramatik ögeler taşımaktadır. Shakespeare'in hedef kitlesi olan İngiliz izleyicisinin bu oyundan özellikle keyif alacağı kesindir çünkü oyun milliyetçilik duygularına hitap etmektedir. Yazar geçmişin karanlıklarına gömülmüş kahramanları gün ışığına çıkarıp tiyatro severleri etkilemede

büyük başarı göstermektedir. İzleyici, Talbot'un başarılarıyla gururlanacak, Bedford ve Salisbury gibi kahramanların cenazeleri başında içilen intikam yeminleriyle coşacak, şövalyelik kurallarının hiçbirini önemsemeyen Fransızlara tiksintiyle bakacak, birbirlerine düşen İngiliz soylularına öfkelenecek, Talbot, Auvergne Kontesinin koynuna girince erkeklik gururları okşanacaktır. Bütün bunların yanı sıra, Kral ve soyluların attıkları yanlış adımlara bakıp hayıflanacaklardır çünkü onların bu hataları İngiltere'nin parıldayan güneşini soldurmuş, Fransa'yı kaybetmelerine neden olmuştur. Shakespeare'in, Suffolk'un konuşmasıyla birinci bölümü bitirmesine şaşmamak gerekir çünkü başından beri oyuna egemen olan karmaşanın bundan sonraki bölümlerde süreceğini vurgulamaktadır:

> Margaret Kraliçe olacak ve kralı yönetecek;
> Ben ise onu, kralı ve ülkeyi.
>
> (V. v. 107-8)

Oyunun sonunda geleceğe umutla bakmanın olanaksızlığı açıkça görülmektedir.[8] *VI. Henry* oyununun *İkinci* ve *Üçüncü Bölüm*'leri kavgaların, anlaşmazlıkların, iç savaşların, kısacası düşüşün devam edeceğinin göstergesidir.

NOTLAR:

1 Shakespeare, William,*King Henry VI. Part I*, Ed. Cairncross, Andrew S., Arden Shakespeare Paperbacks, Methuen and Co. Ltd., London, 1969. s. xxviii.
2 Waith, Eugene, *Shakespeare The Histories*. Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs, 1965. s.1.
3 Waith, s.3..
4 Cairncross, s.133-169.
5 Saccio, Peter, *Shakespeare's English Kings*, Oxford University Press, Oxford, 1977. s.105..
6 Legatt, Alexander, *Shakespeare's Political Drama: The History Plays and the Roman Plays*, Routledge, London, 1988. s.3..
7 Bullough, Geoffrey, *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare, Vol: 3*. Routledge and Kegan Paul, London, 1987. s.29.
8 Brockbank, Philip, *On Shakespeare: Jesus, Shakespeare, and Karl Marx, and Other Essays*. Basil Blackwell Ltd., Oxford. 1989. s.86.

KİŞİLER

KRAL ALTINCI HENRY
GLOUCESTER DÜKÜ, *Kralın amcası, İngiltere Naib'i*
BEDFORD DÜKÜ, *Kralın amcası Fransa Valisi*
EXETER DÜKÜ, *Kralın büyük amcası*
WINCHESTER PİSKOPOSU, *Kralın büyük amcası, daha sonra Kardinal*
SOMERSET DÜKÜ
RICHARD PLANTAGENET, *daha sonra York Dükü*
WARWICK BEYİ
SUFFOLK BEYİ
LORD TALBOT, *daha sonra Shrewsbury Beyi*
JOHN TALBOT, *oğlu*
EDMUND MORTIMER, *March Beyi*
SIR JOHN FALSTAFF
SIR WILLIAM LUCY
SIR WILLIAM GLANSDALE
SIR THOMAS GARGRAVE
Londra Belediye Başkanı
WOODVILE
VERNON
BASSET
Bir avukat. Mortimer'in zindancısı
Papanın elçisi ve iki büyükelçi
CHARLES
REIGNIER
BURGUNDY DÜKÜ
ALENÇON DÜKÜ
ORLEANS DÜKÜ
Paris Valisi
Orleans Topçubaşı ve Oğlu
Bordo'daki Fransız kuvvetleri komutanı

Bir Fransız çavuş. Bir kapıcı
Yaşlı çoban, Jan Dark'ın babası

MARGARET, *Reignier'in kızı, daha sonra Kral Henry ile evlenir*
AUVERGNE KONTESİ
JAN DARK

Lordlar, Kale muhafızları, Teşrifatçılar, Subaylar, Haberciler, tellallar ve Hizmetkarlar
Jan Dark'a görünen cinler.

Sahne: Kısmen İngiltere, kısmen Fransa.

I. PERDE

I. SAHNE *(Westminster Kilisesi)*

Cenaze Töreni. Beşinci HENRY'*nin cenazesi , Fransa Valisi* BEDFORD DÜKÜ, *Naib* GLOUCESTER DÜKÜ, EXETER DÜKÜ, WARWICK BEYİ, WINCHESTER *Piskopos'u ve* SOMERSET DÜKÜ *tarafından getirilir.*

BEDFORD

Karalara bürünsün gökler, gece olsun gündüz!
Çağın ve koşulların değiştiğinin habercisi göktaşları,
Savurun gökyüzünde parlak saçlarınızı,
Başlarına bela kesilin Henry'nin öldürülmesine rıza gösteren asi yıldızların.
Çok ünlüydü Beşinci Henry, uzun yaşayamadı!
İngiltere daha önce yitirmemiştir bu kadar değerli bir kral.

GLOUCESTER

İngiltere'nin onun gibi bir kralı asla olmamıştır.
Kusursuzdu, çok iyi bir komutandı;
Düşmanlarının gözlerini köreltirdi parlak kılıcı ;
Dev gibi görünürdü kollarını açtı mı;
Öfke ateşiyle yanan gözleri şimşekler saçar,
Daha fazla kamaştırırdı düşmanlarının gözlerini,
Parıldayan kızgın öğle güneşinden.
Nasıl söylesem? Kelimeler yetmez başarılarını anlatmaya.
Kolunu bir kaldırmaya görsün, ülkeler fethederdi.

EXETER

Karalar giyip dövüneceğimize
Neden kan dökerek tutmuyoruz yasını?
Henry öldü, geri gelemez.
Biz de bir tabutun başında bekliyoruz;
Zafer arabasına koşulmuş tutsaklar gibi
Soylu bedenlerimizle onurlandırıyoruz

Ölümün kazandığı bu alçakça zaferi.
Felaket yıldızlarına lanetler mi yağdıralım
Övünç kaynağımızı yok ettikleri için?
Yoksa kurnaz Fransız büyücüleri, sihirbazları.
Büyülü şiirlerle onu öldürdüler mi diyelim?

WINCHESTER

Kralların Kralı kutsamıştı onu.
Kıyamet gününden korkmazdı Fransızlar
Onun yüzünden korktukları kadar.
Tanrı adına savaşırdı;
Onu bu kadar başarılı kılan Kilisenin desteğiydi.

GLOUCESTER

Kilisenin mi! Nerede Kilise? Din adamları dua etmeseydi
Yaşam bağları böylesine çabuk kopmazdı.
Sizler bir okul çocuğu gibi korkutabileceğiniz
Yüreksiz kralları yeğlersiniz.

WINCHESTER

Gloucester, hoşlansak da hoşlanmasak da sen Naib'sin
Kralı ve ülkeyi yönetmek istiyorsun.
Karın ise çok hırslı
Seni tanrıdan ve dinadamlarından daha fazla etkiliyor.

GLOUCESTER

Dem vurma dinden, günahı seversin sen.
Yıl boyunca kiliseye gitmezsin
Düşmanlarına beddua okumak dışında.

BEDFORD

Kesin, kesin bu kavgaları, huzura kavuşsun yürekleriniz;
Mihraba yürüyelim; teşrifatçılar, bekleyin bizi.

(cenaze dışarı çıkarılır)

Altın yerine silahlarımızı sunalım
Çünkü silahların bir yararı yok; Henry öldü,
Felaket dolu yıllar bekliyor gelecek kuşakları ;
Bebekler süt yerine analarının gözyaşlarını,
Ülkenin tuzlu gözyaşlarını içecekler
Bir tek kadınlar kalacak ölülerin ardından ağlayacak.
Beşinci Henry, ruhuna sesleniyorum:
Başarılı kıl bu ülkeyi, uzak tut içsavaşlardan,
Çarpış göklerdeki düşman yıldızlarla.

Daha görkemli bir yıldız olacak senin ruhun
Jül Sezar'dan ya da parlak -

(içeri bir haberci girer)

HABERCİ

Soylu lordlarım, sağlık dilerim hepinize!
Kötü haberler getiriyorum sizlere Fransa'dan,
Kayıp, katliam ve bozgun haberleri:
Akitanya, Champagne, Reims, Rouen, Orleans,
Paris, Gisors, Poitiers, hepsini kaybettik.

BEDFORD

Neler diyorsun be adam! Hem de Henry'nin cenazesi önünde.
Alçak sesle konuş yoksa bu kentlerin kaybedilmesi
Dirilip tabutundan fırlamasına neden olacak.

GLOUCESTER

Paris düştü mü? Rouen teslim mi oldu?
Henry yeniden dünyaya gelse
Ruhunu tekrar teslim eder bu haberler üzerine.

EXETER

Bu kentler nasıl kaybedildi? Kimler ihanet etti?

HABERCİ

Kimse ihanet etmedi, sadece adam ve para yoktu.
Birkaç fraksiyona bölündüğünüz,
Savaş planları yapıp savaşmanız gerekirken
Generallerinizle çekiştiğiniz söyleniyor askerleriniz arasında;
Kiminiz az masraflı uzun süren savaşlar peşindeyken,
Kiminiz kanatsız uçmak istiyorsunuz,
Bir başkası ise sanıyor ki, hiç harcama yapmadan,
Aldatıcı sözlerle barış elde edilebilir.
Uyanın İngiliz soyluları, uyanın!
Tembellik gölge düşürmesin yeni kazandığınız ünvanlara.
Şapkalarınızdan koparıldı Fransız zambağı[1] ;
Yarısı gitti İngiliz armasının.

(çıkar)

EXETER

Cenazede gözyaşı dökülmediyse
Bu haberle sel gibi akacaktır.

BEDFORD

Haber beni ilgilendiriyor, Fransa Valisiyim ben.
Getirin çelik zırhımı: Fransa'yı geri alacağım.
Atıyorum bu utanç verici matem elbiselerini!
Göz göz yaralar açacağım Fransızlarda
Gözyaşı döksünler diye çektikleri acılara.

(içeri bir başka haberci girer)

İKİNCİ HABERCİ

Lordlarım, okuyun kötü haberlerle dolu şu mektupları.
Bazı önemsiz, küçük kentler dışında
Neredeyse Fransa'nın tümü ayaklandı İngiltere'ye karşı:
Charles Dauphin taç giydi Reims'da,
Orleans Dükü ona katıldı,
Anjou Dükü Reignier onu destekliyor,
Alençon Dükü onunla birlik oldu.

(çıkar)

EXETER

Dauphin taç mı giydi! Herkes ona mı katıldı!
Nerelere kaçıp bu utanç verici durumdan nasıl kurtulabiliriz?

GLOUCESTER

Kaçmayıp düşmanlarımızın boğazına sarılarak.
Bedford, ben savaşırım eğer işi gevşek tutarsan.

BEDFORD

Gloucester, kuşku mu duyuyorsun kararlılığımdan?
Bir ordu toplamaya karar verdim,
Tarumar edilmiş bil Fransa'yı.

(içeri bir başka haberci girer)

ÜÇÜNCÜ HABERCİ

Soylu lordlarım, Kral Henry'nin cenazesi başında
Toplanan sizlerin üzüntünüze üzüntü katacak,
Korkunç bir savaş2 haberi vermek istiyorum
Yiğit lord Talbot ve Fransızlar arasında gerçekleşen.

WINCHESTER

Talbot yendi değil mi?

ÜÇÜNCÜ HABERCİ

Hayır. Lord Talbot yenildi;
Ayrıntıları tek tek vereyim size:
Ağustos ayının onuncu günü[3] bu cesur lord

Altı bin kadar askeriyle
Orleans kuşatmasından geri çekilirken[4] Yirmi üç bin Fransız askeri tarafından sarıldı.
Askerlerini dizecek zamanı,
Okçuların önüne koyacak mızrakları yoktu,
Çitlerden söktükleri sivri uçlu direkleri
Gelişigüzel diktiler toprağa
Fransız süvarileri saflarına dalmasın diye.
Çarpışma üç saattan fazla sürdü;
Yiğit Talbot, kılıcı ve mızrağıyla
İnsan aklının alamayacağı harikalar yarattı :
Yüzlerce Fransızı cehenneme yolladı,
Kimse karşısına çıkmaya cesaret edemedi;
Burada, orada, her yerdeydi; uçuyordu öfkeyle,
Fransızlar şeytan silah kuşanmış diyorlardı;
Tüm ordu durmuş şaşkınlıkla ona bakıyordu.
Onun bu yürekliliğini gören adamları,
Var güçleriyle "Talbot! Talbot!" diye bağırıyor,
Çarpışmaların göbeğine dalıyorlardı.
Savaşı kesinlikle kazanacaktık
Sir John Falstaff korkaklık etmeseydi.
Görevi öncülerin ardından gelip
Onlara destek vermekti
Ama korkup kaçtı, tek bir kez kılıç sallamadan.
İşte bu mahvımıza, doğranmamıza neden oldu:
Askerlerimiz düşman tarafından sarılmışlardı;
Alçak bir Walloon'lu, Dauphin'in gözüne girebilmek için
Yaraladı sırtından mızrakla
Hiçbir askerin yüzüne bakmaya cesaret bile edemediği
Talbot'u.

BEDFORD

Talbot öldürüldü mü? Ben de kendimi öldürürüm
Ben burada sırt üstü yatıp zevk ve sefa sürerken
Onun gibi bir komutan yardımsız bırakılıp
Düşmanlarının eline terk edildiği için.

ÜÇÜNCÜ HABERCİ

Hayır. Yaşıyor. Ama esir alındı.

Lord Scales ve Lord Hungerford da onunla birlikteler.
Geri kalanın çoğu ya öldürüldü ya da esir alındı.

BEDFORD

Onun için istenen fidyeyi ben ödeyeceğim:
Dauphin'i alaşağı edeceğim tahtından;
Tacı dostum için fidye olacak;
Dört Fransız vereceğim bir İngilize karşılık.
Hoşçakalın dostlarım; görevimin başına gidiyorum;
Aziz George yortusunu Fransayı ateşe vererek kutlayacağım.
Yanıma on bin asker alacağım,
Tüm Avrupa titreyecek korkudan, yaptıklarımızı duyunca.

ÜÇÜNCÜ HABERCİ

Zaten öyle yapmanız gerekiyor;
Orleans önlerindeki İngiliz ordusu zayıf ve isteksiz;
Salisbury Beyi destek bekliyor,
Bu kadar kalabalık bir orduyla karşı karşıya bulunan
Adamlarının isyanını güçlükle önlüyor.

(çıkar)

EXETER

Lordlar, Henry'ye ettiğiniz yemini unutmayın,
Ya Dauphin'i ortadan kaldıracaksınız
Ya da boyunduruğunuz altına alacaksınız.

BEDFORD

Unutmadım, ayrılıyorum sizden
Hazırlıklarımı tamamlamak için.

(çıkar)

GLOUCESTER

Ben de elden geldiğince çabuk Kaleye gideceğim
Topları ve cephaneleri görmek için;
Sonra da genç Henry'yi kral ilan edeceğim.

(çıkar)

EXETER

Ben genç Kralın kaldığı Eltham sarayına gidiyorum,
Koruyuculuğunu yapmakla görevlendirildim,
Güvenliğini en iyi orada sağlarım.

(çıkar)

WINCHESTER

Herkesin yapacak bir görevi, gidecek bir yeri var.

Ben ise dışlandım; bana yapacak bir şey kalmadı;
Ama uzun sürmeyecek kızağa çekilmem.
Amacım, Kralı Eltham'dan kaçırıp
Devletin dümenini elime geçirmek.

(çıkar)

II. SAHNE *(Fransa. Orleans önleri)*

Borular çalınır. İçeri trampet çalan askerlerle birlikte CHARLES, ALENÇON *ve* REIGNIER *girer.*

CHARLES

Mars'ın[5] ne gökteki ne de yerdeki yörüngesi
Bugüne kadar saptanamamıştı bir türlü.
Son zamanlarda İngilizlere gülümsüyordu;
Şimdi ise biz galibiz, bizden yana Mars.
Ele geçirmediğimiz önemli kent kalmadı.
Şimdi de Orleans'da keyif çatıyoruz,
Buna karşılık açlıktan iskeleti çıkmış İngilizler
Ayda bir kez bir saatlığına kuşatıyorlar bizi.

ALENÇON

Yulaf lapalarını, yağlı sığır bifteklerini özlemişler:
Yem torbalarını ağızlarına bağlayıp
Katırlar gibi beslemek gerekiyor bunları
Yoksa açlıktan suda boğulmuş farelere dönecekler.

REIGNIER

Kuşatmayı kıralım: Niye burada zaman öldürüyoruz?
Korkulu rüyamız Talbot elimizde,
Geriye bir tek çılgın Salisbury kalıyor,
O da kendini yesin bitirsin öfkeden,
Ne savaşacak adamı var ne de parası.

CHARLES

Çalın boruları, çalın; saldırıya geçiyoruz.
Fransız fedailerinin şerefi üzerine!
Kaçarsam ya da bir adım geriye atarsam öldürün beni.

(çıkarlar)

Borular çalınır; İngilizlerin önünde büyük kayıplar vererek kaçarlar. İçeri CHARLES, ALENÇON *ve* REIGNIER *girer.*

CHARLES

Böylesi görülmüş müdür? Ne biçim adamlarım var!
Köpekler! korkaklar! alçaklar! Kaçmazdım asla
Ama yalnız bıraktılar beni düşmanın ortasında.

REIGNIER

Salisbury çılgın bir insan avcısı;
Sanki hayattan bıkmış gibi savaşıyor,
Öbür komutanlar da aç kalmış aslanlar gibi
Üzerimize saldırıp bizi parçalamaya çalışıyorlar.

ALENÇON

Froissart adlı bir Fransız tarihçisine göre,
Üçüncü Edward zamanında doğan çocukların her biri
Bir Oliver ya da bir Roland gibi yürekli.
Söylediklerinin gerçek olduğu şimdi daha iyi anlaşılıyor
Çünkü savaşa katılanların hepsi
Bir Samson ya da bir Golyat. Bire karşı on!
Kaditi çıkmış alçaklar! Kim düşünebilirdi
Böylesine inançlı, böylesine cesur olacaklarını?

CHARLES

Kaçalım bu kentten çünkü çılgın bu insanlar,
Açlık da daha istekli savaşmalarına neden olacak.
Onları eskiden beri tanırım, kuşatmayı kaldırmaktansa
Kentin duvarlarını dişleriyle yerle bir etmeyi yeğlerler.

REIGNIER

Bence bu insanların kolları bir mekanizmaya bağlı,
Tıpkı saat gibi durmaksızın vurmaya kurulmuşlar;
Yoksa bu kadar dayanmalarına olanak yok.
Ben de çarpışmayalım bu insanlarla diyorum.

ALENÇON

Öyle olsun.

(içeri ORLEANS *girer)*

ORLEANS

Prens Dauphin nerede? Ona haberlerim var.

CHARLES

Orleans. Hoşgeldin, safalar getirdin.

ORLEANS

Görüyorum ki, üzgünsünüz, renginiz sararmış.
Sizi bu hale sokan son yenilginiz mi?

Moralinizi bozmayın çünkü yardım geldi:
Beraberimde dindar bir genç kız getirdim,
Göklerden gelen bir mesajla
Bu kuşatmayı kırmak,
İngilizleri Fransadan atmakla görevlendirilmiş.
Gelecekten haber verme yeteneğine sahip;
Bu konuda antik Roma'nın dokuz sibyllasından[6] daha usta:
Geçmişte ne olmuş, gelecekte ne olacak söyliyebiliyor.
Söyle, getireyim mi onu içeri?
Sözlerime inan çünkü doğru hepsi.

CHARLES

Getir içeri. *(Orleans çıkar)* Ama önce yeteneklerini sınayalım.
Reignier, yerime geç, Dauphin senmişsin gibi davran;
Kendinden emin bir havayla sorguya çek onu, sert sert bak;
Ne gibi yetenekleri varmış anlaşılır böylece.
İçeri ORLEANS *ve* JAN DARK *girerler.*

REIGNIER

Güzel bayan, harikalar yaratacak olan siz misiniz?

JAN DARK

Reignier, beni aldatabileceğini mi sanıyorsun?
Dauphin nerede? Hadi, hadi, gel arkadan;
Hiç görmedim ama tanırım seni.
Şaşırma çünkü ben her şeyi bilirim.
Seninle özel olarak, tek başına konuşmak istiyorum:
Lordlar, sizler çekilin, biraz izin verin bize.

REIGNIER

Nasıl da dört elle sarıldı işe!

JAN DARK

Dauphin, ben bir çoban kızıyım, Hiçbir eğitim görmedim,
İsa Efendimiz ve sevgili Meryem Anamız
Bu zavallı durumumu değiştirmek istediler.
Yüzümü yakan kızgın güneş altında
Kuzularıma çobanlık yaparken,
İsa Efendimizin Anası lütfedip göründü bana,
Benden bu aşağılık işimi bırakıp
Ülkemi felaketten kurtarmamı istedi.
Yardım sözü ve başarı garantisi verdi.

Olağanüstü bir görkemle göründü bana;
Kara ve siğilli tenimi değiştirdi
Üzerime saçtığı berrak ışıkla,
Bu gördüğün güzellikle donattı beni.
Aklına gelebilecek her soruyu sor
Hiç düşünmeden yanıtını veririm;
Korkmuyorsan cesaretimi sına, çarpışarak benimle.
Göreceksin kendi cinsime hiç benzemiyorum.
Hiç kuşkun olmasın, karlı çıkarsın
Beni yanına silah arkadaşın olarak alırsan.

CHARLES

Kendine böyle güvenmen etkiledi beni.
Cesaretini şöyle sınayacağım:
Benimle teke tek dövüşeceksin;
Yenersen, doğru söylüyorsun demektir.
Yenilirsen seni yanıma almam.

JAN DARK

Hazırım; işte her iki tarafı zambakla süslü keskin kılıcım;
Touraine'de, Azize Katherine Kilisesinde
Bir sürü eski kılıç arasından seçtim onu.

CHARLES

Hadi öyleyse, kadınlardan korkmam ben.

JAN DARK

Ben de asla kaçmam erkeklerden.

(Savaşırlar ve JAN DARK *galip gelir.)*

CHARLES

Dur, dur; tam bir Amazon'sun sen,
Kılıcın da Debora'nın[7] kılıcı.

JAN DARK

Meryem Anamız yardım ediyor, yoksa bir hiçim.

CHARLES

Sana kimin yardım ettiği önemli değil
Ama sen bana yardım etmelisin.
Senin için yanıp tutuşuyorum,
Hem kalbimi hem bedenimi esir aldın.
Güzel Jan Dark, gerçek adın buysa,
İzin ver kölen olayım, kralın değil.
Dauphin yalvarıyor sana.

JAN DARK

Kendimi aşka teslim edemem
Çünkü bu kutsal görevi bana Tanrı verdi;
Ancak tüm düşmanlarını kovaladıktan sonra
Bu tür duygulara kalbimde yer verebilirim.

CHARLES

Bu arada yere kapanmış köleni unutma.

REIGNIER

(Alençon'a) Efendimiz uzatmaktan hoşlanır.

ALENÇON

Kuşkusuz iç çamaşırına kadar inceliyor kadını
Yoksa hiç bu kadar uzatmazdı konuşmayı.

REIGNIER

Müdahale edelim mi bitirmeyeceğine göre?

ALENÇON

Belki de işi bitirmiştir ama biz zavallılar bilmiyoruz;
Bu kadınlar dilleriyle insanın akılını başından alırlar.

REIGNIER

Lordum, niyetiniz nedir? Ne düşünüyorsunuz?
Orleans'ı terk edelim mi etmeyelim mi?

JAN DARK

Sizi ödlekler, tabii ki etmiyoruz!
Son nefesinize kadar savaşın; size ben yol göstereceğim.

CHARLES

O ne derse destekliyorum; savaşacağız.

JAN DARK

İngilizlerin başına bela olmaya yollandım.
Bu gece kuşatmayı kesinlikle kıracağız.
İlk kez güzel günler, huzur ve mutluluk bekliyor bizleri
Bu savaşa katıldığımızdan beri.
Zafer, giderek genişleyen, ve sonunda çok yayıldığı için
Gözden kaybolan sudaki halkaya benzer.
Tek bir yerde değildir içerdiği şeref.
Henry öldü, artık yok oldu
İngilizlerin halkası ve dağıldı içindeki zaferler.
Sezar ve kaderini taşıyan
O mağrur gemi gibi hissediyorum kendimi.

CHARLES

Muhammed'e ilham veren bir güvercinse
Senin ilham kaynağın bir kartal.
Ne imparator Konstantin'in[8] annesi Helen[9]
Ne de Aziz Philip'in kızları sana benzer.
Ey, sen yeryüzüne inen parlak Venüs yıldızı,
Nasıl tapınabilirim sana?

ALENÇON

Gecikiyoruz, hadi kıralım şu kuşatmayı.

REIGNIER

Kadın, onurumuzu korumak için elinden geleni yap;
Ölümsüzlüğe kavuş kovup şunları Orleans'tan.

CHARLES

Hemen harekete geçeceğiz, hadi başlayalım;
Başaramazsa hiçbir peygambere inanmam bundan böyle.

(çıkarlar)

III. SAHNE *(Londra. Kale'nin önü)*

İçeri GLOUCESTER *Dükü ve mavi üniformalar içinde hizmetkarları girer.*

GLOUCESTER

Kalede inceleme yapmaya geldim;
Korkarım, Henry'nin ölümünden beri hırsızlık başladı.
Muhafızlar nerede, niye burada değiller?
Açın kapıları; Gloucester geldi.

1. NÖBETÇİ *(içeriden)*

Kapıyı böylesine çalan kim?

1. HİZMETKAR

Soylu Gloucester Dükü.

2. NÖBETÇİ *(içeriden)*

Kim olursa olsun içeri giremez.

1. HİZMETKAR

Alçaklar, Naib'e böyle mi cevap verilir?

1. NÖBETÇİ *(içeriden)*

Kim olursa olsun, öyle cevap veririz;
Bize verilen emirleri uyguluyoruz.

GLOUCESTER

Kim emretti, benden başka kimin emri geçer burada?
Bu ülkede bir Naib var, o da benim.
Açın kapıları, söz veriyorum bir şey olmayacak sizlere.
Aşağılık uşaklar bana böyle nasıl davranırlar?
Gloucester'ın adamları Kale kapılarına hücum ederler, Kale komutanı Woodville içeriden konuşur.

WOODVILE *(İçeriden)*

Bu gürültü de ne? Kim o alçak?

GLOUCESTER

Komutan, sen misin?
Aç kapıları; Gloucester içeri girmek istiyor.

WOODVILLE *(içeriden)*

Öfkelenmeyin soylu Dük; açamam;
Kardinal Winchester yasakladı,
Kesin emir aldım ondan,
İçeri alınmayacaksınız ne siz ne de adamlarınız.

GLOUCESTER

Korkak Woodville, hangimizin sözü geçiyor?
Ölen kralımız Henry'nin hiç katlanamadığı
Ukala papaz, kibirli Winchester'in sözü mü!
Sen ne Tanrıyı ne de Kralımızı seviyorsun.
Açın kapıları yoksa kapatırım hepinizi deliğe.

HİZMETKARLAR

İngiltere Naibine kapıları açın;
Hemen açmazsanız kırarız.
Kule kapısı önünde dini giyisileri içinde WINCHESTER *ve adamları belirir.*

WİNCHESTER

Açgözlü Humphrey! Ne demek oluyor bu?

GLOUCESTER

Kel kafalı papaz, sen mi emir verdin içeri alınmamam için?

WINCHESTER

Evet, ben verdim, hain adam;
Ne ülkenin ne de kralın Naibi değilsin.

GLOUCESTER

Geri çekil seni alçak hain.
Sen ki, ölen kralımızı öldürmeye kalkmıştın,

Sen ki, orospulara endüljans verdin günah işlesinler diye;
Bu terbiyesizliğinde üsteleyecek olursan
Kardinal şapkanla gebertirim seni.

WINCHESTER

Hayır, sen çekil;
İstersen burası Şam, sen de kardeşi Habil'i öldüren
Lanetli Kabil ol, bir adım bile atmam.

GLOUCESTER

Seni öldürmeyip, süreceğim;
Bebeklerin vaftiz kıyafetini andıran kırmızı urbanı
Seni buradan taşımak için kullanacağım.

WINCHESTER

Dilediğini yap, meydan okuyorum sana.

GLOUCESTER

Ne! karşıma geçmiş bana meydan mı okuyorsun?
Çekin kılıçlarınızı, kurtaralım bu soylu yeri.
Mavililere karşı kızıllar. Papaz, sakalına dikkat et;
Niyetim sakalını çekip seni iyi bir pataklamak.
Kardinal şapkanı ayaklarımın altında çiğneyeceğim;
Papa'ya ve kilisenin ileri gelenlerine rağmen
Seni yanaklarından tutup bir aşağı bir yukarı sürüyeceğim.

WINCHESTER

Gloucester, Papa'ya hesap vereceksin bunun için.

GLOUCESTER

Ahlaksız Winchester, 'İp getirin, ip!'
Kovun şunları buradan; niye bir şey yapmıyorsunuz?
Seni ben kovalayacağım, seni kuzu postuna bürünmüş kurt.
Kızıllar defolsun! Defol, ikiyüzlü kızıl!
GLOUCESTER'*ın adamları Kardinalin adamlarını döver, kavga sırasında içeri Londra Belediye Başkanı ve görevliler girer.*

BELEDİYE BAŞKANI

Lordlar, utanın! Siz ülkenin yöneticileri,
Birbirinize iftiralar atarak huzuru bozuyorsunuz!

GLOUCESTER

Başkan, susun! bana yapılan haksızlıkları bilmiyorsunuz;
İçinde ne Tanrı ne de kral korkusu olan Beaufort
Kaleyi ele geçirmiş, dilediği gibi kullanmakta.

WINCHESTER

Gloucester halk düşmanıdır;
Hep savaş ister, barışı sevmez,
Cüzdanlarınızı ağır cezalarla hafifletir;
Dini etkisizleştirmek istemektedir
Ülkenin Naibi olduğu için;
Kaledeki zırhlara el koyup
Kralı indirip, kral olmak istemektedir.

GLOUCESTER

Sana sözle değil, yumrukla karşılık vereceğim.

Yine kavga etmeye başlarlar.

BELEDİYE BAŞKANI

Başka yol kalmıyor açıkça bildirmek dışında.
Görevli, gel ilan et yüksek sesle.

(görevli bağırır)

GÖREVLİ

Bugün, silahlanıp burada toplanan ve Tanrı ve Kralın ülkesinde huzursuzluğa neden olanlar, sizlere Kral adına evlerinize gitmeniz ve bundan böyle, kesinlikle kılıç, silah ya da hançer kuşanmamanız ya da kullanmamanız için emir veriyoruz. Uymamanın cezası ölümdür.

GLOUCESTER

Kardinal, yasalara karşı gelmeyeceğim
Ama bir daha karşılaştığımızda
Duygularımı sana ayrıntılarıyla anlatacağım.

WINCHESTER

Gloucester, karşılaşacağız, zararlı çıkan sen olacaksın;
Bugün yaptıkların için yüreğini delip kanını akıtacağım.

BELEDİYE BAŞKANI

Dağılmazsanız adamlarımı çağıracağım.
Bu kardinal şeytandan daha gururlu[10].

GLOUCESTER

Başkan, hoşçakal; yapman gerekeni yapıyorsun.

WINCHESTER

İğrenç Gloucester; koru kelleni
Çünkü niyetim çok geçmeden kırmak onu.

Gloucester ve Winchester farklı kapılardan adamlarıyla çıkarlar.

BELEDİYE BAŞKANI

Bakın etraf temizlenmiş mi; sonra biz de gideriz.
Aman Tanrım, bu soylular ne de çabuk öfkeleniyorlar!
Ben, kendim, kırk yılda bir bile kavga etmem.

(çıkarlar)

IV. SAHNE *(Orleans)*

(İçeri Orleans'ın topçubaşı ve oğlu girerler)

TOPÇUBAŞI

Oğlum, Orleans'ın nasıl kuşatıldığını,
İngilizlerin varoşları nasıl aldığını biliyorsun.

OĞUL

Biliyorum, baba; onlara çok ateş ettim
Ama şanssızdım, hep kaçırdım.

TOPÇUBAŞI

Artık kaçırmayacaksın. Sözlerime kulak ver:
Ben bu kentin topçubaşıyım;
Ün kazanmak için bir şeyler yapmam gerek.
Kralın casusları bana varoşlardaki siperlerde saklanan İngilizlerin
Bütün kenti ayaklar altına seren şu karşıdaki kulede
Demir parmaklıklar ardından bakıp bize en fazla zararı
Top ateşiyle mi yoksa saldırarak mı
Verdirebileceklerini saptadıklarını haber verdiler.
Bunu engellemek için
Kulenin karşısına bir top yerleştirdim
Üç gündür onları gözetliyorum.
Nöbeti sen al, artık dayanamayacağım.
Birilerini görürsen hemen bana haber ver;
Beni Valinin yanında bulabilirsin.

(çıkar)

OĞUL

Baba, söz veriyorum, sen hiç merak etme;
Onları görecek olursam seni rahatsız etmem.

(çıkar)

SALISBURY *ve* TALBOT *Kulede görünürler, yanlarında* SIR

WILLIAM GLANSDALE, SIR THOMAS GARGRAVE *ve diğerleri vardır.*

SALISBURY

Talbot, hayatım, neşe kaynağım, geri geldin!
Tutsaklarıyken sana nasıl davrandılar?
Nasıl oldu da bıraktılar seni?
Konuş lütfen, şu kulenin tepesindeyken.

TALBOT

Bedford Beyinin bir tutsağı vardı,
Cesur lord Ponton de Santrailles;
Onunla takas edildim.
Ama daha önce önemsiz biriyle,
Aşağılamak amacıyla, takas etmek istediler beni.
Küçümsenmek hiç hoşuma gitmediğinden
Ölmeyi istedim, böyle hakarete maruz kalmaktansa.
Kısacası, istediğim gibi takas edildim.
Ama, o alçak Falstaff yaraladı yüreğimden,
Bir yakalasam ellerimle gebertirim onu.

SALISBURY

Ama sana nasıl davrandıklarını anlatmadın.

TALBOT

Hakaret ettiler, küçümsediler, alaya aldılar.
Pazar yerinde halka teşhir ettiler beni;
İşte, dediler, Fransızların Korkulu Rüyası,
Çocuklarımızın ödünü patlatan korkuluk.
Muhafızlarımın elinden kurtulup,
Tırnaklarımla yerden taş söktüm
Katlandığım utancı izleyenlere attım.
Korkunç görüntüm kaçırdı herkesi;
Ölmekten korktuklarından kimse yanıma yaklaşamadı.
Zindanıma bile güvenmediler;
Adım onları öylesine korkutmuş ki,
Demir parmaklıkları parçalayabileceğimi,
Mermer sütunları tuzla buz edebileceğimi sanıyorlardı.
Bu yüzden bir saniye bile yanımdan ayrılmıyorlardı
Keskin nişancılardan oluşan muhafızlarım;
Yatağımdan bile kalkmaya davransam
Beni kalbimden vurmaya hazırdı hepsi de.

Çocuk topu ateşlemek için kullanılan çubuk ile girer ve çıkar.

SALISBURY

Çektiğin acıları duymak beni üzüyor;
Ama intikamımız acı olacak.
Şimdi Orleans'da yemek vakti:
Parmaklıklar arasından görebiliyorum
Fransızların nasıl savunma hazırlıkları yaptığını:
Bir bakın, manzara eğlendirecek hepinizi.
Sir Thomas Gargrave ve Sir William Glansdale
Bundan sonra nereyi bombalayalım
Bu konuda bana görüşlerinizi bildirin.

GARGRAVE

Bence Kuzey Kapısını çünkü soylular orada.

GLANSDALE

Bence burayı, köprüdeki istihkamları.

TALBOT

Bana göre kent yiyecek sıkıntısı çekmeli
Ya da hafif saldırılarla zayıflatılmalı.

Bu sırada ateş edilir ve SALISBURY *ve* GARGRAVE *yere düşerler.*

SALISBURY

Tanrım, günahlarımızı affet!

GARGRAVE

Tanrım, affet bu zavallını kulunu.

TALBOT

Ne büyük bir felaket bu başımıza gelen.
Salisbury, konuş; var mı dermanın konuşabilecek?
Örnek asker, nasılsın?
Bir gözün ve yüzünün yarısı gitmiş!
Kule lanet olsun sana!
Bu acıklı olaya neden olan eli Tanrı kahretsin!
Salisbury zaferle ayrılmıştı on üç muharebeden;
Beşinci Henry'yi ilk savaşına o hazırlamıştı;
Savaş boruları çalarken ya da davullar vurulurken
Kılıcını hiçbir zaman sokmadı kınına savaş alanında.
Salisbury, yaşıyor musun? Konuşamasan bile
Tek gözünle tanrıdan merhamet dilenebilirsin;
Güneş de gözlemez mi tek gözle dünyayı?

Tanrım, hiçbir canlıya merhamet etme
Salisbury'ye merhamet göstermezsen!
Sir Thomas Gargrave, yaşıyor musun?
Konuş Talbot'la; hayır, konuşmuyor, ilgilenin onunla.
Götürün vücudunu; gömülmesine yardım edeceğim.

(bazıları Gargrave'in cesedi ile çıkarlar)

Salisbury, mutlu ol şöyle düşünerek:
Ölmeyeceksin...
Eliyle işaret edip, gülümsüyor bana,
"Öldüğümde Fransızlardan intikamımı almayı unutma," demek istercesine.
Plantagenet[11] , alacağım; ve Neron gibi
Lir çalarken yanan kentleri seyredeceğim.
Adımı duyunca titreyecek Fransa.
Bu sırada trampetler çalar, gök gürülder ve şimşekler çakar.
Nedir bu? Nedir bu göklerdeki karışıklık?
Nereden geliyor bu gürültü, bu ses?

(içeri bir haberci girer)

HABERCİ

Lordum, lordum, Fransızlar bir ordu topladılar:
Dauphin, Jan Dark diye biriyle,
Bir azizeyle birleşmiş
Kuşatmayı kırmak için büyük bir orduyla geldi.
Bu sırada Salisbury doğrulur ve inler.

TALBOT

Duyun, duyun ölmekte olan Salisbury nasıl inliyor;
İntikamının alınmayacak olması yüreğini sızlatıyor.
Fransızlar, Salisbury olacağım sizler için.
Ne sürtük, ne azize,
Ne yunus[12] , ne köpekbalığı kurtarabilir sizleri.
Ciğerinizi sökeceğim atımın nallarıyla,
Toprağa dökeceğim beyinlerinizi.
Salisbury'yi çadırına götürelim,
Sonra görelim bu alçak Fransızlar ne kadar cesurlar.

Borular çalınır. Salisbury'nin cesedi ile çıkarlar.

V. SAHNE *(Orleans önleri)*

Yine borular çalınır, TALBOT, DAUPHIN'*i kovalar: sonra, önüne İngilizleri katmış olarak* JAN DARK *içeri girer, onların ardından dışarı çıkar. Arkasından* TALBOT *girer.*

TALBOT

Gücüm nerede, nerede cesaretim, adamlarım nerede?
Askerlerimiz kaçıyor, durduramıyorum onları ;
Zırh kuşanmış bir kadın kovalıyor onları.
(İçeri JAN DARK *girer.)*
İşte, işte geliyor. Seninle çarpışacağım;
Şeytanın kendisi bile olsan seni haklayacağım:
Kanını akıtacağım[13] , cadısın sen,
Hizmet ettiğin kimseye yollayacağım ruhunu.

JAN DARK

Bırak boş lafları, bir tek ben hakkından gelirim senin.
(Çarpışırlar.)

TALBOT

Tanrım, şeytanın galip gelmesine nasıl izin verirsin?
Gücümü zorlamaktan çatlayacağım neredeyse,
Kollarım omuzlarımdan kopacak gibi
Ama ben bu kibirli kaltağı yola getiririm.
(Yine çarpışırlar.)

JAN DARK

Talbot, hoşçakal; ölüm saatin gelmedi henüz:
Gitmeliyim, Orleans'a erzak bulmam gerekiyor.
(Borular çalınır: sonra JAN DARK *askerlerle kente girer.)*
Yakala yakalıyabilirsen: küçümsüyorum gücünü.
Git, git de açlıktan kırılan adamlarını neşelendir;
Salisbury'ye vasiyetini yazmada yardımcı ol,
Gün bizim, bundan sonra bizim olacak onca gün gibi.
(Çıkar)

TALBOT

Çömlekçi çarkı gibi dönüyor başım;
Neredeyim, ne yapıyorum bilmiyorum.
Arılar dumanla, güvercinler kötü kokuyla
Nasıl kovanlarını ya da yuvalarını terk etmeye

zorlanırlarsa
O da canının istediği yere sürüyor ya da öldürüyor
askerlerimizi
Ama Anibal gibi kuvvetli olduğu için değil
İnsanların yüreğine korku salan bir cadı olduğu için.
Bize İngiliz köpekleri diyorlardı yırtıcılığımız yüzünden;
Şimdi ise enikler gibi çığlık çığlığa kaçıyoruz.

(Kısa bir boru sesi duyulur.)

Yurttaşlarım dinleyin! ya dönüp savaşın
Ya da söküp atın İngiliz armasındaki aslanı[14],
Yanlış çizilmiş deyin,bir kuzu koyun aslanın yerine;
Kuzular, kurttan, atlar, inekler leopardan
Sizin hep dayak attığımız Fransızlardan
Kaçtığınız gibi alçakça kaçmaz.

(Boru sesi duyulur. Bir başka çarpışma olur.)

Yararı yok: siperlerinize dönün;
Salisbury'nin ölmesine sizler neden oldunuz:
Kimse bir kılıç bile sallamak istemedi onun uğruna.
Jan Dark göz göre göre Orleans'a girdi
Engelleyemedik, elimizden hiçbir şey gelmedi.
Ah, keşke Salisbury ile ben de ölseydim!
Bu utançla insan içine nasıl çıkarım!

(Talbot çıkar. Borular çalınır. İngilizler çekilir.)

VI. SAHNE *(Orleans)*

Borular çalınır. JAN DARK, CHARLES, REIGNIER, ALENÇON *ve askerler duvarlarda görünür.*

JAN DARK

Sancaklarımızı direklere çekin, dalgalansınlar;
Orleans İngilizlerden kurtarıldı.
Jan Dark verdiği sözü yerine getirdi.

CHARLES

Ey kutsal insan, Astraea'nın[15] kızı,
Bu başarını nasıl ödüllendirebilirim?
Adonis'in[16] bahçeleri gibi verdiğin sözler,
Bir gün çiçek açıyor hemen ertesi gün meyve veriyorlar.
Ey Fransa, öğünmelisin muzaffer peygamberinle!

Orleans kenti kurtarıldı düşmandan,
Ülkemizde bundan daha mutlu bir olay gerçekleşmedi henüz.

REIGNIER

Niçin çanlar çalmıyor bütün kentte?
Dauphin, emret ateşler yaksın halk,
Sokaklarda yesin, içsin, eğlensinler
Tanrının bize verdiği bu zaferi kutlamak için.

ALENÇON

Tüm Fransa neşe ve mutluluğa boğulacak
Nasıl aslanlar gibi savaştığımız duyulduğunda.

CHARLES

Savaşı kazanan Jan Dark, bizler değiliz;
Bu yüzden ülkemin yarısını ona vereceğim
Ülkemdeki tüm rahip ve keşişler
Geçecekler önünden onu yücelten ilahiler söyleyerek.
Firavun Memphis'in[17] sevgilisi Rhodope[18] onuruna diktiği
Piramitten daha görkemlisini yaptıracağım;
Öldüğünde, Darius'un hazinesindeki en değerli kaptan
Daha değerli bir kaba koyacağım küllerini;
Bayramlarda tören alayıyla taşınacak bu kap,
Fransa'nın kral ve kraliçeleri önünde.
Artık Aziz Denis[19] günü kutlanmayacak,
Onun yerine Jan Dark olacak Fransanın azizi.
Gelin içeri, bir şölenle kutlayalım
Bu muhteşem zafer gününü.

(Borular çalınır. Çıkarlar)

II. PERDE

I. SAHNE *(Orleans önleri)*
Duvarda bir Fransız çavuşu ve iki nöbetçi görünür.

ÇAVUŞ

Askerler, yerlerinizi alın, dört açın gözünüzü;
Bir ses duyar ya da bir asker görürseniz
Surların yakınlarında, hemen haber verin,
Biz nöbetçi odasında olacağız.

1. NÖBETÇİ

Emredersiniz. *(çavuş çıkar)* İşte böyledir zavallı askerler,
İnsanlar sıcacık yataklarında yatarlarken,
Karanlıkta, yağmurda ve soğukta nöbet tutmak
zorundadırlar.
İçeri, ellerinde merdivenlerle TALBOT, BEDFORD,
BURGUNDY *ve askerler girer.*

TALBOT

Sayın Fransa Valisi ve bizim tarafa geçerek
Artois, Walloon ve Picardy bölgelerini
Bize müttefik yapan yüce Burgundy[20],
Bütün gün yiyip içen Fransızlar
Bu gece kendilerini güvencede hissediyorlar;
Öyleyse bu fırsattan yararlanıp
Hile ve büyücülükle kazandıklarının bedelini
En ağır biçimde ödetelim.

BEDFORD

Korkak Fransa Kralı, nasıl da lekeliyor ününü
Bileğinin gücüne güven duymayıp
Büyücülerle işbirliği yaparak, cehennemden medet umarak!

BURGUNDY

Hainlerin başka dostu olmaz.
Peki ama bu kadar değer verdikleri Jan Dark da kim?

TALBOT

Söylentiye göre bir bakire.

BEDFORD

Hem bakire hem de zorlu bir asker ha!

BURGUNDY

Dua edelim de cinsiyet değişip erkek olmasın
Fransız sancağı altında zırh giymeye devam ederse.

TALBOT

Bırakalım onlar ruhlarla konuşup görüşsünler;
Tanrıdır bizim kalemiz ve onun adına
Tırmanalım şu taş duvarlara.

BEDFORD

Tırman cesur Talbot; arkandan geliyoruz.

TALBOT

Hepimiz aynı yerden tırmanmayalım; bence daha iyi olur

Farklı yerlerden girersek.
Sürdürebilir savaşı diğerlerimiz, birimiz düşersek.

BEDFORD

Anlaştık; ben şu köşeden tırmanacağım.

BURGUNDY

Ben de şu.

TALBOT

Talbot da buradan tırmanacak ya da mezar olacak burası.
Salisbury, sana ve Henry'ye ettiğim yemine
Ne kadar sadık olduğumu bu gece göstereceğim.

NÖBETÇİ

Silahlara! Silahlara! Düşman saldırıyor.
'Aziz George!' 'Talbot geliyor!' diye bağırışlar. İngilizler duvarlara tırmanır ve sahneden çıkarlar.
Fransızlar iç çamaşırlarıyla duvarlara fırlarlar. Sahneye değişik yerlerden,yarım yamalak giyinmiş olarak ORLEANS, ALENÇON *ve* REIGNIER *girer.*

ALENÇON

O da ne, lordlarım? Hepimiz de çıplak mıyız?

ORLEANS

Çıplak mı! Evet, paçayı kurtardığımız için de mutluyuz.

REIGNIER

Valla, yatak odasında alarmı duyunca
Yataktan çıkmak gerektiğini anladım.

ALENÇON

Savaşmaya başladığım günden bu yana
Böylesine yürekli, böylesine kararlı,
Böylesine çılgınca bir saldırı gelmedi başıma.

ORLEANS

Bu Talbot dedikleri bir cehennem zebanisi.

REIGNIER

Onu kollayan, cehennem değilse, mutlaka Tanrıdır.

ALENÇON

İşte Charles geliyor: O ne yaptı merak ediyorum.

(İçeri CHARLES *ve* JAN DARK *girer.)*

ORLEANS

Demek Azize Jan koruyormuş onu.

CHARLES

Seni yalancı kadın, bu mu kurnazlığın?
Başlangıçtaki önemsiz başarıları,
Bizi boş yere umutlandırıp,
Kaybımızın on kat ağır görünmesi için mi kazandın?

JAN DARK

Charles neden bu kadar kızgın dostuna?
Sahip olduğum güç hep aynı mı kalsın istiyorsun?
Uyurken ya da uyanıkken hep muzaffer mi olmam gerekiyor?
Yoksa kabahati hep bende mi bulacaksın?
Beceriksiz askerler! Doğru dürüst nöbet tutsaydınız
Bu felaket başımıza asla gelmezdi.

CHARLES

Dük Alençon, bu sizin hatanız,
Geceki nöbetten siz sorumluydunuz
Ama gereken önemi vermediniz görevinize.

ALENÇON

Ordugahın her yanında tutulan nöbet
Benim bölgemdeki gibi tutulsaydı,
Böylesine utanç verici bir biçimde baskına uğramazdık.

ORLEANS

Biz dikkatliydik.

REİGNİER

Biz de, lordum.

CHARLES

Bana gelince, gecenin büyük bir kısmını
Jan Dark'ın bölgesi ile kendi bölgem arasında koşuşturup
Nöbetçileri değiştirmekle geçirdim.
Öyleyse, nasıl ve nereden girdiler içeri?

JAN DARK

Lordum, daha fazla zaman harcamayın,
Nereden ve nasıl girdikleri konusunda.
Açıkça belli, zayıf bir yer bulup girmişler.
Çaremiz yok dağılan askerleri toplamaktan,
İngilizleri yenmek için yeni planlar yapmaktan başka.

Borular çalınır. İçeri 'Talbot geliyor! Talbot geliyor!' diye bağıran bir İngiliz askeri girer. Fransızlar elbiselerini arkalarında bırakarak kaçarlar.

İNGİLİZ ASKERİ

Arkalarında bıraktıkları şeyleri alacağım.
'Talbot' adı bir kılıç gibi iş görüyor;
Bir sürü ganimet kazandım
Onun adından başka bir silah kullanmadan.

(çıkar)

II. SAHNE *(Orleans Kentinin içi.)*
İçeri TALBOT, BEDFORD, BURGUNDY, *bir yüzbaşı ve diğerleri girer.*

BEDFORD

Gün ağarmaya başladı; yok oldu
Koyu örtüsünü dünyanın üstüne atan gece.
Artık borular çalınsın,takibi durdurun.

(Dur borusu çalınır.)

TALBOT

Yaşlı Salisbury'nin vücudunu getirin,
Bu lanetli kentin tam ortasında,
Pazar yerinde, bir katafalka koyun.
(Cenaze alayı. İçeri Salisbury'nin vücudu ile girerler.)
İntikam yeminimi yerine getirdim;
Ondan dökülen her damla kan için
Bu gece en az beş Fransız öldürüldü.
İntikamını alırken her yeri nasıl yerle bir ettiğimizi
Gelecek kuşaklar görsün diye
Kentin en büyük kilisesinde yaptıracağım mezarını;
Üzerine, Orleans'ın nasıl yağmalandığı,
Salisbury'nin nasıl alçakça öldürüldüğü
Fransızların korkulu rüyası olduğu yazılacak, herkes okusun diye.

(Cenaze dışarı çıkarılır.)

Ancak lordlarım, bu kanlı katliamımızda
Dauphin'in Bakiresi, yeni destekçisi,
Erdemli Jan Dark ve alçak dostlarıyla
Nasıl olup da karşılaşmadık şaşıyorum.

BEDFORD

Lord Talbot, öyle sanılıyor ki,
Çarpışma başladığında sıcak yataklarından fırlayıp
Askerlerin arasına karışmış,
Duvarlardan atlayıp kaçmışlar.

BURGUNDY

Ben de, gece karanlığında ve dumandan görebildiğim kadarıyla
Gündüz gece birbirlerinden ayrılamayan
Bir çift muhabbet kuşu gibi el ele tutuşmuş hızla koşan
Dauphin ve o kaltağın ödünü patlattım.
Arkasından işler kontrol altına alındı;
Onları tüm gücümüzle takip edeceğiz.

(İçeri bir haberci girer.)

HABERCİ

Lordlarım, sizleri selamlıyorum! Bu soylu kalabalıkta
Yaptıkları tüm Fransa'da alkışlanan,
Savaşçı Talbot diye bilinen hanginiz?

TALBOT

Talbot burada: Kim onunla konuşmak ister?

HABERCİ

Soylu lordum, hayranınız soylu leydi, Auvergne Kontesi,
Lütfedip şatosunu ziyaret etmenizi diliyor,
Başarıları tüm dünyada yankılanan
Erkeği gördüğünü övünerek herkese anlatabilsin diye.

BURGUNDY

Öyle mi? Görüyorum ki, savaşlarımız
Mutlu bir biçimde sonuçlanacak
Leydi sizinle tanışmak istediğine göre.
Lordum, leydinin ricasını geri çeviremezsiniz.

TALBOT

Zaten niyetim yok; güzel konuşan ama bir türlü başarılı olamayan
Bir sürü erkeğe karşın bir kadın tatlılıkla hallediyor işi;
Bu yüzden sonsuz teşekkürlerimi ilet,
Ziyaretine gideceğimi bildir.
Siz soylu lordlar, bana eşlik etmez misiniz?

BEDFORD

Hayır, yakışık almaz;
Hep duymuşumdur sevinçle uğurlandığını davetsiz konukların.

TALBOT

Pekala, madem gelmiyorsunuz, ben de tek başıma giderim,
Bu leydinin misafirperverliğini sınamaya kararlıyım.
Yüzbaşı buraya gel. *(Fısıldar)* Anladın mı?

YÜZBAŞI

Anladım lordum, emrinizi yerine getireceğim.

(Çıkarlar)

III. SAHNE *(Auvergne. Kontesin Kalesi.)*
İçeri KONTES *ve kapıcı girer.*

KONTES

Kapıcı, verdiğim emirleri unutma;
Dediklerimi yapınca da anahtarları bana getir.

KAPICI

Peki, madam.

(çıkar)

KONTES

Plan hazır; her şey istediğim gibi giderse,
Bu girişim beni çok ünlü yapacak
Kurus'u öldüren Tomris[21] gibi.
Bu şövalye hakkında çok iyi şeyler söyleniyor
Yaptıkları da söylenenler kadar var.
Bu söylenenlerin doğruluğunu
Kendi gözlerimle görüp, kulaklarımla duymayı çok istiyorum.

(İçeri bir Haberci ve TALBOT *girer.)*

HABERCİ

Leydim, istediğiniz gibi
Onu davet ettiğinizi bildirdim ve işte lord Talbot geldi.

KONTES

Hoş geldi safalar getirdi. Ne! Talbot bu mu?

HABERCİ

Evet, madam.

KONTES

Fransa'nın Korkulu Rüyası bu mu?
Herkesin korktuğu, adını söyleyerek
Anaların çocuklarını susturduğu Talbot bu mu?
Görüyorum ki, söylenenler abartmaymış, yanlışmış:
Karşıma Herkül gibi birinin, korkunç görünüşlü,
Güçlü kuvvetli, iriyarı birinin,
Bir Hektor'un çıkacağını sanıyordum.
Ama bu bir çocuk, zavallı bir cüce!
Böylesine zayıf ve eciş bücüş biri
Asla düşmanlarının yüreğine korku salamaz.

TALBOT

Madam, sizi rahatsız etme cüretini gösterdim
Ama madem bana ayıracak zamanınız yok
Ziyaretinize başka zaman gelirim.

(gitmeye davranır)

KONTES

Ne demek istedi şimdi? Sor bakalım nereye gidiyormuş.

HABERCİ

Lord Talbot, durun, leydim bilmek istiyor
Neden aniden ayrılmaya karar verdiğinizi.

TALBOT

Yanlış bir kanıya kapıldığını,
Talbot'un burada olduğunu kanıtlamaya gidiyorum.

(İçeri anahtarlarla Kapıcı girer.)

KONTES

Tutsaksın, eğer Talbot'san.

TALBOT

Tutsak mı? Kimin?

KONTES

Benim, kana susamış adam;
Bunun için seni kandırıp evime getirdim.
Suretin uzun zamandır kölemdi,
Çünkü resmin odamda asılıdır;
Şimdi gerçeğinin başına da aynı şey gelecek:
Bunca yıldır acımasızca ülkemizi mahveden,
Yurttaşlarımızın kanına giren,
Oğullarımızı, kocalarımızı esir alan seni

Kollarından ve bacaklarından zincire vuracağım.

TALBOT

Ha, ha, ha!

KONTES

Alçak, gülersin ha! Kahkahaların feryada dönecek.

TALBOT

Elinizde Talbot'a işkence yapabileceğiniz
Talbot'un suretinden başka bir şey olmadığını
Göremeyecek kadar aptal olmanıza gülüyorum.

KONTES

Ne demek yani, sen Talbot değil misin?

TALBOT

Evet, Talbot'um.

KONTES

Öyleyse gerçek Talbot da elimde.

TALBOT

Hayır madam, sadece suretiyim kendimin
Yanılıyorsunuz, aslında bedenim burada değil;
Şu an görmekte olduğunuz şey
Benliğimin çok küçük bir kısmı.
İnanın madam, eğer tüm benliğim burada olsaydı
Kocaman, devasa bir şey olduğundan
Sizin şu yüksek tavanlı şatonuz dar gelirdi, sığamazdım.

KONTES

Bu serseri abuk sabuk konuşuyor.
Hem buradaymış, hem burada değilmiş.
Nasıl olabilir böyle bir şey?

TALBOT

Bunu size hemen kanıtlayacağım.
Borusunu çalar; davullar vurulur; patlama sesleri duyulur. İçeri askerler girer.
Madam şimdi söyleyin bakalım, inandınız mı
Talbot'un sadece kendisinin sureti olduğuna?
Bunlar da onun, dik başlarınıza boyunduruk geçiren,
Kentlerinizi yakıp, köylerinizi yıkan,
Anında ıpıssız yerler haline sokan
Eti, kemiği, kasları, kolları ve gücü.

KONTES

Yiğit Talbot, affet öyle davrandığım için;
Hakkında söylenenlerin hepsi doğruymuş
Hiç de göründüğün gibi değilmişsin.
Terbiyesizliğim öfkelendirmesin seni;
Gerçekten layık olduğun bir biçimde
Seni ağırlamadığım için üzgünüm.

TALBOT

Güzel leydi, üzülmeyin, yanlış bir fikre de kapılmayın
Talbot'un kafası hakkında,
Dış görünüşü hakkında yanlış bir kanıya kapıldığınız gibi.
Yaptığınız şey beni kızdırmadı;
Sizden başka şey istemiyorum,
Tabii eğer izin verirseniz,
Şarabınızdan içip, tatlılarınızdan tatmaktan başka
Çünkü askerlerin canı hep iyi şeyler çeker.

KONTES

Tüm kalbimle, bir onur benim için
Böylesine ünlü bir cengaveri evimde ağırlamak.

(çıkarlar)

IV. SAHNE *(Londra. Temple Bahçesi.)*

İçeri SOMERSET, SUFFOLK *ve* WARWICK *Beyleri,* RICHARD PLANTAGENET, VERNON *ve bir başka avukat girer.*

PLANTAGENET

Soylu lordlar ve baylar, bu sessizliğin anlamı ne?
Haklı olduğum bir konuda niye kimse bir şey söyleyemiyor?

SUFFOLK

Temple Salonunda çok gürültü yapacaktık;
Bahçe daha uygun.

PLANTAGENET

Öyleyse hemen söyle, ben mi haklıyım
Bir başka deyişle, kavgacı Somerset mı haksız?

SUFFOLK

Valla, hukuğa kendimi hiç tam olarak veremedim
Ne de hukuğun gereklerine uydurabildim kendimi;

İşte bu yüzden hukuğu kendime uyduruyorum.

SOMERSET

Öyleyse, Lord Warwick, siz söyleyin hangimiz haklı.

WARWICK

İki şahinden hangisi daha yüksekten uçar,
İki köpekten hangisi daha yüksek sesle havlar,
İki bıçaktan hangisi daha keskindir,
İki küheylandan hangisi daha alımlıdır,
İki kadından hangisi daha güzel gözlüdür-
Bu konular hakkında yüzeysel de olsa bir fikrim var;
Ama hukuğun incelikleri söz konusu olduğunda
Benim bir geri zekalıdan farkım yok.

PLANTAGENET

Kaçamak bir yanıt bu.
Haklı olduğum o kadar açık ki,
Yarı kör bir insan bile bunu görebilir.

SOMERSET

Benim haklılığım o kadar kesin,
O kadar açık, o kadar net, o kadar belirgin ki,
Kör bir insan bile bunu görebilir.

PLANTAGENET

Madem diliniz tutulmuş, konuşamıyorsunuz,
İşaretle anlatın düşüncelerinizi:
Haklı olduğumu düşünen ve soylu adlarını
Onurlarıyla korumaya kararlı gerçek beyefendiler
Bu gül ağacından benim gibi bir beyaz gül koparsınlar.

SOMERSET

Tabansız ya da yardakçı olmayan,
Her koşulda doğrudan yana olanlar
Şurdan bir kırmızı gül koparsınlar benimle.

WARWICK

İkiyüzlülük yapmadan, yardakçılığa kalkışmadan
Plantagenet'la birlikte bu beyaz gülü koparıyorum.

SUFFOLK

Ben, genç Somerset'a katılıp bu kırmızı gülü koparıyorum,
Aynı zamanda haklı olduğunu söylüyorum.

VERNON

Lordlarım, baylar, durun, başka gül koparmayın

Gül ağacından kimin için daha az gül koparılırsa
O kişinin haksız olduğunun
Kabul edileceği kararlaştırılana kadar.

SOMERSET

Vernon, çok iyi bir noktaya parmak bastın;
Benim güllerim daha az ise sesimi çıkarmayacağım.

PLANTAGENET

Ben de.

VERNON

Kim haklı kim haksız apaçık belli,
Bu nedenle şu beyaz gülü koparıyor,
Oyumu beyaz gülden yana kullanıyorum.

SOMERSET

Dikkat et, o gülü koparırken parmağına diken batmasın.
Yoksa akan kan beyaz gülü kırmızıya boyar,
İstemediğin halde beni desteklemiş olursun.

VERNON

Lordum, savunduğum fikir uğruna kanım aksa bile
Ünüm sarar yaramı,
Beni hep desteklediğim tarafta tutar.

SOMERSET

Hadi bakalım, hadi, kim kaldı?

AVUKAT

Araştırmalarım ve kitaplarım yalan söylemiyorsa
(Somerset'a döner) Savunduğunuz fikrin hukukta yeri yok;
Bu nedenle ben de beyaz gül koparıyorum.

PLANTAGENET

Hadi bakalım Somerset, nerede haklılığın?

SOMERSET

Kınının içinde, düşünüp duruyor
Beyaz gülünü kan kırmızısına boyayıp boyamamayı.

PLANTAGENET

Ama suratın bizim güllerin rengini almış;
Sararmışsın korkudan, haklı olduğumuzu görünce.

SOMERSET

Hayır Plantagenet, korktuğum için değil,
Yanaklarının utançtan kızarıp güllerimizin rengini almasına
Öfkelendiğim için sarardı yüzüm;

Yine de hatalı olduğunu kabullenmiyorsun.

PLANTAGENET

Somerset, gülünde böcek var.

SOMERSET

Seninkinde de diken, Plantagenet.

PLANTAGENET

Evet, hem de çok sivri, haklılığını kanıtlamak için
Senin böceğin yalanlarını yiyip bitirirken.

SOMERSET

Dostlar bulacağım kan kırmızı güllerimi yakalarına takacak,
Sahtekar Plantagenet'in dolaşmaya cesaret edemediği yerlerde
Haklı olduğumu savunacak.

PLANTAGENET

Seni sersem adam, elimde tuttuğum
Bu temiz gonca gül adına,
Lanet olsun başlattığın modaya.[22]

SUFFOLK

Plantagenet, lanetleme bizi.

PLANTAGENET

Lanetliyeceğim, mağrur Pole[23] hem seni, hem onu.

SUFFOLK

Söylediklerini ağzına tıkacağım.

SOMERSET

William de la Pole, gidelim!
Konuşarak bu köylüyü[24] onurlandırıyoruz.

WARWICK

Somerset, haksızlık ediyorsun;
Onun büyükbabası, İngiltere kralı Üçüncü Edward'ın
Üçüncü oğlu Clarence Dükü Lionel'dı.[25]
Basit bir köylünün bu kadar derin kökleri olabilir mi?

PLANTAGENET

Bulunduğu yer yüzünden böyle konuşabiliyor;[26]
Yoksa söyleyemezdi bunların hiçbirini.

SOMERSET

Bana can veren tanrı adına yemin ederim ki,
Söylediklerimin doğruluğunu her yerde savunurum.
Senin baban, Cambridge Beyi Richard, ihaneti yüzünden

Bundan önceki kral zamanında idam edilmedi mi ?
Senin kanın da onun ihanetiyle lekeli;
Bu yüzden alınmadı mı tüm ünvanların?
Onun işlediği suç senin kanına geçti,
Ünvanların geri verilene kadar da bir köylüsün sen.

PLANTAGENET

Babam tutuklanmıştı, onu hain kabul eden bir yasa çıkarılmamıştı,[27]
İhanet suçundan idama mahkum edilmişti ama hain değildi;
Bunu da Somerset'dan yana olan soylular karşısında bile düelloda savunurum,
Zaman içinde istediğim koşullar gerçekleşirse.
Seni ve destekçin Pole'u unutmayacağım,
Bir gün mutlaka hesap soracağım sizden;
Ayağınızı denk atın, uyarmadı demeyin.

SOMERSET

Bizi karşında hep hazır bulacaksın;
Bu renk düşmanın olduğumuzu hatırlatsın sana
Çünkü arkadaşlarımla ben bu gülü hep takacağız.

PLANTAGENET

Bu beyaz renkli, öfkeli gülü,
Kana susamış nefretimin bir göstergesi olarak,
Ben ve dostlarım mezara girene kadar
Ya da hakkım olan yere çıkana kadar takacağız.

SUFFOLK

Hadi bakalım, ihtirasın seni yok etsin de görelim!
Bir daha karşılaşana kadar hoşçakal.

(çıkar)

SOMERSET

Pole, ben de seninle geliyorum. Hoşçakal açgözlü Richard.

(çıkar)

PLANTAGENET

Nasıl da hakaret ettiler, ben de katlanmak zorunda kaldım!

WARWICK

Ailen hakkında söyledikleri yalanlar
Winchester ve Gloucester'i barıştırmak için yapılacak
Parlamento toplantısında düzeltilecek;
Orada York Dükü yapılmazsan

Kimse Warwick demesin bana.
Bu arada, sana olan sevgimin ve Somerset ve William Pole'a
Karşı olduğumun bir göstergesi olarak
Seni destekleyenlerin taktığı bu gülü ben de takacağım.
Hepinizin önünde söylüyorum ki,
Bugün Temple Bahçesinde
İki düşman tarafın ortaya çıkmasına neden olan bu tartışma
Kırmızı ya da Beyaz Gülü destekleyen
Binlerce insanın ölümüne neden olacaktır.

PLANTAGENET

Vernon, sana teşekkür borçluyum
Beyaz gül koparark beni desteklediğin için.

VERNON

Bu gülü her zaman takıp sizi destekleyeceğim.

AVUKAT

Ben de.

PLANTAGENET

Sağolun beyler.
Hadi gelin, yemeğe gidelim dördümüz.
Korkarım bu kavga yüzünden ileride kan dökülecek.

(çıkarlar)

V. SAHNE *(Londra Kalesi)*
İçeri zindancıların bir sandalye üzerinde taşıdıkları MORTIMER *girer.*

MORTIMER

Bu çökmüş, tükenmiş insanın iyi kalpli bekçileri
Bırakın dinlensin ölmekte olan Mortimer.
Uzun zamandır zindanda yaşamaktan kollarım ve bacaklarım
Tıpkı işkence masasından yeni kalkmış bir mahkumunkiler gibi;
Ölümün habercisi bu ak saçlar,
Dert ve tasa dolu bir çağda Nestor[28] gibi kocayan
Edmund Mortimer'in sonunun geldiğini bildiriyor.
Sonları yaklaşıyor yağı tükenmiş kandiller gibi
Cılız ışıklar saçan bu gözlerin;
Acının ağır yükünü çeken zayıf omuzlarım ve çelimsiz

kollarım
Benziyor kuru dalları yerlere sarkmış asmaya.
His yok bu bacaklarda, güç kalmamış vücudumun
taşıyıcılarında,
Kaldıramıyorlar artık bu çamur topağını,
Sanki başka çare kalmadığını biliyorlarmış gibi
İstekliler hemen mezara girmeye.
Zindancı söyle bana, yeğenim geliyor mu?

BİRİNCİ ZİNDANCI

Lordum, Richard Plantagenet gelecek.
Temple'a, odasına haber yolladık,
Bize geleceği söylendi.

MORTIMER

Tamam. Ruhum ancak o zaman huzura kavuşacak.
Zavallı genç adam! Katlandığı haksızlıklar
Bana yapılanları aratmıyor.
Eskiden çok önemli biriydim
Ama Henry Monmouth'ın[29] tahta çıkmasıyla birlikte
Mallarıma el konuldu, zindana atıldım;
Richard da işte o zaman
Yoksun bırakıldı ünvanlarından, mirasından.
Ama şimdi, insanoğlunun acılarına son veren
Adil Ölüm kurtarıyor beni buradan.
Keşke onun acıları da benimkiler gibi sona erse de
Geri alsa kaybettiklerini.

(içeri RICHARD PLANTAGENET *girer)*

BİRİNCİ ZİNDANCI

Lordum, sevgili yeğeniniz geldi.

MORTIMER

Dostum, Richard Plantagenet mi geldi?

PLANTAGENET

Evet soylu dayıcığım, yeğenin,
Hak etmediği davranışlara katlanmak zorunda kalan,
Son günlerde hiç sevilmeyen Richard geldi.

MORTIMER

Yardımcı olun kollarıma da sarılayım boynuna,
Son nefesimi vereyim koynunda.
Söyleyin dudaklarım yanaklarına değince,

Ki, son kez öpeyim yeğenimi sevgiyle.
York'un soyundan gelen soylu insan
Neden son günlerde sevilmediğini söyledin?

PLANTAGENET

Önce, rahat et, yasla koluma yaşlı başını,
Ben de anlatayım sana çektiğim acıları.
Bugün, bir konu hakkında çıkan tartışmada
Somerset ile ben biraz atıştık;
Somerset bazı şeyler söyledi babamın ölümü hakkında;
Bu hakaret karşısında dilim tutuldu,
Yoksa aynı şekilde karşılık verirdim.
Bunun için sevgili dayıcığım, babamın hatırı için,
Gerçek bir Plantagenet olarak,
Akrabalık hatırına, söyle
Babam, Cambridge Beyinin kafası neden kesildi.

MORTİMER

Sevgili yeğenim, benim hapsedilmeme,
Bütün gençliğimi korkunç bir zindanda tüketmeme
Neden olan şey babanın da öldürülmesine neden oldu.

PLANTAGENET

Biraz daha açıkla bana bu nedeni.
Bilmiyorum, tahmin de edemiyorum.

MORTİMER

Açıklayacağım, tükenen nefesim yeterse,
Ölüm yakama yapışmazsa hikayemi bitirmeden önce.
Şimdiki kralın büyükbabası Dördüncü Henry,
Kuzeni ve Edward'ın tek oğlu
Kral III.Edward'ın yasal varisi Richard'ı tahttan indirdi;
Krallığı sırasında onun tacı ele geçirmesinin doğru olmadığını düşünen
Kuzeyin güçlü beyleri Percy'ler
Benim tahta çıkmam gerektiğini ileri sürdüler.
Bu savaşçı lordların böyle düşünmesine yol açan neden,
Genç kral Richard varis bırakmadan tahttan indirildiğinden
Taç üzerinde hakkımın olmasıydı
Çünkü ben ana tarafından
Kral Üçüncü Edward'ın üçüncü oğlu
Clarence Dükü Lionel'ın soyundan gelmekteyim;

Buna karşın kendisi bu asil soyun
Dördüncü çocuğu John Gaunt'ın oğludur.
Ama yasal varisi tahta çıkarmaya çalışanlar yaşamlarından
Ben de özgürlüğümden oldum.
Bu olaydan çok sonra, babası Bolingbroke'un[30]
Ardından tahta çıkan Beşinci Henry zamanında,
York Dükü ünlü Edmund Langley'in kızı,
Benim kızkardeşim, senin de annen ile evlenen
Baban Cambridge beyi, çektiğim acılar karşısında
Bir ordu toplayıp, beni kurtarıp,
Tahta çıkarmaya kalktı ama tıpkı diğerleri gibi
O soylu bey de yenildi ve kafası kesildi.
İşte böyle bastırıldılar tahtın gerçek sahipleri Mortimerler.

PLANTAGENET

Siz de Mortimer'lerin sonuncususunuz.

MORTIMER

Doğru, biliyorsun çocuğum yok;
Ölümümün yaklaştığını haber veriyor tükenen nefesim.
Benim varisim sensin; artık gerisi sana kalıyor,
Ama çok dikkatli olman gerekiyor.

PLANTAGENET

Uyarılarını asla unutmayacağım;
Korkunç bir zalimlikten başka bir şey değil
Babamın idam edilmesi.

MORTIMER

Yeğenim, sesini fazla yükseltme, ihtiyatlı ol.
Temeli çok sağlam Lancaster hanedanının,
Dağ gibi yerinden oynatması zor.
Ama şimdi sıra dayına geldi, gidiyor,
Uzun süre bir sarayda oturan kralların
Bıktıklarında başka saraya geçtikleri gibi.

PLANTAGENET

Ah dayı, keşke ömrümün birazını sana verebilsem
Geçen yıllarını geri alabilsem!

MORTİMER

O zaman bana haksızlık edersin,
Öldüreceği yerde birçok yara açan kasap gibi.
Ağlama ardımdan, yalnızca rahmet dile;

Bir tek cenaze törenimi düzenle.
Elveda, dilerim tüm dileklerin gerçekleşir,
Başarılı olursun savaşta ve barışta!

(ölür)

PLANTAGENET

Kavga değil huzur bulsun ruhun!
Zindanda geçirdin tüm ömrünü
Bir keşiş gibi yaşadın her gününü.
Hiç unutmayacağım öğütlerini;
Yapmayı tasarladıklarımı şimdilik bir yana bırakıyorum.
Zindancılar, götürün onu buradan;
Sürdüğü hayattan daha iyi bir cenaze töreni düzenleyeceğim.
(zindancılar Mortimer'in cesedini dışarı çıkarlar)
Yok oldu Mortimer'in cılız feneri,
Kendisi kadar soylu olmayanların ihtirasları boğdu onu,
Somerset'ın aileme yönelik iftiralarının
İntikamını alıp şerefimi koruyacağım;
Bu yüzden hemen Parlamentoya gidiyorum
Ya hakkım olan ünvanlar geri verilir bana
Ya da ulaşırım isteklerime bana yapılan haksızlıklardan yararlanarak.

III. PERDE

I. SAHNE *(Londra. Parlamento Binası)*

Borular çalınır . İçeri KRAL, EXETER, GLOUCESTER, WINCHESTER, WARWICK, SOMERSET, SUFFOLK, RICHARD PLANTAGENET *girer.* GLOUCESTER *bir dilekçe vermek ister,* WINCHESTER *elinden alır ve yırtar.*

WINCHESTER

Humphrey Gloucester, önceden hazırlanmış
Özenle kaleme alınmış yazılarla gelirsin ha!
Beni herhangi bir şey ile suçlamak istiyorsan
Bunu planlamadan, hazırlanmadan yap;
Tıpkı bana yönelttiğin suçlamaları
Hazırlanmadan yanıtlayacağım gibi.

GLOUCESTER

Seni haddini bilmez rahip,
Bulunduğumuz bu yer kendimi kontrol etmemi gerektiriyor
Yoksa bana hakaret etmeyi gösterirdim sana.
Yazıya dökerek gözler önüne serdiğim için
O korkunç, akıl almaz suçlarını uydurduğumu
Ya da kaleme aldığım bu suçları kelimesi kelimesine
Aktaramayacağımı sanma sakın.
Hayır rahip efendi; senin o alçakça,
Ölümcül ve insanların arasına nifak sokan düzenlerini,
Nasıl kibirli biri olduğunu
Kundaktaki bebekler bile bilir.
Sen dünyanın en ahlaksız tefecisisin,
Doğuştan inatçısın, huzurun düşmanısın;
Utanmaz bir şehvet düşkünüsün,
Senin gibi birine hiç yakışmıyor bunlar;
İhanetine gelince, daha iyi kanıt var mı
Beni öldürmek için Londra Köprüsünde,
Lonra Kalesinde tuzaklar kurmandan?
Ayrıca, korkarım, aklından geçenleri okuyabilsek
Görürüz ki, efendin, Kral bile
O ihtiraslı yüreğinin hedeflerinden biri.

WINCHESTER

Gloucester, yalan söylüyorsun.
Lordlarım, dinleyin cevabımı.
Söylediği gibi aç gözlü ve ihtiraslıysam
Nasıl oluyor da bu kadar fakirim?
Ya da nasıl oluyor da yükselmeye çalışmayıp
Mesleğimi icra ediyorum?
Nifak suçlamasına gelince,
Var mı benim kadar huzur arzulayan biri?
Kızdırıldığım anlar hariç.
Hayır lordlarım, beni öfkelendiren bu değil;
Dükü kızdıran da bu değil;
Onun tek isteği yönetimin yalnızca kendi elinde olması,
Kralın yakınında tek kendinin bulunması.
Bu nedenle yüreğinde fırtınalar kopuyor
Bu tür suçlamalar yöneltiyor.

Ama göstereceğim ona onun kadar iyi -

GLOUCESTER

Benim kadar iyi mi!
Büyükbabamın gayrimeşru oğlu![31]

WINCHESTER

Evet bayım, peki, sorarım sana, nesin sen
Bir başkasının yerine ülkeyi yöneten birinden başka?

GLOUCESTER

Edepsiz keşiş, ben Naib değil miyim?

WINCHESTER

Ben de bir din adamı değil miyim?

GLOUCESTER

Evet, tıpkı bir kalede saklanan,
Çaldıklarını korumaya çalışan bir haydut gibi.

WINCHESTER

Saygısız Gloucester!

GLOUCESTER

Saygı gerektiren dini görevin, kişiliğin değil.

WINCHESTER

Papa bunun hesabını soracak.

GLOUCESTER

Ona koş öyleyse.

WARWICK

(Winchester'e) Lordum, göreviniz susmanızı gerektiriyor.

SOMERSET

Evet ve piskopos itilip kakılmamalı.
Kanımca lord Gloucester saygılı olmalı,
Din adamlarına gerektiği gibi davranmalı.

WARWICK

Kanımca lord Winchester daha saygılı olmalı;
Onun böyle tartışması bir din adamına hiç yakışmıyor.

SOMERSET

Kilisedeki kutsal görevi söz konusuysa tartışabilir.

WARWICK

Görevi kutsal ya da değil, ne olmuş yani?
Lord Gloucester Naib değil mi?

PLANTAGENET

(kendi kendine) Plantagenet dilini tutmalısın.

"Efendi, gerektiği zaman konuş;
Sen ne cüret soylularla tartışırsın?" diyebilirler.
Yoksa Winchester ile tartışırdım.

KRAL HENRY

Amcalarım, Gloucester ve Winchester,
Sizler İngilterenin koruyucularısınız.
Dualar etkili olacak olsa,
Başarırım kalplerinizi sevgi ve dostlukla birleştirmeyi.
Sizin gibi soylu iki lordun böylesine tartışması
Ne kadar utanç verici tacımız adına!
Lordlarım, henüz yaşım genç
Yine de söyleyebilirim, bu anlaşmazlığın
Ülkeyi için için kemiren en zehirli bir yılan olduğunu.
(içerden bir ses gelir) 'Kahrolsun din adamları!'
Nedir bu gürültü?

WARWICK

Sanıyorum,
Piskoposun adamlarının başlattığı bir şamata.
(içerden yine bir ses gelir) Taş atıyorlar! Taş atıyorlar!
(içeri Belediye Başkanı girer)

BELEDİYE BAŞKANI

Lordlarım, iyi yürekli Henry,
Acıyın Londra kentine, acıyın bizlere!
Piskoposun ve Gloucester Dükünün adamları,
Silah taşımaları yasak olduğu için,
Ceplerini taşlarla doldurmuşlar
İki düşman gruba ayrılmış,
Öylesine taş yağdırıyorlar ki birbirlerine,
Öfkeden çılgına dönmüş birçoğunun kafası patladı;
Caddelere bakan tüm camlar kırıldı,
Biz de korkudan dükkanları kapattırdık.
(içeri kafalarından kanlar akan bir yandan da kavga eden hizmetkarlar girer)

KRAL HENRY

Bize ettiğiniz bağlılık yemini adına
Kavgayı kesmenizi, huzuru bozmamanızı emrediyorum.
Amcam Gloucester, rica ederim yatıştırın bu insanları.

BİRİNCİ HİZMETKAR

Olmaz, taş atmamız yasaklanırsa dişlerimizle savaşırız.

İKİNCİ HİZMETKAR

Ne yaparsanız yapın, biz de kararlıyız.

(yeniden kavgaya tutuşurlar)

GLOUCESTER

Emrimde çalışanlar, durun,
Bırakın şu saçma kavgayı.

ÜÇÜNCÜ HİZMETKAR

Lordum, sizin dürüst ve adil bir insan olduğunuzu
Kralımız dışında sizden daha soylu kimsenin bulunmadığını biliyoruz.
Sizin gibi soylu bir insana,
Ülkeye babalık yapan birine
Bir ukalanın böyle hakaret etmesine izin vermektense
Çoluğumuz, çocuğumuz, hepimiz savaşmayı,
Düşmanlarımız tarafından doğranmayı yeğleriz.

BİRİNCİ HİZMETKAR

Cesetlerimiz dolduracak her yanı.

(yeniden kavgaya başlarlar)

GLOUCESTER

Durun, durun diyorum size!
Söylediğiniz gibi beni seviyorsanız,
Dinleyin beni ve bırakın kavgayı.

KRAL HENRY

Ah, bu anlaşmazlık ne kadar da üzüyor beni!
Lord Winchester, gözyaşlarımı ve hıçkırıklarımı
Görüp de nasıl yumuşamazsınız?
Siz acımazsanız kim acır?
Kimler barış isteyebilir
Din adamları kavgadan yanaysa?

WARWICK

Lordum, sayın Naib, barışın; barışın Winchester;
İnatçılık edip kralınızı öldürmek,
Ülkenizi yerle bir etmek istemiyorsanız.
Görüyorsunuz, düşmanlığınız yüzünden,
Ne kötülükler yapıldı, ne cinayetler işlendi.
Barışın, kana susamadıysanız.

WINCHESTER

Özür dilemeli, yoksa asla barışmam.

GLOUCESTER

Krala olan bağlılığım özür dilememi gerektiriyor,
Yoksa ilk adımı atmaktansa yüreğini sökerim rahibin.

WARWICK

Lord Winchester, bakın,
Dük bir yana bıraktı öfkesini,
Artık çatmıyor kaşlarını.
Siz neden hala öfkelisiniz, suratınız asık?

GLOUCESTER

Winchester, elimi uzatıyorum sana.

KRAL HENRY

Utan amca, utan! Sen söylüyordun vaazlarında
Kinin çok büyük ve affedilmez bir günah olduğunu.
Yani savunduğun şeyi yapmayıp çiğneyecek misin?

WARWICK

Yüce Kral! Ne de güzel çürüttü piskoposun tezini.
Ne kadar ayıp Lord Winchester, yumuşayın!
Ne yapmanız gerektiğini bir çocuk mu söyleyecek size?

WINCHESTER

Pekala, Gloucester Dükü, barışıyorum seninle;
Sevgine karşılık sevgimi, eline karşılık elimi veriyorum.

GLOUCESTER

(kendi kendine) Ama korkarım içten değilsin-
İşte bakın dostlarım, sevgili yurttaşlarım,
El sıkışmamız ikimizin ve taraftarlarımızın arasında
Varılan barış anlaşmasını simgeliyor;
Yalan söylüyorsam Allah belamı versin!

WINCHESTER

(kendi kendine) Ben de aynı görüşteysem Allah belamı versin!

KRAL HENRY

Ah sevgili amca, iyi yürekli Gloucester,
Bu anlaşma beni nasıl da mutlu etti!
Hizmetkarlar dağılın! Bizi artık rahatsız etmeyin,
Efendileriniz gibi dost olun birbirinizle.

ÜÇÜNCÜ HİZMETKAR

Kabul; ben doktora gidiyorum.

BİRİNCİ HİZMETKAR

Ben de.

İKİNCİ HİZMETKAR

Ben de meyhaneye, bakalım iyi gelecek mi bana.

(Hizmetkarlar ve Belediye Başkanı çıkarlar)

WARWICK

Soylu efendimiz, kabul edin
Richard Plantagenet'in haklarını
İadeyi gözden geçirmenizi dileyen bu yazıyı.

GLOUCESTER

İyi konuştunuz Lord Warwick; saygıdeğer efendimiz,
Konuyu enine boyuna incelerseniz görürsünüz
Richard'ın haklarını geri vermenizin yerinde olacağını,
Özellikle de Eltham Sarayında siz majestelerine
Söylediğim nedenlerden dolayı.

KRAL HENRY

Amca, çok haklı nedenlerdi hepsi de;
Bu yüzden, sevgili lordlarım, buyuruyoruz
Richard'ın tüm ünvanlarının geri verilmesini.

WARWICK

Richard'a tüm ünvanları geri verilsin,
Böylece giderilsin babasının uğradığı haksızlık.

WINCHESTER

Herkes gibi Winchester de aynı şeyi istiyor.

KRAL HENRY

Richard bize sadık olursan
Yalnız bunları değil
York sülalesinin hakkı olan
Tüm mirası geri veririm.

PLANTAGENET

Hizmetkarınız yemin ediyor size bağlı kalacağına,
Ölene dek hizmet edeceğine.

KRAL HENRY

Öyleyse diz çök önümde;
Gösterdiğin bağlılığı ödüllendiriyor,
Muzaffer York kılıcını veriyorum sana.

Richard, ayağa kalk, York Dükü olarak.

PLANTAGENET

Richard ayağa kalkarken yıkılsın düşmanların!
Kahrolsun Majestelerinin kötülüğünü isteyen herkes!

HEPSİ

Soylu prens, yüce York Dükü, hoşgeldin aramıza!

SOMERSET

(kendi kendine) Yok ol alçak prens, soysuz York Dükü!

GLOUCESTER

Majesteleri, çok iyi olur ülkemiz için
Fransa'ya geçip orada taç giyerseniz.
Krallarını aralarında görmeleri
Kulları ve sadık dostları arasında mutluluk,
Düşmanları arasında korku yaratır.

KRAL HENRY

Gloucester söyleyince, Kral Henry yapar;
Yok eder birçok düşmanı dostça öğütler.

GLOUCESTER

Gemiler hazır sizi bekliyor.

(Borular çalınır. Exeter hariç hepsi çıkar)

EXETER

Evet, yürüyebiliriz İngiltere'de ya da Fransa'da
Neler olabileceğini görmeden.
Soylular arasında çıkan bu anlaşmazlık ateşi
Yanıyor sahte sevgi külleri altında,
Alevlenecek eninde sonunda;
Hastalıklı uzuvlar nasıl yavaş yavaş çürür,
Nasıl etler dökülür, kemikler dağılırsa
Bu rezil anlaşmazlık da içsavaşa yol açacak.
Korkarım gerçekleşecek Beşinci Henry zamanında
Herkesin ağzında olan o korkunç kehanet:
Monmouth'da doğan Henry her şeyi kazanacak, Windsor'da doğan Henry her şeyi kaybedecek.
Her şey o kadar açık ki, ölmeyi arzuluyor Exeter
Bu üzücü günler gelmeden.

(çıkar)

II. SAHNE *(Fransa. Rouen önleri)*
İçeri kılık değiştirmiş olarak JAN DARK *ve sırtlarında çuval taşıyan dört asker girer.*

JAN DARK
İşte Rouen kentinin kapılarına geldik,
Kurnazlıkla içeri girmeliyiz.
Gözlerinizi açın, sözlerinize dikkat edin;
Sattıkları ürünün parasını almaya gelmiş
Kaba köylüler gibi konuşun.
Umduğum gibi gider de içeri girebilirsek,
Bir de nöbetler gevşek tutuluyorsa
Bizimkilere bir işaretle haber vereceğim
Charles Dauphin saldırsın diye.

BİRİNCİ ASKER
Çuvallarımızla çuvallatacağız kenti,
Rouen'nin efendileri biz olacağız;
Bunun için çalalım kapıyı.

(kapıyı çalar)

NÖBETÇİ
(içeriden) Kim o?

JAN DARK
Köylüler. Fakir Fransızlar.
Ürünlerini satmaya gelen fakir Fransızlar.

NÖBETÇİ
(kapıyı açar) Girin içeri. Pazar çanı çaldı.

JAN DARK
Rouen, yerle bir edeceğim duvarlarını.

(çıkarlar)

İçeri CHARLES, ORLEANS, ALENÇON, REIGNIER *ve askerler girerler.*

CHARLES
Aziz Denis kutsasın bu güzel planı,
Bir kez daha Rouen'de kaygısız tasasız uyuyabileceğiz.

ORLEANS
Jan Dark ve adamları buradan girdiler.
Şimdi içeride ama bize nasıl bildirecek
Bu kapının en emin yol olup olmadığını?

REIGNIER

Karşıdaki kuleden bir meşale sallayarak;
Bir kez sallaması girdiği kapıdan
Daha zayıf kapı olmadığı anlamına gelecek.
(Duvarların üzerinde JAN DARK *görülür. Elinde yanan bir meşale tutmaktadır.)*

JAN DARK

Bakın, elimdeki evlilik meşalesine,
Fransızlar ile Rouen'i kavuşturan,
Talbot ve adamları için felaket demek olan.

(çıkar)

ORLEANS

Soylu Charles, bak işte dostumuzun işareti,
Karşıdaki kulede parlıyor yanan meşale.

CHARLES

Bir intikam yıldızı gibi parıldasın
Tüm düşmanlarımızın sonunu muştulayan!

REIGNIER

Hiç vakit kaybetmeyelim, gecikmek tehlikelidir;
Hemen girip "Dauphin geliyor !" diye bağıralım,
Ardından da nöbetçileri haklarız.

(çıkarlar)

Alarm verilir. TALBOT *çarpışarak içeri girer.*

TALBOT

Fransa, gözyaşlarınla ödeyeceksin bu ihaneti,
Yeter ki Talbot sağ çıksın bu beladan.
Jan Dark, o cadı, o kahrolasıca büyücü,
Gafil avladı bizi, felaketi o sardı başımıza,
Zor kurtulduk Fransızların elinden.

(çıkar)

Alarm verilir: Çapışmalar. BEDFORD *bir sandalye üzerinde içeri getirilir.*
İçeri TALBOT *ve* BURGUNDY *girer. Kale duvarları önündedirler. Kale duvarları üzerinde ise* JAN DARK, CHARLES, ORLEANS, ALENÇON *ve* REIGNIER *görünürler.*

JAN DARK

Günaydın cengaverler! Ekmek yapacak ununuz mu yok?
Bence Burgundy Dükü oruç tutmayı yeğler

Böylesi bir fiyata satın almaktansa.
Yabani otlar karışmıştı içine: Tadını beğendiniz mi?

BURGUNDY

Defol git alçak şeytan, utanmaz kaltak!
Çok geçmeden hakkından geleceğim senin
O zaman lanetleyeceksin bu buğday hasadını.
Saygıdeğer efendileri o tarihten önce ölebilirler.

BEDFORD

Konuşmanın sırası değil, intikamı alınmalı bu ihanetin!

JAN DARK

Ak sakallı sen ne yapabilirsin ki?
Bir mızrak alıp sandalyende Ölümle mi çarpışırsın?

TALBOT

Etrafı ihtiraslı aşıklarla sarılı
İğrenç Fransız şeytanı, korkunç cadı,
Hiç yakışıyor mu sana,
Bir ayağı çukurda olan birinin yaşıyla dalga geçmek
Korkaklıkla suçlamak onu?
Yosma, ya seninle bir kez daha kapışırım
Ya da Talbot bu utançla yok olur gider.

JAN DARK

O kadar mı kızıştın? Boş ver Jan Dark, konuşma;
Talbot bir gürledi mi, yağmur gelir ardından.

(İngilizler kendi aralarında konuşurlar)

Tanrı meclise selamet versin! Başkan kim olacak?

TALBOT

Var mı gelip bizimle çarpışmaya cesaretin?

JAN DARK

Beyefendi galiba bizi aptal sanıyor
Saptayacakmışız bizim olanın bizim olup olmadığını.

TALBOT

Alençon, ben o cadıyla değil
Seninle ve ötekilerle konuşuyorum;
Savaşacak mısınız gerçek birer asker gibi?

ALENÇON

Hayır, senyör.

TALBOT

Senyör, canın cehenneme! Alçak Fransız katırcıları sizi!

Şövalye yamakları gibi yapışmışlar surlara,
Soylular gibi silaha sarılmaya cesaretleri yok.

JAN DARK

Komutanlar, hadi gidelim, inelim surlardan
Çünkü hiç iyi değil Talbot'un bakışları.
Lordum, Tanrı sizinle olsun; sadece size
Burada olduğumuzu söylemeye gelmiştik.

(surlardan inerler)

TALBOT

Çok geçmeden biz olacağız orada,
Yoksa, kimselerin yüzüne bakamasın Talbot utançtan!
Burgundy, and iç soylu adın üzerine,
Fransada uğradığın haksızlıkları unutmayacağına,
Bu kente gireceğine, ya da öleceğine;
İngiliz Kralı Henry'nin yaşadığından
Babasının da bu ülkeyi fetheden kişi olduğundan,
Bize ihanet eden bu kentte Arslan Yürekli Rişar'ın
Yüreğinin gömülü olduğundan emin olduğum kadar emin
Yemin ediyorum bu kenti alacağıma ya da öleceğime.

BURGUNDY

Ben de aynı yemini ediyorum.

TALBOT

Ama, gitmeden önce, bakın
Ölmek üzere olan yiğit Bedford Düküne.
Hadi, lordum götürelim sizi
Hastalar ve yaşlılar için daha uygun bir yere.

BEDFORD

Lord Talbot, hakaret etmeyin bana böyle;
Oturacağım burada, Rouen'in surları önünde,
Paylaşacağım sizinle acılarınızı, sevinçlerinizi.

BURGUNDY

Cesur Bedford, razı olmalısın.

BEDFORD

Buradan gitmeye değil; çünkü bir yerde okumuştum
Cesur Pendragon'un[32] hasta yatağında
Savaş alanına geldiğini ve düşmanlarını alt ettiğini.
İnanıyorum ki, varlığım askerleri yüreklendirecek
Çünkü hep bana benzediklerini düşünmüşümdür.

TALBOT

Ne korkusuz bir yürek var ölmekte olan bu insanda!
Dediğin gibi olsun: Tanrılar korusun yaşlı Bedford'u!
Artık bırakalım konuşmayı, cesur Burgundy,
Toplayalım dağılan güçlerimizi,
Saldıralım böbürlenen düşmanın üstüne.

(Bedford ve hizmetkarlar hariç herkes çıkar)

Borular çalar: çarpışmalar olur. İçeri SIR JOHN FALSTAFF *ve bir yüzbaşı girerler.*

YÜZBAŞI

John Falstaff, böyle acele acele nereye?

FALSTAFF

Nereye mi? Kaçıp canımı kurtarmaya:
Görünüşe göre yine yenileceğiz.

YÜZBAŞI

Ne! Kaçıp Lord Talbot'u yalnız mı bırakacaksın?

FALSTAFF

Evet,
Tüm Talbotları terk ederim canımı kurtarmak için.

(çıkar)

YÜZBAŞI

Korkak şövalye! Allahından bul belanı!

(çıkar)

Geri çekilme borusu çalar: çarpışmalar olur. JAN DARK, ALENÇON *ve* CHARLES *kaçarlar.*

BEDFORD

Artık sus ruhum, tanrı ne zaman isterse uç göklere
Çünkü gördüm düşmanlarımızın yenildiğini.
Bel bağlayabileceği ne var ki insanoğlunun?
Daha bir süre önce bizimle alay edenler
Kaçıp canlarını kurtardıkları için mutlular.
(Bedford ölür ve sandalyesinde iki kişi tarafından içeri götürülür.)

Borular çalar, içeri TALBOT, BURGUNDY *ve diğerleri girer.*

TALBOT

Bir günde kaybedildi, sonra da geri alındı!
Bu çifte onurdur Burgundy:

Bu zaferin sahibi tanrıdır!

BURGUNDY

Talbot, yürekli asker,
Burgundy seni kalbine gömüyor
Dikiyor oraya başarılarını birer cesaret anıtı gibi.

TALBOT

Sağol, soylu Dük. Jan Dark nerede?
Sanırım ona yardım eden şeytan uykuda.
Nerede Orleans'ın böbürlenmeleri, Charles'ın alayları?
Moralleri mi bozuk? Rouen bükmüş boynunu
Yürekli insanlar tabanları yağladı diye.
Gelelim yapılması gerekenlere:
Deneyimli subaylar bırakalım kentte
Arkasından da Paris'e, Krala gidelim;
Genç Henry ve soylular oradalar.

BURGUNDY

Lord Talbot ne derse Burgundy onu yapar.

TALBOT

Ama, gitmeden önce, unutmayalım
Ölen soylu Bedford Dükünün
Cenaze törenini Rouen'de yapmayı,
Ondan daha cesur bir asker eline almadı mızrağı,
Ondan iyi yürekli biri gelmedi henüz dünyaya;
Ama krallar, imparatorlar bile ölür
İnsanın tüm acıları sona erer Ölümle.

(çıkarlar)

III. SAHNE *(Rouen yakınlarında bir ova)*
İçeri CHARLES, ORLEANS, ALENÇON, JAN DARK *ve askerler girer.*

JAN DARK

Soylu komutanlar, ne canınızı sıksın bu beklenmedik olay,
Ne de ağıtlar yakın elden giden Rouen'e,
Üzülmek çare değildir çaresi bulunmayan şeylere.
Bırakın çılgın Talbot övünsün biraz
Tavuskuşu gibi kabararak dolaşsın ortalıkta;
Kopartacağız tüylerini, sönecek havası
Yeter ki Dauphin ve diğerleri yapsınlar söylenenleri.

CHARLES

Bugüne kadar bize ne dediysen yaptık
Kurnazlığından asla kuşku duymadık;
Bir umulmadık yenilgi güvensizlik yaratmamalı.

ORLEANS

Bul düşmanı alt etmenin yolunu
Biz de yayalım ününü dört bir yana.

ALENÇON

Heykelini dikeriz bir tapınakta,
Herkes eğilir önünde bir azizi selamlar gibi.
Tatlı bakire, başla bizi başarılı kılmak için çalışmaya.

JAN DARK

İyi dinleyin öyleyse; şu yolu öneriyor Jan:
Tatlı sözlerle aklını çelmeye çalışarak,
Burgundy Dükünü kandırmalıyız
Talbot'u bırakıp, bize katılmaya.

CHARLES

Çok doğru tatlım, bunu başarabilirsek
Fransa'da barınamaz Henry'nin askerleri;
Ne de bu kadar övünürler karşımızda
Kentlerimizi terk etmek zorunda kalınca.

ALENÇON

Kökleri kazınmalı Fransa'dan
Tek bir beylikleri bile kalmamalı burada.

JAN DARK

Sizler göreceksiniz nasıl çalıştığımı
Bu sorunu arzulandığı gibi sonuçlandırmak için.

(Uzaklardan davul sesleri gelir)

Dinleyin! davulların seslerinden belli oluyor
Ordularıyla Paris'e doğru ilerledikleri.

(İngiliz boruları çalınır)

İşte Talbot gidiyor, sancaklarını çekmişler
Tüm İngiliz birlikleri de onu takip ediyor.

(Fransız boruları çalınır)

Arkasından Dük ve askerleri gitmekte:
Şans bizden yana, geride kalmış.
Müzakere borusu çalın; onunla konuşacağız.

(Müzakere boruları çalınır)

CHARLES

Burgundy Dükü ile müzakere mi yapacağız!

(İçeri BURGUNDY *girer)*

BURGUNDY

Burgundy ile kim görüşmek istiyor?

JAN DARK

Fransa Kralı Charles.

BURGUNDY

Ne istiyorsun Charles? Buradan gidiyorum.

CHARLES

Konuş, Jan Dark, büyüle onu sözlerinle.

JAN DARK

Cesur Burgundy, Fransanın umudu,
Gitme, izin ver konuşsun seninle hizmetkarın.

BURGUNDY

Konuş ama fazla uzatma.

JAN DARK

Bak ülkene, bak bereketli Fransa'ya
Gör, nasıl da yakılıp yıkılmış kentleri,
Acımasız düşman harabeye çevirmiş her yanı;
Ölmekte olan yavrusuna bakan ana gibi bak da gör
Nasıl acılar içinde kıvranıyor Fransa;
Yaralara bak, ülkenin bağrında açtığın
O akıl almaz yaralara.
Çevir keskin kılıcını başka yöne;
İndir onu ülkeni yaralayanların başına,
Yaralama yardım eli uzatanları!
Ülkenin bağrından akan tek bir damla kan
Üzmeli seni şarıl şarıl akan düşman kanından çok.
Bu nedenle, katıl bize akıtarak gözyaşlarını
Ki, temizlensin ülkenin lekelenen onuru.

BURGUNDY

(kendi kendine) Ya sözleriyle büyüledi beni
Ya da birdenbire pişmanlık duygusu kapladı içimi.

JAN DARK

Dahası suçluyor seni tüm Fransa ve Fransızlar,
Soylu olmadığını söylüyorlar.
Peki sen kimle birlik oldun

Çıkarı için seninle dostluk kuran bir ülkeden başka?
Belli değil miydi Talbot Fransaya ayak bastığı,
Seni de kendine alet ettiği zaman
Efendinin İngilizlerin Henry'si olacağı
Senin de ülkesini sırtından hançerleyen biri durumuna düşeceğin?
Şu göstereceğim kanıtı bir düşün:
Orleans Dükü düşmanın değil miydi?
İngiltere'de hapis tutulmuyor muydu?
Ama ne zaman ki onun düşmanın olduğunu öğrendiler
Fidyesini almadan serbest bıraktılar,
Burgundy ve arkadaşlarına rağmen.
İşte görüyorsun ki, ülkene karşı savaşıyorsun,
Senin katilin olacaklarla birliktesin.
Hadi, gel, katıl bize, dön geri yanlış yoldaki lord;
Charles ve diğer soylular kucaklarını açacaklar sana.

BURGUNDY

(kendi kendine) Yenik düştüm; bu kadının güzel sözleri
Yerle bir etti beni bir top güllesi gibi.
Neredeyse diz çöküp af dileyeceğim şimdi.
Affedin beni sevgili yurttaşlarım ve ülkem!
Lordlarım kabul edin bu içten kucaklamayı.
Emrinizde tüm askerlerim.
Elveda Talbot; bir daha sana güvenmeyeceğim.

JAN DARK

Tam bir Fransız gibi davrandın!
(kendi kendine) Dön baba dön.

CHARLES

Hoşgeldin yiğit Dük! Dostluğun can kattı bize.

ORLEANS

Tazelendi cesaretimiz.

ALENÇON

Jan Dark çok iyi başardı üstüne düşeni,
Hak etti altından bir tacı.

CHARLES

Lordlarım, birleştirelim kuvvetlerimizi,
Düşünelim nasıl zarar veririz düşmana.

(çıkarlar)

IV. SAHNE *(Paris. Saray)*

İçeri KRAL, GLOUCESTER, WINCHESTER, YORK, SUFFOLK, SOMERSET, WARWICK, EXETER, VERNON, BASSET *ve askerleriyle* TALBOT *girer.*

TALBOT

Yüce efendimiz, soylu lordlarım,
Bu ülkeye ayak bastığınızı duyunca,
Biraz ara verdim savaşlarıma
Kralıma bağlılığımı göstermek için:
Bunun göstergesi olarak, size elli kale,
On iki kent, tahkim edilmiş yedi kasaba
Bunların yanı sıra beş yüz ünlü tutsak sunan kol
Bırakıyor kılıcını siz Majestelerinin ayaklarına;
Sadık bendeniz olarak başarılarının önce tanrıdan
Sonra siz efendimizden kaynaklandığını bildiriyor.

(diz çöker)

KRAL HENRY

Amcam Gloucester, Talbot bu mu
Fransa'da bunca yıl yaşayan?

GLOUCESTER

Evet, Majesteleri.

KRAL HENRY

Hoşgeldin cesur komutan, muzaffer lord!
Küçükken, gerçi yaşlı değilim ama,
Hep duyardım babamın ağzından
Daha yürekli bir bahadırın kılıç tutmadığını.
Çoktandır biliyoruz dürüst bir insan olduğunu,
Yürekten hizmet ettiğini, canla başla çarpıştığını;
Ne var ki, bir türlü ödüllendiremedik seni,
Hatta bir kuru teşekkür bile edemedik sana
Çünkü karşılaşmamıştık seninle bugüne kadar.
Kalk ayağa; hizmetlerinin karşılığı olarak
Shrewsbury Beyi yapıyoruz seni;
Taç giyme törenimizde sen de bulun.[33]

Borular çalınır. Vernon ve Basset hariç herkes çıkar.

VERNON

Evet bayım, Fransaya gelirken o kadar köpüren,

Soylu lordum York'u desteklediğimi gösteren renge
Yönelttiğin hakaretlerde hala ısrar ediyor musun?

BASSET

Efendim Dük Somerset aleyhinde
Terbiyesizce ve kin dolu bir biçimde
Konuşmaya devam ettiğiniz sürece, evet bayım.

VERNON

Efendi, ben lorduna layık olduğu saygıyı gösteriyorum.

BASSET

Niye, nesi var onun? York kadar iyi bir insan!

VERNON

Hiç de değil. Kanıtı olarak da al sana.

(vurur)

BASSET

Alçak, düello kurallarını biliyorsun,
Her kim sarayda kılıç çekerse, derhal idam edilir,
Yoksa attığın bu tokat yüzünden kanını akıtırdım.[34]
Ama ben Majestelerine gideceğim ve izin isteyeceğim
Bu hakareti cezasız bırakmamak için;
Karşılaştığımızda vereceksin bunun hesabını.

VERNON

Alçak adam, senden daha önce gideceğim oraya;
Umduğundan daha çabuk geleceğiz karşı karşıya.

(çıkarlar)

IV. PERDE

I. SAHNE *(Paris. Saray)*

İçeri KRAL, GLOUCESTER, WINCHESTER, YORK, SUFFOLK SOMERSET, WARWICK, TALBOT, EXETER, *Paris* VALİ'*si ve diğerleri girer.*

GLOUCESTER

Piskopos hazretleri, koyun tacı başına.

WINCHESTER

Tanrı Kral Altıncı Henry'i korusun!

GLOUCESTER

Şimdi Paris Valisi, siz yemin edin

(Vali diz çöker)

Ondan başkasını kral olarak tanımayacağınıza,
Onun dostlarından başka kimseye dost demeyeceğinize,
Ona karşı ayaklanan herkesi düşman kabul edeceğinize.
Tanrı yardımcınız olsun!
Vali ve adamları çıkarlar. İçeri Sir John Falstaff girer.

FALSTAFF

Soylu lordum, Calais'den son sürat
Taç giyme töreninize gelirken
Siz efendimize Burgundy Dükünün yazdığı
Bir mektup geçti elime.

TALBOT

Yazıklar olsun Burgundy Düküne ve sana!
Alçak şövalye, yemin etmiştim,
Bir dahaki karşılaşmamızda çekip almaya
Senin gibi bir ödlekten Dizbağı nişanını.

(nişanı koparır)

Onu aldım çünkü hak etmediğin
Bir ünvan verilmiş sana.
Kral Henry, lordlarım, affedin beni.
Bu korkak, Patay savaşında,
Tüm kuvvetimiz altı bin askerken
Fransızlar da bizden on kat kalabalıkken,
Daha karşılaşıp, bir kılıç bile indirilmeden
Bir korkak gibi kaçıp gitti;
Bin iki yüz asker kaybettik çarpışmada;
Gafil avlanan ben ve birçok soylu esir alındık.
Söyleyin lordlarım, suçlu muyum böyle davranmakla
Ya da takmalı mı şövalyelik nişanını onun gibi korkaklar?

GLOUCESTER

Doğrusu, utanç verici bir davranış bu
Bırakınız bir şövalyeyi, bir subayı, bir komutanı,
Sıradan bir askere bile yakışmaz.

TALBOT

Lordlarım, bu Nişan ilk verildiğinde,
Dizbağı Nişanı Şövalyeleri, cesur, erdemli,
Kendine güvenen, savaşlarda ün kazanmış,
Ölümden korkmayan, acı çekmekten çekinmeyen,
En kötü durumlarda bile kararlılığını sürdüren

Soylular arasından seçilirdi.
Bu özelliklere sahip olmayan kişi
Bu kutsal şövalyelik ünvanını çalmış demektir,
Bu şerefli Nişanı kirletmektedir.
Yargılama yetkisi bana verilse
Ünvanları alınmalı derdim,
Damarlarında soylu kan dolaştığını
İleri süren sahtekarlara yapıldığı gibi.

KRAL HENRY

Hemşerilerinin yüz karası, duydun cezanı!
Topla tasını tarağını, artık şövalye değilsin;
Sürüyoruz seni, ölümdür uymamanın cezası.

(Falstaff çıkar)

Naib hazretleri, okuyun mektubu,
Amcamız Burgundy Dükünün yolladığı.

GLOUCESTER

Acaba protokolu çiğnemekle Dük ne demek istiyor?
'Krala' yazmış, başka bir şey dememiş !
Efendisi olduğunu unutmuş mu?
Yoksa onun bu saygısız mektubu
Dostluğunun sona erdiğini mi göstermekte?
Bakalım neler demiş? *(okur)* 'Ülkemin yerle bir edilmesi,
Baskı yönetimin altında ezilenlerin
Yürek parçalayan yakarışları beni üzüntüye boğuyor;
Bu yüzden iğrenç ittifakından ayrılıyor,
Fransanın gerçek kralı Charles'a katılıyorum.'
Ne korkunç bir ihanet! Mümkün mü -
Bir ittifakta, doslukta, edilen yeminlerde
Böylesine yalancılık ve ikiyüzlülük bulunabilir mi?

KRAL HENRY

Ne! Amcam Burgundy bize karşı ayaklanıyor mu?

GLOUCESTER

Evet, lordum; artık düşmanınız o.

KRAL HENRY

Mektuptaki en kötü haber bu mu?

GLOUCESTER

Lordum, yazdığı tek ve en kötü haber bu.

KRAL HENRY

Öyleyse Lord Talbot gider konuşur onunla,
Bir iyi azarlar bize ihanet ettiği için.
Lordum, ne dersiniz, hoşnut olmadınız mı?

TALBOT

Efendimiz, tabii ki hoşnutum. Fırsat vermediniz
Görevlendirilmem için diz çöküp yalvarmama.

KRAL HENRY

Öyleyse topla kuvvetlerini ve saldır doğruca üstüne;
Görsün ihanetinin bizi nasıl öfkelendirdiğini,
Dostları ile alay etmenin ne kadar yanlış olduğunu.

TALBOT

Efendimiz, düşmanlarınızın hep mahvolduğunu görmenizi
Yürekten dileyerek gidiyorum.

(çıkar)

İçeri VERNON *ve* BASSET *girerler.*

VERNON

Yüce efendimiz, düello izni verin bana.

BASSET

Ben de düello izni istiyorum efendimiz.

YORK

Bu benim adamım; dinleyin onu soylu kralım.

SOMERSET

Bu da benim; soylu Henry, dinleyin onu.

KRAL HENRY

Lordlar, sabırlı olun; bırakın konuşsunlar.
Baylar, söyleyin, neden böyle bağırışıyor
Neden düello izni istiyorsunuz, kiminle çarpışacaksınız?

VERNON

Onunla, efendimiz, çünkü bana hakaret etti.

BASSET

Ben de onunla çünkü bana hakaret etti.

KRAL HENRY

İkinizin de şikayetçi olduğu hakaret nedir?
Önce bunu bileyim sonra izni konuşuruz.

BASSET

Gemiyle İngiltere'den Fransa'ya gelirken
Bu saygısız adam iğrenç bir dille hakaret etti taktığım güle;

Gülün kırmızı renginin
Efendimin kızaran yanaklarına benzediğini söyledi.
York Dükü ile arasında çıkan hukuki bir tartışmada
İnatla doğruyu inkar etti;
Ayrıca bir sürü terbiyesizce ve iğrenç söz söyledi;
Söylediklerinin yanlışlığını kanıtlamak,
Efendimin onurunu korumak için
Düello izni vermenizi istiyorum.

VERNON

Soylu efendimiz, ben de aynı şeyi diliyorum;
Uydurduğu bu yalanlar onu
Davranışlarında haklıymış gösteriyor olabilir
Ama efendimiz, inanın bana beni tahrik etti,
İlk o saldırdı bu güle ve beyaz renginin
Efendimin korkaklığını gösterdiğini söyledi.

YORK

Somerset, bu hakaret cezasız kalabilir mi?

SOMERSET

York Dükü, gerçi ustaca bastırmaya çalışıyorsunuz
Ama bana kin beslediğiniz açıkça belli.

KRAL HENRY

Aman tanrım, ne kadar da saçmalayabiliyor aptal insanlar,
Nasıl da böylesine düşmanlıklar ortaya çıkıyor
Bu kadar önemsiz bir nedenden dolayı!
York ve Somerset, ikiniz de akrabamızsınız
Lütfen, barışın, bir yana bırakın bu anlaşmazlıkları.

YORK

Önce bu anlaşmazlık düelloyla çözümlensin
Sonra siz Efendimiz barışmamızı isteyin.

SOMERSET

Anlaşmazlık sadece ikimizi ilgilendirmekte;
Bu yüzden bırakın, kendi aramızda halledelim.

YORK

İşte atıyorum eldivenimi, kabul et Somerset.

VERNON

Hayır, almayın, yerde kalsın.

BASSET

Soylu lordum, siz de atın eldiveninizi.

GLOUÇESTER

Atsın mı! Lanet olsun kavganıza!
Siz de layığınızı bulursunuz umarım!
Küstah sefiller, hiç utanmıyor musunuz
Kralı ve bizleri terbiyesizliklerinizle
Rahatsız edip, huzurumuzu kaçırmaya?
Size gelince, lordlarım, hiç iyi etmiyorsunuz,
Bunların birbirlerine hakaret yağdırmalarına ses
çıkarmamakla.
Daha kötüsü, aynı hakaretlerde sizler bulunuyor,
Adamlarınızı birbirlerine düşürüyorsunuz.
Sizleri daha mantıklı davranmaya davet ediyorum.

EXETER

Lordlarım, Efendimiz çok üzülüyor, barışın.

KRAL HENRY

Siz düello etmek isteyenler, gelin buraya.
Kralınız olarak sizlere bu kavgayı bırakmanızı,
Nedenlerini unutmanızı emrediyorum.
Siz lordlarım, nerede olduğumuzu unutmayın:
Fransa burası, dönek insanların yurdu;
Bakışlarımızdan düşmanlık okudular mı,
Birbirimize düştüğümüzü gördüler mi,
Kırık gururları nasıl da iter onları
Bize karşı baş kaldırmaya!
Dahası, ne büyük bir rezalet olur,
Yabancı ülkelerin kralları görürlerse
Çok önemsiz bir nedenden dolayı
Kral Henry'nin en gözde soylularının
Kendilerini mahvedip, Fransayı kaybettiklerini!
Hatırlayın babamın fetihlerini,
Unutmayın henüz genç biri olduğumu
Ki, kaybetmeyelim bir hiç yüzünden kanla kazanılan yerleri!
Bırakın hakemlik edeyim bu karmaşık konuda.
Anlamıyorum, niye bu gülü yakama taktığımda
(yakasına kırmızı bir gül takar)
Somerset'ı York'dan daha fazla sevdiğim düşünülsün:
İkisi de hısımım, ikisini de severim.
Ama İskoç kralı taç giydi diye

Bana kızmaları gibi bir şey bu.
Ama mantığınızın daha fazla etkisi olacaktır üzerinizde
Benim size söyleyeceklerimden, öğreteceklerimden;
Buraya birer dost olarak geldik
Her zaman sevmeye ve saymaya devam edelim.
Kuzen York, sizi Fransa Genel Valisi yaptık.
Siz Lord Somerset, birleştirin süvarilerinizi York'un piyadeleriyle;
Sadık birer kul, atalarınıza layık birer evlat olarak
Dindirin öfkenizi, güle oynaya düşmanın üzerine saldırarak.
Biz, Naib ve diğer soylular
Biraz dinlendikten sonra Calais'ye döneceğiz;
Oradan da İngiltere'ye; çok geçmeden
Bize ulaşacağını umuyorum
Charles, Alençon ve güruhuna karşı
Kazanacağınız zafer haberlerinin.

Borular çalınır. York, Warwick, Exeter, Vernon hariç herkes çıkar.

WARWICK

Lord York, kanımca Kral çok iyi bir konuşma yaptı.

YORK

Doğru. Ama yine de hoşuma gitmedi
Yakasına Somerset'ın nişanını takması.

WARWICK

Ciddi değildi, suçlama onu.
Soylu lordum bence hiçbir ard düşüncesi yoktu.

YORK

Bundan bir emin olabilseydim; ama neyse.
Şimdi halledilmesi gereken başka işler var.

(Exeter hariç herkes çıkar)

EXETER

Richard, iyi yaptın sesini yükseltmemekle,
Duygularını açığa vurmuş olsaydın
Korkarım apaçık çıkardı ortaya
Hiç kimsenin düşünemediği, hayal bile edemeyeceği
Yoğun öfke ve acımasız kavgalar.
Soyluların birbirlerine düştüğüne,
Sarayda itişip kakıştıklarına,

Taraftarlarının sövüp saymasına şahit olan herkes
Kötü olayların baş göstereceğini tahmin edebilir.
Kraliyet asasının bir çocuğun elinde olması kötü
Ama kıskançlık yüzünden ülkenin bölünmesi daha kötü.
Felaket bundan kaynaklanır, karmaşa bundan çıkar.

(çıkar)

II. SAHNE *(Bordo önleri)*

Borular ve davullar çalınır. TALBOT *içeri girer.*

TALBOT

Borazancı, Bordo kentinin kapısına git;
Çağır generallerini surlara.
(Borular çalınır, general ve diğerleri surlarda görünürler)
Komutanlar, İngiltere Kralı Henry'nin silah kuşanmış hizmetkarı
İngiliz John Talbot sizlere sesleniyor:
Sizden kent kapılarını açmanızı,
Bize boyun eğmenizi, kralımı kralınız kabul etmenizi,
Sadık birer kul olarak onu saymanızı istiyorum.
Ancak o zaman kana susamış kuvvetlerimi çekerim;
Ama size sunulan barış koşullarını reddederseniz
Öfkelendirirsiniz beni ve göklere meydan okuyan görkemli kulelerinizi
Anında yerle bir edecek üç yardımcımı:
Açlık, Kılıç ve Yangın'ı.

GENERAL

Seni uğursuz ve korkunç ölüm habercisi,
Ülkemizin başının belası, kanlı düşmanı!
Sonu yaklaşıyor bize ettiğin zulmün.
Ancak cesedin girebilir bu kapıdan.
Uyarıyorum seni, savunmamız çok iyi,
Güçlüyüz çıkıp sizinle savaşacak kadar.
Geri çekilirseniz de düşersiniz
Sizleri bekleyen tam donanımlı Dauphin'in kucağına.
Her iki yanınızda kaçmanızı engelleyecek birlikler var;
Hiçbir yönden yardım gelemez size.
Önünüzde ise kaçınılmaz Ölüm ve Yıkım bekliyor.

On bin Fransız and içti,
Toplarını bir tek İngiliz Talbot'a karşı kullanacaklarına.
Orada duran, yenilgi yüzü görmemiş yiğit adam,
Son kez övülüyorsun düşmanın tarafından
Çünkü tükenmeden saatin akmaya başlayan kumları,
Seni capacanlı ve hayat dolu gören bu gözler
Kurumuş, kan revan içinde, sapsarı ve cansız görecek.

(uzaklardan davullar çalar)

Dinle! Dinle! uyarı çanları, Dauphin'in davulları,
Ölüm müziği çalmakta korkak ruhuna
Benimkiler ise haber verecek ölümünü.

(general ve yanındakiler çıkarlar)

TALBOT

Uydurmuyor; duyuyorum düşmanı.
Birkaç süvari çıkarın düşmanın kanatlarını keşfe.
Ne büyük bir ihmalkarlık yaptık!
Nasıl da kıstırıldı bir avuç ürkek İngiliz ceylanı
Uluyan bir sürü Fransız köpeği tarafından!
Eğer İngiliz ceylanı isek kaybetmeyelim canlılığımızı
Beş para etmez, bir pençede yere düşen cinsten olmayalım.
Tersine, öfkeden deliye dönmüş, çaresiz geyikler gibi
Bu kana susamış köpeklerin üstüne mızrak gibi boynuzlarla saldırıp
Bir kenara kıstıralım bu korkakları.
Herkes benim gibi pahalıya satsın postunu,
Dostlarım Fransızlar pahalıya ödeyecekler bunu.
Tanrı ve Aziz George, Talbot ve İngiltere adına
Bu zorlu savaşta muzaffer kılın sancaklarımızı.

(çıkar)

III. SAHNE *(Gaskonya ovaları)*

İçeri bir haberci ve borular ve bir sürü asker eşliğinde YORK *girer.*

YORK

Henüz dönmedi mi geriye
Dauphin'in güçlü ordusunu keşfe çıkan izciler?

HABERCİ

Döndüler lordum, Talbot ile savaşmak için

Bordo üzerine yürüdüğünü bildiriyorlar,
Casuslarımız ayrıca Dauphin'in ordusundan daha güçlü
İki ordunun ona katılıp
Bordo'ya doğru ilerlediklerini görmüş.

(çıkar)

YORK

Allah kahretsin bana bu kuşatma için söz verilen
Süvarileri geciktiren o alçak Somerset'i!
Yiğit Talbot yardım bekliyor benden,
Beni ise alçak bir hain bekletiyor
Soylu şövalyeye yardıma gidemiyorum.
Tanrı yardımcısı olsun bu zor zamanda!
Başına bir iş gelirse, biter Fransadaki savaşlar.

İçeri SİR WILLIAM LUCY *girer.*

LUCY

İngiliz birliklerinin yüce komutanı,
Hiç bu kadar gerek duyulmamıştı size Fransada,
Koşun soylu Talbot'un yardımına,
Çelikten bir kıskaç içinde,
Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya.
Bordo'ya, soylu Dük ! Bordo'ya koş York !
Yoksa elveda Talbot, Fransa ve İngiltere'nin onuru.

YORK

Tanrım, keşke süvarilerini yollamayan
Somerset olsaydı Talbot'un yerinde!
Kurtarırdık yiğit soyluyu bir haini, bir ödleği vererek.
Öfkeden, sinirden ağlıyorum
Bizler böyle ölürken hainler dertsiz tasasız uyuyor diye.

LUCY

Yardım yollayın zor durumdaki lorda!

YORK

Ölecek o, biz de kaybedeceğiz; sözümü tutmamış olacağım;
Biz ağıt yakacağız, Fransa gülecek; biz kaybedeceğiz onlar her gün -
Hep bu alçak Somerset haini yüzünden.

LUCY

Öyleyse tanrı yardımcısı olsun yiğit Talbot'un
Ve iki saat önce kahraman babasına katılmaya giderken

gördüğüm oğlu genç John'un.
Yedi yıldır görmemişti Talbot oğlunu
Şimdi ise ölecek ikisi de karşılaşır karşılaşmaz.

YORK

Soylu Talbot nasıl söyleyecek
Genç oğluna mezarına geldiğini?
Gidelim, nefes alamıyorum üzüntüden,
Ayrı kalmış dostlar kavuşuyorlar ölüm anında.
Lucy, elveda, elimden tek lanet yağdırmak geliyor
Talbot'un yardımına gitmemi engelleyene.
Maine, Blois, Poictiers ve Tours, hepsini kaybettik
Sırf Somerset'ın işi ağırdan alması yüzünden.

(York ve askerleri çıkar)

LUCY

Büyük komutanların yüreğini
Kıskançlık duygusu didik didik ederken
Umursamazlık neden oldu kaybetmemize
Vücudu henüz soğumamış, anısı belleklerimizdeki Kralımız
Beşinci Henry'nin fethettiği yerleri.
Bu ikisi kavga ederken süratle yitiriliyor
Canlar, onurlar, ülkeler, her şey.

(çıkar)

IV. SAHNE *(Aynı)*

İçeri ordusuyla birlikte SOMERSET *ve* TALBOT'*un bir subayı girer.*

SOMERSET

Çok geç; artık yollayamam birlikleri:
York ve Talbot çok aceleyle planladılar bu savaşı.
Bütün kuvvetlerimizin hakkından
Bir huruç hareketi ile gelebilirler;
Kendine çok güvenen Talbot leke düşürdü ününe
Bu düşüncesiz, gereksiz ve saçma macera ile.
Onu savaşmaya, utanç içinde ölmeye York itti,
Talbot ölünce adını kendi alsın diye.

YÜZBAŞI

İşte Sir William Lucy, yardım bulmak için birlikte ayrılmıştık

Zorlu düşmana karşı savaşan birliklerimizden.

SOMERSET

Sir William! Nereye gidiyorsunuz?

LUCY

Nereyeymiş! İhanete uğrayan lord Talbot'tan geliyorum
Güçlü düşman tarafından çembere alınmış,
Soylu York ve Somerset'tan yardım istiyor
Zayıf düşmüş birliklerini kurtarmak için Ölümün pençesinden.
Savaş yorgunu soylu komutan
Kan revan içinde, dayanmaya çalışırken
Boş yere bel bağladığı sizler, siz İngilterenin onurunun koruyucuları,
Birbirinize kin beslediğinizden yardımı esirgiyorsunuz ondan.
İzin vermeyin kişisel anlaşmazlıklarınız yüzünden
Ona yardım için toplanmış askerlerin bekletilmesine,
Kalabalık düşman karşısında
Bu soylu insanın hayatını kaybetmesine.
Orleans, Charles, Burgundy,
Alençon ve Reignier onu çembere aldılar,
Sizin yüzünüzden yok oluyor Talbot.

SOMERSET

York kışkırttı onu; Yardımı da York yollamalıydı.

LUCY

York da sizi suçluyor bağıra çağıra
Yeminler ediyor sizin yollamadığınıza
Bu sefer için toplanan süvarilerini.

SOMERSET

York yalan söylüyor; süvarisi olsaydı kendi yollardı;
Ona borcum yok, hiç de sevmem
Asker gönderip gözüne girmek bana zul gelir.

LUCY

Soylu Talbot'u yenik düşüren
Fransanın gücü değil, İngilizlerin düzenleri.
Bir daha asla göremeyecek İngiltere'yi
Ölüyor aranızdaki anlaşmazlık yüzünden.

SOMERSET

Hadi, gidelim; hemen yollayacağım süvarileri:
Altı saat içinde yanında olurlar.

LUCY

Çok gecikti bu yardım, ya esir düşmüş ya da öldürülmüştür,
Kaçmak istese bile kaçamazdı,
Talbot aklına getirmezdi kaçmayı, kaçabilecek olsaydı.

SOMERSET

Uğurlar olsun yiğit Talbot'a, eğer öldüyse.

LUCY

Ünü tüm dünyayı sardı, sen ise yaşa utanç içinde.

(çıkarlar)

V. SAHNE *(Bordo yakınlarında İngiliz kampı)*
İçeri TALBOT *ve Oğlu girerler.*

TALBOT

Genç John Talbot, çağırttım seni,
Savaş stratejisi öğretmek için
Talbot adı seninle seninle yaşasın diye,
Yaşlı baban elden ayaktan kesilip
Sandalyesinden kalkamaz hale geldiğinde.
Ama - Lanet olsun o uğursuz yıldızlara! -
Bir ölüm şölenine geldin gele gele,
Korkunç ve kaçınılmaz bir tehlikeye;
Bu nedenle sevgili oğlum, atla en hızlı atıma,
Göstereyim sana nasıl kaçacağını,
Hemen harekete geçerek. Hadi, oyalanma, git.

JOHN

Adım Talbot değil mi? Senin oğlun değil miyim?
Nasıl kaçarım öyleyse? Eğer seviyorsan annemi,
Leke sürme onun onurlu adına,
Beni bir piç, sefil biri yaparak!
"Talbot çarpışırken o alçakça kaçtığına göre
Talbot'un kanından olamaz," diyecek tüm dünya.

TALBOT

Kaç, git; öldürülürsem öcümü alırsın.

JOHN

Böyle kaçan biri asla dönmez geriye.

TALBOT

İkimiz de kalırsak hiç kuşku yok ikimiz de ölürüz.

JOHN

Babacığım, öyleyse ben kalayım, sen kaç.
Ölmen büyük kayıp, kendini düşün bu yüzden;
Kimse tanımıyor beni, kayıp sayılmaz ölümüm.
Pek övünemez Fransızlar ben ölürsem;
Senin arkandan övünürler, sensiz tüm umutlarımız kaybolur.
Bu nedenle kaçmak onuruna leke düşürmez;
Henüz kendimi kanıtlamadığım için benimkine düşürür.
Öyle gerektiği için kaçtığına herkes yemin eder
Ama ben kaçarsam korkudan kaçtı derler.
Benim için hiçbir umut kalmaz
Daha birinci dakikada korkup kaçarsam.
İşte, diz çöktüm, bekliyorum ölümü,
Şerefsiz bir yaşam sürdürmektense.

TALBOT

Annenin tüm umutları bir mezarda yok mu olsun?

JOHN

Annemin onuruna leke sürmektense öyle olsun.

TALBOT

Sana buradan gitmeni emrediyorum.

JOHN

Savaşa giderim ama savaş meydanından gitmem asla.

TALBOT

Gidersen babanın bir parçası sende yaşar.

JOHN

Gidersem, o parçaya onursuzluk verebilirim sadece.

TALBOT

Sen henüz ün kazanmadın, kaybedecek bir şeyin yok.

JOHN

Hayır var, senin adın: Kaçarak onu mu lekeliyeyim?

TALBOT

Bunu senden baban istediği için lekelenmez.

JOHN

Ölmüş olacağın için şahidim olamazsın,
Madem ölüm kaçınılmaz, ikimiz de kaçalım.

TALBOT

Kaçıp da askerlerimi ölüme mi terk edeyim?
Hayatım boyunca böyle bir utanç yaşamadım.

JOHN

Peki, bu genç yaşımda benim adım mı lekelensin?
Sen kendini nasıl ikiye bölemezsen
Ben de senden ayrılamam;
İster kal, ister git, aynısını yapacağım
Çünkü yaşayamam babam ölürse.

TALBOT

Öyleyse, burada vedalaşalım güzel oğlum,
Bu öğleden sonra batacak güneşin.
Hadi gel, birlikte yaşadık birlikte ölelim,
Ruhlarımız yan yana uçsun Fransa'dan cennete.

(çıkarlar)

VI. SAHNE *(Savaş meydanı)*

Borular çalınır; çarpışmalar, TALBOT'*un Oğlunun etrafı sarılmıştır,* TALBOT *Oğlunu kurtarır.*

TALBOT

Aziz George ve zafer adına! Savaşın yiğitlerim, savaşın.
Fransa Valisi Talbot'a verdiği sözü tutmadı,
Bıraktı bizi Fransız kuvvetleriyle karşı karşıya.
John Talbot nerede? Dur da nefeslen biraz;
Can verdim sana sonra da ölümden kurtardım.

JOHN

İki kez babamsın, ben de iki kez oğlun!
Neredeyse yitirmiştim verdiğin canı
Ama alınyazıma rağmen
Kılıcınla yeniden belirledin yaşam süremi.

TALBOT

Kılıcının Dauphin'in miğferinden çıkardığı kıvılcımlar
Yakıp tutuşturdu babanın yüreğini zafer arzusuyla.
İşte o zaman gençlik ateşi ve öfke ile canlanıp
Alençon, Orleans ve Burgundy'i alt edip
Seni Fransızların elinden kurtardı bu yaşlı beden.
Hemen arkasından ilk savaşında kanını akıtan Orleans ile kapıştım
Bir iki kılıç sallayıp döktüm gayrimeşru kanını.
Şöyle seslendim ona: "Akıttım yere
Kirli, adi ve gayrimeşru kanını,

Yiğit oğlum Talbot'un temiz kanına karşılık."
Orleans'ı öldürmek üzereyken imdadına yetiştiler.
Konuş sevgili oğlum, yorulmadın mı John? Nasılsın?
Savaş meydanını terketmeyecek misin?
Nasıl olsa artık gerçek bir şövalyesin
Kaç ki, ölürsem intikamımı alasın.
Tek bir kişinin yardımı yeterli değil.
İyi biliyorum, çok büyük bir aptallık
Bir küçük teknede ikimizi birden tehlikeye atmamız!
Eğer bugün Fransızların elinde ölmezsem
Yarın yaşlılıktan öleceğim.
Kalırsam, beni öldürmekle hiçbir şey kazanmayacaklar:
Sadece hayatım bir gün kısalmış olur;
Ama seninle birlikte yok olacak annen, soyumuz,
İntikamım, gençliğin ve İngilterenin onuru.
Burada kalırsan bunları ve daha birçok şeyi tehlikeye atarız;
Hepsini kurtarırız kaçıp gidersen.

JOHN

Orleans'ın kılıcı acı vermemişti bana
Senin bu sözlerinin yüreğimde açtığı yara kadar.
Yıkılıp ölsün beni sırtında taşıyan o korkak at,
Onurunu lekelemek pahasına
Genç Talbot yaşlı Talbot'un yanından kaçıp
Beş para etmez bir canı kurtarıp
Bu saydıklarını utançla kazanmadan!
Dilerim, utanç ve sefalet içinde yüzen
Fransız köylü çocuklarına dönerim!
Kazandığın ün göz önünde bulundurulursa
Kaçarsam Talbot'un oğlu olmadığım sanılacak.
Bu yüzden kaçmaktan söz etme bana, yararı yok;
Tabot'un oğluysam, ayakları dibinde ölürüm Talbot'un.

TALBOT

Öyleyse, İkarus[35] izle çaresiz babanı;
Senin hayatın benim için çok değerli:
Savaşmak istiyorsan eğer, babanın yanında savaş,
Övgüye hak kazanalım şerefimizle ölerek.

(çıkarlar)

VII. SAHNE *(Savaş alanının bir başka bölümü)*
Borular çalınır, çarpışmalar olur. Yanında bir hizmetkarla yaşlı TALBOT *içeri girer.*

TALBOT

Nerede benim öteki yarım? Gitti, yok oldu.
Nerede genç Talbot? Yiğit John nerede?
Ey Ölüm, hiç değeri yok kazandığın zaferin;
Gülüyorum sana, genç Talbot'un yiğitliğine bakınca.
Yorulup yere düştüğümü görünce
Kana bulanmış kılıcıyla korudu beni,
Aç bir aslan gibi inanılmaz bir öfkeyle etrafa saldırdı;
Ama kızgın koruyucum tek başına dikilmiş,
Hiç kimseden yardım almadan beni korumaya çalışırken,
Gözlerini döndüren öfke ve yüreğini kabartan kin
Birden yanımdan ayrılıp
Kalabalık Fransız saflarına dalmasına neden oldu;
Ve o kan denizi içinde boğuldu oğlumun gururlu ruhu,
Orada öldü genç yaşında İkarusum, tomurcuğum.
İçeri askerler girerler, JOHN TALBOT'*un cesedini taşımaktadırlar.*

HİZMETKAR

Sevgili lordum, işte oğlunuzu getiriyorlar!

TALBOT

Sen, gülüp bizimle alay eden iğrenç Ölüm,
Çok geçmez boyunduruğundan kurtulup
Yükselecek gökyüzüne Talbot'lar,
Ayrılmayacaklar birbirlerinden sonsuza değin,
Ölümsüzlüğe kavuşacaklar sana rağmen.
Vücudundaki yaralar iğrenç suratlı Ölüme yaraşır,
Konuş babanla son nefesini vermeden!
Meydan oku Ölüme, ister kabul etsin ister etmesin;
Farzet ki, o bir Fransız ve senin düşmanın.
Zavallı çocuk! bana gülüyormuş gibi geliyor,
Sanki, "Ölüm Fransız olsaydı, bugün mutlaka ölmüştü," diyor.
Haydi, bırakın onu, babasının kollarına:
Ruhum artık bu yaralara dayanamayacak.
Askerler, elveda! İstediğimi elde ettim,

Mezar oldu yaşlı kollarım John Talbot'a.

(Ölür)

İçeri CHARLES, ALENÇON, BURGUNDY, ORLEANS *ve* JAN DARK *girerler.*

CHARLES

Eğer York ve Somerset yardıma gelmiş olsalardı
Bugün çok kanlı bir gün olurdu bizim için.

ORLEANS

Talbot'un eniği nasıl da öfkeden çıldırmış bir halde
Yıkadı kılıcını Fransızların kanıyla!

JAN DARK

Onunla bir kez karşılaştım ve şöyle dedim:
"Genç adam, seni bir genç kız alt edecek,"
Şöyle karşılık verdi küçümseyen bir tavırla:
"Genç Talbot doğmadı bir sürtük tarafından yere serilmek için."
Böyle diyerek daldı Fransız saflarına,
Bıraktı beni öylece, savaşmaya değmez bir şeymişim gibi.

BURGUNDY

Kuşku yok soylu bir şövalye olurdu;
Bakın kollarında yatıyor
Bize büyük zararlar verdiren insanın.

ORLEANS

Etlerini doğrayın parça parça edin kemiklerini,
Yaşarken İngiltere'yi onurlandıran,
Fransa'yı korkudan titreten bu insanların.

CHARLES

Hayır, sakın! Yaşarken korktuğumuz insanlara
Kötülük etmeyelim öldüklerinde.

İçeri yanında refakatçilerle birlikte Sir WILLIAM LUCY *girer.*

LUCY

Beni Dauphin'in çadırına götürün
Öğrenmek istiyorum kim kazandı savaşı.

CHARLES

Teslim koşullarını görüşmek için mi geldin?

LUCY

Dauphin, teslim mi! O sözcük Fransızcada var;

Biz İngiliz askerleri bilmeyiz anlamını.
Kimleri esir aldınız, kimler ölmüş onu görmeye geldim.

CHARLES

Kimleri mi esir aldık? Biz esir almaz cehenneme göndeririz
Söyle, kimi arıyorsun?

LUCY

Savaş meydanlarının yüce Herkülü nerede,
Savaşlardaki inanılmaz başarılarından dolayı,
Washford, Waterford ve Valence,
Goodrig, Urchinfield, Blackmere, Alton, Wingfield,
Sheffield ve Falconbringe lordları ünvanı alan,
Aziz George, Aziz Michael ve Altın Post Şövalyesi nişanları sahibi,
Altıncı Henry'nin Fransa mareşali
Shrewsbury Beyi, yiğit lord Talbot nerede?

JAN DARK

Ne de saçma ünvanlar bunlar!
Elli iki ülkenin efendisi Osmanlı Sultanı bile
Bu kadar çok ünvan kullanmaz.
Tüm bu ünvanlarla yücelttiğiniz insan
Yatıyor ayaklarımızın dibinde,
Kokmuş ve sineklerle kaplı bir halde.

LUCY

Talbot öldü mü! Fransızların korkulu rüyası,
Ülkenizin belası, Tanrının başınıza sardığı ceza?
Keşke gözlerim dönüşse de kurşuna
Ateş edip parçalasam suratlarınızı onlarla!
Bu cansız bedenlere bir can verebilsem!
Fransayı korkudan titretmeye yeterdi.
Resimini bile görseydiniz karşınızda
En yüreklinizin dizleri çözülürdü.
Verin bedenlerini, götüreceğim buradan,
Onlara layık bir cenaze töreni yapacağım.

JAN DARK

Sanki bu mağrur insan yaşlı Talbot'un ruhu,
Onun gibi kendinden emin bir biçimde konuşuyor.
Tanrı aşkına bırak alsın cesetleri,
Vermemek buranın havasını bozmak demek.

CHARLES

Al, götür cesetlerini.

LUCY

Götüreceğim onları buradan;
Ama küllerinden tüm Fransa'yı titretecek
Bir zümrüdüanka[36] kuşu çıkacak ortaya.
LUCY *ve refakatçiler cesetlerle çıkarlar.*

CHARLES

Ne istersen yap, yeter ki kurtulalım onlardan.
Şimdi Paris'e gidelim zafer coşkusuyla:
Her şey bizim olacak, çünkü Talbot artık yok.

(çıkarlar)

V. PERDE

I. SAHNE *(Londra. Saray)*
Borular çalınır. İçeri KRAL, GLOUCESTER *ve* EXETER *girerler.*

KRAL HENRY

Okudunuz mu Papa'dan, İmparator'dan
Ve Armagnac Beyinden gelen mektupları?

GLOUCESTER

Okudum lordum, siz efendimizden
İngiltere ve Fransa arasında
Bir barış anlaşması imzalamanızı rica ediyorlar.

KRAL HENRY

Siz ne diyorsunuz bu öneriye?

GLOUCESTER

Yüce efendimiz, bence iyi. Çünkü tek çıkar yolu bu
Dökülen Hıristiyan kanını durdurmanın,
Her iki tarafı huzura kavuşturmanın.

KRAL HENRY

Amca, hep düşünmüşümdür,
Bu kadar kanlı ve acımasız bir savaşın
Din kardeşleri arasında sürüp gitmesinin
Hem günah hem de yanlış olduğunu.

GLOUCESTER

Dahası, efendimiz, bu dostluk bağını

Daha çabuk ve sıkı atmak için
Charles'ın yakın akrabalarından
Fransa'da çok etkili bir soylu olan Armagnac Beyi
Biricik kızını siz efendimize vermek istiyor
Hem de çok büyük bir drahomayla.

KRAL HENRY

Evlenmek mi, amca! Ama ben daha çok gencim[37]!
Kitaplarım ve araştırmalarım
Bir kadınla oynaşmaktan daha yaraşır yaşıma.
Ama yine de istiyorsanız çağırın elçileri,
İstiyorsanız verin her birine mektubunun yanıtını:
Tanrıyı yücelten, ülkemin çıkarlarına uygun
Her yanıt beni memnun eder.
İçeri Kradinal kıyafetiyle WINCHESTER, *Papanın Elçisi ve iki elçi girerler.*

EXETER

Ne! Lord Winchester kardinal mi oldu?
Öyleyse Beşinci Henry'nin kehaneti gerçekleşecek:
"Bir Kardinal olmaya görsün,
Kazandırır şapkasına tacın gücünü," demişti.

KRAL HENRY

Elçiler, tartışıp görüştük sizlere verilen görevi.
İyi niyet elçilerisiniz ve bu nedenle kararlıyız
Dostça barış koşullarını hazırlamaya;
Bu amaçla lord Winchester
Zaman geçirmeden Fransa'ya gidecek.

GLOUCESTER

Efendinizin kızını vermek arzusuna gelince,
Genç bayanın erdemleri, güzelliği,
Drahomasının kabarıklığı gibi noktaları
Majestelerine ayrıntılarıyla anlattım.
Efendimiz onun İngiltere Kraliçesi olmasını istiyor.

KRAL HENRY

Bu anlaşmanın bir kanıtı ve göstergesi olarak,
Götür ona bu yüzüğü, sevgimin kanıtını.
Naib Hazretleri, yanlarına muhafız verin
Selametle Dover'a gitsinler;
Oradan gemiye bindirip teslim et onları denizin kucağına.

WINCHESTER *ve Papanın elçisi hariç herkes çıkarlar.*

WINCHESTER

Sayın Elçi durun, gitmeyin; önce teslim edeyim
Bana verdiği Kardinal ünvanına karşılık olarak
Papa Hazretlerine söz verdiğim parayı.

PAPANIN ELÇİSİ

Sizden haber bekleyeceğim.

(çıkar)

WINCHESTER

Yemin ederim, Winchester boyun eğmeyecek
Ne de altında kalacak en soylu kişinin.
Humphrey Gloucester, göreceksin,
Ne soylulukta ne de yetkide
Senden daha aşağıda olacak Piskopos;
Ya karşımda diz çöktürürüm sana
Ya da bu ülkeyi yerle bir ederim savaşla.

(çıkar)

II. SAHNE *(Fransa. Anjou dolaylarında bir ova.)*
İçeri CHARLES, BURGUNDY, ALENÇON, ORLEANS, REIGNIER *ve* JAN DARK *girerler.*

CHARLES

Lordum, bu haber neşelendirebilir bizleri.
Söylenenlere göre yiğit Parisliler baş kaldırıyorlarmış,
Fransız kuvvetlerine katılıyorlarmış.

ALENÇON

Fransa'nın soylu kralı Charles, yürü Paris'e öyleyse,
Zaman harcama kuvvetlerini burada tutmakla.

JAN DARK

Tanrım korusun onları bize katılıyorlarsa
Yoksa sarayları yıkılsın başlarına!

(içeri bir casus girer)

CASUS

Tanrı başarılı kılsın yiğit generalimizi,
Mutluluk versin tüm dostlarına!

CHARLES

Nedir casuslarımızın yolladığı haberler? Anlat.

CASUS

Yeniden birleşti ikiye bölünen İngiliz ordusu
Savaş hazırlıklarına başladılar.

CHARLES

Hiç beklemediğimiz bir haber verdiniz.
Yine de hemen hazırlanmaya başlayalım.

BURGUNDY

Eminim Talbot'un ruhu onlarla değil:
Lordum öldüğüne göre artık korkmanız gereksiz.

JAN DARK

En aşağılık duygu korkudur.
Charles, emir ver başlasın savaş, kazanacaksın.;
Bırak öfkelensin Henry, kızsın tüm dünya.

CHARLES

Öyleyse, ileri lordlarım; zafere ulaşsın Fransa.
(çıkarlar)

III. SAHNE *(Angiers önleri.)*
Borular çalınır; çarpışmalar. İçeri JAN DARK *girer.*

JAN DARK

Fransa Valisi kazandı, Fransızlar kaçıyorlar.
Yardım edin tılsımlar, muskalar,
Bana yol gösteren, geleceği bildiren yüce ruhlar,
şimşekler çakar.
Tüm kötü ruhların efendisinin yardımcıları,
Çıkın ortaya, yardım edin bana!
içeri cinler girer.
Hemen görünmeniz kanıtlıyor
Bana yardıma istekli olduğunuzu.
Ey, yeryüzünün derinliklerinden gelen cinler,
Yardım edin bana da Fransa kazansın savaşı.
cinler yürür ama konuşmazlar.
Neden konuşmuyorsunuz benimle!
Kanımla beslerdim sizleri;
Bir parçamı kesip veririm size
Bana yardım ederseniz.

cinler başlarını öne eğerler.
Yardım umudu yok mu? Dileğimi yerine getirirseniz
Bedenimle öderim karşılığını.
cinler başlarını hayır anlamında sallarlar.
Bedenimle ya da akıtacağım kanımla
Her zamanki yardımlarınızı yapmaya
İkna edemem mi sizleri?
Öyleyse alın ruhumu; bedenimi, ruhumu, her şeyimi,
İngiltere Fransa'yı alt etmeden.
cinler giderler.
İşte! Terk ettiler beni. Zamanı geldi
Fransanın o dik başını büküp
İngiltere'nin kucağına bırakmasının.
Önceki büyülerimin etkisi kalmamış,
Cehennem de çok güçlü, alt edemiyorum:
Fransa, artık yerlerde sürünecek onurun.

(çıkar)

Çarpışmalar; BURGUNDY *ve* YORK *teke tek dövüşürler.*
Fransızlar kaçar JAN DARK'*ı* YORK'*un eline terk ederler.*

YORK

Şıllık Fransız, artık elime geçirdim seni:
Çağır büyülerinle cinlerini, perilerini,
Bak bakalım kazanabiliyorlar mı özgürlüğünü.
İyi bir ödül, şeytana yaraşır biri!
Bakın, çirkin cadı nasıl da çatıyor kaşlarını
Sanki Kirke[38] ile birlik olup vücudumu çarpıtmak istiyor!

JAN DARK

Sen daha biçimsiz olamazsın.

YORK

Ama, Charles Dauphin yakışıklı mı yakışıklı:
Ondan başkası hoş görünmez gözüne.

JAN DARK

Sana da Charles'a da lanet olsun!
Dilerim ikiniz de uykuda öldürülürsünüz!

YORK

Seni azgın, lanetli cadı, sahip ol diline!

JAN DARK

Bırak da lanetlerimi yağdırayım.

YORK

İğrenç cadı, lanetlerini idam edilirken yağdır.

(çıkarlar)

Borular çalınır. İçeri MARGARET'*i elinden tutmuş* SUFFOLK *girer.*

SUFFOLK

Kim olursan ol, esirimsin benim.

(Margaret'e bakar)

Ey güzeller güzeli, korkmayın, kaçmayın benden!
Size dokunurken saygıda kusur etmem
Nazikçe tutacağım sizi belinizden.
Öpeceğim bu parmakları sonsuz barış adına.
Söyleyin kimsiniz? Söyleyin de övgüler yağdırayım size.

MARGARET

Adım Margaret, bir kral kızıyım,
Napoli Kralının - siz kimsiniz?

SUFFOLK

Bir beyim ben, adım Suffolk.
Ey doğa harikası, kızmayın bana.
Kader sizi bana yakalattı diye:
Kuğular da yavrularını böyle korur,
Kanatları altından bırakmazlar onları.
Ama esirim olmak hoşunuza gitmiyorsa,
Gidebilirsiniz Suffolk'un dostu olarak.

MARGARET *gitmeye davranır.*

Durun, gitmeyin! - Onu bırakacak gücüm yok;
Ellerim bırakmak istiyor ama yüreğim hayır diyor.
Güneş nasıl oynaşırsa berrak ırmaklarda,
Nasıl yansırsa tüm ışınları her yana,
Bu dünya güzeli de gözlerimi kamaştırıyor.
Ona kur yapmak istiyorum ama cüretim yok konuşmaya:
Kağıt kalem bulayım da duygularımı yazayım.
De la Pole[39], utan, utan! Hor görme kendini;
Dilin yok mu senin? Tutsağın değil mi senin ?
Nasıl dilin tutulur bir kadın karşısında?
Evet, güzellik işte böyle yapar,
Konuşamaz, eli ayağına dolaşır insanın.

MARGARET

Söyleyin, Suffolk Beyi, eğer adınız buysa,
Serbest bırakılmam için ne kadar fidye gerek?
Çünkü görüyorum ki tutsağınızım sizin.

SUFFOLK

Nasıl düşünebilirsin önerini reddedeceğini
Sevgisini sınamadan önce?

MARGARET

Neden konuşmuyorsunuz? Ne kadar fidye ödemem gerek?

SUFFOLK

Kur yapmak gerekli çünkü çok güzel;
Kalbini fethetmek gerekir çünkü o bir kadın.

MARGARET

Fidye kabul edecek misiniz? Evet mi, hayır mı?

SUFFOLK

Aptal adam, unutma, bir karın var senin;
Öyleyse, Margaret nasıl sevgilin olabilir?

MARGARET

En iyisi sormayayım bir şey, duymuyor çünkü.

SUFFOLK

İşte bu her şeyi bozuyor, tüm umutlar suya düşüyor.

MARGARET

Abuk sabuk konuşuyor; eminim adam deli.

SUFFOLK

Yine de bir çözüm bulunabilir.

MARGARET

Yine de bir yanıt bekliyorum sizden.

SUFFOLK

Leydi Margaret'in kalbini fethedeceğim. Kimin için?
Kralım için! Behey kereste, olur mu hiç böyle bir şey!

MARGARET

Kereste dedi; herhalde mesleği marangozluk.

SUFFOLK

Ama aşk ateşini böyle bastırabilirim,
İki ülke arasında da barış sağlanır.
Fakat hala bir sorun var ortada:
Babası Napoli Kralı, Anjou ve Maine Dükü ama fakir,
İngiliz soyluları burun kıvırırlar bu evliliğe.

MARGARET
Komutan, dinleyin, bitiremediniz mi daha?
SUFFOLK
Öyle olacak, beğenmezlerse canları bilir;
Henry genç, hemen aklını çelerim onun.
Bayan, size bir sır vereceğim.
MARGARET
Esiriniz olduğum halde mi? Şövalyeye benziyor.
Onurumu lekelemek gibi bir niyeti yok.
SUFFOLK
Bayan, lütfen dinleyin söylediklerimi.
MARGARET
Belki Fransızlar kurtarır beni;
O zaman nazik olmasını beklemem gerekmez.
SUFFOLK
Soylu bayan, lütfen kulak verin bana -
MARGARET
İlk esir düşen kadın ben değilim ki.
SUFFOLK
Bayan, niye böyle konuşuyorsunuz?
MARGARET
Afedersiniz. Siz de bana öyle davranmıştınız.
SUFFOLK
Söyleyin, soylu Prenses, kraliçe olursanız
Sizi mutlu etmez mi esir düşmüş olmak?
MARGARET
Esir bir kraliçe olmak
Sıradan bir esir olarak kalmaktan daha kötüdür
Çünkü kraliçeler özgür olmalıdır.
SUFFOLK
Siz de özgür olacaksınız,
İngiltere kralı özgür olduğu sürece.
MARGARET
Onun özgürlüğünden bana ne?
SUFFOLK
Sizi Henry'nin kraliçesi yapacağım,
Altın asa vereceğim elinize,
Kafanıza da değerli bir taç yerleştireceğim.

Eğer olmayı kabul ederseniz benim -

MARGARET

Neyin?

SUFFOLK

Onun sevgilisi.

MARGARET

Ben değersizim, Henry'nin karısı olamam.

SUFFOLK

Hayır, soylu bayan, asıl ben değersizim,
Sizin gibi güzel bir bayana
Onun karısı olması için kur yapamayacak
Bu seçimde kendime hiç pay ayıramayacak kadar.
Ne diyorsunuz sayın bayan? Kabul mü?

MARGARET

Babam kabul ederse, ben de ederim.

SUFFOLK

Öyleyse gelsin komutanlarımız,
Dalgalansın sancaklarımız!
Bayan, babanızla görüşmek istiyoruz,
Şatosunun duvarlarına çıksın.
Görüşme borusu çalınır. REIGNIER *duvarlarda görünür.*
Reignier, bak, kızın tutsak!

REIGNIER

Kimin tutsağı?

SUFFOLK

Benim.

REIGNIER

Suffolk, elden ne gelir?
Askerim ben, ağlamayı bilmem
Ne de kahpe feleği lanetlemeyi.

SUFFOLK

Lordum, çaresi var:
Uğraşıp didinip kalbini kazandığım
Kızınızın kralımla evlenmesine razı olun;
Esir olarak rahatı yerinde
Bir kraliçe kadar özgür kızınız.

REIGNIER

Suffolk içten mi konuşuyor?

SUFFOLK

Güzel Margaret biliyor
Suffolk'un yalan söylemediğini, yüze gülmediğini.

REIGNIER

Sözünüze güvenerek iniyorum aşağı
Cevap vereceğim teklifinize.

duvardan ayrılır.

SUFFOLK

Ben de burada gelmenizi bekleyeceğim.

Borular çalınır. REIGNIER *aşağıdan içeri girer.*

REIGNIER

Yiğit bey, ülkemize hoşgeldiniz;
Her isteğiniz yerine getirilecektir Anjou'da.

SUFFOLK

Reignier, teşekkürler, şanslısınız
Krallara eş olmaya layık bir kızınız olduğu için.
Ne diyorsunuz önerime?

REIGNIER

Madem inanıyorsunuz krallara layık nitelikleri olduğuna,
Maine ve Anjou bölgelerinde bana savaş açılmadan,
Huzur içinde, özgürce yaşama izin verilirse,
Henry de istiyorsa, kızım onun olabilir.

SUFFOLK

Fidyesi sözünüz; işte serbest bırakıyorum;
Sizin bu bölgelerde huzur içinde yaşamanızı sağlamaya söz veriyorum.

REIGNIER

Ben de karşılık olarak,
Size, soylu kral Henry'nin elçisine
Kızımın elini veriyorum, kabul ettiğimin göstergesi olarak.

SUFFOLK

Reignier, size kralımın teşekkürlerini sunuyorum
Çünkü bir kral adına yapılıyor bu anlaşma.
(Kendi kendine) Ama kendi adıma hareket etmeyi yeğlerdim.
Bu haberle İngiltere'ye gideceğim
Bu evliliğin gerçekleşmesini sağlayacağım.
Hoşçakalın Reignier, iyi koruyun bu pırlantayı,

Altın saraylarda, layık olduğu biçimde.

REIGNIER

Kucaklıyorum seni,
Hıristiyan kral Henry'i kucaklıyormuşum gibi.

MARGARET

Hoşçakalın lordum. Suffolk, Margaret'ten her zaman
İyi dilekler, dualar ve övgüler alacak.

Margaret gitmeye kalkar.

SUFFOLK

Hoşçakalın soylu bayan; ama Margaret, bir dakika.
Kralıma hiç mesaj yollamıyor musunuz?

MARGARET

Bir kızın, bir bakirenin, hizmetkarının
Saygılarını yolladığını söyleyin ona.

SUFFOLK

Çok tatlı, çok içten söylenmiş sözler bunlar;
Ama güzel bayan, bir kez daha rahatsız edeceğim sizi.
Majestelerine sevginizi gösterecek bir şey göndermiyor musunuz?

MARGARET

Gönderiyorum lordum; Krala, tertemiz, lekesiz,
Daha önce sevgiyle kirlenmemiş bir yürek gönderiyorum.

SUFFOLK

Bunu da. *(Margaret'i öper.)*

MARGARET

Onu kendinize aldınız: Nasıl cüret ederim
Bir krala bu kadar aptalca bir şey göndermeye.

Reignier ve Margaret çıkarlar.

SUFFOLK

Ah, keşke benim olsaydın! Ama Suffolk dur;
Sen dolaşamazsın Minatorların,[40]
Alçakça ihanetlerin kol gezdiği labirentte.[41]
Aklını çel Henry'nin, Margaret'i yere göğe sığdıramayarak.
Düşün olağanüstü erdemlerini ve güzelliğini,
Kendi kendine tekrar et bunları yol boyunca
Ki, Henry'nin önünde diz çöktüğünde
Aklını başından alasın hayranlıktan.

(çıkar)

IV. SAHNE(*York Dükünün Anjou'daki ordugahı*)
İçeri YORK, WARWICK *ve diğerleri girerler.*

YORK

Yakılma cezasına çarptırılan o cadıyı getirin.
İçeri nöbetçilerle birlikte JAN DARK ve bir çoban girer.

ÇOBAN

Ah, Jan, durumuna yüreği parçalanıyor babanın!
Zamansız bir ölüme çarptırıldığını görmek için mi
Uzak yakın demeyip, her tarafı aradım?
Ah, Jan, sevgili kızım, ben de seninle öleceğim!

JAN DARK

İhtiyar bunak! seni sefil, seni aşağılık adam!
Ben senden çok daha soylu bir insanım,
Sen ne babamsın, ne de akrabam.

ÇOBAN

Hayır, hayır! Lordlarım, doğru değil bu;
Babası benim, bütün köy biliyor bunu:
Anası sağ, şahitlik edebilir
Evliliğimizin ilk meyvesi olduğuna.

WARWICK

Rezil, ananı babanı inkar mı ediyorsun?

YORK

Bu gösteriyor nasıl bir yaşam sürdüğünü,
Alçak ve sefil; ölümü de öyle olacak.

ÇOBAN

Utan, Jan, nasıl böyle inatçı olabilirsin!
Tanrı biliyor ki, benim bir parçamsın;
Senin için onca gözyaşı döktüm.
Yalvarırım sana Jan, inkar etme beni.

JAN DARK

Defol, pis köylü! Siz buldunuz bu adamı
Soyluluğuma gölge düşürmek için.

ÇOBAN

Rahibe para vermiştim ananla evlendiğim sabah.
Sevgili kızım, diz çök de hayır duamı al.
Eğilmeyecek misin? Lanet olsun doğduğun güne!
Keşke ananın emzirdiği süt zehir olaydı sana

Ya da kuzularıma çobanlık yaparken
Parçalasaydı seni vahşi bir kurt.
Alçak şıllık, babanı inkar edersin ha?
Yakın onu, yakın, iyilik yaparsınız ipe çekerseniz.

(çıkar)

YORK

Götürün onu, dünyayı kirletecek kadar fazla yaşadı.

JAN DARK

İzin verin söyleyeyim kimi ölüme mahkum ettiğinizi:
Bir çoban dünyaya getirmedi beni,
Kral soyundan geliyorum ben;
Soylu ve kutsaldır soyum, tanrı seçti,
Yeryüzünde mucizeler gerçekleştireyim diye.
Hiç ilgim olmadı kötü ruhlarla;
Ama sizler, akılları fikirleri uçkurlarında olan sizler,
Ellerini masum insanların kanlarına bulayan sizler,
Binlerce kötülük içinde kokuşan sizler,
Başkalarının erdemleri sizde olmadığından
Hemen olanaksız diye nitelendiriyorsunuz
Şeytandan yardım almadan gerçekleştirilen mucizeleri.
Hayır, Jan Dark doğduğu an kadar temizdir,
Tam anlamıyla dürüst, saf ve lekesizdir;
Böylesine alçakça dökülen bakire kanı
Cennetin kapılarında intikam diye bağıracaktır.

YORK

Tamam, tamam; götürün şunu yakılmaya!

WARWICK

Baylar bir dakika, madem bakireymiş,
Odunu esirgemeyin, bolca yığın:
Katran varilleri koyun odunların arasına da uzamasın işkence.

JAN DARK

Hiçbir şey yumuşatamaz mı taş yüreklerinizi?
Öyleyse, Jan, açıkla neden yasaların seni cezalandıramayacağını,[42]
Kızıl katiller, hamileyim ben;
Beni öldürerek rahmimin meyvesini yok etmeyin.

YORK

Aman tanrım! Kutsal bakire hamile ha!

WARWICK

Bugüne kadar gerçekleştirdiğin en büyük mucize bu!
Dindarlığının sonucu bu mu olacaktı?

YORK

Anlaşılan Dauphin'le oynaşıyordu:
Böyle bir bahane ileri süreceği aklıma gelmişti.

WARWICK

Neyse, boş ver; piçleri yaşatmayız biz,
Özellikle de babası Charles ise.

JAN DARK

Yanılıyorsunuz, babası o değil:
Koynuma giren Alençon'du.

YORK

Alençon ha! Alçak düzenbaz!
Bin canı bile olsa ölecek.

JAN DARK

Bir dakika, kandırdım sizi:
Ne Charles'dı, ne de Alençon,
Napoli Kralı Reignier'di bana sahip olan.

WARWICK

Evli bir adamla! İşte bu kabul edilemez.

YORK

Ne biçim kız bu! O kadar çok sevgilisi olmuş ki,
Kimi suçlayacağını bilmiyor.

WARWICK

Bu da onun ne kadar rahat davrandığının göstergesi.

YORK

Yine de lekesiz bir bakire!
Kaltak, sözlerin seni ve piçini ölüme mahkum ediyor;
Hiç boşuna yalvarma.

JAN DARK

Öyleyse götürün beni, lanetliyorum hepinizi:
Dilerim güneş hiç aydınlatmaz yaşadığınız ülkeyi;
Dilerim sarar her yanınızı karanlık ve ölümün iç karartıcı gölgesi,

Felaketler ve umutsuzluk canınıza kıymanıza neden olana kadar!

(muhafızlarla çıkar)

YORK

Yok ol küllerin içinde, seni şeytanın maşası!
İçeri refakatçilerle birlikte WINCHESTER *Piskoposu Kardinal* BEAUFORT *girer.*

WINCHESTER

Vali hazretleri, selamlıyorum sizi,
İşte Kralın beni görevlendirdiğini gösteren mektuplar.
Lordlarım, Hıristiyanlık alemi
Bu savaşlardan dolayı üzüntü içinde,
Ülkemiz ile haddini bilmez Fransa arasında
Bir barış anlaşması imzalanmasını istiyor;
İşte, Dauphin ve adamları geliyorlar
Bu konu hakkında görüşmek için.

YORK

Bütün çabalarımızın sonucu bu mu olacaktı?
O kadar soylunun öldürülmesinden,
O kadar komutanın, şövalyenin, askerin
Canlarını ülkeleri için vermelerinden sonra
Böylesine bir barış anlaşması mı imzalayacaktık?
Kahraman atalarımızın fethettiği kentlerin çoğunu
İhanet, sahtekarlık ve alçaklık sonucu yitirmedik mi?
Ah, Warwick, Warwick! üzülerek görüyorum ki
Tüm Fransa'yı kaybedeceğiz.

WARWICK

Sabırlı ol York: Anlaşma imzalarsak
Öyle ağır birkaç madde koyarız ki,
Fransızlar pek bir şey kazanamazlar.
İçeri CHARLES, ALENÇON, ORLEANS, REIGNIER *ve diğerleri girerler.*

CHARLES

İngiltere'nin soylu lordları, biliyorsunuz
Fransa ile bir barış anlaşması imzalanacak,
İşte bu anlaşmanın maddelerini öğrenmeye geldik.

YORK

Sen konuş Winchester, zehirimi saçamıyorum

Çünkü alçak düşmanlarımızı görünce
İçimde kabaran öfkeden nefesim tutuldu.

WINCHESTER

Charles ve sizler, verilen karar şu:
Kral Henry, sırf acıdığından ve iyi yürekliliğinden,
Eğer ona bağlılık andı içerseniz
Ülkenizi savaş acılarından kurtarmayı,
Barış içinde yaşamınızı sürdürmenizi kabul ediyor.
Sen, Charles, Fransa Valisi olarak kalabilirsin
Savaş tazminatı ödeyeceğine,
Henry'nin kralın olduğunu kabul edeceğine,
Onun sadık bir memuru olacağına yemin edersen.

ALENÇON

Yani bir kukla mı olsun istiyorsunuz?
Başını bir taçla süslesin
Ama yetki söz konusu olduğunda
Sıradan bir insandan farkı olmasın ha?
Saçma ve mantıksız bir öneri bu.

CHARLES

Galya bölgesinin yarıdan fazlası benim,
Halk kabul ediyor yasal kralları olduğumu;
Elinize geçmemiş bölgeleri kazanmak için
Hakkım olan krallığı elimin tersiyle itip
Tüm bölgenin valiliğini mi kabul edeyim?
Hayır, sayın elçi, yetinirim sahip olduğumla,
Daha fazlasına göz dikip, her şeyi kaybetmektense.

YORK

Haddini bilmez Charles!
Yoksa gizli gizli bir birlik kurdun da
Sorunu barışçıl yollardan çözmek gündeme gelince
Koşullarımıza burun mu kıvırıyorsun?
Ya kralımızın ihsan ettiği ünvanı kabul eder
Başka hiçbir hak iddia etmezsin
Ya da canından bezdiririz seni
Bitmek bilmeyen savaşlarla.

REIGNIER

(Charles'a) Lordum, iyi yapmıyorsunuz,
İnat edip, anlaşmaya kusur bulmakta.

Bir kez reddettiniz mi, bire on bahse girerim
Bir daha geçmez elinize böyle bir olanak.

ALENÇON

(Charles'a) Doğruyu söylemek gerekirse, politikanız
Bu düşmanlığı sona erdirerek kullarınızı katledilmekten,
Her gün acımasızca boğazlanmaktan kurtarmak olmalı;
Bu nedenle, kabul edin bu barış anlaşmasını
Canınız istediği zaman da bozarsınız.

WARWICK

Ne diyorsun Charles? Kabul ediyor musun koşullarımızı?

CHARLES

Ediyorum, ama tek bir koşulla:
Garnizonlarımızın bulunduğu kentlere karışmayacaksınız.

YORK

Öyleyse, majestelerine bağlılık yemini için.
Bir şövalye olarak, ne sen, ne de sana bağlı soyluların
İngiltere kralına hiçbir zaman itaatsizlik etmeyeceğine
Ya da baş kaldırmayacağına and için.

Charles ve diğerleri bağlılık yemini ederler.

Dilediğin zaman askerlerini terhis edebilirsin;
İndirin sancaklarınızı, sussun davullar
Çünkü savaş sona erdi artık.

(çıkarlar)

V. SAHNE *(Londra. Saray)*

İçeri KRAL'*la konuşarak* SUFFOLK, GLOUCESTER *ve* EXETER *girer.*

KRAL HENRY

Soylu Bey, güzel Margaret
Hakkında anlattıkların beni büyüledi:
Dış güzellikle bezenen erdemleri beni aşık etti kendine;
Fırtına en sağlam gemiyi bile
Nasıl bir oraya bir buraya savurursa
Güzelliği hakkında anlatılanlar ya beni karaya oturtacak
Ya da varacağım sevgisini kazanacağım limana.

SUFFOLK

Soylu kralım, güzelliği hakkında anlatılanlar

Böyle eşsiz birini övmeye yetmez;
Eğer aktarabilecek yetenek olsaydı bende,
Bu güzel kadının asıl kusursuz yönleri,
Düşgücünden yoksun insanların bile
Akıllarını başlarından alacak kalın bir kitap oluştururdu.
Dahası, böylesine kusursuz,
Böylesine seçkin özelliklere sahip olmasına rağmen
Çok alçakgönüllü ve ne derseniz yapmaya hazır.
Ne derseniz derken, temiz ve erdemli duyguları,
Henry'i efendisi olarak sevmesini ve saymasını
kastediyorum.

KRAL HENRY

Henry'nin aklına başka bir şey gelmez zaten.
Bu nedenle sayın Naib, rıza gösterin
Margaret'in İngiltere Kraliçesi olmasına.

GLOUCESTER

Günaha göz yummuş olurum.
Efendim, majesteleri soylu bir bayanla zaten nişanlısınız.
Şerefinizi lekelemeden o anlaşmayı nasıl bozabiliriz?

SUFFOLK

Geçersiz yeminlere sadık olmayan bir kral gibi.
Ya da gücünü sınamaya yemin eden
Ama rakibi güçlü çıkınca
Bu kararından vazgeçen biri gibi:
Fakir bir bey kızı ona rakip olamaz.
Bu yüzden anlaşma kimseyi öfkelendirmeden bozulabilir.

GLOUCESTER

Sorabilir miyim, Margaret'in ondan daha fazla neyi var?
Gerçi babasının bir sürü ünvanı var.
Yine de sıradan bir beyden başka bir şey değil.

SUFFOLK

Evet lordum, babası kral, Napoli ve İsrail kralı;
Fransa'da öylesine önem verilen bir kişi ki,
Ancak onun desteği barışı kesinleştirip
Fransızların anlaşmayı bozmalarını engelleyecektir.

GLOUCESTER

Aynı şeyleri Armagnac Beyi de yapabilir
Charles'ın yakın akrabası çünkü.

EXETER

Ayrıca, yüklü bir drahoma verecek kadar zengin;
Halbuki Reignier vermektense almayı tercih eder.

SUFFOLK

Drahoma mı lordlarım! Hakaret etmeyin kralınıza,
Kusursuz aşkı reddedip zenginliği seçecek kadar
Düşkün, sefil ve fakir değil o.
Henry, kraliçesini zengin edebilecek durumdadır,
Asla aramaz kendisini zengin edecek bir kraliçe.
Ancak köylüler pazarlık eder kadın için,
Pazarcıların inek, koyun ya da at için pazarlık ettikleri gibi.
Evlilik önemli bir konudur, vekaletle halledilemez;
Bizim istediğimiz değil, majestelerinin sevdiği kişi
Yatak arkadaşı olmalıdır ona;
Lordlarım, majestelerinin Margaret'i sevmesi,
Tek bu neden Kraliçe olarak onun seçilmesini
gerektirmektedir.
Çünkü zorla gerçekleştirilen bir evlilik bir cehennem,
Huzursuzluk ve bitmek bilmeyen kavgalardan başka nedir ki?
Halbuki, tersi mutluluk getirir,
Tanrısal barış işaretidir.
Kim olabilir kral Henry'nin eşi
Kral kızı Margaret'tan başka?
Eşsiz özellikleri, birleşince soyluluğu ile
Kusursuz bir kraliçe adayı yapıyor kendisini;
Kadınlarda pek bulunmayan cesareti ve yiğitliği
Kralımıza iyi evlatlar vereceğini gösteriyor;
Bir fatihin oğlu Henry birçok fatihin babası olacak,
Güzel Margaret gibi kusursuz bir leydi ile hayatını
birleştirirse.
Kabul edin lordlarım; kararlaştırın hemen burada
Margaret'ten başka kimsenin Kraliçemiz olamayacağını.

KRAL HENRY

Soylu lord, Suffolk, söylediklerinin etkisi mi,
Yoksa hiç aşk ateşiyle yanıp tutuşmadığım için mi,
Bilemiyorum, ama şuna eminim,
Yüreğimde öyle duygular çarpışmakta,
Öyle umut ve korku çanları çalmakta ki,

Başım dönüyor, midem bulanıyor.
Lordum, hemen gemiye binip Fransa'ya gidin;
Her koşulu kabul edin ve sağlayın,
Leydi Margaret'in lütfedip İngiltere'ye gelmesini,
Kral Henry'nin sadık kraliçesi olarak taç giymesini.
Gerekli harcamalar için halktan vergi toplayın.
Hemen gidin; çünkü siz geri gelene kadar
Binlerce kaygı meşgul edecek kafamı.
Sen sevgili amca, bırak surat asmayı;
Biliyorum ani kararımı hoş görürsün
Görevini unutup gençliğinde yaptıklarını aklına getirince.[43]
Bırakın gideyim acılarımla yalnız başıma kalabileceğim bir yere.

(çıkar)

GLOUCESTER

Evet, korkarım hem başlangıçta hem de sonda acı çekeceksin.

Gloucester ve Exeter çıkarlar.

SUFFOLK

Böylece başarılı oldu Suffolk; şimdi de gidiyor
Genç Paris'in bir zamanlar Yunanistan'a gittiği gibi.
Umarım benzer bir sevgi bulurum orada
Ama sonum daha iyi olur Truvalınınkinden.
Margaret Kraliçe olacak ve kralı yönetecek;
Ben ise onu, kralı ve ülkeyi.

(çıkar)

NOTLAR:

1 Üçüncü Edward'la birlikte, üzerinde aslan bulunan İngilterę armasına Fransız zambağı da eklenir.
2 Patay Savaşı, 1429.
3 Aslında 18 Haziran 1429.
4 Burada çok açık bir çelişki bulunmaktadır çünkü kuşatma birinci perdenin son ve ikinci perdenin ilk sahnelerinde anlatılır. Olayların sırası değiştirilmiştir. Talbot'un yaralanmasının İngiltere'nin başına gelen en büyük felaket olduğu imajı yaratılmak istenmektedir. Talbot daha sonra Fransızlar tarafından serbest bırakılmış ve kuşatmaya katılmıştır.
5 Savaş tanrısı. Aynı zamanda Merih gezegeni.
6 Apollon kültüne bağlıdır, geleceği bilen, öngören tanrının esiniyle dolup onun ağzından fal bakan kahinler.

7 Lappidot'un karısı ve peygamber.
8 323 yılında Hıristiyanlığı Roma İmparatorluğunun resmi dini ilan eden imparator.
9 İmparator Konstantin'in annesi Helen, rüyasında kutsal haçın nerede gömülü olduğunu görür.
10 Cennetteki melekler şeytanın gururu yüzünden tanrının gözünden düşerler.
11 Salisbury, Montacute soyundan gelir ama aynı zamanda III. Edward'ın soyundandır.
12 Fransız Kralının adının (Dauphin) okunuşu yunus balığının İngilizce karşılığı olan 'dolphin' sözcüğünün okunuşuna çok benzemektedir. Shakespeare fırsattan yararlanarak kelime oyunu yapmaktadır.
13 İnanışa göre cadının kanını akıtabilen insan onun etkisi altına girmezmiş.
14 O zamanki İngiliz armasında zambakların yanında üç aslan figürü bulunmaktadır.
15 Adalet tanrıçası. Yeryüzünde altın Çağ yaşanırken insanlar arasında bulunan Astraea, kötülüğün artmasıyla yeryüzünü terk etmek zorunda kalır ve tanrı Zeus onu bir yıldız yapar.
16 Mitolojide bereketiyle ünlü bahçeler.
17 Üçüncü piramidi yaptırdığı sanılan firavun.
18 Firavun Memphis ile evlenen Yunanlı fahişe.
19 Paris ve Fransa'nın koruyucusu.
20 Babasının 1419'da öldürülmesiyle Burgundy, Dauphin'in düşmanı olmuştur.
21 Oğlu, Kurus tarafından öldürülen Tomris intikam amacıyla Kurus'un kafasını keser ve (kana susamış olduğu için) içi insan kanı dolu bir şarap fıçısına atar.
22 Taraftarları belli etmek için yakaya gül takma modası.
23 Suffolk'un aile adı.
24 Plantagenet'in babası idam edilince Kral bütün ünvanlarına el koyar.
25 Gerçekte büyük büyükbabası.
26 Temple Hukuk Fakültesi ve mahkeme olduğundan insanlar burada diledikleri gibi konuşmakta serbesttiler.
27 Kralın emri üzerine idam edilmediği için Plantagenet'in hain olduğu kararı çıkarılmamıştı; bu yüzden de Plantagenet, herhangi bir yasal uygulama yapılmaksızın babasının mirasını ve ünvanını alır.
28 Mitolojide üç kuşak yaşayan, bu nedenle de görmüş geçirmiş bir insan.
29 V. Henry.
30 IV. Henry.
31 Winchester, John Gaunt'un daha sonra evlendiği Catherine Swynford'dan olma oğludur.
32 İskoç kralı Uther Pendragon'un kardeşinin, ağabeyini bir sedyeyle savaş alanına taşıdığını gören askerler krallarından cesaret alıp Saxonlarla savaşır ve zaferi kazanırlar.
33 Henry 1431 yılında Paris'te taç giydi; Talbot ise 1442 yılında şövalye ünvanını aldı.
34 Yasalara göre kralın sarayında düello yapmak ölümle cezalandırılacak bir suçtur.
35 Babası Daedalus ile balmumundan yaptıkları kanatları takarak

Girit'teki labirentten kaçan, yükseklerde uçmanın verdiği zevkle güneşe gitmeye kalkan ama güneşin ısısıyla kanatlar eridiği için yeryüzüne düşerek parçalanan genç.

36 Efsaneye göre zümrüdüanka kuşu her yıl kendi kendine yanar ve küllerinden tekrar doğar.

37 Henry, o tarihte 21 yaşındadır.

38 Büyücü tanrıça; Odysseus'un arkadaşlarını domuza dönüştürür.

39 Suffolk'un soyadı.

40 İnsan bedenli, boğa başlı bir canavar.

41 Girit kralı Minos'un içinde minatorlar yaşayan labirenti.

42 Roma hukukuna göre, hamile bir kadını idam etmenin ana rahmindeki suçsuz çocuğu öldürmek anlamına geldiği için Jan Dark dokunulmazlığı olduğunu ileri sürmektedir.

43 Gloucester'ın, Brabant Dükü John'un karısı Leydi Jaquet ile olan ilişkisine atıf.

VI. HENRY

II. BÖLÜM

ÖNSÖZ

Shakespeare'in *VI. Henry* üçlemesinin *İkinci Bölüm*'ünü yazdığı tarih kesin olarak bilinememekle birlikte 1590 yılı en olası tarih olarak karşımıza çıkmaktadır. Kral VI. Henry'nin tüm yaşamının üç bölümlük bir oyunla tiyatrolaştırması, Shakespeare'in, tarihte Plantagenet adı ile anılan bir dizi İngiliz kralının yaşamını sahneye aktarmaya karar verdiğini düşündürmektedir. Bu büyük plan ortaya çıkan sekiz oyun ile gerçekleşmiştir. Yazarın bu oyunları eleştirmenlerce iki gruba ayrılmaktadır. Birinci dörtlemede üç bölümlük *VI. Henry* oyunları ile *III. Richard*, ikinci dörtlemede ise, iki bölümlük *IV.Henry*, *II.Richard* ve *V. Henry* oyunları bulunmaktadır. Shakespeare, bu oyunlarla İngiltere tarihinin neredeyse yüzyıllık bir bölümünü sahneye aktarmış olmaktadır.

İngiliz tiyatrosunun altın çağını yaşamaya başladığı bir dönemde bir yazarın bu kadar çok tarih oyunu yazması sadece tarih oyunlarına halktan çok büyük istek gelmesiyle açıklanabilir. Oyunlarda ele alınan materyali yakından bilen halkın bu ilgisinin yazarın materyalini nasıl işlediğini görmek arzusundan kaynaklandığı söylenebilir. Zaten bir tarih oyununu ilginç kılabilmek için usta bir hikayeci ve iyi bir tarih eleştirmeni ve filozof olması gerekmektedir. Başka türlü oyun, tatsız tuzsuz bir anlatıdan öteye gidemez.

Shakespeare'in tarih oyunları isyan ve iç savaş gibi toplumu derinden sarsan olaylar üzerinde odaklanmaktadır. Gözden kaçırılmaması gereken bir başka nokta da Shakespeare'in yaşadığı dönemde ülkenin aynı sorunlarla bir kez daha karşı karşıya geldiğidir. Wilders, Shakespeare'in tarihin tekerrür ettiğine inanmadığını, bu yüzden tarihten herhangi bir ders çıkarılabileceğini düşünmediğini söylemektedir.[1] Ancak bu eleştirmen, ülkelerin tarihini, özellikle o dönemlerde, birkaç kişinin çizdiğini, bu nedenle de yönetici kademesindeki kişi-

lerin belli kalıplara uyan kişiler olması gerektiğine inanıldığını unutmuş görünmektedir. İtalya'da Makyavelli ve İngiltere'de de Elyot gibi düşünürler yapıtlarında yöneticilere başarılı olabilmenin yollarını öğretmektedirler. *A Mirror for Magistrates* ve *The Fall of the Princes* gibi yapıtlar feleğin sillesini yiyen ünlü insanlardan örnekler vermektedirler. Tüm bu yapıtların ortak amacı, yöneticilerin geçmişten ders alarak benzeri hatalara düşmemelerini sağlamaktır. Shakespeare'in tarih oyunlarına kaynaklık eden Edward Hall (*The Union of the Two Noble and Illustre Famelies of Lancaster and Yorke*) ve John Foxe'un (*Actes and Monuments*) yapıtlarındaki didaktik özellik hemen göze çarpmaktadır. Yazarlar, ele aldıkları olayların bir büyük düzenin parçası olduğu görüşünü ileri sürmektedirler. Yani, her olay neden sonuç ilişkisiyle birbirine bağlıdır. Dolayısıyla, 1399 yılında Kral II. Richard'ın, kuzeni Bolingbroke tarafından öldürülmesi ile düzenin doğal olmayan bir kesintiye uğratılması ülkede uzun süreli bir karmaşaya yol açmıştır. Suçlular cezalarını çekene kadar da söz konusu karmaşa sürecektir. Shakespeare oyunlarında dini tartışmalara pek yer vermemiştir çünkü 1559 yılında çıkan sansür yasası yazarların bu konuyla ilgilenmesini yasaklamaktaydı.[2] Ancak, tarih oyunlarında Shakespeare'in değindiği konuların genellikle resmi görüşle çelişmediğini ve 'Tudor mit'ini pekiştirir nitelikte olduğunu görmekteyiz. Bu 'mit'e göre, Kraliçe Elizabeth'in büyükbabası VII. Henry, yıllardır savaşmakta olan Lancaster ve York hanedanlarını birleştirmekle Güller Savaşı denilen iç savaşı, dolayısıyla da tanrının İngiltere'ye verdiği cezayı sona erdirmiştir. Tudor hanedanı VII. Henry ile başlayarak İngiltere'yi eski parlak günlerine geri götürmüştür. İngiltere'nin bu çalkantılı dönemini anlatan tarih oyunları kuşkusuz Tudor hanedanının bu özelliğinin altının kalın çizgilerle çizilmesine neden olmaktadırlar. Kanlı bir dönemi sona erdiren, yaraları saran, küskünlükleri gideren bir aileyi halkın bağrına basması tepkilerin en doğalıdır.

VI. Henry İkinci Bölüm, Margaret Anjou'nun Kraliçe olarak 1445 yılında İngiltere'ye gelmesiyle başlar. Shakespeare, ele aldığı konuları yine oldukça fazla sayıda olay arasından

seçmiştir ancak *Birinci Bölüm*'deki gibi köklü değişiklikler *İkinci Bölüm*'de görülmez. Bunun nedeni, elindeki materyalin amacına son derece uygun olmasıdır. Shakespeare'in büyük ölçüde tarihçi Edward Hall'ın *Union of the Two Noble and Illustre Famelies of Lancastre and Yorke* ve John Foxe'un *Actes and Monuments* başlıklı yapıtlarından yararlandığı bilinmektedir[3] ve yazarlar 1399 yılında, II. Richard'a karşı girişilen hareket yüzünden İngiltere'nin tanrı tarafından cezalandırıldığını düşünmektedirler. Fransadaki İngiliz egemenliğinin yine bu dönemde sona ermesi tanrısal cezanın sürdüğünün işaretidir.

Yüzyıl Savaşlarının sona ermesi çok derin etkileri olan toplumsal bir olaydır. Savaşın sona ermesiyle binlerce paralı asker İngiltere'ye geri dönmek zorunda kalır. Bu askerler, yağma yaparak kısa yoldan çokça para kazanmaya alışkın, huysuz, kavgacı, savaşı yaşam biçimi olarak benimsemiş bir başıbozuklar ordusu olarak geri gelirler. Ülkelerinde çalışacak iş bulamayınca ya da buldukları işler kendilerini tatmin etmeyince elde silah, potansiyel bir tehlike olarak ortada dolaşmaya başlamışlardır. Ülkenin birbirleriyle bir türlü geçinemeyen, yönetimde söz sahibi olmak isteyen soyluları amaçlarına ulaşmak için bu askerlerden yararlanma yoluna giderler. Artık İngilterede, ihtiraslı soyluların yönettikleri, savaşmaktan hoşlanan askeri birlikler cirit atmaktadır. Bu toplumsal olay 1450 yılından başlayıp kah durulup kah patlak vererek 1485 yılında Henry Tudor'ın ülkenin tek egemeni olarak ortaya çıkışına kadar sürüp gider.

VI. Henry İkinci Bölüm ülkenin kamplara ayrılıp, safların belirginleşmesi sürecini anlatır. Kral VI. Henry'nin ülke yönetiminde başarılı olamayacağı artık anlaşılmıştır. Ülke barışının korunması, soylular arasındaki anlaşmazlıkların giderilmesi, mahkemelerin sağlıklı çalışmalarının sağlanması, halkın yaşamını barış içinde sürdürmesi gibi yaşamsal konuların ancak aktif, zeki ve saygın bir kral tarafından gerçekleştirilebileceği, ama VI. Henry'de bu özelliklerin hiçbirinin bulunmadığı bilinmektedir.[4] Kralın yönetimine itiraz edip kendi krallarını başa geçirmek isteyen bir grup henüz tam olarak oluşmadığından ortada sadece etkinliklerini

arttırmak için uğraş veren kişi veya gruplar vardır. Bunların tek amacı kralın yakın çevresinde yer alıp hükümette söz sahibi olmaktır. Görüldüğü gibi, başın yerli yerinde durup, uzuvların değişmesini öneren bu yaklaşımın köklü bir çözüm getirmesi asla mümkün değildir. Kral yaşadığı sürece soyluların birbirlerinin kuyusunu kazmayı sürdürecekleri gerçeği bu yaklaşımın içerdiği en büyük tehlikedir.

İkinci Bölüm, ümitvar edici bir olayla, Kral VI. Henry'nin evliliğiyle başlar. Ülkenin tüm ileri gelenleri kral ve kraliçenin etrafında toplanmış onları kutlamaktadırlar. Ancak, bu durum uzun sürmez çünkü sıra evlilik koşullarının okunmasına gelmiştir ve anlaşılan odur ki, Henry, Margaret ile evlenebilmek için Margaret'in babasına Fransadaki Anjou ve Maine eyaletlerini vermiştir. Kralın amcası Gloucester Dükü ve ülkenin Naib'i Humphrey bu anlaşmaya çok büyük tepki gösterir ve diğer soyluların da kendisi gibi bu anlaşmaya karşı çıkmalarını ister. İşte bu noktada ülkenin ileri gelenleri arasındaki hizipleşme tüm berraklığıyla ortaya çıkar. Kardinal Beaufort, Buckingham, Somerset, Salisbury, Warwick ve York, Naib Gloucester'a karşı dayanışma içine girerler. Ancak bu grup içinde oluşan daha küçük gruplar kendi çıkarları için savaş vereceklerini izleyiciye bildirmekte gecikmezler. Parlamento patlamaya hazır bir barut fıçısı gibidir. Daha birinci perdede güç dengeleri kurulmuş, kutuplar oluşmuştur. Durum böyle olunca, huzur dolu bir gelecek ummak gün ortasında düş görmekten farklı değildir.

Birinci perdeden kesinkes anlaşılan, Gloucester Dükü Humphrey dışında kalan tüm soyluların çıkar peşinde koşan bencil insanlar olduklarıdır. Kraliçe Margaret ve Suffolk gizli bir aşk yaşamakta ve Gloucester'in ayağını kaydırıp krala daha yaklaşma çabasındadırlar; Kardinal Beaufort da Gloucester'ı çekemez; Beaufort'a, Buckingham ve Somerset katılır ama ona güvenemeyeceklerini bilirler; dördüncü ve en tehlikeli grup York ve dostlarının oluşturduğu gruptur. Ülkenin toprak kaybına Gloucester kadar içerlemelerine ve dükün ülke yararına çalışan tek insan olduğunu bilmelerine karşın ona karşı düzenlenen komploda yer alırlar:

Öyleyse York, hiç ses çıkarmadan fırsatını kolla,
Nöbet tut, uyanık ol, başkaları uyurken
Devlet sırlarını öğrenmek için;
Bekle, Henry İngiltere'ye çok pahalıya patlayan
Kraliçesinin aşkından bıkana
Humphrey de diğer soylularla kapışana kadar.
İşte o zaman yükselecek kar beyazı gülüm,
Her yanı kaplayacak güzel kokusu,
Lancasterler ile hesaplaşırken dalgalanacak
Sancağıma da işleyeceğim bu nişan.
Güzel İngiltereyi dindarlığı ile mahveden bu adamdan
Zorla alacağım tacı. (I. i. 249-260)

York, fırsat kollayıp planlar yaparken İngiltere toprak kaybetmektedir. Kendini İngilterenin 'zavallı sahibi' (I. i. 226) görür. Ülkesi küçülmekte ama elinden bir şey gelmemektedir.

Oyunun çaresizlikler içinde kıvranan diğer önemli kişisi Gloucester Dükü Humphrey, ülkenin giderek batağa saplandığını görür ve bir çözüm bulmaya çalışır. *Birinci Bölüm* 'ün ulusal kahramanı Talbot *İkinci Bölüm* 'de yerini Gloucester'a bırakmıştır.[5] Ancak, York'un tersine, Gloucester mevcut yönetimin sürmesini isteyen bir reformisttir. Ona göre yasalar her şeyin üstündedir ve herkes uymak zorundadır. Humphrey'nin adalet mekanizmasına duyduğu sarsılmaz güven onun gözden düşüp öldürülmesine kadar uzanan felaketler dizisini başlatan en önemli olgudur. Özel yaşamını etkileyen olaylar karşısında bile, yasaları çiğnememek için hareketsiz kalır. Büyücülük yoluyla kocasını kral, kendini de kraliçe yapmayı uman karısı Eleanor'un yargılanması sırasında adaleti etkileyecek hiçbir girişimde bulunmaz, işi tanrıya havale eder:

Eleanor görüyorsun yasalar önünde suçlusun,
Yasaların cezalandırdığı birini haklı bulamam.
(II. iii. 16-7)

Kendi çapında ihtiraslı biri olan Simpcox ve karısını sınadığı sahne Gloucester'ın ödün vermez kişiliğinin ve ne kadar sağduyu sahibi biri olduğunun daha iyi anlaşılmasına yardım eder. Doludizgin giden birinci perdenin hemen ardından gelen bu sahne izleyicinin gerilmiş sinirlerini gevşetme,

onu biraz olsun güldürme görevini de üstlenir. Bu sahnenin bir diğer önemi, yalan söyledikleri apaçık belli olan karı kocaya dindar kralın hemen inanıp bu mucize karşısında tanrıya şükretmesiyle bir yönetici olarak yetersizliğinin gözler önüne serilmesinde yatmaktadır.

Yasa uygulayıcı Gloucester'a yasaları çiğnediği suçlamasının yöneltilmesi oyundaki ironilerin belki de en çarpıcı olanıdır. Gloucester'ı saf dışı bırakarak, onun aradan çekilmesiyle boşalan yeri doldurmayı uman soyluların aslında ülkeyi kanunsuzluğun kucağına ittiklerini görmek hiç de zor değildir. Ölümünün, kendisini ortadan kaldırmak isteyen soyluların 'oyunlarının sadece ilk perdesi' (III. i. 151) olacağını Gloucester çok iyi görmektedir:

> Ah! İşte, Kral Henry fırlatıp atıyor koltuk değneklerini
> Daha bacakları bedenini taşıyacak kadar güçlenmeden.
> Çoban yanından böyle uzaklaştırılıyor,
> Senden ilk parçayı koparmak için kapışıyor kurtlar. (III. i. 189-192)

Gloucester'ın kendini kurtarmak için çaba göstermemesi ile Kral VI. Henry'nin eylemsizliği arasında büyük bir benzerlik bulunmaktadır. Söylediği her söz etrafı 'kurtlarla' sarılı kralın çaresezliğinin boyutlarını gösterir:

> Çaresiz gözyaşları dökerek Gloucester'ın ardından ağlıyorum,
> Ağlamaktan yarı kör gözlerle ardından bakıyorum,
> Elimden bir şey gelmiyor çünkü düşmanları çok güçlü.
> Onun için gözyaşı dökeceğim ve her hıçkırığın arasında
> "Hain kim? Gloucester değil," diyeceğim.
> (III. i. 218-222)

Gloucester'ın öldürülmesiyle toplumda düzeni sağlayan koşullar ortadan kalkar.[6] Gerçi onu öldüren soylular kendilerince önlemlerini alırlar ama kendilerini gizlemeyi başaramazlar. Bu da soylular arasında var olan karmaşanın toplumun tüm

katmanlarına yayılmasına neden olur ve Jack Cade isyanı ile düzensizlik doruğa tırmanır.

Halk (güruh demek daha doğru olur), yasa uygulayıcının olmadığı bir ortamda yasa uygulama görevini üstlenir. İlk iş olarak Gloucester'ın katili Suffolk linç edilerek cezalandırılır. Ne şiddet hareketleri kendiliğinden ortaya çıkar ne de verilen cezalar gelişigüzeldir. Avukatların öldürülmesi, hukuk fakültesinin ve baro binasının yakılması dikkatle hazırlanmış bir planın parçalarıdır. Jack Cade'in kaba komedi haline sokulmuş, yiyeceklerin ucuza satılması, herkesin tek tip elbise giyinmesi gibi kararları güç koşullar altında yaşayan halkın sırtındaki yükü hafifletme amacına yöneliktir.

Göz ardı edilmemesi gereken çok önemli bir nokta, kral soyundan geldiği, bu nedenle tacın kendi hakkı olduğu savıyla isyan başlatan Cade'in aslında sıradan bir insan olduğunu kendisini destekleyenlerin pekala bildiğidir. Cade, neden yalan olduğu bilinen bir tezi savunmaktadır? Shakespeare, altmış yıl öncesine dayanan ve artık herkesi canından bezdiren bir taht kavgasının parodisini yapmaktadır. Bu anlamını yitirmiş savaşa bir kişinin daha katılması pek bir şey değiştirmeyecektir çünkü ülke zaten bir kan gölüne dönmüştür. Cade ve dostlarının giriştikleri şiddet hareketlerinin soyluların yıllar yılı yaptıklarından pek farkı yoktur. Aynı şekilde, Gloucester'ın Naib'liği, York'un Anjou ve Maine eyaletlerinin Margaret'in babasına verilmesine gösterdiği tepki gibi konular asilerin gündeminde de yer alır. Hatta Cade'in, babası V. Henry'nin hatırı için kralın tahtta kalmasına ses çıkarmayacağını söylemesi, *Üçüncü Bölüm*'de, York benzer bir öneri getirdiğinde kulaklarda çınlayacaktır.[7] Soylularla halk arasındaki bir başka benzerlik her iki tarafın da güvenilir olmamalarıdır. Soylular nasıl kendi aralarında saf değiştiriyorlarsa, halk da Clifford'ın ateşli söylevinden etkilenip bir anda elebaşlarını terk eder. Clifford'ın aslında varolmayan Fransız tehlikesinden bahsederek halkın milliyetçilik duygularıyla oynaması ile Cade'in, Lord Say'i düşmanla işbirliği yapmakla suçlayıp idamla cezalandırması arasında pek fark yoktur.

İkinci Bölüm, tarihe oldukça sadık kalan, ele aldığı temayı çok iyi irdeleyen bir oyundur. Oyundaki dramatik materyal çok çeşitli ve renklidir: Çatışan soylular; soyağacından örnekler vererek taht üzerinde hak iddia etmeler; büyücülük; gerçekleşen kehanetler; ihtiraslı Eleanor'un aşağılanması; kocasının çektiği acılar; halkın iyiliği için çaba gösteren bir devlet adamının öldürülmesi; kraliçenin sevgilisi ve kocası ile ilişkisi; halk isyanı; soyluların başlattığı bir savaş. Tüm bu olaylar, ihtirasın neden oduğu felaketleri ve ülkesinin iyiliği için çalışan kişilerin bu felaketleri önlemedeki başarısızlıklarını gösterecek biçimde sıralanmıştır. Gözden kaçırılmaması gereken nokta, Shakespeare'in bu kişileri İbret Oyunlarının soyut kavramları haline dönüştürmemiş olmasıdır.[8] Yazar, hem olaylarla hem de kişilerle ilgilenmektedir ve değindiği temel olaylara oldukça sadık kaldığı için derinlemesine karakter analizi yapacak yeri ve zamanı bulamaz. Buna karşın, aralara öyle sahneler serpiştirir ki, bunların hiçbirini tarihte bulmak mümkün değildir: Zırhçı sahnesi, büyücülük sahnesi, Iden'in Cade'i öldürme sahnesi ve Simpcox'un gözünün açılması sahnesi. Bazen de yararlandığı tarihçilerin bir sözünü, bir imasını alıp geliştirmektedir ki, Margaret-Suffolk ilişkisi ve Clifford'un ölümü buna örnektir. Arada sırada da iki olay arasındaki zaman aralığını ortadan kaldırmaktadır. Bu durum kronolojik akışı bozmaktadır ama oyunun bütünlüğünü pekiştirmekte, dramatik zaman sorununu ortadan kaldırmaktadır.[9] Buna iyi bir örnek, Eleanor-Margaret sürtüşmesidir. Gerçekte Eleanor daha Margaret İngiltere'ye gelmeden gözden düşmüştür ancak Shakespeare iki kadını birbirlerinin çağdaşı olarak çizmiştir. Eleanor'un açgözlülüğü ve büyücülük yapması kocası Humphrey'nin gözden düşmesine yol açar; büyücülüğü ise, Kral, Suffolk ve Somerset'ın kaderlerini birleştirir. Zırhçı sahnesi ile York'un ihaneti arasında bağ kurulur. Aynı şekilde Simpcox'un gözlerinin açılması ile Humphrey'nin sağduyusuna işaret edilir.

Shakespeare'in tarih oyunları içinde sıradan insanlara bu kadar geniş yer veren bir başka oyunu yoktur. Yaklaşık yirmi yıllık bir tarihin anlatıldığı *İkinci Bölüm* 'de bir halk isyanını uzun uzadıya ele alması Shakespeare'in bu olaya

daha başka anlamlar da yüklediğini göstermektedir. Kentlisi, köylüsü, soylusu, kısaca ülkede herkes dinmek bilmeyen acılar içinde kıvranmaktadır. Yazar benzer olayları peş peşe koyarak ve tarih oyunlarında bir son olmaması özelliğinden yararlanarak izleyicide karmaşanın sonunun gelmeyeceği düşüncesini uyandırmaktadır. Tüm İngiltere acımasız bir güç tarafından alabildiğine cezalandırılmaktadır. Bu güç bağışlayıcı olmadığından suç, ceza ve intikam oyunun başlıca temalarını oluşturmaktadırlar. Dökülen onca kana rağmen Kardinal Beaufort dışında kimsenin yaptıklarından dolayı vicdanı sızlamaz, kimse insanlıkdışı davranışlarının hesabını vereceğini düşünmez. Bu da karakterlerin tanrısal bir gücün varlığına inanmadıklarını göstermektedir. Gloucester'in öldürülmesinden etkilenen ve vicdan azabıyla kıvranan Beaufort bile tanrıya inandığını gösteren bir işaret yapmadan ölür.

İnançsızlık, değer yargılarından yoksunluk, düzenleyici bir gücün bulunmaması karmaşanın sonsuza değin süreceği izlenimini uyandırmaktadır. Bu izlenim, hemen herkese egemen olan nihilizm duygusuyla daha da pekişmektedir. Ancak karanlığın ortasında, küçük bir ışığın parıldadığı zamanlar ender de olsa yok değildir. Iden'in Cade'i öldürdüğü sahne bunlardan biridir. Iden için bahçesi karmaşanın, her türlü kötülüğün egemen olduğu dünyadan etkilenmeyen bir yerdir:

> Tanrım! Kim sarayda kaygı içinde yaşamak ister
> Böyle güzel bir bahçe dururken?
> Babamdan miras kalan bu küçük arazi,
> Benim için bir krallığa bedel, çok seviyorum onu.
> Başkalarının sırtına basarak yükselme peşinde
> değilim
> Ne de insanların kıskanacağı bir zenginliğim
> olsun istiyorum.
> Sahip olduklarım bana yetiyor,
> Dilenciler kapımdan memnun ayrılıyor.
> (IV. x. 16-23)

Ancak büyü Cade'in bahçeye girmesiyle bozulur. Cade'in kafasını krala götüren Iden'in, kralın isteğiyle sarayda, her türlü entrikanın döndüğü yerde yaşamaya başlaması kimsenin kendini bu dünyadan ve olumsuzluklarından soyutlayamaya-

cağını göstermektedir.

Cade'in öldürülmesi, onu destekleyenlerin dağılması sorunların sona erdiği anlamına gelmez. Beşinci Perdenin hemen başında İrlanda'dan dönen York'u, linç edilen Suffolk'un yerine geçen Somerset kralın yanından uzaklaştırılmadıkça ordusunu dağıtmayacağını söylerken görürüz. Gözü krallıkta olan York henüz bu arzusunu açıklamamıştır ancak görülen odur ki, Dük artık ülkenin en güçlü insanı ile boy ölçüşebilecek gücü kendisinde bulabilmektedir. York'un amacı, kralın çevresinde bulunan güçlü beyleri ortadan kaldırarak kralı savunmasız bırakmaktır; kralın da bu arzuya karşı koyacak cesareti yoktur. Kocasının çaresizliğini gören Margaret işte bu noktada devreye girer. Bu durum, açıkça belli olmayan safların kesinleşmesi ve ülkenin ikiye bölünmesiyle sonuçlanır.

Derin bir nefes almamak mümkün değildir çünkü artık sarayda dönen entrikaların sonu gelmiştir. Belirsizlikler sona ermiş, maskeler düşmüş, herkes açıkça tavrını ortaya koymuştur. Savaşın sonunda galip gelen tarafın ülkeye egemen olacağı ve karmaşanın sona ereceği duygusu yaratılır. Bir yanda York, oğulları Edward ve Richard, Salisbury Beyi ve oğlu Warwick, diğer yanda Kraliçe Margaret, Somerset, Buckingham ve baba ve oğul Cliffordlar bulunmaktadır. Halk yine ortadan çekilmiş, kaderlerini beylerin ellerine bırakmışlardır.

St. Albans savaşı ülkede sürüp giden savaşı sona erdirmek şöyle dursun, bu anlaşmazlığı daha da tırmandıracak kişilerin ve *Üçüncü Bölüm*'ün kimsenin dilinden düşmeyen o ünlü cümlesinin, "Baban babamı öldürdü," cümlesinin ortaya çıkmasına neden olur. St. Albans'daki ilk raundu York ve taraftarları kazanır, ancak Kral ve Kraliçenin kaçmayı başarmaları sonun henüz yaklaşmadığını göstermektedir. Zaten Clifford'un babasının cesedi başında ettiği intikam yemini böyle bir umut varsa bile onu anında yok etmektedir:

Batsın bu iğrenç dünya,
Kıyamet gününün alevleri
Birbirine katsın yerle gökyüzünü;
Çalsın artık kıyamet borazanı,
Ayrıntılar, önemsiz sesler sussun!
Sevgili babacığım, kaderinde

Huzur dolu bir yaşam sürüp
Yaşlı bir bilge olacak kadar yaşayıp,
Arkana yaslanıp rahat edeceğin bir çağda
Sefil bir savaşta ölmek mi yazılıydı?
Seni böyle görmek yüreğimi taşlaştırdı,
Attığı sürece de öyle kalacak.
York yaşlı insanlarımıza acımıyor,
Ben de onların yavrularına acımayacağım,
Bakirelerin gözyaşları
Kırağının ateşi etkilediği kadar etkileyecek beni.
Zorbaların sahip olduklarını söyledikleri güzellik
Öfkemin ateşini besleyen yakıt olacak.
Artık acıma diye bir duygu tanımıyorum:
Yorkların bir bebeğini bile görsem
Parça parça doğrayacağım onu,
Çılgın Medea'nın genç Absyrtus'u doğradığı gibi.
Zalimliğimle ün salacağım.

(V. ii. 40-60)

İzleyici tüm benliğiyle *Üçüncü Bölüm*'e hazırdır.

NOTLAR:

1 Wilders, John, *The Lost Garden: A View of Shakespeare's English and Roman History Plays*, The Macmillan Press Ltd., London, 1978. s.8.
2 Wilders. s. 10.
3 Shakespeare, William, *King Henry VI. Part II.* Ed. Cairncross, Andrew S., Arden Shakespeare Paperbecks, Methuen and Co. Ltd., London, 1969. s. xlvi.
4 Saccio, Peter, *Shakespeare's English Kings*, Oxford University Press, Oxford, 1977. s.112.
5 Brockbank, Philip, *On Shakespeare: Jesus, Shakespeare, and Karl Marx, and Other Essays*, Basil Blackwell Ltd., Oxford, 1989. s.87.
6 Brockbank. s.89.
7 Legatt, Alexander, *Shakespeare's Political Drama: The History Plays and the Roman Plays*, Routledge, London, 1980. s.17.
8 Bullough, Geoffrey, *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare*, Vol: 3. Routledge and Kegan Paul, London, 1987.s.99.
9 Cairncross. s.liii.

KİŞİLER

KRAL ALTINCI HENRY
HUMPHREY, *Gloucester Dükü, kralın amcası*
KARDİNAL BEAUFORT, *Winchester Dükü, Kralın büyük amcası*
RICHARD PLANTAGENET, *York Dükü*
EDWARD ve RICHARD, *York Dükünün oğulları*
SOMERSET DÜKÜ
SUFFOLK DÜKÜ
BUCKINGHAM DÜKÜ
LORD CLIFFORD
GENÇ CLIFFORD, *oğlu*
SALISBURY BEYİ
WARWICK BEYİ, *Salisbury Beyinin oğlu*
LORD SCALES
LORD SAY
SIR HUMPHREY STAFFORD *ve kardeşi* WILLIAM STAFFORD
SIR JOHN STANLEY
VAUX
MATTHEW GOFFE
WALTER WHITMORE
Bir teğmen, bir usta ve çırağı
Suffolk'la birlikte zindana atılan iki centilmen
Rahip JOHN HUME *ve rahip* JOHN SOUTHWELL
ROGER BOLINGBROKE, *bir sihirbaz*
THOMAS HORNER, *zırh yapımcısı*
PETER, *Thomas Horner'ın yardımcısı*
Chartham katibi
Saint Albans Belediye Başkanı
SIMPCOX, *bir sahtekar*
JACK CADE, *bir asi*

BEVIS, JOHN HOLLAND, *kasap* DICK, *dokumacı* SMITH, MICHAEL, *ve diğer Cade taraftarları.*
ALEXANDER IDEN, *Kent bölgesinden gelen bir centilmen*
İki katil

MARGARET, *Kral Henry'nin Kraliçesi*
ELEANOR COBHAM, *Gloucester Düşesi*
MARGERY JOURDAIN, *bir büyücü*
Simpcox'un karısı

Lordlar, leydiler, hizmetkarlar; tellal, dilekçe verenler, belediye meclisi üyeleri, zangoç, şerif ve subaylar; kentliler, çıraklar, şahinciler, muhafızlar, askerler, haberciler ve diğerleri.

Bir ruh

Sahne: İngiltere

I. PERDE

I. SAHNE *(Londra. Saray)*

Borazanlar ve arkasından obualar çalar. İçeri bir taraftan KRAL, *Dük* HUMPHREY, SALISBURY, WARWICK *ve* BEAUFORT *ve öteki taraftan* KRALİÇE, SUFFOLK, YORK, SOMERSET *ve* BUCKINGHAM *girerler.*

SUFFOLK

Siz yüce efendimizin
Prenses Margaret ile evlenmeniz konusunda
Bana verdiğiniz vekalet ile Fransa'ya gittim.
Ünlü Tours kentinde, Fransa ve Sicilya kralları,
Orleans, Calaber, Bretagne ve Alençon Dükleri,
Yedi bey, on iki baron ve yirmi piskopos huzurunda
Bana verdiğiniz görevi tamamladım,
Onunla sizin adınıza evlendim.
Fransa'da sadece sizi temsil ediyordum,
Şimdi ise diz çökmüş, tüm İngiltere'nin ve İngiliz soylularının huzurunda
Kraliçe üzerindeki hakkımı soylu ellerinize devrediyorum,
Bugüne kadar verdiğim en güzel armağanı
Kralların evlendiği en güzel kraliçeyi.

KRAL

Suffolk, ayağa kalk. Hoşgeldiniz Kraliçe Margaret;
Bu sevgi dolu öpücükten daha içten
Bir sevgi gösterisinde bulunamıyorum.
Bana can veren tanrım, doldur yüreğimi şükran duygularıyla!
Eğer o da beni severse, bu güzel yüzle
Beni mutlu kılan bir dünya vermiş oluyorsun.

KRALİÇE MARGARET

Yüce İngiliz Kralı, benim soylu efendim,
Gece, gündüz, uyurken, uyanıkken

Tek başıma dua ederken, dostlarla birlikteyken
Siz sevgili efendimizle sohbet ettiğimi düşledim
Bu yüzden sevinçle dolan yüreğimin elverdiğince,
Aklıma ilk gelen sözcüklerle sizi rahatça selamlama
Cesaretini buluyorum kendimde.

KRAL

Güzelliği aklımı başımdan almıştı
Ama konuşmasındaki zarafet,
Bilgeliğini gösteren sözleri hayranlığı bir kenara bırakıp
Sevinç gözyaşları dökmeme neden oluyor;
Yüreğimi işte böylesine bir mutluluk kapladı.
Lordlarım, hep birden hoşgeldiniz deyin sevgilime.

HEPSİ *(diz çökerek)*

Çok yaşasın Kraliçe Margaret, İngiltere'nin mutluluk kaynağı!

(borazanlar çalar)

KRALİÇE

Hepinize teşekkür ediyoruz.

SUFFOLK

Sayın Naib, işte kralımızla
Fransa Kralı Charles arasında yapılan barış anlaşması.
On sekiz ay boyunca geçerlidir.

GLOUCESTER *(okur)*

"Öncelikle, Fransa Kralı Charles ile İngiltere Kralı Henry'nin elçisi Suffolk Markisi William de la Pole tarafından kabul edilmiştir ki, önümüzdeki Mayıs ayının on üçünden önce Henry, Napoli, Sicilya ve İsrail Kralı Reignier'in kızı leydi Margaret ile evlenecek ve Margaret İngiltere Kraliçesi olacaktır. Yine karşılıklı kabul edilmiştir ki, Anjou ve Maine Dükalıkları Margaret'in babasına geri verilecektir."

(kağıdı elinden düşürür)

KRAL

Hayrola, amca!

GLOUCESTER

Affedin beni yüce efendimiz;
Birden yüreğime bir ağrı saplandı,
Gözlerim kararadı, okuyamıyorum.

KRAL

Amcam Winchester, lütfen siz devam edin.

KARDİNAL

"Öncelikle, yine kabul edilmiştir ki, Anjou ve Maine Dükalıkları Margaret'in babasına geri verilecektir; ayrıca Margaret'in İngiltere'ye gidiş masrafları İngiliz Kralı tarafından karşılanacak, drahoma verilmeyecektir."

KRAL

Bu anlaşma hoşumuza gitti.
Marki, diz çök. Seni Suffolk Dükü yaptık, işte kılıcın.
Kuzen York, on sekiz aylık süre bitene kadar
Seni Fransa Valiliğinden alıyoruz.
Teşekkür ediyorum sizlere amcalarım Winchester ve Gloucester,
Sizlere de York, Buckingham, Somerset, Salisbury ve Warwick;
Hepinize teşekkür ediyoruz soylu Kraliçemizi
Karşılama törenine katıldığınız için.
Hadi, içeri girelim, en kısa zamanda
Gerçekleştirilsin Kraliçemizin taç giyme töreni.
(Kral, Kraliçe ve Suffolk çıkarlar. Gloucester diğerlerini durdurur.)

GLOUCESTER

İngiltere'nin yiğit soyluları, ülkenin temel direkleri,
Dük Humphrey sizlerle paylaşmalı acısını...
Hepinizin acısını, tüm ülkenin ortak acısını.
Kardeşim Henry[1] gençliğini, cesaretini, parasını,
Askerlerini savaş alanlarında boşuna mı harcadı?
Kışın soğuğunda, yazın sıcağında
Savaş meydanlarında uyumadı mı
Kendisine miras kalan[2] Fransa'yı fethetmek amacıyla?
Kardeşim Bedford yormadı mı kafasını
Henry'nin silahla kazandığını siyasetle elde tutmak için?
Sizler, Somerset, Buckingham,
Yiğit York, Salisbury ve muzaffer Warwick,
Fransa ve Normandiya'da derin yaralar almadınız mı?
Amcam Beaufort[3] ben ve Meclisin değerli üyeleri
Gece gündüz demeden, Mecliste toplanıp

Uzun uzun Fransa ve Fransızları
Nasıl boyunduruğumuz altında tutarız, tartışmadık mı?
Yüce Majesteleri, daha bir bebekken
Pariste düşmanlarına rağmen taç giymemiş miydi?
Bütün bu çabalar ve kazanılan onur boşa mı gidecek?
Henry'nin fetihleri, Bedford'un çabaları,
Sizlerin savaştaki başarılarınız,
Bizim tavsiyelerimiz boşa mı gidecek?
İngiltere'nin soyluları! utanç verici bir anlaşma bu,
Felaket getirecek bu evlilik, ününüz kalmayacak,
Adlarınız kitaplardan kazınacak, yazılarınız yok olacak,
Fethettiğimiz Fransa'da diktiğimiz tüm yapıtlar parçalanacak,
Her şey mahvolacak, sanki hiç olmamış gibi.

KARDİNAL

Yeğenim, neden böyle ateşli ateşli konuşuyorsun,
Niçin durup dururken nutuk atmaya başladın?
Fransa bizim ve sonsuza kadar bizim kalacak.

GLOUCESTER

Evet, amca, bizim kalacak eğer başarabilirsek;
Ama artık olanaksız bir şey bu.
Her şeye burnunu sokan yeni yetme dükümüz Suffolk,
Anjou ve Maine dükalıklarını
Cebi delik ama ünvanları şaşaalı,
Fakir kral Reignier'e verdi.

SALISBURY

İsa aşkına yemin ederim ki,
Bu bölgeler Normandiya'nın anahtarlarıydı!
Yiğit oğlum Warwick[4] neden ağlıyor?

WARWICK

Artık iş işten geçti diye.
Eğer bu yerleri tekrar fethetme umudu olsaydı
Gözlerimden gözyaşı değil, kılıcımdan kan dökülürdü.
Anjou ve Maine! Her ikisini de ben almıştım;
Bu bölgeleri bu kollar fethetmişti.
Yaralanmak pahasına ele geçirdiğim kentler
Tek bir kılıç sallamadan geri mi verildi?
Aman tanrım!

YORK

Dilerim soluksuz kalır
Bu kahraman adanın şerefine gölge düşüren Suffolk!
Bu anlaşmayı kabul etmektense
Fransa'nın yüreğimi parçalamasına razıyım.
Tarih kitaplarında hep İngiliz krallarının
Evlendikleri karılarıyla birlikte
Yüklüce altın ve drahoma aldıklarını okudum;
Halbuki, bizim Kral Henry elindekileri veriyor
Kendisine hiçbir şey getirmeyen kadınla evlenmek için.

GLOUCESTER

Suffolk'un onu İngiltere'ye getirme giderleri karşılığında
On beşte bir oranında emlak vergisi toplaması,
Daha önce hiç duyulmamış bir uygulama!
Fransa'da kalıp Fransa'da açlıktan ölmeliydi...

KARDİNAL

Lord Gloucester, fazla ileri gidiyorsunuz;
Bu Kralın arzusuydu.

GLOUCESTER

Lord Winchester, ne düşündüğünü biliyorum;
Hoşuna gitmeyen söylediklerim değil,
Senin canını sıkan varlığım.
Kin hemen anlaşılır; kendini beğenmiş rahip.
Yüzünden belli oluyor öfken. Biraz daha kalırsam
Yine didişmeye başlayacağız.
Baylar, hoşçakalın; ben ölünce
Fransa'yı kaybedeceğiz demişti dersiniz.

(çıkar)

KARDİNAL

İşte, gidiyor Naib hazretleri öfkeyle.
Biliyorsunuz, düşmanım o benim;
Hayır, daha da kötü, hepimizin düşmanı,
Korkarım, Kralı da sevdiği pek söylenemez.
Lordlarım, bir düşünün, Kralın en yakın akrabası,
İngiltere tacının yasal varisi, tahtın tek adayı.
Evlilik Henry'e bir imparatorluk
Batının tüm zengin ülkelerini kazandırmış olsaydı
Hoşnutsuzluk göstermesi mantıklı olurdu.

Lordlarım, dikkatli olun; büyülemesin sizi
Aldatıcı sözlerle; uyanık olun, hemen kanmayın sözlerine.
Halk onu sevmişse,
"Gloucester Dükü Humphrey iyidir," diyorsa,
Onu alkışlayıp, yüksek sesle,
"İsa, Ekselanslarını korusun!"
Ya da "Tanrı iyi yürekli Dük Humphrey'i korusun!"
Diyorlarsa ne olmuş yani?
Lordlarım, korkarım, tüm o tatlı konuşmalarına rağmen
O bir Naib olarak çok tehlikeli.

BUCKINGHAM

Kral ülkeyi yönetebilecek yaşa geldiğine göre
Gloucester'ın Naibliğine ne gerek var ki?
Kuzen Somerset, katılın bana,
Hep birlikte, Suffolk Dükünü de yanımıza alarak
Dük Humphrey'i alaşağı edelim makamından.

KARDİNAL

Bu önemli konuyu geciktirmeye gelmez;
Ben hemen Suffolk Dükü ile görüşmeye gidiyorum.

(çıkar)

SOMERSET

Kuzen Buckingham, gerçi Humphrey'in kibiri,
İşgal ettiği makamın yüceliği canımızı sıkıyor
Ama göz hapsinde tutmayı unutmayalım mağrur Kardinali.
En kibirli, en kendini beğenmiş Prens o.
Gloucester saf dışı edilince o Naib olur.

BUCKINGHAM

Sen ya da ben de Naib olabiliriz Somerset,
Dük Humphrey'e ve Kardinal'e rağmen.

(Buckingham ve Somerset çıkarlar)

SALISBURY

Önce Gurur çıktı, ardından da İhtiras.
Bunlar kendi çıkarlarını düşünürken
Bize de ülke için çalışmak düşüyor.
Gloucester Dükü Humphrey'nin
Bir soylu gibi davranmayı bir kenara bıraktığını asla görmedim.
Ama çok şahit olmuşumdur kibirli Kardinalin -

Bir din adamından çok askere benzer,
Sanki herkesin efendisiymiş gibi davranır hep-
Külhanbeyi gibi küfrettiğine, bir ülke yöneticisine
Yakışmayan bir biçimde davrandığına.
Warwick, oğlum, mutluluk kaynağım,
Başarıların, sadeliğin ve konukseverliğinle
Halkın gönlünde taht kurdun
İyi yürekli dük Humphrey'nin ardından;
Kardeşim York[5] , sana gelince, İrlanda seferin,
Onları bastırmadaki başarın,
Fransa'nın göbeğinde, Fransa Valisi olarak
Kralımızı temsil ederken elde ettiğin başarılar
Halkın seni sevip saymasına neden oldu.
Yaşıma duyulan saygı ve Nevil adı
Hiç de yabana atılmaz komutayı ele aldığımda.
Tek vücut olalım ülke çıkarları için;
Suffolk ve Kardinal'in gururunu,
Somerset ve Buckingham'ın ihtirasını
Dizginlemek ve bastırmak için;
Biz Dük Humphrey'e destek olabiliriz
Onlar ülkede at oynatırken.

WARWICK

Tanrım, yardım et ülkesini seven,
Halkın çıkarı için çalışan Warwick'e!

YORK

York da katılıyor sana -
(kendi kendine) çünkü en önemli dava onunki.

SALISBURY

Öyleyse elimizi çabuk tutalım, şansımızı kaybetmeyelim.

WARWICK

Kaybetmeyelim mi! Baba, Maine'i bile kaybettik!
Warwick'in tüm gücüyle savaşıp kazandığı,
Son nefesine kadar korumak istediği Maine'i kaybettik.
Baba, sen şansımızı kaybetmeyelim dedin
Ben Maine'i kaybettik dedim.
Ya Fransızlardan geri alırım ya da ölürüm.

(Warwick ve Salisbury çıkarlar)

YORK

Anjou ve Maine Fransızlara verildi, Paris kaybedildi,
Normandiya bölgesi sallantıdaydı, şimdi orası da gitti;
Bunlara Suffolk karar verdi,
Meclis üyeleri kabul etti. Henry de memnun kaldı
İki dükalıkla dükün güzel kızını takas etmekten.
Suçlayamam hiçbirini: Onlara ne ki?
Senin malını dağıtıyorlar, kendilerinin değil.
Korsanlar ganimetlerini yok pahasına satar,
O parayla dostluk satın alır, fahişelere dağıtırlar,
Dibine darı ekene kadar da beyler gibi yaşarlar;
Bu arada malların zavallı sahibi
Ağlar, çaresizlik içinde ellerini oğuşturur,
Başını sallar, ayakta titrer durur.
Her şey paylaşılıp götürülürken kendisi açlığa mahkumdur,
Kendinin olana dokunmaya cesaret edemez.
York da toprakları haraç mezat satılırken
Oturmak, somurtup sinirden tırnaklarını yemek zorundadır.
Althaia'nın[6] yaktığı odun parçası
Calydon Prensi için ne ise[7]
İngiltere, Fransa ve İrlanda da benim için odur.
Hem Anjou hem de Maine Fransızlara verildi ha!
Benim için çok kötü haber bunlar,
Fransa tacında gözüm vardı
Tıpkı bereketli İngiltere topraklarında olduğu gibi.
York'un kendisinin olanı almak için ayağa kalkacağı gün gelecek;
Bu yüzden Nevil'lere katılıyorum,
Mağrur Dük Humphrey'i seviyormuş gibi görüneceğim,
Fırsatını kollayıp zamanı geldiğinde tacı isteyeceğim
Çünkü kendim için belirlediğim hedef bu.
Lancaster hakkım olanı gasp edemeyecek,
Ne asayı o çelimsiz elleriyle tutabilecek
Ne de kafasına tacı geçirebilecek
Çünkü dindarlığı hiç de yakışmıyor taca.
Öyleyse York, hiç ses çıkarmadan fırsatını kolla,
Nöbet tut, uyanık ol, başkaları uyurken
Devlet sırlarını öğrenmek için;

Bekle, Henry İngiltere'ye çok pahalıya patlayan
Kraliçesinin aşkından bıkana
Humphrey de diğer soylularla kapışana kadar.
İşte o zaman yükselecek kar beyazı gülüm,
Her yanı kaplayacak güzel kokusu,
Lancasterler ile hesaplaşırken dalgalanacak
Sancağıma da işleyeceğim bu nişan.
Güzel İngiltereyi dindarlığı ile mahveden bu adamdan
Zorla alacağım tacı.

(çıkar)

II. SAHNE (GLOUCESTER *Dükünün evi.*)
İçeri Dük HUMPHREY *ve karısı* ELEANOR *girerler.*

DÜŞES

Lordum niye olgun başaklar gibi boynunu bükmüş?
Neden yüce Dük Humphrey kaşlarını çatmış
Somurtuyor herkese?
Neden gözlerini iç karartıcı toprağa dikmiş
O kör edici şeye bakıyorsun?
Ne görüyorsun orada? Kral Henry'nin
Dünyanın tüm debdebesi ile bezenmiş tacını mı?
Öyleyse, devam et bakmaya, yardım iste doğaüstü güçlerden
Tacı kafana geçirene kadar.
Uzat elini, tutmaya çalış görkemli altını.
Kısa mı geldi? Yardımcı olurum sana,
Birlikte kaldırırız,
Yine birlikte uzatırız başlarımızı göklere,
Bir daha asla rahatsız etmeyiz gözlerimizi
Lütfedip bir kez bile yere dikerek bakışlarımızı.

GLOUCESTER

Ah, Nell, sevgili Nell, eğer kocanı seviyorsan
Kov yüreğini kemiren ihtiraslı düşünceleri!
Dilerim son kez nefes alırım bu ölümlü dünyada
Kralım ve yeğenim, dindar Henry hakkında
Kötü şeyler düşündüğüm an!
Canımı sıkan dün gece gördüğüm düş.

DÜŞES

Ne düşü lordum? Anlat bana,
Ben de bu sabah gördüğüm düşü anlatırım.

GLOUCESTER

Düşümde görev asamın ikiye parçalandığını gördüm;
Kim yaptı bunu anımsamıyorum, sanırım Kardinal'di;
Asanın kırık parçaları üzerinde Somerset Dükü Edmund'un,
Suffolk Dükü Willim de la Pole'un kafaları duruyordu.
İşte gördüğüm düş bu; ne anlama geliyor Tanrı bilir.

DÜŞES

Gloucester'ın çöpüne dokunanın, bu cesareti yüzünden
Kellesini kaybedeceği anlamına geliyor.
Humphreyciğim, soylu düküm, şimdi sen beni dinle:
Düşümde Wesminster Kilisesindeki tahta[8] çıkmışım,
Hani şu kral ve kraliçelerin taç giydiklerinde oturdukları tahta;
İşte burada Henry ve Margaret önümde diz çöktüler,
Tacı başıma yerleştirdiler.

GLOUCESTER

Eleanor, hemen azarlamalıyım seni:
Küstah kadın! terbiyesiz Eleanor!
Ülkede Kraliçeden sonra senden önemli kim var?
Naib'in karısı değil misin, sevmiyor mu seni?
Aklına gelebilecek her türlü dünyevi zevk
Elinin altında, emrine amade değil mi?
Buna rağmen, kocanı ve kendini
Tepe taklak Onursuzluğa yuvarlayacak ihanet planları mı yapacaksın?
Görmesin gözüm seni, duymak istemiyorum başka şey.

DÜŞES

Ne dedin lordum, ne dedin!
Eleanor'a sadece düşünü anlattı diye mi bu kadar kızgınsın?
Bir dahaki sefere düşlerimi kendime saklarım,
Sen de azarlamazsın beni.

GLOUCESTER

Hayır, kızma, affettim seni.

(içeri bir haberci girer)

HABERCİ

Naib hazretleri, Efendimiz sizden
Saint Albans'a doğru yola çıkmanızı istiyor.
Kraliçeyle orada şahinle avlanacaklar.

GLOUCESTER

Peki. Nell, sen de bizimle gelmek istersin değil mi?

DÜŞES

Evet lordum, hemen arkanızdan geliyorum.

(Gloucester ve haberci çıkarlar)

Gloucester böylesine hor gördükçe kendini
Arkadan gitmem gerek; öne geçemem.
Erkek olsaydım, dük ve de tahtın varisi,
Ayağıma takılan bu engelleri kaldırır
Dümdüz yapardım yolumu başsız vücutlarıyla;
Ama kadın olsam bile ihmal etmeyeceğim
Kader sahnesinde rolümü oynamayı.
Sir John, orada mısın? korkma be adam,
Yalnızız, burada ikimizden başka kimse yok.

(içeri HUME *girer)*

HUME

İsa sizi korusun soylu majesteleri!

DÜŞES

Ne dedin? Majesteleri mi! Ben sadece bir soyluyum.

HUME

Ama Tanrının izni ve Hume'un yardımıyla
Ünvanlarınıza ünvan katılacak

DÜŞES

Ne diyorsun sen? Konuştun mu
Eie cadısı Margery Jourdain
Ve kurnaz sihirbaz Bolingbroke ile?
Yardım edecekler mi bana?

HUME

Siz majestelerine yerin altından çıkan,
Sorduğunuz soruları yanıtlayacak
Bir ruh göstermeye söz verdiler.

DÜŞES

Yeter; soracağım soruları düşüneyim.

Saint Albans'dan dönerken hallederiz bu işi.
Hume, al ödülünü; git eğlen,
Bu önemli konuda sana yardım eden arkadaşlarınla.

(çıkar)

HUME

Hume, Düşesin altınlarıyla eğlen;
Hay hay. Selam size, Sir John Hume!
Mühürle dudaklarını, çıt çıkarma;
Gizlilik gerektiriyor bu iş.
Bayan Eleanor altın veriyor cadıyı getirtmek için
Şeytan bile olsa altını gördü mü gelir.
Ama bana bir başka taraftan da altın akıyor:
Açıkça söyleyemem zengin Kardinal'le
Yeni dük olan yüce Suffolk'dan geliyor diye;
Ama bana öyle geliyor; açık olmak gerekirse
Bayan Eleanor'un açgözlülüğünü bildikleri için
Beni Düşesin kuyusunu kazmam,
Aklına büyü fikrini sokmam için tuttular.
"Üçkağıtçıya aracı gerekmez," derler
Ama yine de Suffolk ve Kardinal'in aracısıyım.
Hume, neredeyse onlara üçkağıtçı diyeceksin dikkat etmezsen.
İşte, durum böyle; ve korkarım
Hume'un üçkağıtçılığı Düşesin mahvına,
Onun mahkum olması da
Humphrey'nin gözden düşmesine neden olacak.
Ama her durumda cebime altın girecek.

(çıkar)

III. SAHNE *(Saray)*

İçeri üç dört dilekçeci, PETER *ve Zırhçının adamı girerler.*

BİRİNCİ DİLEKÇECİ

Arkadaşlar, şurada bekleyelim; Naib Hazretleri birazdan şu taraftan gelecek, o zaman hep birlikte dilekçelerimizi verebiliriz.

İKİNCİ DİLEKÇECİ

Tanrı onu korusun, iyi biri o, İsa onu korusun!

İçeri SUFFOLK *ve* KRALİÇE *girerler*

PETER

Sanırım Kraliçeyle birlikte geliyor. İlk ben vereceğim.

İKİNCİ DİLEKÇECİ

Gel buraya aptal! O, Naib Hazretleri değil, Suffolk Dükü.

SUFFOLK

Hayrola, dostum! Benden bir şey mi istiyorsun?

BİRİNCİ DİLEKÇECİ

Lordum, affedin; sizi Naib Hazretleri sandım.

KRALİÇE

(Okur) "Naib Hazretlerine!" Dilekçelerinizi ona mı yazıyorsunuz? Göreyim şunları, seninki neymiş?

BİRİNCİ DİLEKÇECİ

Efendim, benimki Kardinal Hazretlerinin adamı John Goodman hakkında. Evimi, toprağımı, karımı, her şeyimi aldı benden.

SUFFOLK

Karını da mı! Bu gerçekten kötü. Seninki ne hakkında? Bakalım neymiş *(okur)* "Suffolk Dükünden şikayetçiyim, Long Melford otlaklarına halkı sokmuyor." Ne demek oluyor bu, sefil!

İKİNCİ DİLEKÇECİ

Lordum, ben tüm kasaba halkını temsil eden bir zavallıyım.

PETER

Benimki, ustam Thomas Horner hakkında, York Dükünün tahtın gerçek sahibi olduğunu söyledi.

KRALİÇE

Ne? York Dükü onun tahtın gerçek sahibi olduğunu mu söyledi?

PETER

Efendimin mi? Hayır, efendim onun tahtın gerçek sahibi, Kralın da bir sahtekar olduğunu söyledi.

KRALİÇE

Zorba, demek istiyorsun.

PETER

Evet, zorba.

SUFFOLK

Kimse yok mu orada?

(içeri bir hizmetkar girer)

Alın şu adamı ve hemen bir muhafız yollayın efendisini getirmek için. Bu konuyu Kralın önünde konuşacağız.

(Peter ile çıkar)

KRALİÇE

Size gelince,
Naib'in kanatları altına sığınmak isteyenler
Yeniden yazın dilekçelerinizi ve ona verin.

(dilekçeleri yırtar)

Defolun, alçak sefiller! Suffolk, gönder şunları.

HEPSİ

Kaçalım buradan.

(çıkarlar)

KRALİÇE

Lord Suffolk, söyleyin, uygulama böyle mi olur,
Böyle mi yapılır İngiliz sarayında?
Britanya adasında hükümet böyle mi idare edilir?
Bu kadar mı İngiliz Kralının etkisi?
Kral Henry bir okul çocuğu olarak mı kalacak
Gloucester'ın gölgesinde?
Ben Kraliçe olduğum halde
Bir dükün emrine mi gireceğim?
Pole, sana söylüyorum, Tours kentinde
Sevgimi kazanmak için turnuvaya katılıp
Fransız leydilerinin kalplerini fethettiğinde
Kral Henry'nin de yiğitlikte, kur yapmada ve yakışıklılıkta
Sana benzediğini sanmıştım
Ama onun için varsa da yoksa da din,
Tesbih çekip dua etmek.
Şampiyonları, peygamberler ve azizler,
Silahları, kutsal kitaptan sözler,
Savaş meydanı, çalışma odası,
Sevgilileri, resimlerdeki azizler.
Dilerim, Kardinaller meclisi
Onu Papa seçip Roma'ya götürür,
Kafasına Papalık tacını giydirir.
Tam dindarlığına uygun bir görev olur bu.

SUFFOLK

Madam, sabırlı olun; siz soylu Kraliçemin

İngiltereye gelmesine neden olduğum gibi
Sizi İngiltere'de mutlu kılmak için elimden geleni yapacağım.

KRALİÇE

Mağrur Naib'in yanı sıra
Açgözlü din adamı Beaufort,
Somerset, Buckingham, ve homurdanan York var.
Hepsi de İngilterede Kraldan daha etkili.

SUFFOLK

En güçlüsü bile
İngilterede Nevillerden daha etkili olamaz:
Salisbury ve Warwick sıradan soylular değiller.

KRALİÇE

Bu lordların hiçbiri canımı sıkmıyor
Naib'in kibirli karısı kadar.
Sarayda, peşinde bir sürü leydi ile dolaşıyor
Dük Humphrey'nin karısından çok bir kraliçe gibi;
Saraya dışarıdan gelenler onu Kraliçe sanıyorlar.
Dükalıklarından geliyor geliri, hor görüyor fakirliğimi.
İntikamımı alacağım günü görebilecek miyim?
Aşağılık bir aşifte o,
Geçen gün övünüyordu dalkavuklarının ortasında
Suffolk bana karşılık iki dükalık verene kadar
En kötü elbisesinin bile
Babamın tüm arazilerinden daha değerli olduğunu
söyleyerek.

SUFFOLK

Madam, bir ökse hazırladım onun için
Etrafına da aklını başından alacak bir sürü kuş yerleştirdim,
Aşağı inip dinleyecek şarkılarını
Bir daha da yukarılara çıkıp canınızı sıkmayacak.
Bu yüzden, bir daha düşünmeyin onu, bana kulak verin.
Size şu tavsiyeyi verme cüretini gösteriyorum:
Kardinal'den hoşlanmasak bile,
Onunla ve diğer soylularla birlik olmalıyız,
Dük Humphrey'i gözden düşürene kadar.
York Düküne gelince, hakkındaki bu şikayet[9]
Hakkından gelecektir onun.
Böylece, tek tek hepsini temizleyeceğiz.

Siz de tek başına geçeceksiniz dümene.

Borazanlar çalınır. İçeri KRAL, GLOUCESTER *Dükü* HUMPHREY, *Kardinal* BEAUFORT, BUCKINGHAM, YORK, SOMERSET, SALISBURY, WARWICK *ve* GLOUCESTER *Düşesi girerler.*

KRAL

Soylu lordlar, Somerset mı yoksa York mu
Aldırmıyorum, ikisi de bir benim için.

YORK

Eğer York Fransa'da yakışıksız davranışlarda bulunmuşsa
Valiliği alın ondan.

SOMERSET

Eğer Somerset layık değilse bu göreve
York Vali olsun, vazgeçerim isteğimden.

WARWICK

Senin göreve layık olup olmadığını tartışmaya gerek yok,
York senden daha layıktır bu makama.

KARDİNAL

Açgözlü Warwick, bırak da üstlerin konuşsun.

WARWICK

Kardinal benden daha üstün değil.

BUCKINGHAM

Buradaki herkes senden daha üstün Warwick.

WARWİCK

İnşallah Warwick, hepinizden üstün olana kadar yaşar.

SALISBURY

Oğlum, sus! Sen de mantıklı ol biraz Buckingham,
Neden Somerset'ın seçilmesini istiyorsun?

KRALİÇE

Çünkü Kral öyle istiyor.

GLOUCESTER

Madam, kral fikrini söyleyebilecek yaşta.
Bu konular kadınlara göre değil.

KRALİÇE

Kral yeterince büyükse,
Sizin, Majestelerinin Naibi olmanıza ne gerek var?

GLOUCESTER
Madam, ben devletin Naibiyim
Kral istediğinde görevimden istifa ederim.
SUFFOLK
Öyleyse istifa et ve bırak bu küstahlığı.
Sen kralken - senden başka kim krallık yapıyor ki? -
Ülke günden güne uçuruma yaklaştı;
Dauphin Fransa'da zaferler kazandı;
Ülkenin tüm soyluları, tüm beyleri
Kul köle oldu sana.
KARDİNAL
Halkı soyup soğana çevirdin;
Tamtakır bıraktı vergilerin kilisenin kasasını.
SOMERSET
Hazinenin büyük bir kısmı
Sarayların ve karının kıyafetlerine gitti.
BUCKINGHAM
Zalimsin, suçlulara verdiğin cezalar
Yasalarda yazılanlardan daha ağır;
Artık sen yasaların merhametine sığınmak durumundasın.
KRALİÇE
Fransada kentler, memurluklar sattı diyorlar senin için;
Kellen gider bir kanıtlanabilecek olsa bu söylentiler.
(Gloucester çıkar. Kraliçe yelpazesini düşürür.)
Yelpazemi ver bana; seni şıllık! demek vermiyorsun.
(Düşese bir tokat atar.)
Madam, affınızı diliyorum; siz miydiniz.
DÜŞES
Bendim! Evet, bendim, seni terbiyesiz Fransız;
Bir gelirsem yanına o güzel yüzüne tırnaklarımla on emrimi kazırım.
KRAL
Sevgili yengemiz, kızmayın. Bilmeden yaptı.
DÜŞES
İyi kalpli kral, bilmeden mi dedin?
Göreceksin zamanla bebek muamelesi yapacak sana;
Anlaşıldı, buranın efendisi o.
Yine de Eleanor'a tokat atan cezasız kalamaz. *(çıkar)*

BUCKINGHAM

Lord Kardinal, Eleanor'un peşinden gidiyorum;
Siz de bakın bakalım, Humphrey ne yapıyor.
Eleanor kızgın, öfkesini mahmuzlamaya gerek yok,
Dört nala koşturacak kendini mahvedene kadar.

(çıkar)

*(*GLOUCESTER *tekrar içeri girer)*

GLOUCESTER

Lordlarım, öfkem yatıştı bir tur atınca bahçede,
Ülke sorunları hakkında konuşmaya geldim.
O kıskanç ve yalan suçlamalarınıza gelince,
Kanıtlayın doğru olduklarını,
Adalet karşısında boynum kıldan ince.
Kralımı ve ülkemi sevdiğim kadar Tanrı da beni seviyor!
Neyse, gelelim gündemdeki soruna.
Efendimiz, ben diyorum ki,
Sizi Fransada en iyi York temsil eder.

SUFFOLK

Seçimi yapmadan önce, izin verin,
Göstereyim, hem de sağlam kanıtlarla
York'un bu işe neden uygun olmadığını.

YORK

Suffolk, neden uygun olmadığımı söyleyeyim sana:
Öncelikle gururum yüzünden seni övmediğim için,
Sonra, bu göreve atanırsam
Lord Somerset beni parasız ve malzemesiz, yardımsız bırakır
Fransa yeniden Dauphin'in eline geçene kadar.
Son kez keyfinin yerine gelmesini beklediğimde
Paris kuşatıldı, açlıktan kırıldı ve kaybedildi.

WARWICK

Ben buna şahitlik edebilirim;
Ülkeye bu kadar kötülük yapan bir hain çıkmadı henüz.

SUFFOLK

Kapa çeneni edepsiz Warwick!

WARWICK

İhtiraslı adam, neden çenemi kapayacak mışım?

(İçeri muhafızlar arasında zırh yapımcısı HORNER *ve yardımcısı* PETER *girerler.)*

SUFFOLK

Çünkü burada ihanetle suçlanan bir adam var;
York, tanrıdan af dile!

YORK

Birileri York'u hainlikle mi suçluyor?

KRAL

Suffolk, ne demek istiyorsun? Söyle bana nedir bu?

SUFFOLK

Majesteleri, bu adam efendisini Krala ihanetle suçluyor.
Efendisi, York Dükü Richard'ın
İngiltere tacının gerçek sahibi
Siz majestelerinin de bir zorba olduğunuzu söylemiş.

KRAL

Söyle, bu sözleri sen mi söyledin?

HORNER

Majesteleri, ben ne böyle bir şey söyledim, ne de böyle bir şey aklımdan geçti; Tanrı şahidimdir, bu alçak beni yalan yere suçluyor.

PETER

Lordlarım, yemin ederim ki, bir gece tavanarasında söyledi bu sözleri, York Dükünün zırhını temizlerken.

YORK

Sefil uşak, kafanı kopartacağım bu yalanların yüzünden.
Majesteleri, yalvarıyorum size,
En ağır cezaya çarptırın bu adamı.

HORNER

Lordum, asın beni eğer bu lafları söylediysem. Beni suçlayan çırağım; geçen gün yaptığı hatayı düzeltince yeminler etti benden intikam alacağına. Şahitlerim var. Bu yüzden, yalvarırım majesteleri, bir hainin suçlamalarına dayanarak cezalandırmayın dürüst birini.

KRAL

Amma, Yasalara göre ne karar vermemiz gerekiyor?

GLOUCESTER

Lordum, eski davaları göz önünde bulundurunca, karar şu olmalı:
Somerset, Fransa Genel Valisi olsun
Çünkü York zan altında bu göreve getirilemez;

Bu ikisi için de bir gün saptayın
Uygun bir yerde düello etsinler
Çünkü çırağın bu işi öfkeden yaptığına tanıklık edenler var.

KRAL

Yasa böyle diyor. Dük Humprey'nin kararı da aynı.

SOMERSET

Majesteleri, yürekten teşekkür ediyorum.

HORNER

Ben de sevinçle kabul ediyorum düelloyu.

PETER

Ah, lordum, ben düello edemem; Tanrı aşkına acıyın bana! Adamın kini beni mahvedecek. Tanrım, acı bana! Kolumu bile kıpırdatamam ben. Tanrım, kalbim!

GLOUCESTER

Ya düello edersin ya da ipe gidersin.

KRAL

Götürün şunları zindana; düello
Önümüzdeki ayın son günü yapılacak.
Hadi, Somerset, seni uğurlayalım.

(Borazanlar çalınır. Herkes çıkar)

IV. SAHNE *(GLOUCESTER'ın bahçesi)*
İçeri MARGERY JOURDAIN, HUME, SOUTHWELL*ve* BOLINGBROKE *girer.*

HUME

Gelin dostlar, düşes sözünüzü yerine getirmenizi bekliyor.

BOLINGBROKE

Hume, bu iş için hazırlıklı geldik; düşes hazretleri biz ruhları çağırırken hazır bulunacak mı?

HUME

Kesinlikle. Korkmayın, yürekli biridir o.

BOLİNGBROKE

Onun çok cesur biri olduğunu duydum; yine de ruh çağırırken bizi onunla birlikte yukarıdan izlersen daha olur; şimdi, git ve bizi yalnız bırak, Tanrı seninle olsun *(Hume çıkar)* Jourdain ana, yüzüstü yere yat, sürün; John Southwell, sen de oku; hadi işimize bakalım.

(Yukarıdan içeri DÜŞES *ve arkasından* HUME *girer)*

DÜŞES

Çok iyi, hepiniz de hoşgeldiniz. Hadi, ne kadar çabuk başlarsanız o kadar iyi.

BOLINGBROKE

Soylu leydi, sabırlı olun; büyücüler işlerini bilir:
Gece vakti, gecenin en karanlık, en sessiz olduğu saat,
Truvanın ateşe verildiği saat,
Baykuşların çığlık attığı, vahşi köpeklerin uluduğu,
Ruhların gezindiği, ölülerin mezarlarından çıktığı saat;
Yapacağımız iş için en uygun saat bu saattır.
Madam, oturun ve korkmayın; çağırdığımız ruhu
Büyülü bir çemberin içine hapsedeceğiz.
Tören başlar, bir çember çizerler. Bolingbroke ve Southwell "Conjuro te" *diye bağırırlar. Gök gürülder, şimşekler çakar ve ruhlar ayağa kalkarlar.*

RUH

Adsum.

MARGERY JOURDAIN

Asnath!
Adı ve gücü karşısında tirtir titrediğin
Yüce tanrı adına sorduğum sorulara yanıt ver;
Konuşmazsan gidemezsin buradan.

RUH

Sor ne soracaksan. Hemen bitse de gitsem!

BOLINGBROKE

(Okur) "İlk soru kral hakkında: Başına neler gelecek?"

RUH

Henry'i tahtından indirecek dük şu anda hayatta;
Kraldan daha uzun yaşayacak ama çok kötü bir son bekliyor onu.

(Ruh konuşurken Southwell söylediklerini yazar.)

BOLINGBROKE

"Söyle bana, Suffolk Dükünü nasıl bir son bekliyor?"

RUH

Onun ölümü sudan olacak.

BOLINGBROKE

"Somerset Düküne ne olacak?"

RUH

Kalelerden uzak dursun:
Ovalar onun için daha güvenceli
Tepelerin üzerindeki kalelerden.
Bu kadar yeter, daha fazla dayanamayacağım.

BOLINGBROKE

Git geri, karanlıklara, yanan göle;
Alçak şeytan, git buradan!
(Gök gürülder, şimşek çakar. Ruh çıkar.)
İçeri yanlarında muhafızlarıyla YORK *ve* BUCKINGHAM *girerler.*

YORK

Yakalayın şu hainleri, el koyun eşyalarına.
İhtiyar cadı, adım adım takip ettik seni.
O da ne! Madam, siz de mi buradasınız?
Kral ve ülke bu zahmetleriniz için size çok şey borçlu;
Hiç kuşkum yok, Naib hazretleri
Yaptığınız bu iyi şeyler için sizi ödüllendirecektir.

DÜŞES

Terbiyesiz dük, benim yaptıklarım hiç kalır
Senin İngiltere kralına yaptıklarının yanında;
Sebepsiz yere tehdit ediyorsun beni.

BUCKINGHAM

Haklısınız madam, hiç neden yok. Peki buna ne demeli?
Götürün şunları! zindana atın, dikkat edin kaçmasınlar,
Ayrı yerlere koyun. Siz madam,bizimle geliyorsunuz;
Stafford, göz kulak ol ona.
Yukarıdan Düşes ve Hume muhafızlarla ayrılırlar.
Merak etmeyin, arkada kalanlara göz kulak olacağız.
Haydi, gidiyoruz!
Muhafızlar Southwell ve Bolingbroke ile çıkarlar.

YORK

Lord Buckingham, iyi izlediniz onu;
Planınız güzeldi, iyi bir bina çıktı ortaya!
Lordum, şimdi bakalım Şeytan'ın söylediklerine.
Ne diyor?
"Henry'i tahtından indirecek dük şu anda hayatta,

Kraldan daha uzun yaşayacak ama çok kötü bir son bekliyor onu."
Tam bir "Aio te, Aeacida, Romanos vincere posse."[10]
Devam edelim, "Söyle bana, Suffolk Dükünü nasıl bir son bekliyor."
"Ölümü sudan olacak."
"Somerset Düküne ne olacak?"
"Şatolardan uzak dursun;
Ovalar onun için daha güvenceli
Tepelerin üzerindeki kalelerden."
Boş verin, lordlarım, bu kehanetler
Pek zor elde edildi ve zorlukla anlaşılıyor.
Kral, Saint Albans'a gidiyor,
Beraberinde de bu tatlı bayanın kocası
Bu haberi de hızlı bir atla oraya uçururuz;
Kahvaltı Naib hazretlerinin boğazına dizilecek.

BUCKINGHAM

Lordum, izin verin ben götüreyim bu haberi,
Kim bilir iyi bir ödül kazanırım.

YORK

Nasıl arzu ederseniz lordum. Kimse yok mu orada?

(İçeri bir hizmetkar girer)

Lord Salisbury ve lord Warwick'e haber ver,
Benimle akşam yemeği yesinler. Haydi git.

(çıkarlar)

II. PERDE

I. SAHNE *(Saint Albans)*

İçeri KRAL, KRALİÇE, GLOUCESTER, *Kardinal*, SUFFOLK *ve Şahin bakıcıları girerler.*

KRALİÇE

Lordlarım, inanın bana, şu son yedi yıldır
Su kuşları avlamaktan daha keyifli bir eğlence görmedim.
Ancak rüzgar çok şiddetliydi
Bire on bahse girerim şahin avına yönelmemişti.

KRAL

Lordum, şahininiz ne de güzel bir pozisyon buldu kendine,
Diğerlerinden ne kadar da yüksekte uçtu![11]
Sanki tüm yaratıklarda Tanrıyı görmek istercesine !
Evet, insanlar ve hayvanlar yükseklere tırmanmaktan hoşlanırlar.

SUFFOLK

Majesteleri, hiç şaşmamak gerekir
Naib hazretlerinin şahinlerinin yükseklerde uçmasına.
Onlar bilirler sahiplerinin yükseklerden hoşlandığını,
Gözlerini şahininin erişebileceğinden yukarılara diktiğini.

GLOUCESTER

Lordum, bence zavallı biridir
Bir kuşun tırmanabileceği yükseklikten daha fazlasını düşünemeyen.

KARDİNAL

Ben de öyle düşünmüştüm; bulutların bile üstüne çıkmak istiyor.

GLOUCESTER

Kardinal hazretleri böyle düşündünüz ha?
Siz değil miydiniz cennete uçmak isteyen?

KRAL

Sonsuz mutluluk orada.

KARDİNAL

Senin cennetin bu dünyada, gözlerin ve gönlün
Bir taç arzuluyor, yüreğinin hazinesini.
Alçak Naib, tehlikeli insan
Bir taht, bir ülke bulunca rahatlayacaksın değil mi?

GLOUCESTER

Kardinal, bir rahip bu kadar öfkeli nasıl olabilir?
Din adamları bu kadar kızgın olsun ha?
Amca, kutsallık kisvesi altında böylesi bir kini nasıl saklayabilirsin?

SUFFOLK

Kin değil, tıpkı böylesine yüce bir amaç uğruna
Rezil bir soylunun kavgaya tutuşması gibi.

GLOUCESTER

Kimin gibi?

SUFFOLK

Tabii ki sizin gibi lordum.
Siz, lord Naib Hazretleri gibi.

GLOUCESTER

Suffolk, herkes biliyor ne terbiyesiz biri olduğunu.

KRALİÇE

Senin de ne denli ihtiraslı olduğunu.

KRAL

Rica ediyorum, bırakın kavgayı iyi huylu kraliçem,
Öfkeli lordları daha da sinirlendirmeyin;
Cennete gider barışı gözeten kişi.

KARDİNAL

Öyleyse ben de cennete gideyim
Şu mağrur Naib'in sesini keserek!

GLOUCESTER

(Kardinal'e) Amca, keşke iş buna kalsa!

KARDİNAL

(Gloucester'e) Ne zaman cesaret edersen.

GLOUCESTER

(Kardinal'e) Cesaret edersem mi! Bana bak rahip,
Plantagenetler meydan okunmasına katlanamazlar.

KARDİNAL

(Gloucester'e) Ben de senin kadar Plantagenet'im,
John Gaunt'ın oğluyum.

GLOUCESTER

*(Kandinal'e)*Gayrimeşru oğlu!

KARDİNAL

(Gloucester'e) Yalan söylüyorsun diyorum!

GLOUCESTER

(Kardinal'e) Adamların karışmasın bu kavgaya;
Tek başına uğradığın hakaretlerin cevabını ver.

KARDİNAL

(Gloucester'a) Tamam, bu akşam koruluğun doğusuna gel,
Eğer yürekliysen.

KRAL

Lordlarım, ne oluyor!

KARDİNAL

İnan bana yeğenim Gloucester,

Adamların öyle birden avı ürkütmeseydi
Daha fazla avlanırdık *(Gloucester'a)* Uzun kılıcınla gel.

GLOUCESTER

Haklısın amca.*(Kardinal'e)* Tamam mı? Koruluğun doğusuna.

KARDİNAL

(Gloucester'a) Tamam.

KRAL

Amcam Gloucester, ne oluyor?

GLOUCESTER

Şahinle avlanmadan söz ediyoruz, başka bir şey değil.
(Kardinal'e) Yemin ederim ki, kafanı kazıyacağım bunun için,
Yoksa bir daha elime kılıç almayayım.

KARDİNAL

(Gloucester'a) Medice, teipsum-
Naib, kendine çok dikkat et.

KRAL

Lordlarım, rüzgar artıyor, öfkeleriniz de.
Kötü bir müzik gibi geliyor kulağıma!
Tellerden kötü sesler çıkınca armoni mümkün mü?
Lordlarım, rica ediyorum, izin verin çözümleyeyim bu anlaşmazlığı.

(İçeri "mucize, mucize" diye bağıran bir adam girer.)

GLOUCESTER

Bu gürültü de ne? Dostum, ne mucizesinden söz ediyorsun?

ADAM

Mucize! Mucize!

SUFFOLK

Kralın yanına gel ve söyle neymiş bu mucize.

ADAM

Kör adamın teki yaklaşık yarım saat önce
Saint Albans'daki türbede görmeye başladı
Anasından kör doğmuş birinin gözleri açıldı.

KRAL

Şükranlarımızı sunalım, inanlara ışık ihsan eden
İnanmayanların dünyasını karartan tanrıya!
Saint Albans Belediye Başkanı ve kardeşi müzik eşliğinde bir

sandalyeye oturttukları SIMPCOX'u taşıyarak girerler, peşlerinden Simpcox'un karısı ve kent halkı gelmektedir.

KARDİNAL

Kent halkı tören alayı düzenlemiş
Siz Efendimize adamı takdime geliyor.

KRAL

Huzura kavuştu bu fani dünyada
Ama şimdi de günahları artacak.

GLOUCESTER

Şöyle durun, dostlarım; getirin Kralın yanına;
Majesteleri onunla konuşmak istiyor.

KRAL

İyi insan, anlat bize neler oldu,
Tanrıya övgüler yağdıralım.
Yani sen uzun zamandır kördün de yeni mi görmeye başladın?

SIMPCOX

Doğuştan kördüm majesteleri.

KARISI

Evet, doğru, doğuştan kördü.

SUFFOLK

Bu kadın da kim?

KARISI

Karısıyım, lordum.

GLOUCESTER

Anası olacak yaştasın.

KRAL

Nerede doğdun?

SIMPCOX

Kuzeyde, Berwick'te, yüce efendimiz.

KRAL

Zavallı adam, Tanrı sana çok büyük bir iyilikte bulundu;
Dua etmeden geçmesin bir günün bile
Hep aklında bulunsun yaptığı iyilik.

KRALİÇE

Söyle bana, iyi yürekli insan, bu kutsal türbeye
Tesadüfen mi yoksa dindar olduğun için mi geldin?

SIMPCOX

Tanrı biliyor ki, dindar olduğum için;

Uykularımda Saint Alban yüzlerce kez beni çağırdı,
"Simon, gel, türbeme gel, adak ada, yardım edeyim sana,"
dedi.

KARISI

Tamamen doğru; ben de duydum
Çoğu kez bir sesin onunla konuştuğunu.

KARDİNAL

Bacağın mı sakat senin?

SIMPCOX

Evet, Tanrı yardımcım olsun.

SUFFOLK

Nasıl sakat kaldın?

SIMPCOX

Ağaçtan düştüm.

KARISI

Erik ağacından, efendim.

GLOUCESTER

Ne kadar zamandır görmüyordun?

SIMPCOX

Doğuştan kördüm, efendim.

GLOUCESTER

Ne! Hem kördün, hem de ağaca tırmanıyordun ha?

SIMPCOX

Hayatımda bir kez tırmandım, gençken.

KARISI

Çok doğru ve pahalı ödedi ağaca tırmanmayı.

GLOUCESTER

Anlaşılan ağaca tırmanmaya kalkışacak kadar çok
seviyorsun eriği.

SIMPCOX

Efendim, karımın canı mürdüm eriği çekmişti
Hayatımı tehlikeye atıp ağaca tırmanmamı istedi benden.

GLOUCESTER

Kurnaz biri bu adam! Ama işe yaramaz-
Göreyim gözlerini, gözlerini kapa, şimdi de aç.
Bana kalırsa henüz pek iyi görmüyorsun.

SİMPCOX

Hayır efendim, çok iyi görüyorum, şükürler olsun Tanrıma ve

Aziz Alban'a.

GLOUCESTER

Demek öyle. Peki bu pelerin ne renk?

SİMPCOX

Kırmızı, efendim, kan kırmızı.

GLOUCESTER

Çok doğru. Peki, giyisilerim ne renk?

SİMPCOX

Siyah, kömür gibi simsiyah.

KRAL

Demek sen kömürün ne renk olduğunu biliyorsun.

SUFFOLK

Kömürü nasıl görmüş olabilir ki?

GLOUCESTER

Ama bugüne kadar birçok pelerin ve elbise görmüştür.

KARISI

Asla, bugüne kadar hiçbir şey görmemişti.

GLOUCESTER

Dostum. söyle bakalım, nedir benim adım?

SIMPCOX

Bilmiyorum, efendimiz.

GLOUCESTER

Onun adı ne?

SIMPCOX

Bilmiyorum.

GLOUCESTER

Şununkini de mi?

SIMPCOX

Onu da bilmiyorum.

GLOUCESTER

Senin adın ne?

SIMPCOX

Saunder Simpcox, efendim.

GLOUCESTER

Saunder, sen Hıristiyan aleminin
En yalancı insanısın. Doğuştan kör olsaydın
Kıyafetlerimizin rengini bildiğin gibi
Adlarımızı da söyleyebilirdin bize.

Görme duyusu yardımıyla renkleri ayırdedebilirsin
Ama birden hepsinin adını öğrenmek olanaksızdır.
Aziz Alban bir mucize gerçekleştirdi;
Bu sakat adamı ayağa kaldırırsa
Çok kurnaz olduğunu da düşünmez misiniz?

SİMPCOX

Ah efendim, bunu bir başarabilseniz!

GLOUCESTER

Saint Albans'lılar, zangoç yok mu kentinizde?
Kamçı da istiyorum?

BELEDİYE BAŞKANI

Var, lordum.

GLOUCESTER

Hemen getirin.

BELEDİYE BAŞKANI

Dostum, hemen git zangoçu getir buraya.

bir uşak çıkar

GLOUCESTER

Şimdi de bir tabure bulun bana.
Dostum, eğer kamçılanmak istemiyorsan
Bu taburenin üstünden atlayıp kaçarsın.

SIMPCOX

Ah, efendim, ben tek başıma ayakta duramam;
Beni boşuna kamçılatacaksınız.

içeri elinde kamçıyla bir zangoç girer.

GLOUCESTER

Dostum, sana ayaklarını kazandıracağız.
Bu taburenin üstünden atlayana kadar kamçıla.

ZANGOÇ

Arkadaş, hemen çıkart ceketini.

SİMPCOX

Efendim, elimden ne gelir ki, ayağa kalkamıyorum.

Zangoç kamçıyla bir kez vurunca Simpcox taburenin üstünden atlar ve kaçar. Herkes "Mucize! mucize!" diye bağırarak peşinden koşar.

KRAL

Ah Tanrım! Bu durumu görüp ses çıkarmadın ha?

KRALİÇE

Alçağın koşması beni çok güldürdü.

GLOUCESTER

Adamı takip edin, bu kadını da götürün.

KARISI

Efendim, parasızlıktan yaptık bunu.

GLOUCESTER

Yol üzerindeki kentlerin pazar yerlerinde kamçılansınlar
Memleketleri Berwick'e gidene kadar.

Belediyebaşkanı, mübaşir, Simpcox'un karısı ve diğerleri çıkarlar.

KARDİNAL

Dük Humphrey bugün bir mucize gerçekleştirdi.

SUFFOLK

Doğru, bir sakatı ayağa kaldırdı, uçtu gitti adam.

GLOUCESTER

Ama siz daha büyük bir mucize gerçekleştirdiniz;
Lordum, siz bir gün içinde kentlerin elden uçup gitmesine neden oldunuz.

(içeri BUCKINGHAM *girer)*

KRAL

Kuzen Buckingham, ne haberler getirdin?

BUCKINGHAM

Yüreğim söylemeye elvermiyor:
Beş para etmez, akılları fikirleri kötülükte olan
Birtakım insanlar başları ve koruyucuları
Naib'in karısı leydi Eleanor ile
Büyücülük ve sihirbazlık yaparak
Sizi devirmeye yönelik girişimlerde bulunup
Yeraltının kötü ruhlarını çağırıp,
Kral Henry'nin ve meclisin ileri gelenlerinin
Ne kadar yaşayacağı, ne zaman öleceği hakkında sorular sorarlarken
Tarafımızdan suç üstü yakalanmışlardır.
Bütün yaptıklarını ayrıntılarıyla öğreneceksiniz.

KARDİNAL

Yani sayın Naib hazretleri
Karınız Londra'da tutuklandı.

Kanımca bu haber ağzını kapatacak senin.
Lordum, galiba randevunuza gelemeyeceksiniz.

GLOUCESTER

Aç gözlü din adamı, yüreğimi dağlamayı bırak:
Üzüntü ve ızdırap güç bırakmadı bende,
Yenik düştüm, geri çekiliyorum
Senin ya da en basit bir uşağın önünde.

KRAL

Aman Tanrım! ne kötülükler yapıyor kötüler,
Bu yüzden de başlarına gelmedik kalmıyor!

KRALİÇE

Gloucester, gör bak ne kirli bir yuvan var,
Gelgelelim, sen kendini lekesiz, pırıl pırıl sanıyorsun.

GLOUCESTER

Madam, Tanrı şahidimdir
Çok severim Kralımı ve ülkemi;
Karıma gelince, işin iç yüzünü bilmiyorum.
Duyduklarım beni çok üzdü; soyludur kendisi
Ama unutmuşsa onurun ve erdemin ne demek olduğunu,
Çapulcularla işbirliği yapıp kirletmişse adını,
Evimden ve yatağımdan kovar,
Terk ederim Gloucester'in temiz adını lekeleyen kadını
Yasalara ve utanca.

KRAL

Gece burada dinleneceğiz,
Yarın Londra'ya dönüyoruz
Bu konuyla daha ayrıntılı ilgilenmek için.
Suçluları çağırıp sorgulayacağız,
Konuyu hiç taraf tutmayan, hep haklıdan yana olan
Adalete teslim edeceğiz.

II. SAHNE(*Londra.* YORK *Dükünün bahçesi)*
İçeri YORK, SALISBURY *ve* *WARWICK girerler.*

YORK

Sevgili lordlarım Salisbury ve Warwick,
Sade akşam yemeğimizi yedik,
Artık size anlatabilirim, bu gözden ırak yerde,

İngiltere tahtı üzerindeki hakkımı,
Siz de belirtin görüşlerinizi.

SALISBURY

Lordum, can atıyorum her şeyi öğrenmeye.

WARWİCK

Soylu York, başla; söylediğin gibiyse
Neviller emrine amade olacaklardır.

YORK

Lordlarım, Üçüncü Edward'ın yedi oğlu vardı:
En büyük oğul, Galler Prensi, Kara Prens Edward'dı,
İkinci oğul, William Hathfield, üçüncü oğul
Clarence Dükü Lionel, onun bir küçüğü de
Lancaster Dükü John Gaunt'du;
Beşinci oğul, York Dükü Edmund Langley,
Altıncı, Gloucester Dükü Thomas Woodstock,
Yedinci ve sonuncu ise, William Windsor'dı.
Kara Prens Edward babasından önce öldü
Ardında tek oğlu Richard'ı bıraktı;
Richard, Üçüncü Edward'ın ölümü üzerine kral oldu;
Ta ki, John Gaunt'un en büyük oğlu ve mirasçısı
Lancaster Dükü Henry Bolingbroke
Dördüncü Henry adı ile tahta çıkana kadar.
Henry tahtı ele geçirip, yasal kralı tahttan indirdi,
Zavallı kraliçesini geldiği yere, Fransa'ya,
Richard'ı, bu zararsız insanı da hepinizin bildiği gibi
Pomfret'e gönderip orada alçakça öldürttü.

WARWICK

Baba, York Dükü doğruyu söylüyor,
Lancaster hanedanı tacı böyle ele geçirdi.

YORK

Taca el koydular aslında hakları yok;
En büyük oğulun mirasçısı Richard öldüğü için
Taht, ikinci en büyük oğulun mirasçılarına geçmeliydi.

SALISBURY

Ama William Hathfield ardında mirasçı bırakmadan öldü.

YORK

Üçüncü oğul olan Clarence Dükü'nün,
Ki ben onun soyundan geldiğim için taht benim diyorum,

Philippe adında bir kızı vardı.
Bu kız March Beyi Edmund Mortimer ile evlendi,
Edmund'un bir oğlu oldu, March Beyi Roger,
Roger'ın da Edmund, Anne ve Eleanor adında çocukları oldu.

SALISBURY

Okuduğuma göre, bu Edmund,
Bolingbroke'un krallığı sırasında,
Tacın kendisinin olduğunu ileri sürdü;
Owen Glendower onu ölene kadar zindanda tutmasaydı
Kral da olurdu.
Neyse, biz dinlemeyi sürdürelim.

YORK

Edmund'un ablası benim annem Anne'di;
Tahtın varisi olarak Cambridge Beyi ile evlendi.
Bu bey, Üçüncü Edward'ın beşinci oğlu Edmund Langley'nin oğluydu.
Ben annemden dolayı tahtta hak iddia ediyorum:
Annem, Clarence Dükü Lionel'in tek kızı Philippe ile evlenen,
Edmund Mortimer'in oğlu olan March Beyi Roger'ın kızıydı.
Bu nedenle, miras küçük oğulun değil de
Büyük oğulun çocuklarının oluyorsa,
Kral ben olmalıyım.

WARWİCK

Bu anlatılanlardan daha açık ne olabilir?
Henry, dördüncü oğul John Gaunt'tan,
York ise, üçüncü oğuldan geldiği için tacı istiyor.
Henry, ancak Lionel'ın mirasçısı kalmazsa kral olabilir.
Ancak Lionel'ın soyu seninle,
Hepsi birer güzel fidan olan oğullarınla kök salıyor.
Bu yüzden, birlikte diz çökelim babacığım,
Kimsenin bulunmadığı bu yerde
İlk biz selamlıyalım gerçek kralımızı,
Tahtın gerçek sahibini.

İKİSİ BİRDEN

Çok yaşa İngiltere kralı Richard!

YORK

Lordlarım, sizlere teşekkür ediyoruz.
Ancak taç giymeden,

Kılıcım Lancaster soyunun kanına bulanmadan
Kralınız olamam,
Bu iş plansız programsız, hemen olmaz,
Düşünüp tartarak, gizli gizli yapmalıyız.
Sizler de benim gibi davranın bu tehlikeli günlerde,
Göz yumun Suffolk Dükünün küstahlıklarına,
Beaufort'un gururuna, Somerset'ın aç gözlülüğüne,
Buckingham'a, bu insanların topuna,
Ta ki, o erdemli insanı, iyi yürekli dük Humphrey'i,
Bu sürünün çobanını tuzaklarına düşürene dek.
Onların istediği bu ve bunu elde etmeye çalışırlarken
Belalarını bulacaklar, York'un kehanetine inanırsanız.

SALISBURY

Lordum, başka şey söylemenize gerek yok; sizi çok iyi anladık.

WARWICK

Yüreğim bana, gün gelecek
Warwick Beyi, York Dükünü kral yapacak diyor.

YORK

Nevil, ben de söz veriyorum
Richard'ın Warwick Beyini
İngiltere'de kraldan sonra en etkili insan yapacağına.

(çıkarlar)

III. SAHNE *(Mahkeme Salonu)*
Borazanlar çalınır. İçeri KRAL, KRALİÇE, GLOUCESTER, YORK, SUFFOLK, SALISBURY *ve muhafızlarla birlikte* GLOUCESTER *Düşesi,* MARGERY JOURDAIN, SOUTHWELL, HUME *ve* BOLINGBROKE *girerler.*

KRAL

Gloucester'ın karısı bayan Eleanor Cobham, öne çıkın.
Suçun, tanrının ve bizim nezdimizde çok büyük;
Günahların yüzünden çarptırılacağın ceza
Tanrının kitabında ölüm olarak geçmektedir.
Siz dördünüz, buradan doğruca zindana gidiyorsunuz
Oradan da idam edileceğiniz yere.
Cadı, Smithfield'da yakılacak,

Siz üçünüz zindanda boğularak idam edileceksiniz.
Siz, madam, soylu olduğunuz için
Tüm ünvanlarınız alınacak,
Üç gün halka teşhir edilecek
Arkasından memleketinize,
Man Adasında Sir John Stanley'in gözetimine
Sürgüne gönderileceksiniz.

DÜŞES

Umurumda bile değil, ne sürgün ne de ölüm.

GLOUCESTER

Eleanor, görüyorsun yasalar önünde suçlusun,
Yasaların cezalandırdığı birini haklı bulamam.

(Düşes ve diğer mahkumlar muhafız eşliğinde çıkarlar.)

Gözüm yaş, kalbim yas dolu.
Ah! Humphrey, mezara girmene neden olacak
Bu yaşında katlandığın şerefsizlik.
Majesteleri, izin verin gideyim;
Üzüntü yalnızlık gerektirir, ihtiyar yaşım ise huzur.

KRAL

Gloucester Dükü Humphrey, dur.
Gitmeden önce asanı teslim et,
Artık Henry olacak kendinin Naibi;
Umudum, desteğim, kılavuzum, meşalem Tanrı olacak bundan böyle.
Uğurlar olsun Humphrey, sana olan sevgimiz azalmadı.

KRALİÇE

Bu yaşa gelmiş bir kral
Neden hala çocuk muamelesi görür ki!
Tanrı ve Kral Henry yönetecekler İngiltereyi!
Bayım, asanızı verin, Krala da ülkesini.

GLOUCESTER

Asam mı? Soylu Henry, işte asam;
Baban Henry onu bana nasıl verdiyse
Aynı şekilde isteyerek veriyorum;
Hatta, ayaklarının dibine isteyerek bırakıyorum onu
Tıpkı diğerlerinin onu kapmaya çalışacağı gibi.
İyi yürekli kral, hoşçakal! Ölüp bu dünyadan göçtüğümde
Dilerim tacın sorunlarla karşı karşıya kalmaz. *(çıkar)*

KRALİÇE

Artık kralımız Henry, Margaret de Kraliçe
Bu kadar ağır bir darbe yiyen
Gloucester Dükü Humphrey kendini toparlayamaz;
Bir taşla iki kuş vuruldu,
Hem karısı sürgüne gönderildi, hem de uzuv kesildi.
Asa da geri alındı, bundan böyle
En çok yakıştığı yerde, Henry'nin elinde kalsın.

SUFFOLK

Yaşlı çınar işte böyle eğer dallarını,
İşte böyle yok olur Eleanor'un gururu, daha tam
olgunlaşmadan.

YORK

Lordlar, unutun gitsin onu.
Majesteleri, bugün düello için saptanan gün;
Suçlayan ve suçlanan, ikisi de hazır;
Eğer majesteleri düelloyu görmek istiyorlarsa
Zırhçı ve yamağı hazırlar meydana çıkmaya.

KRALİÇE

Evet lordum, zaten bu amaçla, saraydan buraya
Kavganın nasıl sonuçlandığını izlemek için geldim.

KRAL

Tanrı adına her şey kuralına göre yapılsın,
Burada çözümlensin anlaşmazlık; Tanrı haklıyı korusun!

YORK

Lordlarım, ustasını suçlayan yardımcısı kadar
Eli ayağına dolaşmış, dövüşmekten çekinen biri görmedim.

İçeri bir kapıdan içki içmekten sarhoş olmuş Zırh ustası ve Komşuları girer. Elinde ucuna kum torbası bağlanmış bir asası vardır. Önünden bir davulcu yürümektedir. Öteki kapıdan ise elinde davulu ve kum torbasıyla sağlığına içen Çıraklarla Yardımcısı girer.

BİRİNCİ KOMŞU

Sevgili komşum Horner, sağlığına içiyorum; korkma dostum, başaracaksın.

İKİNCİ KOMŞU

İşte dostum, bir kadeh tatlı şarap sana.

ÜÇÜNCÜ KOMŞU

Benden de sert mi sert bir bira komşum; iç ve korkma adamından.

HORNER

Herkes bir fırt çeksin, hepinize söz veriyorum, Peter benden nah bunu alır.

BİRİNCİ ÇIRAK

Peter, şerefine içiyorum; hiç korkma.

İKİNCİ ÇIRAK

Yüzün gülsün Peter, ustandan korkma, çıraklar adına savaş.

PETER

Hepinize teşekkürler; için ve rica ediyorum size, benim için dua edin çünkü korkarım bu dünyadaki son içkimi içiyorum. Robin, eğer ölürsem önlüğümü sana bırakıyorum, Will, çekicim senin olsun; Tom bütün param da senin olsun. Tanrım yardım et bana çünkü ustamı yenmem olanaksız, çok iyi biliyor kılıçla savaşmayı.

SALISBURY

Hadi, bırakın içki içmeyi, başlayın düelloya. Delikanlı, adın ne senin?

PETER

Peter.

SALISBURY

Peter mı! Bu kadar mı?

PETER

Thump.

SALISBURY

Thump ha! Bakalım adın gibi dövüşebiliyor musun.

HORNER

Dostlarım, çırağımın suçlaması üzerine buradayım; onun bir yalancı, benim de dürüst bir insan olduğumu kanıtlayacağım. Ayrıca, ne York Dükü ile ilgili olarak ne onun, ne Kralın ne de Kraliçenin kötülüğünü istemediğime hayatım üzerine yemin ederim. Bu yüzden Peter, kafanı kırayım da gör.

YORK

Çabuk, adamın dili dolaşmaya başladı.
Borazanlar çalınsın, başlasın düello.
(Borazanlar çalınır. Düello başlar, Peter, Horner'ı yaralar.)

HORNER

Dur, Peter, dur! İtiraf ediyorum, ihanet ettim.

(ölür)

YORK

Alın silahını. Delikanlı, Tanrıya ve ustanın elini ayağına dolaştıran şaraba dua et.

PETER

(Diz çöker) Tanrım! Düşmanımı Majestelerinin huzurunda hakladım mı? Ah, Peter! Haklıydın üstün geldin.

KRAL

Götürün şu haini huzurumuzdan,
Ölmesi suçlu olduğunu gösteriyor;
Tanrı adaletiyle gösterdi
Horner'ın hiç acımadan öldürmek istediği
Bu zavallının masum ve haklı olduğunu.
Ödülünü almak için gel bizimle.

(borazanlar çalar ve çıkarlar)

IV. SAHNE *(Bir cadde)*

İçeri GLOUCESTER *ve adamları girerler. Matem elbiseleri giymektedirler.*

GLOUCESTER

En berrak günde bile bulut olabilir.
Hiç sektirmez, yaz mevsimini insanı
Amansız soğuğuyla ısıran acımasız kış takip eder.
Mevsimler geçtikçe de üzüntüler ve sevinçler artar.
Baylar, saat kaç?

HİZMETKAR

On, lordum.

GLOUCESTER

Cezaya çarptırılan düşesimin
Saat onda buradan geçeceği söylendi bana.
Taşlı yollardan rahat yürüyemez
Alışkın değildir nazik ayakları.
Soylu Nell, hiç de katlanamazsın
Bir zamanlar sen caddelerde gururla dolaşırken,
Arabanın peşinde koşan soysuzların
Kin kusan gözlerle seni seyretmelerine,

Katlandığın utanca kahkahalarla gülmelerine.
Bir dakika! Sanırım geliyor;
Ağlamaktan perişan olmuş gözlerimi onu görmeye
alıştırayım.

İçeri beyaz bir çarşafa sarınmış, yalın ayak, elinde yanan bir mum tutan GLOUCESTER *Düşesi girer. Yanında* SIR JOHN STANLEY, *Şerif ve subaylar vardır.*

HİZMETKAR

Efendim, eğer isterseniz şerifin elinden alınız onu.

GLOUCESTER

Canınızı seviyorsanız kalkışmayın böyle bir şeye,
Bırakın geçsinler.

DÜŞES

Lordum, nasıl teşhir edildiğimi mi görmeye geldin?
Kendini cezalandırıyorsun. Bak nasıl da bakıyorlar!
Bak, bu dönek halk nasıl da seni gösteriyor,
Başlarını sallayıp nefretle bakıyorlar sana!
Ah! Gloucester, sakın kendini onların kin dolu bakışlarından,
Kapat kendini eve, ağıt yak utancıma,
Lanetler yağdır düşmanlarımıza.

GLOUCESTER

Sabırlı ol soylu Nell; unut bu üzüntüyü.

DÜŞES

Ah, Gloucester! Bana kendimi unutmayı öğret
Çünkü senin karın olduğuma,
Sen de bir prens ve ülkenin Naib'i olduğuna göre
Akıttığım gözyaşlarıma bakıp, iniltilerimi duymaya gelen
Bu güruh peşimdeyken kıskıvrak bağlanmış,
Sırtıma yazılar yapıştırılmış bir halde
Yürütülmemem gerektiğini düşünüyorum.
Keskin taşlar nazik ayaklarımı kesiyor,
Acıyla yüzümü buruşturduğumda kıskanç insanlar gülüyorlar,
Attığım adımlara dikkat etmemi söylüyorlar.
Ah Humphrey, katlanabilir miyim bu utanca?
Bundan böyle insanların arasında dolaşacağımı,
Güneşin keyfini çıkaracağımı mı sanıyorsun?

Hayır; karanlık olacak ışığım, gece de gündüzüm.
Parlak günleri anımsamak bana cehennem azabı verecek.
Bir zamanlar, diyeceğim, Dük Humphrey'nin karısıydım,
Bir prensti ve bu ülkeyi yönetiyordu
Ama o, ciğeri beş para etmez serseriler
Zavallı karısının peşine düşmüş onu alaya alırken
Bir kenarda durup ses çıkarmadan izleyen
Bir prens ve yöneticiydi.
Öfkelenme, utancım karşısında yüzün kızarmasın
Ne de parmağını kımıldat kafana idam baltası inene kadar;
Eminim çok geçmeden inecek.
Çünkü senden, hepimizden nefret eden o kadınla birlik olup
Her türlü dümeni çeviren Suffolk,
York ve o sahte papaz, günahkar Beaufort,
Hepsi tuzak kurdular seni avlamak için;
Nereye uçarsan uç yakalayacaklar seni.
Ökseye yakalanana kadar korkmana gerek yok,
Ama düşmandan kaçıp kurtulman da olanaksız.

GLOUCESTER

Ah Nell, böyle söyleme, yanlış düşünüyorsun,
İhanetle suçlanmadan önce ihanet etmem gerekir.
Ben sadık, dürüst ve suçsuz olduğum sürece
Yirmi misli daha fazla düşmanım bile olsa
Her biri de yirmi misli daha güçlü olsalar
Yine de bana zarar veremezler.
Seni bu utançtan kurtarmamı istersin değil mi?
Daha senin neden olduğun skandal unutulmadan
Ben yasalara karşı gelmekle suçlanırım.
Soylu Nell, yapacağın en iyi şey ses çıkarmamak;
Yalvarırım sana öğret yüreğine sabırlı olmasını.
Bu olanlar çok geçmez unutulur.

(içeri bir haberci girer)

HABERCİ

Efendim, Majestelerinin önümüzdeki ayın birinci günü
Bury'de toplanacak parlamentosuna
Sizi çağırmakla görevlendirildim.

GLOUCESTER

Benim fikrimi kimse sormadı!

Danışıklı dövüş bu. Tamam, orada olacağım.

(haberci çıkar)

Nell, elveda; siz de şerif, özen gösterin
Cezasının Kralın belirttiğinden fazla olmamasına.

ŞERİF

Efendim, benim görevim burada sona eriyor
Bundan sonra sorumlu Sir John Stanley,
Karınızı Man Adasına götürmekle görevli.

GLOUCESTER

Sir John, karımı orada koruma görevi size mi verildi?

STANLEY

Evet, bana verildi efendim.

GLOUCESTER

Sizden rica ediyorum ona kötü davranmayın,
Nazik olun. Gün gelir talihi dönüverir;
Siz ona iyi davranırsanız
Ben de günün birinde size bir iyilik yapabilirim.
Hoşçakalın Sir John.

DÜŞES

Ne! Efendim, bana veda etmeden mi gidiyorsunuz?

GLOUCESTER

Bak, gözlerim yaşla dolu, durup seninle konuşamam.

(Gloucester ve adamları çıkarlar)

DÜŞES

Sen de gittin ha! Sağlıcakla kal!
Herkes beni terkediyor, mutluluğu ölümde bulacağım;
Sonsuza kadar yaşamak istediğimden
Adını duyduğum zaman ürperdiğim Ölümde.
Stanley, rica ediyorum, gidelim, götürün beni buradan;
Nereye olursa, umurumda değil, iyilik beklemiyorum,
Nereye götürmen emredildiyse oraya götür beni.

STANLEY

Madam, Man Adasına gideceğiz,
Orada size layık olduğunuz şekilde davranılacak.

DÜŞES

Öyleyse kötü çünkü utanılacak bir insanım;
Bu yüzden bana kötü mü davranılacak?

STANLEY
Bir düşes, Dük Humphrey'nin karısı gibi davranılacak.
DÜŞES
Şerif hoşçakalın, beni siz teşhir ettiniz,
Yine de dilerim şansınız benimkinden daha iyi olur.
ŞERİF
Madam, affedin, yalnızca görevimi yerine getirdim.
DÜŞES
Tamam, tamam, hoşçakalın; göreviniz sona erdi.
Hadi Stanley, gidelim.
STANLEY
Madam, teşhir cezanız bitti, çıkarın artık çarşafı,
Gidelim de yolculuk için uygun bir kıyafet giyin.
DÜŞES
Çarşaf çıkınca utançtan kurtulmuş olmayacağım;
Hayır, nasıl giyinirsem giyineyim belli olacak,
En iyi giyisilerimin üzerinden bile.
Hadi yolu gösterin; zindanımı görmeye can atıyorum.
(çıkarlar)

III. PERDE

I. SAHNE *(Bury St.Edmuns'daki Kilise)*
Borazanlar çalar. Parlamentodan içeri KRAL, KRALİÇE, KARDİNAL, SUFFOLK, YORK, BUCKINGHAM, SALISBURY *ve* WARWICK *girerler.*

KRAL
Gloucester neden gelmedi merak ediyorum;
Sona kalmak hiç de ona göre değil,
Acaba ne oldu da katılamıyor bize?
KRALİÇE
Dükün bakışlarının değişip garipleştiğini,
Ne biçim havalara girdiğini,
Son zamanlarda ne kadar küstahlaştığını,
O adamın gidip, mağrur ve otoriter birinin geldiğini,
Görmüyor musun yoksa görmek istemiyor musun?
Biz onun yumuşak, sevgi dolu olduğu zamanları biliriz,

Şöyle bir yan baksak hemen düşerdi dizlerinin üstüne;
Tüm saray hayrandı bize olan bağlılığına.
Ama şimdi bir görsen onu, örneğin sabahları,
Herkesin birbirine iyi günler dilediği zamanda
O kaşlarını çatar, kötü kötü bakar
Bize olan görevine aldırmayarak
Yanımızdan eğilmeden, dimdik geçer.
Hırlayan köpeğe aldırmaya gerek yok
Ama aslan bir kükredi mi koca insanlar bile titrer;
Humphrey de İngilterede önemli biri.
Öncelikle mirasçın olduğunu unutma,
Tahttan inersen o çıkacaktır yerine.
Ölmenin onun işine yarayacağı,
Ne kadar ihtiraslı biri olduğu düşünülünce
Yakınınızda bulunmasının ya da siz Efendimizin
Toplantılarına katılabilmesinin hiç de akılcı olmadığını düşünüyorum.
Yağlar çekerek halkın kalbini fethetti,
Ortalığı birbirine katmak istedi mi,
Korkarım hepsi onun peşinden gidecektir.
Henüz bahar, otlar fazla kök salmadı,
Ama önlem alınmazsa tüm bahçeyi kaplayacaklar
Ayıklanmadıkları için de bitkileri boğacaklar.
Efendimizin sağlığı için duyduğum kaygı
Bana bu tehlikelerin Dük'te toplandığını söylüyor.
Eğer yanlışsa, bir kadının korkuları deyin;
Korkularım mantıklı bir açıklamayla çürütülebilirse
Sesimi keser, Dük'e haksızlık ettiğimi kabul ederim.
Lord Suffolk, Buckingham ya da York, elinizden geliyorsa
Söylediklerimin yanlış olduğunu kanıtlayın.
Yoksa kabullenin sözlerimin gerçeği yansıttığını.

SUFFOLK

Majesteleri Dükü çok iyi tanımışlar;
Duygularımı ilk ben dile getirseydim
Sanırım siz majestelerinin söylediklerini söylerdim.
Bana kalırsa, Düşes onun teşvikiyle büyücülüğe başladı.
Ya da bu suçları işlemediyse bile,
Kral oğlu olduğu için böbürlenerek,

Kraldan sonra tahta kendisinin çıkacağını söyleyerek
Zaten aklından zoru olan Düşesi kışkırtıp
Efendimizin tahttan indirilmesini sağlamaya çalıştı.
Irmak derinse akıntı durgundur,
O da masummuş gibi davranıyor, aslında ihanet içinde.
Tilki kuzu çalarken ses çıkarmaz;
Hayır, hayır efendimiz,
Gloucester'ın gerçek yüzü belli değil,
Çok kurnaz biri o.

KARDİNAL

Yasalarda belirtilenin tersine
Küçük suçları ölümle cezalandırmadı mı?

YORK

Naib'ken Fransadaki askerlere maaş diye vergi toplayıp
Daha sonra da göndermeyen kendisi değil mi?
Bu nedenden dolayı ülkede her gün isyan çıkmadı mı?

BUCKİNGHAM

Bunlar, iyi yürekli Dük Humphrey'nin işlediği,
Pek duyulmamış ama zamanla ortaya çıkacak
Suçlar karşısında önemsiz kalır.

KRAL

Lordlarım, uzatmayalım, bize beslediğiniz sevginiz,
Ayağımıza batacak dikenleri ayıklamak arzunuz
Övgüye değer; ama fikrimi söylemem gerekirse,
Akrabamız Gloucester, şahsımıza karşı ihanet içinde olamaz,
O bir süt kuzusu ya da bir güvercin kadar zararsızdır.
Dük bir şeytanlık düşünemeyecek
Ya da beni tahttan indirmeye çalışmayacak kadar
Erdemli, yumuşak ve iyi niyetlidir.

KRALİÇE

Ah! Bu aptalca güvenden daha tehlikeli ne olabilir ki?
Bir güvercin ha? Tüyleri başkasınındır
Çünkü o aslında iğrenç bir kuzgundur;
Kuzu ha? O postu mutlaka ödünç almıştır
Çünkü o vahşi bir kurttur.
Başkalarını aldatmak isteyen kılık değiştirir
Lordum, ayağınızı denk atın; hepimizin esenliği
Bu sahtekarın boyunun kısaltılmasına bağlı.

(içeri SOMERSET *girer)*

SOMERSET

Yüce kralıma esenlikler dilerim!

KRAL

Somerset, hoşgeldin. Ne haberler var Fransa'dan?

SOMERSET

Fransadaki tüm topraklarınızı yitirdiniz.
Her şey kaybedildi

KRAL

Kötü haber lord Somerset ama Tanrının dediği olur!

YORK *(kendi kendine)*

Benim için kötü haber; Fransa benim diyordum
Tıpkı bereketli İngiltere benim dediğim gibi.
Umutlarım daha tomurcukken yok oldu,
Tırtıllar yedi yapraklarımı.
Ama çok geçmeden bir çaresini bulacağım
Ya da verip ünvanımı bir mezar satın alacağım.

(içeri GLOUCESTER *girer)*

GLOUCESTER

Tüm mutluluklar efendimiz Kralın olsun!
Bu kadar geciktiğim için beni affedin efendimiz.

SUFFOLK

Gloucester, bil ki vaktinden erken geldin
Göründüğün kadar sadık değilsen.
Seni krala ihanet suçundan tutukluyorum.

GLOUCESTER

Suffolk, kızardığımı göremeyeceksin,
Ne de tutuklandım diye suratımın değiştiğini;
Tertemiz bir yürek öyle kolayca ürkütülemez.
En temiz kaynak suları bile
Kralıma beslediğim sevginin yanında kirli kalır.
Kim suçlayabilir beni? Nedir suçum?

YORK

Lordum, Fransa'dan rüşvet aldığınız,
Askerlerin maaşlarını göndermediğiniz söyleniyor.
Zaten bu yüzden de majesteleri Fransayı kaybetti.

GLOUCESTER

Böyle mi düşünülüyor? Kimler böyle düşünenler?

Ne askerlerin maaşını cebe indirdim,
Ne de bir kuruş rüşvet aldım Fransa'dan.
Tanrı şahidimdir, gece gündüz demeden
İngiltere için çalıştım!
Kraldan bir metelik bile çaldıysam
Ya da kendim için zırnık ayırdıysam
Mahkemede aleyhimde kullanılsın!
Tersine, zor durumdaki halktan almamak için
Kendi cebimden bir sürü para verdim garnizonlara,
Asla da geri istemedim.

KARDİNAL

Lordum, yeterince konuştunuz.

GLOUCESTER

Ben yalnızca doğruyu söylüyorum, Tanrım yardım et bana!

YORK

Naib'ken yasaları çiğneyenleri
Hiç duyulmadık cezalara çarptırıyordunuz,
İngiltere'nin kötü ünü dünyayı sarmıştı.

GLOUCESTER

Herkes biliyor ki, ben Naib'ken
Tek kusurum yufka yürekliliğimdi;
Erir giderdim bir suçlunun gözyaşları karşısında,
Pişman olduklarını söylemeleri kurtarırdı kendilerini cezadan.
Eğer gözü dönmüş bir katil değilse
Ya da zavallı yolcularımızı soyup soğana çeviren alçak bir soyguncu
Asla şiddetle cezalandırmazdım onları.
Doğru, cinayeti, o korkunç günahı
Hırsızlıktan ya da başka bir suçtan daha ağır cezalandırırdım.

SUFFOLK

Lordum, bunlar hafif suçlar, hemen yanıtladınız;
Ama daha ağır suçlarla da suçlanmaktasınız,
Kendinizi hemen temize çıkarabilmeniz biraz zor.
Majestelerinin adına sizi tutukluyor,
Mahkeme gününe kadar
Kardinal Hazretlerine teslim ediyorum.

KRAL

Lord Gloucester, kendinizi temize çıkarmanızı yürekten diliyorum.
Vicdanım masum olduğunuzu söylüyor bana.

GLOUCESTER

Ah sevgili efendimiz, çok tehlikeli bir devirdeyiz.
İhtiras, Erdemi boğup yok ediyor,
Ki, İyiyürekliliği kovdu buradan,
Kışkırtma aldı yürüdü,
Dürüstlük göçtü majesteleri ülkenizden.
Biliyorum, benim canıma kastediyorlar;
Eğer ölümümle ülke huzura kavuşacaksa,
Zorbalıkları sona erecekse
Tüm kalbimle veririm canımı.
Ama ben oyunlarının sadece ilk perdesiyim;
Hiçbir şeyden haberi olmayan binlerce insanın ölümü bile
Onların hazırladıkları trajediyi sona erdiremeyecek.
Beaufort'un kan bürümüş gözleri yüreğinin kinini kusuyor,
Suffolk'un çatık kaşları nefretini gösteriyor,
Buckingham'ın keskin dili açıklıyor kıskançlığını,
Gözü yükseklerde dolaşan, uzun elini kırdığım York
Yalanlarıyla hayatıma kastediyor.
Siz, soylu Kraliçem, diğerleriyle birlik olup,
Elinizden geleni ardınıza koymayarak
Hiç nedensiz ağır suçlamalar yönelttiniz bana,
Benim sevgili efendimi bana düşman ettiniz.
Evet, hepiniz kafa kafaya verdiniz,
Farkındayım gizli toplantılarınızın,
Hepsi de suçsuz canımı almak için.
Beni suçlayacak yalancı şahit bulamazsınız
Ne de suçumu arttıracak ihanetlerim var.
Ne de güzel şu atasözü:
Köpeği dövmek için sopa hemen bulunur.

KARDİNAL

Efendimiz, hakaretlerine katlanmak mümkün değil.
Eğer sizin soylu bedeninizi
İhanet hançerinden ve hainlerin öfkesinden korumaya çalışanlar

Böyle eleştirilir, azarlanır, yerden yere vurulur,
Suçluya da konuşma hakkı tanınırsa
Sizi sevenleri soğutursunuz kendinizden.

SUFFOLK

Aşağılık bir dille ama kurnazca seçilmiş sözlerle
Soylu Kraliçemizin, bir takım insanları
Kendisine iftiralar atmaya kışkırttığını ima etti.

KRALİÇE

Ama ben kaybedene de konuşma fırsatı tanırım.

GLOUCESTER

Gerçeği yansıtıyor bu sözler; doğru, kaybettim;
Lanet olsun kazananlara, bana oyun oynadılar!
Kaybedenlere konuşma izni verilmeli.

BUCKINGHAM

Lafı uzatıp bütün gün bizi burada tutacak.
Kardinal hazretleri, mahkum sizin.

KARDİNAL

Baylar, götürün Dükü, çok dikkatli olun.

GLOUCESTER

Ah! İşte, Kral Henry fırlatıp atıyor koltuk değneklerini
Daha bacakları bedenini taşıyacak kadar güçlenmeden.
Çoban yanından böyle uzaklaştırılıyor,
Senden ilk parçayı koparmak için kapışıyor kurtlar.
Ah! Keşke korkularım yanlış çıksa; ah! keşke, keşke;
İyi yürekli Kral Henry, korkarım hapı yutacaksın.

(muhafızlarla çıkar)

KRAL

Lordlarım, aklınıza yatan şeyleri
Sanki biz buradaymışız gibi yapın ya da değiştirin.

KRALİÇE

Ne! Efendimiz Parlamentoyu terk mi ediyor?

KRAL

Evet Margaret; yüreğimi acı seli kapladı,
Gözlerimden taşan yaşlar da göstergesi,
Acının içinde hapsolmuş bedenim,
Mutsuzluktan daha kötü şey var mı?
Ah, Amcam Humphrey,
Yüzün, Onur, Doğruluk ve Sadakat haritası

Ah! İyi yürekli Humprey,
Sadık olup olmadığının anlaşılacağı saat geliyor.
Hangi kötü yıldız kıskanıyor seni,
Neden bu yüce lordlar ve Kraliçemiz Margaret
Senin gibi zararsız birini devirmek istiyorlar?
Sen onlara kötülük etmedin, kimseye etmedin;
Nasıl bir kasap buzağıyı alır,
Zavallı hayvanı bağlar, direndiği zaman döver,
İte kaka mezbahaya götürürse
Tıpkı öyle, hiç acımadan, götürdüler onu buradan;
Oraya buraya koşup, zavallı yavrusunun götürüldüğü tarafa bakan
Ama elinden yavrusunun ardından gözyaşı dökmekten
Başka bir şey gelmeyen inek gibi
Çaresiz gözyaşları dökerek Gloucester'ın ardından ağlıyorum.
Ağlamaktan yarı kör gözlerle ardından bakıyorum,
Elimden bir şey gelmiyor çünkü düşmanları çok güçlü.
Onun için gözyaşı dökeceğim ve her hıçkırığın arasında
"Hain kim? Gloucester değil," diyeceğim.

(çıkar)

KRALİÇE

Soylu lordlar, güneş sıcak ışınlarını saçınca buzlar erir.
Efendim Henry pek soğuk davranıyor önemli konularda.
Aptalca bir acıma duygusuna kapılmış.
Gloucester'in gösterisi de,
Yoldan geçen insanları inleyerek tuzağına düşüren timsahın
Ya da çiçek bahçesinde parlak derisini göstere göstere gezinirken
Bu güzelliğin çekiciliğine kapılıp
Kendine dokunan çocuğu sokan yılanın öyküsüne benziyor.
İnanın bana lordlarım, Gloucester belasından kurtulmak istiyorsak
Onu hemen temize havale etmeyiz.

KARDİNAL

Ölmesi yerinde olur
Ama geçerli bir gerekçe bulmak gerekir.
Yasaların onu ölüm cezasına çarptırması uygun olacaktır.

SUFFOLK

Bence, bu hiç de doğru girişim olmaz;
Kral onun hayatını kurtarmaya çalışacaktır,
Halk onun için ayaklanacaktır;
Bizim elimizde ise, güvensizlikten biraz daha ciddi
Ama ölüm cezasına çarptırılmasını
Sağlayamayacak önemsiz bir şey var.

YORK

Yani onun ölmesini istemediğini mi söylüyorsun?

SUFFOLK

Ah York, kimse bunu benden daha fazla arzulayamaz.

YORK

Onu öldürmek için en çok York'un gerekçesi var.
Ama sayın Kardinal ve lord Suffolk,
Dile getirin düşüncelerinizi,
Yüreğinizin derinliklerinden gelsin duygularınız,
Söyleyin Krala Naib olarak Dük Humphrey'i atamak ile
Çaylaktan korumak için bir pilici
Karnı aç bir kartala emanet etmek arasında fark var mı?

KRALİÇE

Zavallı piliç için ölüm kaçınılmaz demektir.

SUFFOLK

Haklısınız madam; o zaman bir çılgınlık değil mi
Tilkiyi kümese bekçi koymak?
Çok kurnaz bir katil olduğundan
Hedefine ulaşamazsa
İşlediği suçun üzerinde pek durulmaz.
Hayır, ağzı kızıl kana bulanmadan
Kralımıza ihaneti kanıtlanan Dük Humphrey ölmeli
Çünkü o bir tilki, doğası gereği piliç düşmanı.
Nasıl öldürülmesi gerektiği konusunda fazla kafa yormayın
Ökse, tuzak, kurnazlık,
Uykuda, uyanıkken, hiç önemli değil, yeter ki ölsün.
Kurnazlıktır kurnazlığa ilk baş vuranı mat etmek.

KRALİÇE

Soylu Suffolk, çok kararlı konuştun.

SUFFOLK

Bunlar gerçekleşmedikçe kararlı konuşmuşum ne yararı var;

Genellikle konuşulur ama çoğu kez kastedilmez.
Ama yüreğim ve dilim aynı şeyi söylüyorlar:
Bu işi yapmak sevap;
Efendimi düşmanından korumak için
Bir söz söylemeniz yeter, hemen cenaze duasına başlarım.

KARDİNAL

Lord Suffolk, siz duaya başlamadan
Ölmesini isterim onun:
Öldürülmesini kabul ettiğinizi söyleyin yeter,
Ben hemen bir cellat bulurum;
Efendimizin güvenliği işte bu kadar önemlidir benim için.

SUFFOLK

İşte elim, öldürülmesi gerekiyor.

KRALİÇE

Ben de aynı düşüncedeyim.

YORK

Ben de; madem üçümüz aynı görüşteyiz,
Kararı kim yerine getirecek o kadar önemli değil.

(içeri bir haberci girer)

HABERCİ

Yüce beyler, son sürat İrlanda'dan geliyorum
Asilerin ayaklandığını,
İngilizleri kılıçtan geçirdiklerini bildirmek için.
Yardım gönderin lordlarım, vakit varken,
Yara daha fazla azmadan durdurun bu felaketi;
Daha iş işten geçmedi, yardım çok işe yarar.

KARDİNAL

Acil önlem gerektiren bir olay bu.
Bu ciddi konuda görüşleriniz nelerdir?

YORK

Somerset'ı oraya Vali atayalım.
Şanslı birini görevlendirmek yerinde olacaktır;
Hatırlayın Fransa'da ne kadar başarılı olduğunu.

SOMERSET

Eğer kurnaz politikacı York
Benim yerime Fransa Valisi olsaydı
Asla benim kadar uzun dayanamazdı.

YORK

Senin yaptığın gibi her şeyi kaybetmezdim.
Orada her şeyi kaybedene kadar kalıp
Ülkemi böyle bir şerefsizlikle lekelemektense
Bir an önce ölmeyi yeğlerdim.
Vücudunda bir kılıç yarası göster bakalım,
Böyle pürüzsüz cildi olanlar çok nadiren kazanırlar.

KRALİÇE

Durun, bu kıvılcım büyük bir yangına neden olacak
Eğer rüzgar ve odunla beslerseniz.
Bırakın sevgili York, yapmayın soylu Somerset:
York, eğer Fransa Valisi sen olsaydın
Belki senin başına çok daha kötü şeyler gelirdi.

YORK

Ne! Bundan daha kötü ne olabilir. Lanet olsun!

SOMERSET

En başta da sana.

KARDİNAL

Lord York, siz de şansınızı deneyin.
Barbar İrlandalılar silahlanmış,
Toprağı İngiliz kanı ile suluyorlar.
Seçme askerlerden oluşan bir ordu toplayıp
İrlandalılara karşı şansınızı denemek istemez misiniz?

YORK

Eğer majesteleri kabul ederse denerim, lorum.

SUFFOLK

Bizim isteklerimize karşı çıkmaz.
Neye karar verirsek onaylar;
Bu yüzden soylu York, görev senin.

YORK

Kabul. Lordlarım, asker sağlayın bana.
Bu arada ben de kendi işlerimle ilgileneyim.

SUFFOLK

Lord York, isteğinizi yerine getireceğim.
Ama şimdi biz dönelim hain Dük Humphrey'e.

KARDİNAL

Bırakın artık onu; çünkü onun icabına ben bakacağım,
Bundan böyle bizi rahatsız edemeyecek.

Artık ayrılalım, neredeyse sabah oluyor.

SUFFOLK

Lordum, siz ve ben bu konuda konuşmalıyız.

YORK

Lord Suffolk, on dört gün içerisinde,
Bristow'da askerlerimin hazır olmasını istiyorum;
Bizi İrlandaya götürecek gemilere oradan bineceğiz.

SUFOLK

İsteklerinizle bizzat ben ilgileneceğim.

(York hariç herkes çıkar)

YORK

York, ya şimdi verirsin kararını,
Kaygıların kararlılığa dönüşür
Ya da yenilirsin Ölüme, böyle yaşamaya değmez çünkü.
Bırak sıradan insanlar korksun,
Soylu bir yürekte korkuya yer yoktur.
Düşünceler bahar yağmurundan daha hızlı dolduruyor kafamı,
Taçla ilgili olmayan tek bir düşünce bile yok.
Beynim daha hızlı çalışıyor uğraşıp didinen örümcekten,
Düşmanlarımı tuzağa düşürmek için boyuna planlar yapıyor.
Evet soylular, evet,
Asker verip beni buradan uzaklaştırmakla
Çok akıllıca davrandınız:
Korkarım soğuktan donmuş yılanı uyandırdınız,
Koynunuzda canlanıp yüreğinizden sokacak sizleri.
Askerim yoktu, ama sizler vereceksiniz;
Çok makbule geçti ancak unutmayın
Bir çılgının eline tehlikeli silahlar verdiniz.
Ben İrlanda'da güçlü bir ordu beslerken
Korkunç bir fırtına çıkaracağım İngiltere'de,
Onbinlerce insan öte dünyayı boylayacak.
Nasıl ki güneşin parlak ışınlarıyla
Fırtınanın çılgın öfkesi diner
Bu fırtına da dinmeyecek kafama altın tacı geçirene dek.
Taht üzerinde hak iddia eden
John Mortimer'in mirasçısı olduğunu söyleyerek
Elinden geldiğince şamata koparark

Amacımı gerçekleştirmeme yardımcı olması için
Ashfordlu John Cade adlı kararlı birini ayarladım.
Bu dikkafalı Cade'i İrlanda'da gördüm
Bir süvari bölüğüne karşı savaşırken,
Bacaklarına saplanan oklardan
Bir kirpiyi andırana dek çarpıştı
Yardım geldiğinde havaya fırlayıp
Kendini kana bulayan okları
Zillerini şakırdatan bir dansçı gibi silkeledi.
Çoğu kez, dağınık saçlı, kurnaz İrlanda askeri kılığına girip
Düşmanın arasına karışır,
Sonra da yakalanmadan bana gelir,
Düşmanın neler planladığını bildirirdi.
İşte bu şeytan bana yardım edecek;
Yüzü, yürüyüşü ve konuşmasıyla
Artık hayatta olmayan John Mortimer'i andırıyor.
Böylece halkın görüşlerini,
York sülalesi hakkında ne düşündüklerini öğreneceğim.
Diyelim ki yakalandı ve işkence gördü,
Dünyada hiçbir acı
Onu ayaklanmaya benim teşvik ettiğimi söyletemez ona.
Diyelim ki başarılı oldu, büyük bir olasılıkla da olacak,
İşte o zaman İrlanda'dan askerlerimle gelirim,
Bu serserinin ektiğini biçerim;
Humphrey o zamana kadar öldürülmüş,
Henry de tahttan uzaklaştırılmış olacağı için
Her şey bana kalacak.

(çıkar)

II. SAHNE *(Bury St.Edmunds. Sarayda bir oda)*
İki üç kişi koşarak sahneye girer, Dük Humphrey'i henüz öldürmüşlerdir.

BİRİNCİ KATİL

Koş, Lord Suffolk'a git,
Buyurduğu gibi Dükün hakkından geldiğimizi söyle ona.

İKİNCİ KATİL

Keşke öldürmeseydik! Ne yaptık biz?
Hiç böyle yakaran birini duymuş muydun?

(içeri SUFFOLK *girer)*

BİRİNCİ KATİL

İşte lordum geliyor.

SUFFOLK

Dostlarım, hakladınız mı bu şeyi?

BİRİNCİ KATİL

Evet lordum, öldürdük.

SUFFOLK

Çok iyi. Hadi, sizler benim eve gidin;
Bu yaptığınız şey için ödüllendireceğim sizleri.
Kral ve soylular buraya gelmekteler.
Yatağı düzelttiniz mi? Her şey yerli yerinde,
Söylediğim gibi mi?

BİRİNCİ KATİL

Evet lordum.

SUFFOLK

Hadi! Gidin artık.

(katiller çıkar)

Borular çalınır. İçeri KRAL, KRALİÇE, *Kardinal* BEAUFORT, SOMERSET *ve hizmetkarlar girerler.*

KRAL

Gidin, hemen amcamızı huzurumuza çağırın;
Söyleyin onu bugün mahkeme etmek istiyoruz,
Bakalım söylendiği gibi suçlu mu?

SUFFOLK

Efendimiz, hemen gidip çağırayım.

(çıkar)

KRAL

Lordlar, yerlerinizi alın; sizlerden rica ediyorum
Güvenilir kaynakların gösterdiği gerçek kanıtlarla
Suçlu olduğu kesinleşmedikçe
Amcamız Gloucester'a sert davranmayın.

KRALİÇE

Tanrı suçsuz bir soyluyu cezalandırmaktan korusun bizi!
İnşallah tüm bu suçlamalardan temize çıkarır kendini!

KRAL

Teşekkürler Meg, bu sözlerin beni çok memnun etti.

(içeri SUFFOLK *girer)*

O da ne! Neden sapsarı suratın? Niye titriyorsun?
Amcamız nerede? Suffolk, ne oldu?

SUFFOLK

Lordum, yatağında ölmüş. Gloucester ölmüş.

KRALİÇE

Aman tanrım!

KARDİNAL

Tanrının dileği bu: Dün gece düşümde Dükü gördüm,
Dili tutulmuş tek bir sözcük bile söyleyemiyordu.

(Kral bayılır)

KRALİÇE

Lordum ne oldu? Lordlar, yardım edin! Kral öldü.

SOMERSET

Kaldırın yerden, burnunu sıkın.

KRALİÇE

Koşun, gidin, yardım edin, yardım! Henry aç gözlerini!

SUFFOLK

Kendine geliyor, madam, sakin olun.

KRAL

Aman Tanrım!

KRALİÇE

Soylu lordum nasıllar?

SUFFOLK

Üzülmeyin efendimiz, soylu Henry, üzülmeyin!

KRAL

Ne, lord Suffolk bana üzülmeyin mi diyor?
Ötüşüyle beni elden ayaktan kesen
Bir kuzgun gibi yanıma geliyor.
Arkasından da bir çalıkuşu gibi cıvıldıyarak
İçten pazarlıklı bir yürekten gelen sözlerle
İlk duyulan sesi bastırmak istiyor ha?
Böyle tatlı sözlerle saklama zehirini;
Dokunmayın bana, sakın dokunmayın diyorum:
Bir yılanın sokuşu gibi korkutuyor dokunuşları.
Seni iğrenç haberci, defol karşımdan!
Gözlerinde tüm dünyayı titreten
Bir katilin bakışları var.
Bakma bana, bakışların yaralar açıyor vücudumda,

Yine de gitme, gel buraya, iğrenç canavar
Sana bakan masumları bakışlarınla öldür;
Huzuru ancak ölümde bulabilirim.
Gloucester öldü, yaşamak iki kez ölüm bu yüzden.

KRALİÇE

Lord Suffolk'a niye böyle davranıyorsun?
Dük düşmanıydı onun
Yine de bir Hıristiyan gibi ardından ağlıyor.
Bana gelince, benim düşmanım olmasına rağmen
Akan yaşlar, yürek paralayan ağıtlar,
İniltiler ona canını geri verecek olsaydı
Ağlamaktan, kör, ağıt yakmaktan, hasta,
İnlemekten, elden ayaktan kesilirdim
Tek soylu Dük geri gelsin diye.
İnsanlar hakkımda ne düşünürler nereden bileyim?
Pek sıkı fıkı değildi dostluğumuz,
Dükü benim öldürttüğüm düşünülebilir,
İftirayla adım lekelenecek,
Saraylarda herkes beni konuşacak.
Ölmesiyle kazanacaklarım bunlar. Ne kadersizim!
Hem kraliçe olayım hem de utanç tacı süslesin başımı!

KRAL

Ah zavallı Gloucester, zavallı adam.

KRALİÇE

Benim için üzül, ondan daha acınacak durumdayım.
Neden başını çeviriyor, yüzünü saklıyorsun?
Cüzzamlı değilim, bak bana.
Yoksa engerek yılanı gibi sağır mı oldun?
Aynı zamanda zehirin de olsun, öldür zavallı Kraliçeni.
Tüm mutluluğunu Gloucester'ın mezarına mı hapsettin?
Demek ki Margaret seni hiç mutlu etmemiş;
Öyleyse heykelini dik de ona tapın,
Benim resmimi de bir meyhaneye tabela yap.
Bunun için mi neredeyse deniz kazasında ölüyordum,
Bunun için mi iki kez
Rüzgarlarla sürüklenerek İngiltere kıyılarından
Kendi ülkeme geri dönmek zorunda kaldım?
Geleceği gören rüzgar,

"Girme bu akrep yuvasına, ne de ayak bas
Bu düşman ülkeye" demiyor muydu açıkça?
Peki ben ne yaptım bu tatlı rüzgarı estirene,
Lanet yağdırmaktan başka?
Ya İngilterenin güzel kıyılarına doğru esmesini
Ya da gemimizi bir kayaya oturtmasını istedim.
Ama Aeolus[12] canıma kıymak istemedi
Bu korkunç işi sana bıraktı,
Dalgaları gökleri döven deniz beni boğmayı reddetti;
Biliyordu bana kötü davranarak,
Beni deniz suyu kadar tuzlu gözyaşlarında boğacağını;
Gemiler batıran kayalıklar kumlara gömüldüler
Gemimizi batırıp beni denize dökmemek için,
Biliyorlardı ki senin taş yüreğin daha sertti
Ve sarayında yok edecekti Margaret'i.
Tebeşir kayalıklarını gördüğüm an
Fırtına bizi senin kıyılarından uzaklaştırmaya başladı,
Ben de fırtınada güvertede durup
Hava kararıp da ülkeni görmeye
Yanıp tutuşan gözlerime perde indirince
Boynumdaki pahalı gerdanlığı çıkardım-
Şekli elmaslarla süslü bir kalp gibiydi-
Ülkene doğru fırlattım. Deniz aldı onu,
Senin de vücudumu öyle almanı istedim;
Tam o sırada güzel İngiltere gözden kayboldu,
Yüreğim gibi gözlerimin de oraya gitmesini diledim,
Umutla beklediğim İngiltere sahillerini yitirdikleri için
Onlara beş para etmez organlar diye bağırdım.
Kaç kez Suffolk'a - senin gibi bir kalpsizin adamına -
Ascanius'un çıldırmak üzere olan Dido'ya
Babasının Truvayı yaktığını anlatması gibi
Seni anlatarak aklımı başımdan alması için ona yalvardım!
Ben de Dido kadar büyülenmemiş miyim?
Sen de Ascanius kadar yalancı değil misin?
Artık gücüm kalmadı. Margaret, öl artık!
Çünkü Henry sen çok yaşadın diye ağlıyor.
İçeriden gürültüler gelir. İçeri WARWICK, SALISBURY *ve halktan birçok insan girer.*

WARWICK

Yüce kralım, söylendiğine göre
İyi yürekli Dük Humphrey
Suffolk ve Kardinal Beaufort tarafından haince öldürülmüş.
Halk önderlerini kaybetmiş, intikamını almak için
Kimi soktuklarına aldırmayan kızgın arılar gibi
Oraya buraya saldırıyor.
Onları yatıştırdım, ayaklanmalarını durdurdum,
Nasıl öldüğü açıklanana kadar.

KRAL

İyi yürekli Warwick, öldüğü doğru;
Ama nasıl öldüğünü Tanrı bilir, Henry değil.
Odasına git, incele cansız vücudunu.
Sonra bu ani ölümü hakkında fikrini söyle.

WARWICK

Efendimiz, söylediğinizi yapacağım.
Salisbury ben dönene kadar halkın yanında kal.
Warwick ve Salisbury halkla birlikte çıkarlar.

KRAL

Her şeye kadir Tanrım, engel ol
Humphrey'nin bir cinayete kurban gittiğine
İnanmama yol açan düşüncelere.
Tanrım affet beni eğer kuşkularım yanlış çıkarsa,
Çünkü yargılamak Sana mahsustur.
Çok isterim gidip Gloucester'ın solgun dudaklarına
Binlerce öpücük kondurmayı,
Yüzünü sel gibi akan tuzlu gözyaşlarımla yıkamayı,
Cansız vücuduna onu nasıl sevdiğimi anlatmayı,
Parmaklarımla artık hissiz saçlarını okşamayı.
Ama bütün bu ağıtların hepsi boşuna.

(Öne bir yatak çıkar)

Cesedini, bu fani vücudunu incelemek
Üzüntümü arttırmaktan başka ne işe yarayacak ki?
WARWICK *perdeyi çeker ve yatakta yatmakta olan Dük* HUMPHREY'*nin cesedi görülür.*

WARWICK

Soylu kralım, buraya gelin, bakın vücuduna.

KRAL

Yani, mezarımın ne kadar derin kazıldığına bakayım;
Çünkü onun ölümüyle yok oldu gitti tüm mutluluğum
Çünkü onu görünce yaşarken öldüğümü anlıyorum.

WARWICK

Tanrının gazabından bizi kurtarmak için
Kendini feda eden İsa Efendimize
Kavuşmayı istediğimden emin olduğum kadar
Soylu Dükün yaşamına
Acımasız bir cinayetle son verildiğinden eminim.

SUFFOLK

Çok ürkütücü, çok ciddi bir sav bu!
Lord Warwick savını kanıtlayabilecek ne söyleyebilir?

WARWICK

Bakın kan yüzüne nasıl oturmuş.
Eceliyle ölen birçok insan gördüm,
Yüzleri kireç gibi bembeyaz, kansız olur
Çünkü tüm kan kalbe dolar;
O kalp ki ölümle yaptığı savaşta
Düşmana karşı yardım için biraz kan çağırır;
Ama kan yürekte donmuştur,
Yanakları kızartmak, güzelleştirmek için geri dönmez.
Halbuki, bakın, yüzü mosmor, kan oturmuş,
Gözleri fırlamış yerinden,
Boğulmuş bir insan gibi bakıyorlar,
Saçları dağılmış, burun delikleri boğuşmaktan açılmış
Elleri canını kurtarmak için boğuşan
Ama yenilen birinin elleri gibi açılmış.
Bakın, saçları çarşafa yapışmış;
Her zaman taralı sakalı
Fırtınaya uğrayan mısır tarlası gibi dağılmış.
Öldürülmüştür, başka türlü olamaz,
Bu kanıtlardan bir teki bile yeterli bu karara varmaya.

SUFFOLK

Warwick, Dükü kim öldürmüş olabilir?
O, Beaufort ve benim korumamız altındaydı;
Ve lordum, bizler katil değiliz.

WARWICK

Ama her ikiniz de Dük Humphrey'nin can düşmanıydınız;
Doğru, iyi yürekli Dük gözetiminiz altındaydı.
Onu bir dost gibi ağırlamak istememişsiniz,
Açıkça görülüyor ki, düşmanının eline düşmüş.

KRALİÇE

Galiba bu soyluları Dük Humphrey'nin
Zamansız ölümünden sorumlu tutuyorsunuz.

WARWICK

Kim henüz boğazlanmış kanlar içinde bir buzağıyı,
Yanında da elinde kan damlayan bıçağıyla kasabı görür de
Bu işi onun yapmadığını düşünür ki?
Akbabanın yuvasında bir bıldırcın görürseniz
Zavallı kuşun nasıl öldüğünü merak eder misiniz
Akbabayı gagası kana bulanmamış bir halde süzülürken
görseniz bile?
Bu cinayet de işte bu kadar belirsiz.

KRALİÇE

Suffolk, kasap sen misin? Hani bıçağın?
Beaufort'a akbaba mı dedi? Nerede pençeleri?

SUFFOLK

Uyuyan insanları öldürmek için bıçak taşımam
Ama kullanılmaya kullanılmaya paslanmış kılıcımla
Beni cinayetle suçlayan kişinin alçak yüreğini deleceğim.
Mağrur Lord Warwick, eğer cesaretin varsa söyle
Dük Humphrey'nin ölümünde parmağım olduğunu.

(Kardinal ve diğerleri çıkarlar)

WARWICK

Warwick nelere cüret etmez alçak Suffolk ona meydan okursa.

KRALİÇE

Suffolk ona yirmi bin kez meydan okusa da
Warwick kötülük dolu yüreğini susturamaz,
Ne de başkalarını suçlamaktan vaz geçer.

WARWICK

Madam, saygı dolu bir dille susmanızı rica ediyorum;
Onu savunmak için söylediğiniz her sözünüz
Şerefinizi lekelemekte.

SUFFOLK

Geri zekalı lord, soysuz adam!
Kocasının adını lekeleyen biri varsa dünyada
O da kirli yatağına bir köylü alan anandır,
O soylu ağaca soysuzluk aşıladı, meyvesi de sensin.
Sen soylu Nevillerin soyundan gelmiyorsun.

WARWICK

İşlediğin cinayet seni koruyor,
Celladın işini elinden almam gerekiyor,
Seni bunca utançtan kurtararak;
Efendimizin varlığı beni sakin olmaya zorlamasa
Korkak, yalancı katil, sana diz çöktürüp
Söylediğin sözler için af diletir,
Asıl senin ananın öyle yaptığını
Senin gayrimeşru olduğunu söyletirdim;
Böylece sana saygılarımı sunduktan sonra
Hakkını verip, ruhunu cehenneme yollardım,
Uyuyan insanların kanını emen canavar seni!

SUFFOLK

Uyanıkken dökeceğim kanını
Eğer kralın huzurundan ayrılıp benimle gelirsen.

WARWICK

Hadi, hemen gidelim yoksa sürükleyerek götürürüm seni.
Layık değilsin ama yine de seninle çarpışacağım.
Dük Humphrey'e karşı son görevimi yerine getireceğim.

(Suffolk ve Warwick çıkarlar)

KRAL

Lekesiz bir yürekten daha iyi bir zırh olabilir mi!
Davasında haklı olan üç kat zırh giymiş gibidir,
Çelik zırha bürünmüş bile olsa çırılçıplaktır
Vicdanı temiz olmayan kimse.

(içeriden bir ses duyulur)

KRALİÇE

Bu ses de ne?

SUFFOLK *ve* WARWICK *kılıçlarını çekmiş içeri tekrar girerler.*

KRAL

Lordlar, bu da ne! Kılıçlarınızı çekmişsiniz
Hem de huzurumuzda! Nasıl böyle cüretkar olabiliyorsunuz?
Niçin koparılıyor bu şamata?

SUFFOLK

Alçak Warwick, Gloucester'ın adamlarıyla
Üstüme çullandılar, soylu efendimiz.

(içeri SALISBURY *girer)*

SALISBURY

(İçeri girmekte olan halka) Sizler şöyle durun, Kral sizi dinleyecek.
Yüce efendimiz, halk haber yolladı
Eğer hain Suffolk hemen idam edilmezse
Ya da İngiltereden sürülmezse,
Zorla sarayınıza girip onu yakalayacak,
İşkenceyle yavaş yavaş öldürecekler.
İyi yürekli Dük Humphrey'i onun öldürdüğünü,
Sizin ölümünüzün de onun elinden olacağını söylüyorlar.
Kötülüklerden arınmış olarak,
Size duydukları sevgi ve bağlılık duyguları yüzünden
Sürülmesini istiyorlar.
Siz soylu efendimizi korumak amacıyla,
Majesteleri kimse tarafından rahatsız edilmeden uyumak isteyip
Rahatsız edenleri azarlayacağınızı
Hatta idam cezasına çarptıracağınızı bildirseniz bile
Bu kadar kesin bir buyruğa rağmen,
Çatal dilli bir yılanın, siz Majestelerine doğru
Haince süzüldüğünü görürlerse,
Yılanın uykuda sizi sokacağından,
O ölümcül hayvanın sizi sonsuz uykuya göndereceğinden korkup,
Siz istemeseniz bile buyruğunuza rağmen haykırarak
Sizi uyandırmak pahasına bile olsa
Alçak Suffolk gibi korkunç yılanlardan sizi korumaya çalışırlar.
Sevgili amcanız, ondan yirmi kat değerli olan o insan,
Söylenenlere bakılırsa, onun ölümcül ısırışıyla can vermiş.

HALK

(İçeriden) Lord Salisbury, Kraldan bir cevap istiyoruz!

SUFFOLK

Sadece halk, yontulmamış barbar köylüler
Kralların böyle bir haber yollarlar.
Ama siz lordum, severek üstlendiniz bu görevi
Ne kadar iyi bir konuşmacı olduğunuzu göstermek için.
Ama Salisbury'nin kazanabildiği tek onur
Bir çapulcu güruhu tarafından
Krala elçi olarak gönderilmek.

HALK

(içeriden) Ya Kral cevap verir ya da kırarız kapıları!

KRAL

Salisbury, git ve iyiliğimi düşündükleri için
Onlara teşekkür ettiğimi söyle;
Onlar istememiş olsalardı bile
Söyledikleri gibi yapmayı planlıyordum;
Çünkü her geçen saat daha emin oluyorum
Suffolk yüzünden ülkemin başına bir sürü bela geleceğinden.
Bu yüzden, sadece vekili olduğum
Tanrı adına yemin ederim ki,
Suffolk buranın havasını
Üç günden daha fazla kirletemeyecek, yoksa idam edilir.

(Salisbury çıkar)

KRALİÇE

Henry, soylu Suffolk için yalvarayım!

KRAL

Soysuz Kraliçe, nasıl soylu Suffolk dersin ona!
Yeter diyorum; eğer onun için yalvarırsan
Öfkemi daha da arttırmaktan başka bir şey yapmazsın.
Sadece söylemiş olsaydım bile sözümü tutardım;
Ama yemin ettim mi artık geri dönüşü yoktur.
Üç gün sonra ülkemde görülecek olursan
Dünyalar gelse kurtaramaz seni idamdan.
Hadi Warwick, hadi, iyi yürekli Warwick, gel benimle,
Sana söyleyeceğim önemli şeyler var.

(Suffolk ve Kraliçe hariç herkes çıkar)

KRALİÇE

Şanssızlık ve üzüntü bırakmasın yakanızı!
Mutsuzluk ve ızdırap
Size eşlik eden dostlarınız olsun!
İki kişisiniz, Şeytanla üç olun!
Üç kat ağır olsun sizden alınacak intikam!

SUFFOLK

Soylu kraliçe, bırakın bu yakınmaları,
İzin verin Suffolk vedalaşsın sizinle.

KRALİÇE

Korkak kadın, utan, sefil tabansız!
Düşmanlarına lanetler yağdıramayacak kadar yüreksiz misin?

SUFFOLK

Tanrı hepsinin belasını versin! Niye onları lanetleyeyim ki?
Adamotunun iniltisi gibi[13] lanetler de öldürseydi
En iğrenç, en katı, en acımasız, dağlayıcı sözcükleri icat eder,
Sımsıkı kapanmış dişlerimin arasından nefretle haykırırdım.
Bu içten sözler karşısında kekelerdim,
Gözlerim çakmak çakmak,
Saçlarım bir delinin saçları gibi diken diken olurdu.
Evet, her parçam lanetliyor;
Hatta şimdi bile çat diye çatlayacak kabaran yüreğim
Eğer lanetlemezsem onları. İçtikleri zehir olsun!
Yedikleri en lezzetli şey zehirlerin en zehirlisi olsun!
Onlara gölge veren tek ağaç mezarlık selvisi olsun!
Yılandan başka bir şey göremesin gözleri!
Onları okşayan en nazik şey kertenkelenin ısırışı olsun!
Dinledikleri müzik canavarların nefesi gibi korkunç olsun,
Baykuşların çığlıkları orkestrayı tamamlasın!
Karanlık cehennemin en ücra köşesi...

KRALİÇE

Yeter sevgili Suffolk, kendine işkence ediyorsun;
Bu korkunç lanetler güneşin aynadan yansıyan ışınları,
Ya da aşırı doldurulmuş bir top gibi,
Geri tepip senin başına yağabilir.

SUFFOLK

Lanet okumamı sen istedin, şimdi de susmamı mı istiyorsun?
Sürüldüğüm ülkem üstüne and içerim ki,
Bir kış gecesi bir dağın tepesine çırılçıplak çıkıp
Sabaha kadar lanetler yağdırırım da
Sanki neşeyle geçen bir dakikaymış gibi gelir bu süre bana.

KRALİÇE

Yalvarırım sus. Ver elini bana,
Gözyaşlarımla ıslatayım onu;
İzin verme yağan yağmurun burayı ıslatıp
Çektiğim acının kanıtını[14] yıkayıp akıtmasına.
Ah, keşke bu öpücük elinde iz bıraksa da,
Bu mühürü görünce hatırlasan
Senin için binlerce kez iç çeken dudakları.
Hadi, git de acımla tanışayım;
Sen buradayken acıyı sadece tahmin edebiliyorum
Olmayan bir şeyi düşünerek tokluk hisseden biri gibi.
Seni buradan gönderirim yahut da hiç kuşkun olmasın,
Kendimi sürdürtmeyi göze alırım.
Senden ayrı kalmak benim için sürgün demektir.
Hadi, git. Konuşma benimle. Git buradan.
Hayır! Daha gitme. Ölüme mahkum edilmiş iki dost gibi
Öpüşüp koklaşalım, on bin kez vedalaşalım,
Ayrılmak ölmekten yüz kat daha kötüdür.
Hadi, şimdi git; seninle birlikte yaşama da veda edeyim.

SUFFOLK

Zavallı Suffolk on kez sürüldü:
Bir kez kral, üç kere üç kez de sen sürdün beni.
Sen yoksan ülke umurumda değil;
Çöller bile kalabalık gelir ona
Yeter ki, kutsal varlığınla Suffolk'a eşlik et.
Sen neredeysen dünya orada
Hem de tek tek, her türlü zevkiyle.
Senin olmadığın yerde ise ölüm var.
Artık konuşamayacağım. Hayatın tadını çıkar.
Bana bir tek senin yaşadığını bilmek zevk verecek.

(içeri VAUX *girer)*

KRALİÇE

Vaux, acele acele nereye gidiyorsun böyle? Nedir haberler?

VAUX

Kardinal Beaufort'un ölüm döşeğinde olduğunu
Majestelerine bildirmeye gidiyorum.
Aniden kötü bir hastalığa yakalandı,
Boğulur gibi oluyor, boş boş bakıyor, nefesini tutuyor,
Tanrıya küfürler ediyor, insanlara lanetler yağdırıyor.
Bazen sanki Dük Humphrey'nin hayaleti
Yanı başındaymış gibi konuşuyor, bazen Kralı çağırıyor,
Kralla konuştuğunu sanıp,
Ruhunun gizlerini yastığına fısıldıyor.
Şimdi bile yüksek sesle onu çağırdığını
Majestelerine haber vermeye gidiyorum.

KRALİÇE

Git bu acıklı haberi Krala bildir.

(Vaux çıkar)

Aman Tanrım! Ne biçim bir dünya bu! Ne acıklı haberler bunlar!
Tek hazinem Suffolk'un sürgüne gönderildiğini unutarak
Yaşlı bir insanın ölümüne niye bu kadar üzülüyorum?
Suffolk, niçin yalnızca senin için ağlamıyor,
Bulutlarla yarıştırmıyorum gözyaşlarımı?
Bulutlardan yağan yağmur bereketi arttırıyor,
Gözlerimden akan yaşlar ise acılarımı.
Hadi git buradan; duydun, Kral geliyor.
Benim yanımda görülürsen idam edilirsin.

SUFFOLK

Senden ayrılırsam yaşayamam ki,
Senin yanında ölmek,
Kucağında tatlı tatlı uyumaktan başka nedir ki?
Senin yanındayken ruhumu teslim edebilirim,
Anasının memesine yapışmış,
Sakin bir biçimde ölen kundaktaki bebek gibi.
Yanından ayrılınca, çılgına döner kudururum,
Gözlerimi örtmen, dudaklarınla ağzımı kapatman için
Sana haykırır dururum;
Böylece ya engel olursun bedenimi terk eden ruhuma

Ya da bir nefesle kendi vücuduna aktarırsın,
Böylece ruhum Cennete gitmiş olur.
Senin yanında ölmek şakacıktan ölmek gibidir;
Senden uzakta ölmek ise ölümden de kötü bir işkencedir.
Ah! bırak kalayım, ne gelirse gelsin başıma.

KRALİÇE

Ayrılık acı bir ilaç olsa da
Ölümcül yaralara kullanılmalıdır.
Soylu Suffolk, Fransa'ya git! Haberlerin oradan gelsin bana.
Bu dünyada nerede olursan ol,
Seni bulacak bir İris'im[15] olacak.
Hadi git!

SUFFOLK

Gidiyorum.

KRALİÇE

Yüreğimi de birlikte götür.

(Suffolk'u öper)

SUFFOLK

Bir mücevher bu,
İçindeki tek değerli şey bu olan,
En hüzünlü kasaya kilitlendi.
Kabuğun ağaçtan ayrılması gibi ayrılıyoruz birbirimizden.
Ölüm beni bu yönde bekliyor.

KRALİÇE

Beni de şu yönde.

(ayrı ayrı yönlerden çıkarlar)

III. SAHNE *(Bir yatakodası)*
İçeri KRAL, SALISBURY *ve* WARWICK *girerler. Kardinal yataktadır.*

KRAL

Lordum nasıllar? Beaufort, efendine cevap ver.

KARDİNAL

Eğer sen ölümsen, sana İngiltere'nin tüm hazinelerini vereceğim[16],
Bir başka ada satın alabilirsin,
Ve beni rahat bırakırsın da acı hissetmem.

KRAL

Ölümün böylesine korkunç bir biçimde gelmesi
Günah dolu bir yaşamın simgesidir!

WARWICK

Beaufort, efendin konuşuyor seninle.

KARDİNAL

Canınız ne zaman isterse çıkartın beni mahkemeye.
Yatağında ölmedi mi? Nerede ölmesi gerekiyordu?
Bende insanları yaşatabilecek güç var mı?
Daha fazla işkence yapmayın bana! İtiraf edeceğim.
Yine mi canlandı? Öyleyse bana nerede olduğunu gösterin:
Bin altın vereceğim onu görebilmek için.
Gözleri yok, toz kör etmiş gözlerini.
Tarayın saçlarını; bakın! bakın! diken diken duruyor,
Bir ökse gibi, kanatlanmış ruhumu yakalamaya çalışıyor.
İçecek bir şey verin bana, söyleyin eczacıya
Ondan satın aldığım güçlü zehiri getirsin.

KRAL

Ah, gökleri yaratan tanrım!
Bu zavallıya merhamet et;
Kovala bu sefilin ruhunu ele geçirmek için
Acımasız bir kuşatma düzenleyen şeytanı,
Yok et yüreğindeki korkunç umutsuzluğu.

WARWICK

Bakın, bakın, ölmek üzere, gülümsüyor!

SALISBURY

Rahat bırakın onu; bırakın huzur içinde ölsün.

KRAL

Ruhu huzur bulsun! eğer Tanrı dilerse.
Lord Kardinal, cennete gitmek istiyorsan
Kaldır elini ve umudunu yitirmediğini göster.
Ölüyor ama elini kaldırmadı. Tanrı onu korusun!

WARWICK

Bu kadar kötü bir son iğrenç bir yaşam sürdüğünü gösterir.

KRAL

Kimseyi yargılama, hepimiz günahkarız.
Gözlerini kapatın ve çekin perdeleri;

Gidip dua edelim hepimiz.

(çıkarlar)

IV. PERDE

I. SAHNE *(Kent kıyıları)*

Borular çalınır. Toplar atılır. İçeri bir teğmen, Gemi Kaptanı, Yardımcısı, WALTER WHITMORE *ve askerler girerler; yanlarında tutsak aldıkları, kılık değiştirmiş* SUFFOLK *ve iki centilmen vardır.*

TEĞMEN

Gizlisi saklısı olmayan, acılarla dolu gün
Girdi denizin koynuna,
Şimdi uluyan kurtlar beygirleri uyandırıyorlar
Trajik ve melankolik geceyi buradan götürsünler diye.
Uyuşuk, yavaş ve dermansız kanatlarıyla
Ölülerin mezarlarına dokunuyor,
Sisli ağızlarından gökyüzüne hastalıklı bir karanlık saçıyorlar.
Getirin ele geçirdiğimiz askerleri,
Gemimiz Downs'a demir atarken
Onlar da ya fidyelerini temin ederler
Ya da kanlarıyla bu sahili kırmızıya boyarlar.
Kaptan, hiç para istemeden şu mahkumu sana veriyorum,
İkinci kaptan, sana da şunu veriyorum.
Walter Whitmore, diğeri de senin payına düşüyor.

BİRİNCİ CENTİLMEN

Kaptan, söyle, ne kadar fidye istiyorsun?

KAPTAN

Bin altın, yoksa gider kellen.

İKİNCİ KAPTAN

Senin fidyen de o kadar, yoksa senin de kellen gider.

TEĞMEN

Ne! hem iki bin altını çok bulun
Hem de kendinize centilmen deyin!
Bu iki alçağın boğazını kesin - öleceksiniz.
Çarpışmada kaybettiğimiz insanların yaşamı
Böyle önemsiz bir sayıyla dengelenecek.

BİRİNCİ CENTİLMEN

Bayım, istediğiniz parayı vereceğim; bağışlayın canımı.

İKİNCİ CENTİLMEN

Ben de. Hemen eve mektup yazacağım para için.

WHITMORE

Gemiye bordaladığımızda bir gözümü yitirdim
(Suffolk'a) Bu nedenle, intikamımı almak için öldüreceğim seni.
Bana soracak olursanız bunlar da ölsün derim.

TEĞMEN

O kadar aceleci olma, fidyeyi al, bırak yaşasın.

SUFFOLK

İşte şövalyelik nişanım; ben bir centilmenim.
Dilediğin fiyatı biç bana, paranı alacaksın.

WHITMORE

Ben de öyleyim; adım Walter Whitmore.
O da ne! Niye irkildin? Neden korktun?

SUFFOLK

Adın korkuttu beni, ölümü çağırıştırıyor çünkü.
Bir falcı falıma bakmış,
Ölümümün suyla[17] olacağını söylemişti.
Ama bu senin aklına beni öldürmeyi sokmasın
Çünkü senin gerçek adın Gualtier.

WHITMORE

Ha Gualtier ha Walter, hiç fark etmez.
Onursuzluk hiçbir zaman kirletmedi adımı,
Hep kılıcımla yok ettim lekeleri.
Bu yüzden tüccar gibi intikam satarsam
Kırılsım kılıcım, dökülsün, silinsin armalarım,
Bana da tüm dünya korkak desin!

SUFFOLK

Whitmore, dur, elindeki adam bir prens,
Suffolk Dükü William de la Pole.

WHITMORE

Suffolk Dükü paçavralara bürünmüş ha!

SUFFOLK

Evet ama bu paçavralar Dük'ün bir parçası değil;
Zeus da zaman zaman tebdil-i kıyafet dolaşırdı,

Ben niye dolaşmayayım?

TEĞMEN

Zeus öldürülmedi ama sen öleceksin.

SUFFOLK

Seni alçak, soysuz köylü,
Kral Henry'nin kanını, soylu Lancaster kanını[18]
Aşağılık bir uşak dökmemeli.
Elimi öpüp üzengimi tutmamış mıydın?
Önümde şapkanı çıkartıp, atımın yanında yürümüş,
Sana gülümsediğimde mutluluktan havalara uçmamış mıydın?
Kadehimi doldurmak için beklemedin mi huzurumda kaç kez,
Kazanımdan yiyip, önümde diz çökmemiş miydin
Ben, Kraliçe Margaret'le yemek yerken?
Bütün bunları hatırla, beni nasıl beklediğini hatırla
Ki, düşsün süngün ve bırakasın bu iğrenç gururunu.
Bu el yazdı senin için tavsiye mektupları,
Yine bu el kapatacak ağzını.

WHITMORE

Yüzbaşı, söyle, şu zavallı adamı hançerleyeyim mi?

TEĞMEN

Bırak da beni hançerlediği gibi ben de sözlerimle hançerleyeyim onu.

SUFFOLK

Alçak adam, sözlerin de tıpkı kendin gibi beş para etmez.

TEĞMEN

Götürün buradan ve güvertede vurun boynunu.

SUFFOLK

Buna cesaret edemezsiniz.

TEĞMEN

Pislik!

SUFFOLK

Pislik mi?

TEĞMEN

Evet, sen bir lağımsın, kubur, bok çukurusun,
İngilterenin berrak ırmaklarını kirletiyorsun;
Ülkenin hazinesini yutan
Şu koca ağızı kapatacağım şimdi.

Kraliçeyi öpen dudakların yerleri süpürecek,
İyi yürekli Dük Humphrey'nin öldürülmesine gülen sen
Sırıtacaksın nefretle suratına hırlayan umursamaz rüzgara.
Furiaların[19] yatağına gir
Ne kulları ne zenginliği ne de tacı olan
Değersiz bir kralın kızıyla
Yüce bir kralı evlendirme cüretini gösterdiğin için.
Kurnaz planlar yaparak yükseldin,
Açgözlü Sulla[20] gibi tıka basa doldurdun mideni
Ananın[21] kanayan yüreğini yiyerek.
Sen sattın Anjou ve Maine eyaletlerini Fransaya,
Senin sayende hain Normanlar
Artık bize efendi demiyorlar,
Senin yüzünden Picardy halkı valilerini katletti,
Şatolarımıza sürpriz saldırılar düzenlediler,
Askerlerimizi yaralayıp evlerine dönmek zorunda bıraktılar.
Kılıçları hiçbir zaman boş yere sıyrılmayan
Soylu Warwick ve Neviller
Senden nefret ettikleri için ayaklandılar.
Şimdi de York ailesi
Suçsuz bir kralın[22] utanç verici bir biçimde öldürülmesiyle
Tahttan uzaklaştırıldıkları için intikam ateşiyle yanıyorlar.
York'un sancağı, bizim üzerinde
Bulutların arasından çıkan güneş amblemi bulunan
Ve altında *Invitis nubibus* yazılı
Sancağımızdan daha yükseklerde dalgalanıyor.
Kent bölgesinde halk ayaklandı,
Sonuç olarak utanç ve fukaralık
Kralımızın sarayında kol gezmekte.
Hepsi de senin yüzünden. Defol! Götürün şunu.

SUFFOLK

Ah! Keşke bir tanrı olsaydım,
Kafalarına yıldırımlar yağdırırdım
Şu sefil, alçak iğrenç adamların.
Ufak şeylerdir aşağılık insanları mutlu kılan,
Bir fındık kabuğunun kaptanı olan şu sefil adam
İlliryalı korsan Bargulus'dan daha fazla güveniyor kendine.
Erkek arılar kartalın kanını emmez, bal çalarlar.

Senin gibi sefil biri beni öldüremez.
Sözlerin beni üzmüyor, öfkelendiriyor.

TEĞMEN

Ama birazdan yapacaklarım dindirecek öfkeni.

SUFFOLK

Ben Kraliçeden Fransaya bir mesaj götürüyorum.
Size beni salimen Fransaya götürmenizi emrediyorum.

WHITMORE

Hadi Suffolk, seni ölüme götürmeliyim.

SUFFOLK

Pene gelidis timor occupat artus: Benim korktuğum sensin.

WHITMORE

Yanından ayrıldığımda korkmak için nedenin olacak.
Ne! Korkuyor musun? Önümde eğilecek misin?

BİRİNCİ CENTİLMEN

Soylu lordum, yalvarın ona, alttan alın.

SUFFOLK

Suffolk sert konuşur, yumuşamaz,
Emretmeye alışkındır, yalvarmayı bilmez
Yalvararak onun gibileri onurlandırmayı istemem;
Göklerin tanrısından ve kralımdan
Başka birinin önünde diz çökmektense
Vurulsun diye başımı kütüğe koyarım.
Bu serserilerin karşısında şapka çıkartacağıma
Kafamın kesilip bir direğin tepesinde dansetmesini yeğlerim.
Gerçek soylular korku nedir bilmezler,
Yapmaya cesaret edeceğinizden çok daha fazlasına
katlanabilirim.

TEĞMEN

Götürün buradan, konuşmasın bir daha.

SUFFOLK

Askerler, gelin, gösterin ne kadar zalimsiniz,
Ki, ölümüm asla unutulmasın.
Yüce insanlar çoğunlukla aşağılık kimselerin elinde can
verirler.
Bir Romalı silahşör, bir esir öldürdü soylu Tully'i;
Gayrimeşru Brutus hançerledi Sezar'ı;
Yüce Pompey'i barbar adalılar[23] katletti;

Suffolk da korsanların elinde can veriyor.

(Whitmore ve diğerleri Suffolk ile çıkarlar)

TEĞMEN

Fidyelerini belirlediğimiz şu insanlara gelince
Birisinin serbest bırakılmasını istiyoruz:
Sen bizimle geliyorsun, öbürünü serbest bırakın.

(Birinci Centilmen hariç diğer herkes çıkar)

WHITMORE *içeri bir kez daha girer* SUFFOLK*'un cansız vücudunu taşımaktadır.*

WHITMORE

Kafası ve cansız vücudu şurada kalsın
Metresi Kraliçe gömene kadar.

(çıkar)

BİRİNCİ BEYEFENDİ

Ne iğrenç, ne korkunç bir manzara bu!
Cesedini, Krala götüreceğim:
Bu cinayetin cezasını o vermezse arkadaşları
Ve onu çok seven Kraliçe verecektir.

(cesetle birlikte çıkar)

II. SAHNE *(Blackheath)*

İçeri GEORGE BEVIS *ve* JOHN HOLLAND *girerler.*

BEVIS

Haydi, tahtadan bile olsa kendine bir kılıç bul; isyan iki gündür sürüyor.

HOLLAND

Öyleyse uykuya her zamankinden çok ihtiyaçları var.

BEVIS

Söylüyorum sana, terzi Jack Cade tüm ülkeyi giydirmek, çevirip üzerine yeni bir kumaş geçirmek arzusunda.

HOLLAND

Öyle de yapması gerek çünkü havı dökülmüş. Diyorum sana, beyefendilik icad olduktan sonra İngiltere artık eskisi gibi değil.

BEVIS

Ah, ne kötü bir devir bu! El emekçilerinde erdem artık aranmıyor.

HOLLAND

Soylular emekçilerin giydikleri önlüğe burun kıvırıyorlar.

BEVIS

Daha da kötüsü, Kralın meclisinde hiç emekçi yok.

HOLLAND

Doğru; ama arkasından da, "Çalışmak birinci görevinizdir," deniyor. Bu da, "Yöneticiler işçiler arasından seçilsinler," anlamına geliyor; bu yüzden de yönetici biz olmalıyız.

BEVIS

Tam üstüne bastın; kusursuz bir beynin en iyi göstergesi nasırlı ellerdir.

HOLLAND

Onları görebiliyorum! Onları görebiliyorum! Best'in oğlu, Wingham debbağı işte şurada...

BEVIS

Düşmanlarımızın derilerinden kendimize eldiven yaptıracağız.

HOLLAND

Kasap Dick'i de...

BEVIS

Öyleyse Günah bir inek gibi hapı yuttu, Adaletsizliğin boğazı da bir buzağı gibi kesildi.

HOLLAND

Dokumacı Smith'i de...

BEVIS

O halde hapı yuttular.

HOLLAND

Hadi, hadi, onlarla birlikte gidelim.

Davullar çalar. CADE, kasap DICK, dokumacı SMITH, bir Bıçkıcı ve sayısız insan girer.

CADE

Babamız sanılan adamdan dolayı bize John Cade denilmekte...

KASAP

(kendi kendine) Belki de bir varil[24] ringa çaldığı için.

CADE

Kralların ve prenslerin durmadan tahttan indirilmesinden esinlendik, alaşağı edeceğiz düşmanlarımızı... Söyle

sussunlar.

KASAP

Susun!

CADE

Babam bir Mortimer'di...[25]

KASAP

(kendi kendine) Dürüst bir adamdı ve çok da iyi tuğla örerdi.

CADE

Annem bir Plantagenet'ti...

KASAP

(kendi kendine) İyi tanırdım onu, ebeydi kendisi.

CADE

Karım Lacy'lerin[26] soyundandır...

KASAP

(kendi kendine) Bir seyyar satıcının kızıydı, dantel satardı.

DOKUMACI

(kendi kendine) Son zamanlarda bıraktı, artık dolaşamıyor, çamaşırcılığa başladı çünkü.

CADE

Görüyorsunuz soylu bir aileden gelmekteyim.

KASAP

(kendi kendine) Eminim, tarla onurlu bir yerdir çünkü orada doğdu kendisi, bir çitin altında; babasının evi yoktu, bir delikte yaşarlardı.

CADE

Yürekliyimdir.

DOKUMACI

(kendi kendine) Öyle olman lazım, dilencilik yürek ister.

CADE

Çok dayanıklıyımdır ben.

KASAP

(kendi kendine) Hiç kuşkum yok buna çünkü üç gün hiç durmadan kırbaçlandığını gördüm.

CADE

Ne kılıçtan ne de ateşten korkarım.

DOKUMACI

(kendi kendine) Kılıçtan korkmasına gerek yok çünkü ceketi dökülüyor.

KASAP

(kendi kendine) Ama bence ateşten korkması gerek çünkü koyun çaldı diye elini dağlamışlardı.

CADE

Cesur olun hepiniz çünkü komutanınız cesur ve reform sözü veriyor. Artık İngilterede üç buçuk kuruşluk ekmekler bir kuruşa satılacak, bir litre şarap parası ile üç litre şarap alınacak, küçük bardakla bira içmek suç sayılacak. Her şey ortak olacak, atım Cheapside'da otlanacak. Kral olduğumda, ki olacağım...

HEPSİ

Tanrı majestelerini korusun!

CADE

Hepinize teşekkür ediyorum iyi insanlar - para diye bir şey olmayacak; herkes bedava yiyip içecek, tek tip giyinecek, kardeş gibi kavga etmeden geçinsinler, efendileri olarak bana tapsınlar diye.

KASAP

İlk yapacağımız şey tüm avukatları öldürmek olsun.

CADE

Bunu ben de istiyorum. Masum bir kuzunun derisinden parşömen yapmak ve üzerine yazı yazılan bu parşömen ile bir insanı cezalandırmak, ne kadar kötü. Kimileri arı sokar der ama ben derim ki korkulması gereken balmumudur, hayatımda bir kez mühür bastım, bir daha da asla kendimi toparlayamadım. O da ne! Bu gelen kim?

(Birkaç kişi Chartham Katibini yakalamış içeri girer)

DOKUMACI

Chartham katibi, okur, yazar ve hesap yapar.

CADE

Ne korkunç!

DOKUMACI

Yazı yazarken yakaladık onu.

CADE

Bir alçak o!

DOKUMACI

Cebinde bir kitap var, kırmızı mürekkeple yazılmış.

CADE

Öyleyse bir büyücü o.

KASAP

Sözleşmeler düzenleyebilir, elyazısı yazabilir.

CADE

Onun adına üzgünüm. Adam yakışıklı bayağı; suçlu bulmazsam ölmeyecek. Efendi, gel buraya, seni sınamalıyım. Adın ne senin?

KATİP

Emmanuel.

KASAP

Mektuplara böyle başlıyorlar.[27] Pahalı ödeyeceksin bunu.

CADE

Karışmayın. Sen adını yazabilir misin? Yoksa dürüst insanlar gibi mühür mü kullanırsın?

KATİP

Bayım, şükürler olsun ki çok iyi yetiştirildim, adımı yazabilirim.

HEPSİ

İtiraf etti, götürün! Bir alçak o, bir hain.

CADE

Götürün şunu; boynunda kalemi ve mürekkep hokkası ile asın.

(bir kişi katiple dışarı çıkar)

İçeri MICHAEL *girer.*

MICHAEL

Generalimiz nerede?

CADE

Buradayım, nefer dostum.

MICHAEL

Kaçın, kaçın, kaçın! Sir Humphrey Stafford ve kardeşi geliyorlar, yanlarında da Kralın askerleri var.

CADE

Alçak adam dur, yoksa yere sererim seni. Kendisi kadar iyi birini bulacak karşısında. O bir şövalye değil mi?

MICHAEL

Evet.

CADE

Öyleyse, onunla eşit olmak için ben de kendimi hemen şövalye

ilan edeceğim. *(diz çöker)* Kalk ayağa, Sir John Mortimer.
(Ayağa kalkar) Şimdi gelsin bakalım.
İçeri davul ve asker eşliğinde SIR JOHN STAFFORD *ve kardeşi girerler.*

STAFFORD

Başıbozuk asiler, pislikler, serseriler,
Hepinizin yeri zindan, bırakın silahlarınızı,
Dönün evlerinize, bırakın şu uşağın peşini.
Evlerinize giderseniz Kral sizi affedecek.

KARDEŞİ

Ama isyana devam edecek olursanız öfkelenir,
Gazaba gelir, kanınızı döker.
Bu nedenle ya teslim olursunuz ya da ölürsünüz.

CADE

Bu ipek giyisili sefiller umurumda değil;
Tahta çıktığımda yöneteceğim insanlar,
İyi insanlar, sizlere sesleniyorum.

STAFFORD

Alçak, baban sıvacıydı senin,
Sen de basit bir dokumacı değil misin?

CADE

Adem de bahçıvandı.

KARDEŞİ

Ne olmuş yani?

CADE

Olan şu: March Beyi Edmund Mortimer,
Dük Clarence'in kızı ile evlendi, doğru mu?

STAFFORD

Evet.

CADE

Ondan ikizleri oldu.

KARDEŞİ

Yanlış.

CADE

İşte sorun da burada; ben doğru diyorum.
Çocukların önce doğanı ebeye verilmişti
Ama bir dilenci kadın çaldı.
Bu çocuk gerçek kimliğini bilmeden

Büyüdü ve duvarcı ustası oldu.
İşte ben onun oğluyum. İtiraz et edebiliyorsun.

KASAP

Söyledikleri doğru; bu nedenle kral olacak.

DOKUMACI

Bayım, babamın evine bir baca yaptı, tuğlalar yerli yerinde, şahitlik edebilirler, bu yüzden itiraz etme.

STAFFORD

İnanıyor musunuz bu soysuzun,
Ne dediğini bilmeyen bu adamın sözlerine?

HEPSİ

Evet, inanıyoruz; bu yüzden git buradan.

KARDEŞİ

Jack Cade, bunları sana York Dükü öğretti.

CADE

(kendi kendine) Yalan söylüyor çünkü bunları ben uydurdum. - Bayım, gidin buradan, söyleyin Krala, hükümdarlığı sırasında, çocukların Fransız altınına misket oynadıkları, babası Beşinci Henry'nin hatırı için kral olarak kalmasına ses çıkarmıyorum ama ben de Naib olacağım.

KASAP

Dahası, Maine Dükalığını sattığı için Lord Say'in kellesini istiyoruz.

CADE

Evet, bu yüzden İngiltere büyük bir yara aldı, neredeyse yere yıkılacak onu ayakta tutan gücüm olmasa. Kral dostlarım, sizlere, Lord Say ülkeyi iğdiş etti, haremağasına çevirdi, diyorum. Dahası da var, Fransızca bilir, bu yüzden bir haindir o.

STAFFORD

Ah, ne iğrenç, ne korkunç bir cehalet!

CADE

Sen şuna cevap ver: Fransızlar düşmanımız; yalnızca şu soruyu soruyorum: Düşmanın dilini konuşan iyi bir danışman olabilir mi?

HEPSİ

Olamaz, olamaz; kellesini isteriz.

KARDEŞİ

Anlaşılıyor ki yumuşak sözler kar etmeyecek,
Saldıralım şunlara kralın askerleriyle.

STAFFORD

Haberci sen git, bütün ülkeye duyur
Cade ile birlik olanların hain ilan edileceğini;
Savaş bitmeden onu terk etseler bile
Karılarının ve çocuklarının gözleri önünde
İbreti alem için evlerinin kapılarına asılacaklar.
Kralı seven beni takip etsin.

(Staffordlar ve askerleri çıkarlar)

CADE

Beni seven ardımdan gelsin.
Gösterin kendinizi, özgürlük uğruna savaşıyoruz.
Tek bir soylu, tek bir beyefendi bile bırakmayacağız;
Köylülerin dışında kimsenin gözünün yaşına bakmayın
Çünkü onlar dürüst insanlardır,
Bize katılmak isterler ama cesaret edemezler.

KASAP

Savaş düzeni almışlar, bize doğru ilerliyorlar.

CADE

Ne kadar düzensizsek o kadar düzenli sayılırız. Haydi, ileri!

(çıkarlar)

III. SAHNE *Blackheath'de bir başka yer*

Savaş borazanları çalınır, her iki STAFFORD *da öldürülür.* CADE *ve diğerleri içeri girerler.*

CADE

Ashford kasabı Dick nerede?

KASAP

Buradayım, efendim.

CADE

Önüne koyun gibi, sığır gibi geldiler, sen de sanki mezbahadaymış gibi davrandın. Bu nedenle seni ödüllendireceğim - Lent[28] yine eskisi kadar uzun olacak ama sana doksan dokuz yıllık kasaplık lisansı vereceğim.

KASAP

Başka bir şey istemem.

CADE

Doğruyu söylemek gerekirse buna layıksın. *(sırtına Sir Humphrey'nin zırhını geçirir)* Bunu zafer nişanı olarak giyeceğim ve Londraya varana kadar cesetleri atımın peşinde sürükleyeceğim. Önümüzde, Belediye başkanının kılıcı taşınacak.

KASAP

Başarılı olmak, iyilik yapmak istiyorsak zindanları açıp mahkumları serbest bırakalım.

CADE

Bu konuda hiç endişen olmasın, sana söz veririm. Hadi, Londraya yürüyelim.

(çıkarlar)

IV. SAHNE *Londra. Saray.*

İçeri elinde bir dilekçe ile KRAL, *elinde* SUFFOLK'*un kesik başıyla* KRALİÇE, BUCKINGHAM *Dükü ve Lord* SAY *girerler.*

KRALİÇE

(kendi kendine) Üzüntünün beyne zarar verdiğini,
Onu korkak yaptığını çok duydum;
Bu nedenle intikamdan başka bir şey düşünme, ağlamayı bırak.
Ama kim bunu görür de ağlamaz?
Acıyla dolu yüreğime bastırayım onu,
Kucaklamak istediğim bedeni nerede?

BUCKINGHAM

Asilerin dilekçesi hakkında Efendimiz ne düşünüyorlar?

KRAL

Danışmak için bir piskopos çağırtacağım;
İnşallah bunca insanın kılıçtan geçirilmesi gerekmez!
Ben de kan dökerek onları yok etmektense
Generalleri Jack Cade ile görüşmeye hazırım.
Bir dakika, mektubu bir kez daha okuyayım.

KRALİÇE

(kendi kendine) Ah, zalim alçaklar! bu güzel yüz
Benim yükselen yıldızım olsaydı,

Onu görme şansına sahip olmayanlar üzülmezler miydi?

KRAL

Lord Say, Jack Cade kafanı kesmeye and içmiş.

SAY

Evet, ama umarım siz efendimiz onunkini kesersiniz.

KRAL

Madam, o da ne! Suffolk'un ölümüne mi ağlıyorsunuz?
Hayatım, ölen ben olsaydım
Korkarım ardımdan bu kadar ağlamazdın.

KRALİÇE

Sevgilim, senin için ağıt yakmaz, seninle ölürdüm.

(içeri bir Haberci girer)

KRAL

Ne var! Nedir haberler? Nedir bu acelen?

HABERCİ

Asiler Southwark'a vardılar, kaçın lordum!
Jack Cade, Clarence Dükünün soyundan geldiğini,
Mortimer olduğunu söylüyor.
Sizi açıkça tahta el koymuş bir zorba ilan etti,
Westminster'da taç giyeceğine and içti.
Ordusu çapulcu sürüsü,
Cahil ve acımasız işçi ve köylülerden oluşmakta;
Sir Humphrey Stafford ve kardeşinin öldürülmeleri
Onları yüreklendirdi, daha da çığrından çıktı işler.
Eli kalem tutanlar, avukatlar, şövalyeler ve beyler
Ülkeye zararlıdır diyorlar ve öldürmek istiyorlar.

KRAL

Vicdansızlar! Ne yaptıklarını bilmiyorlar.

BUCKINGHAM

Soylu Efendimiz, Killingworth'e gidin ve orada kalın
Onları bastıracak bir ordu toplanıncaya kadar.

KRALİÇE

Dük Suffolk hayatta olsaydı,
Bu asileri hemen bastırırdı!

KRAL

Lord Say, hainler senden nefret ediyorlar,
Bu yüzden bizimle Killingworth'e gel.

SAY

O zaman siz efendimizi tehlikeye atmış olurum.
Beni görmeye bile dayanamıyorlar;
Bu yüzden burada kalacağım,
Elimden geldiğince saklanmaya çalışacağım.

(içeri bir başka Haberci girer)

İKİNCİ HABERCİ

Jack Cade Londra köprüsüne varmak üzere;
Halk evlerini terk edip kaçıyor.
Serseriler de kana susamış hayvanlar gibi
Cade'e katıldılar, birlikte yemin ettiler
Kenti ve sarayınızı yağmalamaya.

BUCKINGHAM

Lordum, vakit kaybetmeyin, hadi! Atlara.

KRAL

Gel Margaret; tek umudumuz Tanrı; O, bize yardım eder.

KRALİÇE

(kendi kendine) Suffolk ölünce tüm umutlarım yok oldu.

KRAL

Lordum, elveda; bu asilere güvenmeyin.

BUCKINGHAM

Hiç kimseye güvenmeyin, ihanete uğrayabilirsiniz.

SAY

Ben sadece masumiyetime güvenirim,
Bu yüzden kararlıyımdır, kimseden korkmam.

(çıkarlar)

V. SAHNE *(Londra. Kale)*

İçeri Kale duvarlarında yürüyerek Lord SCALES, ardından aşağı avluya iki vatandaş girer.

SCALES

Jack Cade öldürüldü mü?

BİRİNCİ VATANDAŞ

Hayır lordum, ne de öldürüleceğe benziyor; kendilerine karşı koyan herkesi öldürerek köprüyü ele geçirdiler. Belediye başkanı sizin Kaleden yardım yollayıp kenti asilere karşı savunmanızı diliyor.

SCALES

Size elimden gelen yardımı yapacağım
Ama benim de burada onlarla başım belada;
Asiler Kaleyi ele geçirmeye çalıştılar.
Smithfield'a gidip adam topla,
Matthew Goffe, seni de oraya gönderiyorum;
Kralınız, ülkeniz ve hayatınız için çarpışın.
Hoşçakalın, gitmek zorundayım.

(çıkarlar)

VI. SAHNE *(Londra. Cannon Caddesi)*

İçeri diğerleriyle birlikte JACK CADE girer, asasını Londra Kayasına[29] *vurur.*

CADE

Artık Mortimer bu kentin efendisi. Londra Kayasının üzerinde oturuyorum; krallığımın birinci yılında kentin çeşmelerinden sadece kırmızı şarap akacak, parasını belediye karşılayacak. Ayrıca, bundan böyle bana Lord Mortimer'den başka bir isimle hitap etmek ihanet sayılacak.

(İçeri koşarak bir asker girer)

ASKER

Jack Cade! Jack Cade!

CADE

Yıkın şunu yere.

(Askeri öldürürler)

KASAP

Eğer bu adamda akıl varsa, bir daha sana asla Jack Cade demez: Bence çok kesin bir dille uyarıldı. Lordum, Smithfield'da bir ordu toplanmış.

CADE

Öyleyse, gidip savaşalım onlarla. Ama önce Londra Köprüsünü ve mümkünse Kaleyi de yakın. Haydi gidiyoruz.

(çıkarlar)

VII. SAHNE *(Londra. Smithfield)*

Borular çalınır. MATTHEW GOFFE *ve diğerleri öldürülür. İçeri avanesiyle* JACK CADE *girer.*

CADE

İşte böyle, baylar. Şimdi birazınız gidip Savoy'u[30] yıkın; geri kalanınız da Hukuk Fakültesine; yok edin her şeyi.

KASAP

Lordum, bir ricam olacak sizden.

CADE

Lord dediğin için bana, lordluk bile veririm sana.

KASAP

Ağzınızdan çıkan her söz kanun olsun.

HOLLAND

(kendi kendine) Çok berbat bir yasa olur bu çünkü bir mızrakla ağzından yaralanmıştı ve henüz iyileşmedi.

DOKUMACI

(kendi kendine) Hayır John, iğrenç bir yasa olur çünkü kızarmış peynir yediğinden nefesi çok iğrenç kokuyor.

CADE

Bu konuyu düşündüm; öyle olsun. Gidelim! Ülkedeki tüm kayıtları yakın. Bundan böyle ağzımdan çıkan her söz kanun.

HOLLAND

(kendi kendine) Dişleri sökülmezse çok keskin kanunlarımız olacaktır.

CADE

Bundan böyle her şey ortak olacak.

(içeri bir haberci girer)

HABERCİ

Lordum, ödül isterim, ödül! İşte Fransa'daki kentleri satan Lord Say. Daha geçenlerde bizden çok ağır bir vergi toplamıştı.

(içeri GEORGE *ve yanında* Lord SAY *girerler)*

CADE

Bu yaptığı için kafası on kez kesilecek. Lord Say,[31] paçavra, hayır çul, çaput! Artık adaletimizin menzili içindesin. Nasıl açıklayacaksın Efendine, Normandiyayı Fransa Veliahtı'na vermeni? Huzurda bulunanlar, Lord Mortimer'in huzurunda bulunanlar şunu çok iyi bilsinler ki, ben sarayı senin gibi bir pislikten temizleyecek süpürgeyim. Okul açarak bu ülkenin gençlerini alçakça yoldan çıkardın; babalarımız, dedelerimiz zamanında bir tek çetele tutulurken sen ülkeye matbaayı[32]

soktun; kralı hiçe sayarak, onun gururunu ayaklar altına alarak bir kağıt fabrikası[33] kurdun. Etrafın ağızlarından hiçbir dini bütün Hıristiyanın duymaya katlanamadığı isim ve fiil gibi sözcükler düşmeyen insanlarla dolu. Sorgulandıkları konu hakkında hiçbir şey söyleyemeyecek kadar cahil insanları yargılasınlar diye yargıçlar atadın. Bundan da kötüsü, bu insanları zindana tıktın ve okuma yazma bilmedikleri için astın onları, halbuki sırf bü yüzden yaşamaları gerekiyordu. Atının örtüsü[34] var değil mi?

SAY

Ne olmuş varsa?

CADE

Dürüst insanlar çul, çaput giyinirken atının kadife örtüsü olması doğru değil.

KASAP

İnsanların çalışma kıyafetleri bile yok; örneğin ben, bir kasabım, tek gömleğim var.

SAY

Siz Kent bölgesinin insanları -

KASAP

Kent hakkında ne diyorsun?

SAY

Sadece "bona terra, mala gens[35] ."

CADE

Götürün! Götürün! Latince konuşuyor.

SAY

Dinleyin beni, sonra nereye isterseniz götürürsünüz.
Sezar, anılarında Kent için,
Adanın en uygar bölgesidir diye yazmış.
Bölge çok güzeldir çünkü çok zengindir;
Halk liberaldir, yiğittir, çalışkandır, gönlüboldur;
Bunlar, bende acıma duygusundan
Yoksun olmadığınız düşüncesini uyandırıyor.
Maine'i satmadım, ne de Normandiya'yı kaybettim;
Buraları geri almak için hayatımı verirdim.
Adaleti her zaman coşku ile uygulamışımdır;
Dualar ve gözyaşları beni etkilerdi ama rüşvet asla.
Sizden ne zaman vergi topladım

Krala, ülkeye ve size harcamak dışında?
Aydın insanlara pahalı armağanlar verdim
Çünkü eğitimimle Kralın gözüne girmiştim,
Bana göre cehalet Tanrının lanetidir,
Bilgi ise sizleri cennete uçuracak kanat.
İçinize şeytan girmemişse
Beni öldürmekten vaz geçersiniz.
Bu insan sizin için yabancı krallara dil dökmüştür ...

CADE

Savaş alanında hiç kılıç salladın mı sen?

SAY

Yüksek mevkilerdeki insanların kolları her yere uzanır:
Çoğu kez hiç görmediğim insanlarla savaştım, tepeledim onları.

GEORGE

Korkak adam seni! İnsanları arkadan vurmak ha!

SAY

Bu yanaklar sizlerin iyiliğini gözetmekten soldu.

CADE

Atın şuna bir tokat da yanakları tekrar kızarsın.

SAY

Fakir insanların sorunlarını düşünmek
Bitap düşürdü beni, hastalandım.

CADE

Öyleyse darağacına gideceksin, arkasından, kellen vurulacak.[36]

KASAP

Ne titriyorsun be adam?

SAY

Korkudan değil, hastalıktan titriyorum.

CADE

Hayır, bize başını sallıyor. Sanki, "Sizinle hesaplaşacağım," demek istiyor. Bakalım kafası direğin ucunda da sallanmadan duracak mı? Götürün, kesin kafasını.

SAY

Söyleyin bana, nedir suçum?
Para ya da onur çaldım mı? Söyleyin.
Sandıklarım halktan zorla toplanan altınlarla mı dolu?

Giysilerim çok mu gösterişli?
Kime zarar verdim ki beni öldürmek istiyorsunuz?
Bu eller suçsuzların kanına girmedi asla,
Bu yürek hiç barındırmadı ihanet düşüncesini.
Bırakın yaşayayım!

CADE

(kendi kendine) Sözleri beni çok etkiledi ama dizginleyeceğim duygularımı; ölecek, hem de bu kadar güzel yalvardığı halde. Götürün! Şeytan gibi bir dili var, Tanrı adına konuşmuyor. Götürün diyorum size, hemen vurun kellesini sonra da damadının, Sir James Cronmer'in evine gidin, onun da kellesini vurun ve her ikisinin kellesini sırığa takın.

HEPSİ

İsteğiniz yerine getirilecektir.

SAY

Vatandaşlarım, duanızı ederken
Tanrı da size karşı sizin kadar katı yürekli olsa
Ruhlarınızın hali ne olurdu kim bilir.
Onun için tövbe edin ve serbest bırakın beni.

CADE

Götürün! ve emirlerimi yerine getirin.

(Birkaç kişi Lord Say ile çıkarlar)

Karşımda diz çökmeyen en güçlü soylunun bile kafası vurulacak; evlenmek üzere olan tüm genç kızlar bekaretlerini bana teslim edecekler. Erkekler bir tek beni sayacak. Emrediyoruz, karıları aklın alabileceği, dilin söyleyebileceği kadar özgür olsunlar.

KASAP

Lordum, ne zaman Cheapside'a gidip mızraklarımıza ganimet takacağız?

CADE

Hemen.

HEPSİ

Çok güzel.

(İçeri kafalarla biri girer)

CADE

Ama bu daha güzel değil mi? Öpüştürün şunları, hayattayken birbirlerini çok severlerdi. Ayrılsınlar şimdi de, n'olur

n'olmaz, bakarsın Fransa'da birkaç kent daha elden çıkarmayı kararlaştırabilirler. Askerler, kenti yağmalamayı akşama kadar erteleyin. Merasim asası yerine bunları önümüzde taşıyarak Londra sokaklarında yürüyelim. Her köşede öpüşsünler birbirleriyle. Haydi!

(Çıkarlar)

VIII. SAHNE *(Southwark)*

Borular çalınır ve kaçarlar. İçeri tekrar CADE *ve avanesi girer.*

CADE

Fish Caddesinden girelim Saint Magnus Köşesinden çıkalım! Öldürelim!Yıkalım! Hepsini Thames'e atalım *(boru sesi duyulur)* Bu duyduğum ses de ne? Herkes öldürülsün diye emretmişken kim görüşme ya da geri çekilme borusu çalacak kadar yürekli olabilir?

(içeri BUCKINGHAM *ve* YAŞLI CLIFFORD *girerler)*

BUCKINGHAM

İşte, huzurunu kaçırmaya cüret edenler;
Cade, Kral bizi elçi olarak yolladı
Yanlış yola sevkettiğin halka;
Seni terk edip evlerine dönecek herkese
Genel af ilan ediyoruz.

CLIFFORD

Vatandaşlar, ne diyorsunuz? Hazır affa uğramışken
Bırakıp bütün bunları kralın merhametine sığınacak mısınız
Yoksa bir asinin sizi ölüme sürüklemesine izin mi vereceksiniz?
Kralı seven ve affedilmek isteyen varsa
Fırlatsın havaya beresini ve, "Tanrı Majestelerini korusun!" diye bağırsın.
Kralı sevmeyen, babasına saygı duymayanlar
Önümüzden geçsinler kılıçlarını çekerek.

HEPSİ

Tanrı Kralı korusun! Tanrı Kralı korusun!

CADE

Ne! Buckingham ve Clifford, böyle konuşacak kadar yürekli misiniz? Ve siz sefil köylüler, inanıyor musunuz ona? Boynu-

nuzda affedildiğinizi gösteren yazılarla asılmak mı istiyorsunuz? Kılıcımı Londra kapılarında, beni Soutwark'da, White Hart[37] önünde terk edesiniz diye mi kırdım? Özgürlüğünüzü kazanmadan silahlarınızı asla teslim etmeyeceksiniz sanıyordum. Ama hepiniz ödleksiniz, döneksiniz, soyluların uşağı olarak yaşamak hoşunuza gidiyor. Öyleyse kırsınlar bellerinizi yükledikleri yüklerle, alsınlar ellerinizden başınızı soktuğunuz çatılarınızı, gözlerinizin önünde karılarınızın, kızlarınızın tadına baksınlar. Bana gelince bir yolunu bulacağım. Allah belanızı versin!

HEPSİ

Cade'i izleyelim! Cade'i izleyelim!

CLIFFORD

Cade, Beşinci Henry'nin oğlu mu ki
Onun peşinden gideceğinizi söylüyorsunuz?
Sizleri Fransa'nın ortalarına kadar götürüp
En fakirinizi bile bey ya da dük yapabilir mi?
Onun ne evi var, ne de kaçabileceği bir yeri;
Yağmasız nasıl yaşanacağını bile bilmez,
Bir tek dostlarını ve bizleri soymayı bilir.
Utanç verici olmaz mı, siz burada kavga ederken
Sizin geçen savaşta yendiğiniz korkak Fransızlar,
Denizi aşarak ani bir saldırıyla sizi mahvetseler?
Görür gibi oluyorum bu içsavaş yüzünden
Londra sokaklarında efendilerimiz olarak dolaştıklarını,
Her gördüklerine, "Alçak!" diye bağırdıklarını.
Bir Fransızın merhametine sığınmaktansa
Aranızdan on bin Cade ölsün daha iyi.
Fransaya! Fransaya! Geri alın kaybettiğiniz yerleri;
Dokunmayın İngiltere'ye çünkü burası sizin ülkeniz.
Henry'nin parası var, sizler de güçlü kuvvetlisiniz,
Tanrı bizimle, kimse kuşku duymasın zaferi
kazanacağımızdan.

HEPSİ

Clifford! Clifford! Kralı ve Clifford'ı izleyelim.

CADE

(kendi kendine) Bir tüy bile bu insanlar gibi bir oraya bir buraya böylesine kolay uçmamıştı. Beşinci Henry adı akan

suları durdurdu, beni terk ettiler. Görüyorum, kafa kafaya vermiş beni gafil avlamak için planlar yapıyorlar. Kılıcım, yolumu aç, kaybedecek vaktim yok. Şeytana ve cehenneme rağmen, tam ortanızdan kaçacağım sizin! Tanrım ve onurum, sizler şahit olun, benden kaynaklanan bir kararsızlıktan değil, beni takip edenlerin alçakça ihanetleri yüzünden tabanları yağlamak zorunda kaldım.

(çıkar)

BUCKINGHAM

Ne! Kaçtı mı? Birazınız takip edin şunu;
Onun kellesini Krala getiren
Ödül olarak bin altın alacak. *(bazıları çıkarlar)*
Askerler takip edin beni, bir yol bulacağız
Kralın sizleri affetmesi için.

(çıkarlar)

IX. SAHNE *(Kenilworth Şatosu)*
Borular çalınır, terasta KRAL, KRALİÇE, SOMERSET *görünürler.*

KRAL

Hiç, tahtta oturan ama ülkesini yönetemeyen,
Buna rağmen benim gibi mutlu bir kral var mıdır?
Beşiğimden iner inmez,
Dokuz aylıkken taç giymişim;
Benim bir kul olmayı istediğim kadar
Kral olmayı isteyen bir kul asla olamaz.

(içeri BUCKINGHAM *ve* CLIFFORD *girerler)*

BUCKINGHAM

Majestelerine sağlık ve mutluluklar dilerim!

KRAL

Buckingham, hain Cade yakalandı mı?
Yoksa sadece geri mi çekildi, kuvvet toplamak için?
(içeri kalabalık bir güruh girer, boyunlarına ip bağlıdır)

CLIFFORD

Kaçtı lordum, tüm kuvvetleri de teslim oldu,
Boyunlarında ip, geldiler önünüze,
Majestelerinin idam ya da af kararını duymak için.

KRAL

Tanrım, aç cennetin kapılarını,
Kabul et şükran duygularımı, dualarımı!
Askerler, bugün kendinizi kanıtladınız,
Kralınızı ve ülkenizi ne kadar sevdiğinizi gösterdiniz.
Daima bu duygularla dolu olsun yüreğiniz;
Henry kadersiz ama hiç kuşku duymayın merhametinden.
Teşekkürlerimle, affettiğimi bildirerek
Evlerinize gönderiyorum hepinizi.

HEPSİ

Tanrı Kralı korusun! Tanrı Kralı korusun!

(içeri bir haberci girer)

HABERCİ

Efendimiz, York Dükünün
İrlanda'dan döndüğünü bildirmeye geldim,
Yanında süvarilerden ve piyadelerden oluşan
Büyük bir ordu var.
Dük buraya doğru kararlı bir biçimde yürüyor,
Hain ilan ettiği Somerset Dükünü
Yakalayıp hapse atmak için silaha sarıldığını söylüyor.

KRAL

Cade ile York arasında çaresiz kaldım;
Bir gemi gibi hissediyorum kendimi fırtınadan kurtulan
Ama hemen ardından korsanların saldırısına uğrayan.
Cade püskürtüldü, adamları dağıldı,
Şimdi de sıra York'da.
Buckingham, rica ederim, git, onu karşıla,
Sor silaha sarılmasının nedenini.
Söyle ona, Dük Edmund'u Kaleye kapatacağım.
Somerset, Kaleye gönderiyoruz seni
York'un ordusu terhis edilene kadar.

SOMERSET

Efendimiz, ülkemin iyiliği için
Hapis ya da ölüm, fark etmez, memnuniyetle giderim.

KRAL

Yine de çok sert bir dille konuşma,
Çabuk öfkelenir, kaldıramaz ağır konuşmayı.

BUCKINGHAM

Peki, lordum, hiç kuşkunuz olmasın
Her şey sizin istediğiniz gibi olacak.

KRAL

Karıcığım, hadi gidelim, daha iyi yönetmesini öğrenelim
Yoksa lanetleyecek İngiltere benim bu zavallı yönetimimi.

(Borular çalınır. Çıkarlar)

X. SAHNE *(Kent. Iden'in bahçesi)*
İçeri CADE *girer.*

CADE

Lanet olsun açgözlülüğe! Yuh olsun bana, kılıcım var ama açlıktan ölmek üzereyim! Beş gündür ormanda saklanıyorum, başımı bile çıkarmaya cüret edemedim çünkü her yerde beni arıyorlar; ama o kadar acım ki, bin yıl daha yaşayacağımı bilsem daha fazla saklanamayacağım. Bir duvardan atlayıp bu bahçeye girdim, ot ya da bu sıcak havada insanın midesini serinletecek salata bulabilir miyim diye. Bence, 'salata' tam bana göre çünkü salata yüzünden kafamı topuzla çok kırdılar. Çoğu kez susuzluktan kavrulmuş bir halde yürürken bir litre içecek yerine geçti benim için. Şimdi de aynı salata karnımı doyuracak.

(İçeri IDEN *girer)*

IDEN

Tanrım! Kim sarayda kaygı içinde yaşamak ister
Böyle güzel bir bahçe dururken?
Babamdan miras kalan bu küçük arazi,
Benim için bir krallığa bedel, çok seviyorum onu.
Başkalarının sırtına basarak yükselme peşinde değilim
Ne de insanların kıskanacağı bir zenginliğim olsun istiyorum.
Sahip olduklarım bana yetiyor,
Dilenciler kapımdan memnun ayrılıyorlar.

CADE

(kendi kendine) İzinsiz girdiğim için arazinin sahibi beni yakalamaya geldi. Alçak adam, beni ele verip kellem karşılığında bin altın alacaksın Kral'dan değil mi? Ama daha önce kılıcımı yutturacağım sana.

IDEN

Fakir adam, kimsin, nesin,
Seni tanımıyorum, neden ele vereyim seni?
Sahibinden izin almadan duvarı tırmanman
Bahçeme gizlice girmen,
Bir hırsız gibi yiyeceklerimi çalman
Yetmedi mi ki beni düelloya davet ediyorsun?

CADE

Düello mu! Damarlarında ülkenin en soylu kanı akan bu kişi sana meydan okuyor. İyi bak bana: Beş gündür et yemedim; yine de sen ve beş adamının postunuzu delmezsem dilerim Tanrıdan bir daha ot bile yiyemeyeyim.

IDEN

Dünyanın sonuna kadar kimseye
Kent'li beyefendi Alexander Iden
Açlıktan perişan bir adamla düello etti dedirtmem.
Dik gözlerini gözlerime,
Bak bakalım bakışlarınla beni korkutabiliyor musun?
Karşılaştır vücutlarımızı, benden çok küçüksün,
Bileğin benimkinin yanında bir parmak kadar ince;
Bacağın bacağımla karşılaştırıldığında bir çomak.
Tek bir bacağımda senin tüm vücudundaki kuvvet var.
Kolumu havaya kaldırırsam
Mezarın kazılmış olur.
Sözcüklere gelince, cesaretim veriyor cevabı,
Sözlerin anlatamadığını kılıcım anlatacak.

CADE

Vay canına, şimdiye kadar duyduğum en kusursuz şampiyon! Kılıç, kınına girmeden önce açlığını gidermezsen ya da bu iri soytarıyı parça parça doğramazsan Tanrıya yalvaracağım seni bir demir parçasına dönüştürmesi için. *(Çarpışırlar. Cade yere düşer)* Vuruldum! Beni açlık öldürdü, sen değil. Yiyemediğim on öğünü yiyeyim sonra isterse on bin şeytan gelsin, hepsinin hakkından gelirim. Bahçe, yeşerme bir daha; bundan böyle bu evde yaşayanlara mezar ol çünkü Cade ele geçirilemeyen ruhunu teslim etti.

IDEN

Öldürdüğüm adam alçak hain Cade mi?

Kılıcım, bu başarından dolayı seni duvara asacağım,
Ölünce de mezar taşıma.
Asla silmeyeceğim üzerindeki bu kanı,
Soyluluk nişanın olacak,
Kanıtı olacak efendinin kazandığı onurun.

CADE

Iden, elveda, gurur duy zaferinden. Kent halkına söyle, en iyi adamlarını yitirdiler ve herkese korkak olmalarını salık ver çünkü korku nedir bilmeyen ben yiğitliğe değil açlığa yenik düştüm.

(ölür)

IDEN

Ne kadar haksızlık ediyorsun bana, Tanrım şahidim ol.
Geber, alçak, lanet olsun sana!
Nasıl vücudunu kılıcımla deldiysem,
Aynı şekilde diliyorum ruhunu cehenneme göndermiş olmayı.
Ayağından sürükleyerek götüreceğim seni buradan,
Sana mezar olacak bir gübre yığınına
Orada kesip gururla krala götüreceğim o soysuz kelleni,
Vücudunu da kargalara bırakacağım yesinler diye.

(çıkar)

V. PERDE

I. SAHNE *(Dartford ve Blacheath arasında savaş meydanı)*
İçeri YORK *ve borazanlarla ve sancaklarla İrlanda ordusu girer.*

YORK

York tahtını almak için İrlandadan geldi,
Korkak Henry'nin kafasından çekip alacak tacı.
Çan çalın gümbür gümbür, ateş yakın alev alev,
Ağırlayın ingiltere'nin yasal kralını.
Sancta majestas, kim istemez seni, ne pahasına olursa olsun?
Hükmetmeyi bilmeyenler kulluk yapsınlar;
Bu el kraliyet asasını tutmak için yaratılmış.
Söylediklerimi yerine getiremem
Elimde bir kılıç ve kraliyet asası olmazsa.

Bir asa vereceğim ona üstünde Fransız zambağı[38] olan
Çünkü kılıcım var.

(içeri BUCKINGHAM *girer)*

O da kim? Buckingham, canımı sıkmaya mı geldi?
Eminim kral yolladı onu, renk vermemeliyim.

BUCKINGHAM

Niyetin iyiyse ben de sana hoş geldin diyorum.

YORK

Humphrey Buckingham, selam sana.
Elçi misin yoksa zevk için mi geldin?

BUCKINGHAM

Efendimiz, Kral Henry'nin elçisiyim,
Bilmek istiyor, neden barış zamanında askerlerle geldiğini,
Benim gibi bir kul olmana rağmen
Ettiğin sadakat yeminini bozup
Ondan izinsiz bu kadar kalabalık bir ordu toplayarak,
Neden saraya doğru ilerlediğini.

YORK

(kendi kendine) Öfkeden konuşamıyorum;
Benimle böyle konuşulmasına öyle kızgınım ki
Silah yerine taşla bile savaşabilirim.
Ajax Telamonius[39] gibi
Öfkemi koyun ve inek öldürerek dindirebilirim.
Kraldan daha layığım kral olmaya,
Ondan daha çok benziyorum krala, düşüncelerimde bile.
Ancak şimdilik havayı bulandırmamalıyım. -
Buckingham, rica ediyorum, affet beni,
Sorunu yanıtlamadan beklettiğim için seni;
Kafam çok önemli bir konuyla meşguldü.
Bu orduyu buraya getirmemin nedeni
Kralına ve ülkesine ihanet içinde olan
Mağrur Somerset'ı Kralın yanından uzaklaştırmaktır.

BUCKINGHAM

Çok büyük bir küstahlık bu;
Yine de, silahlanmanın başka nedeni yoksa
Bil ki, Kral isteğini kabul etti:
Somerset Dükü Kaleye hapsedildi.

YORK

Şerefin üzerine hapsedildiğini söyler misin?

BUCKINGHAM

Şerefim üzerine söylüyorum ki, hapsedildi.

YORK

Öyleyse Buckingham, ben de askerlerimi terhis ediyorum.
Askerler, hepinize teşekkür ediyoruz, dağılın.
Yarın beni Saint George ovasında bekleyin,
Ücretlerinizi alacaksınız, tüm istekleriniz yerine gelecek.

(askerler çıkarlar)

Efendim, soylu Henry'e
En büyük oğlumu, hayır tüm oğullarımı,
Sadakatimin ve sevgimin bir göstergesi olarak yolluyorum.
Büyük bir mutlulukla yollayacağım onları Krala;
Arazilerim, mallarım, atlarım, zırhlarım, sahip olduğum her şeyi
Ona sunuyorum, yeter ki Somerset ölsün.

BUCKINGHAM

York, alkışlıyorum bu kararını,
Birlikte Majestelerinin çadırına gidelim.

(içeri KRAL *ve hizmetkarlar girerler)*

KRAL

Buckingham, York bize zarar vermek istemiyor mu ki
Seninle böyle kol kola buraya kadar geldi?

YORK

York, en yüce sadakat duygularıyla
Majstelerinin önünde eğiliyor.

KRAL

Öyleyse bu askerleri niye getirdin?

YORK

Hain Somerset'ı buradan kovmak,
O alçak asi Cade'le savaşmak için.
Ama duydum ki mağlup edilmiş.

(İçeri elinde Cade'in kafası IDEN *girer)*

IDEN

Eğer böylesine kaba ve kötü giyimli biri
Kralın huzuruna çıkabilirse
Siz efendimize bir hainin kafasını vermek istiyorum,

Düelloda öldürdüğüm Cade'in kafasını.

KRAL

Cade'in kafası mı! Yüce Tanrım ne kadar adilsin!
Ölüyken bir göreyim suratını,
Yaşarken başıma bu kadar bela açan şu adamın.
Dostum, söyle bana, onu sen mi öldürdün?

IDEN

Evet Majesteleri, ben öldürdüm.

KRAL

Adın nedir? Ünvanın nedir?

IDEN

Adım Alexander Iden;
Kentte yaşayan, kralını seven basit bir çiftçiyim.

BUCKINGHAM

Majesteleri, izin verirseniz
Bu hizmetinden dolayı şövalye ilan edilsin.

KRAL

Iden, diz çök.*(Iden diz çöker)* Şövalye, ayağa kalk.
Ödül olarak sana bin altın veriyoruz;
Bundan böyle hep yanımızda kalmanı istiyoruz.

IDEN

Dilerim, Iden bu cömertliği hak eder,
Efendisine her zaman sadık olur.

(içeri KRALİÇE *ve* SOMERSET *girer)*

KRAL

Buckingham, bak, Kraliçe, Somerset ile geliyor;
Git, söyle, hemen saklasın Dükü York'tan.

KRALİÇE

Bin York gelse de saklanmayacak,
Tersine dikilecek karşısına.

YORK

O da ne! Somerset serbest ha!
Öyleyse York, açıkla çoktandır hapsettiğin düşüncelerini,
Dilin söylesin yüreğinden geçenleri.
Nasıl katlanabilirim Somerset'ı görmeye?
Yalancı kral! Neden bana yalan söyledin,
Hem de böyle bir şeye katlanamayacağımı bile bile?
Sana kral mı dedim? Hayır, sen kral değilsin;

İnsanları yönetmeye, onlara hükmetmeye layık değildir,
Bir haine hükmetme yürekliliğini gösteremeyen.
O kafana taç hiç yakışmıyor
Eline de yüce kraliyet asası değil dilenci asası yaraşır.
Kaşlarımı çattığımda ya da gülümsediğimde
Aşil'in mızrağı gibi öldürür ya da iyileştiririm
Bu yüzden benim başımı süslemeli o taç.
Kraliyet asasını yüceltecek bir el bu,
Yine aynı el yasalar koyacak düzeni sağlamak için.
Yer aç, tanrı adına, bir daha hükmedemeyeceksin
Tanrının senin efendin olarak saptadığı insana.

SOMERSET

Alçak hain! York, seni tutukluyorum,
Krala ve makamına karşı gelmekten.
Emirlere boyun eğ, iğrenç hain, diz çöküp af dile.

YORK

Diz çökmemi mi istiyorsun? Önce sorayım
Oğullarım bir insanın önünde diz çökmeme ne diyorlar.
Uşak, git oğullarımı getir, benim kefilim onlar

(hizmetkar dışarı çıkar)

Biliyorum, onlar benim hapse gönderilmemdense
Kılıçlarını serbest bırakılmam için rehin verirler.

KRALİÇE

Clifford'ı buraya çağırın, hemen gelmesini söyleyin,
York'un gayrimeşru çocukları
Hain babalarına kefil olacaklarmış deyin.

(hizmetkar dışarı çıkar)

YORK

Seni kana bulanmış Napolili kadın,
Ülkenden kovuldun, İngiltere'nin başına bela oldun!
York'un oğulları senden daha soyludurlar,
Babalarına kefil olacaklar,
Kefilliklerini kabul etmeyenleri mahvedecekler.

(içeri EDWARD *ve* RICHARD *girer)*

İşte geliyorlar, eminim çok başarılı olacaklar.

(içeri CLIFFORD ve Oğlu girer)

KRALİÇE

İşte Clifford geliyor, onların kefilliğini reddedecek.

CLIFFORD

Efendimiz Krala sağlık ve mutluluklar dilerim!

(diz çöker)

YORK

Teşekkürler Clifford, söyle ne haberler getirdin?
Kaşlarını çatarak bizi korkutmaya çalışma;
Biz senin efendiniziz Clifford, tekrar diz çök,
Bu hatadan dolayı seni affediyoruz.

CLIFFORD

York, benim Kralım burada, hata yapmıyorum;
Ama hata yaptığımı sanarak sen bana haksızlık yapıyorsun.
Götürün şunu tımarhaneye! Adam çıldırmış!

KRAL

Haklısın Clifford, tımarhaneye götürün,
Beyni sulanmış, Kralına karşı çıkıyor.

CLIFFORD

O bir hain; Kaleye götürün onu,
O isyankar kafasını kesin.

KRALİÇE

Tutuklandı ama direniyor,
Oğullarının kendisini savunacaklarını söylüyor.

YORK

Oğullarım, savunmayacak mısınız?

EDWARD

Savunacağız soylu babamız, eğer sözler işe yararsa.

RICHARD

Sözler işe yaramazsa kılıçlarımız yarar.

CLIFFORD

Şu hain sürüsüne de bakın hele!

YORK

Aynaya bak da gördüğün şeye hain de;
Ben senin kralınım, sense yalancı bir hainsin.
Çağırın buraya benim yürekli ayılarımı[40]
Sadece zincirlerini sallasalar
Bu acımasız köpeklerin yüreklerine korku salarlar.
Söyleyin Salisbury ve Warwick buraya gelsinler.

(içeri WARWICK *ve* SALISBURY *Beyleri girer)*

CLIFFORD

Ayıların bunlar mı? Şimdi canlarına okuruz ayılarının,
Ayıcıyı da onların zincirleriyle bağlarız,
Eğer onları arenaya getirme cesaretini gösterirsen.

RICHARD

Çok gördüm ateşli, kendine güvenen bir köpeğin
Serbest bırakılmadığı için geri dönüp ısırdığını;
Serbest bırakılıp, ayının acımasız pençesini yediğinde de
Kuyruğunu bacaklarının arasına sıkıştırıp ağladığını.
Siz de aynen böyle yapacaksınız
Eğer Lord Warwick'e meydan okumaya kalkarsanız.

CLIFFORD

Defol buradan, öfke yığını, şekilsiz yaratık,
Davranışların da görünüşün gibi çirkin!

YORK

Birazdan ısıtırız seni.

CLIFFORD

Dikkatli ol da kendi ateşinle kendini yakma.

KRAL

Warwick, karşımızda diz çökmeyi unuttun mu?
Yaşlı Salisbury, gümüş rengi saçlarından utan,
Aklından zoru olan oğlun aklını çeliyor senin!
Ölüm döşeğinde ihanet mi edeceksin kralına?
Nerede kaldı iman? Nerede sadakat?
Senin yaşlı kafandan uçup gittiyse
Bu dünyada nereye sığınabilecek?
Savaş başlatmak için mezar açıp
Bu yaşında onursuz damgası mı yiyeceksin?
Yaşını başını almış biri nasıl tecrübesiz olur?
Tecrübeliysen neden onurunu lekeliyorsun?
Utan! Göster sadakatini diz çökerek.
Zaten yaşlılıktan diz çökmektesin mezarın önünde.

SALISBURY

Lordum, bu soylu dükün ünvanı konusunda düşündüm taşındım,
Vicdanım bana kendisinin
İngiltere tahtının gerçek sahibi olduğunu söylüyor.

KRAL

Bana sadakat yemini etmemiş miydin?

SALİSBURY

Etmiştim.

KRAL

Böyle bir yemini nasıl bozabilirsin?

SALISBURY

Yemin üstüne yemin etmek günahtır
Ama günahı sürdürmek çok daha büyük bir günahtır.
Kim bir yeminle zorlanabilir
Cinayet işlemeye, insan soymaya,
Tertemiz bir bakirenin ırzına geçmeye,
Bir öksüzü malından yoksun bırakmaya,
Dulun elinden kocasının mirasını almaya,
Bütün bu kötülüklerin tek nedeni olarak da
Ettiği yeminden dolayı böyle davrandığı ileri sürülebilir?

KRALİÇE

Kurnaz hainlerin yardıma ihtiyacı yoktur.

KRAL

Buckingham'ı çağırın ve söyleyin silah kuşansın.

YORK

Çağır Buckingham'ı, bütün dostlarını çağır,
Hepiniz bu uğursuz saate lanet okuyacaksınız;
Kararlıyım, ya ölürüm ya da kral olurum.

CLIFFORD

Rüyalar gerçek çıkıyorsa başına birincisi gelecek.

WARWICK

Sen en iyisi gir yatağa da bir daha düş gör,
Seni savaş meydanındaki fırtınadan kurtarsın diye.

CLIFFORD

Senin bugün yaratabileceğin fırtınadan
Daha korkuncunu çıkarmaya kararlıyım
Ve bunu miğferine kazıyacağım,
Yeter ki seni armandan tanıyabileyim.

WARWICK

Babamın, yaşlı Nevil'in
Arka ayakları üzerine kalkmış,
Sopaya bağlı ayı resmi bulunan
Arması üzerine yemin ederim ki,
Bugün miğferimi herkes görecek şekilde giyeceğim -

Dağın tepesinde her türlü fırtınaya karşın
Yapraklarını dökmeyen sedir ağacı gibi -
Sadece görüntüsü bile seni korkutacak.

CLIFFORD

Miğferinden çekip alacağım ayını,
Üstünde tepineceğim onun,
Onu koruyan ayıcıya rağmen.

GENÇ CLIFFORD

Muzaffer babacığım, sarılalım silahlara,
Asileri ve yardımcılarını bastıralım.

RICHARD

Utan, utan! Nefretle konuşma
Çünkü bu gece Hazreti İsayla yiyeceksin yemeğini.

GENÇ CLIFFORD

İğrenç çarpık, boyunun ölçüsünü alacaksın.

RICHARD

Cennette değilse bile mutlaka cehennemde yiyeceksin yemeğini.

(ayrı yönlerden çıkarlar)

II. SAHNE *(Saint Albans)*

Savaş boruları çalınır. İçeri WARWICK *girer.*

WARWICK

Cumberlandlı Clifford, Warwick seni çağırıyor,
Eğer ayıdan saklanmıyorsan,
Borular çalmaya başladığında,
Can veren askerlerin çığlıkları havayı doldurduğunda
Öne çık ve benimle savaş!
Mağrur kuzeyli, Cumberlandlı Clifford,
Seni çağırmaktan Warwick'in sesi kısıldı.

(içeri YORK *girer)*

Soylu lordum, hayrola! Ne! Yayansınız ha!

YORK

Ölümcül elli Clifford atımı öldürdü;
Ama onunla teke tek dövüştüm
Ve akbabalara ve kargalara yem yaptım

Çok sevdiği atını.

(içeri CLIFFORD *girer)*

WARWICK

Ya birimiz ya da her ikimiz için zaman geldi.

YORK

Warwick, dur! Sen kendine bir başka av bul
Çünkü bu geyiği ben avlamalıyım.

WARWICK

Pekala, soylu York, sen bir taç için savaşıyorsun.
Clifford, bugün ölmeye niyetim yoktu,
Seninle boy ölçüşemediğim için üzgünüm.

(çıkar)

CLIFFORD

Bana bakınca ne görüyorsun York? Neden durakladın?

YORK

Yürekliliğin hoşuma gidiyor
Ama ne yazık ki can düşmanımsın.

CLIFFORD

Senin yiğitliğini övmeye gerek yok
Ama bu yiğitliği ihanette gösteriyorsun.

YORK

Öyleyse yiğitliğim beni kılıcına karşı korusun
Çünkü haklı bir dava uğruna savaşıyorum

CLIFFORD

Ruhum ve bedenimle çarpışacağım!

YORK

Tehlikeli bir karar! Hazır ol.

CLIFFORD

La fin couronne les oeuvres.[41]

(Çarpışırlar, Clifford yere düşer ve ölür)

YORK

Huzura savaşla kavuştun, kımıldamıyorsun çünkü.
Tanrım, merhamet et ruhuna, eğer istiyorsan.

(çıkar)

(İçeri Genç CLIFFORD *girer)*

GENÇ CLIFFORD

Utanç ve felaket! Herkes kaçıyor,
Korku başıbozukluk, başıbozukluk felaket getiriyor.

Ah, savaş, cehennemin oğlu,
Kızgın Tanrının intikam meleği,
Bizimkilerin donmuş yüreklerini
Kızgın intikam ateşiyle doldur! Askerlerimiz kaçmasın.
Kendini tamamen savaşa adamış bir kişi
Kendini düşünmez; kendini düşünen kimse
Yiğit ünvanını şans eseri almıştır.

(babasının cesedini görür)

Batsın bu iğrenç dünya,
Kıyamet gününün alevleri
Birbirine katsın yerle gökyüzünü;
Çalsın artık kıyamet borazanı,
Ayrıntılar, önemsiz sesler sussun!
Sevgili babacığım, kaderinde
Huzur dolu bir yaşam sürüp
Yaşlı bir bilge olacak kadar yaşayıp,
Arkana yaslanıp rahat edeceğin bir çağda
Sefil bir savaşta ölmek mi yazılıydı?
Seni böyle görmek yüreğimi taşlaştırdı,
Attığı sürece de öyle kalacak.
York yaşlı insanlarımıza acımıyor,
Ben de onların yavrularına acımayacağım,
Bakirelerin gözyaşları
Kırağının ateşi etkilediği kadar etkileyecek beni.
Zorbaların sahip olduklarını söyledikleri güzellik
Öfkemin ateşini besleyen yakıt olacak.
Artık acıma diye bir duygu tanımıyorum:
Yorkların bir bebeğini bile görsem
Parça parça doğrayacağım onu,
Çılgın Medea'nın genç Absyrtus'u doğradığı gibi.[42]
Zalimliğimle ün salacağım.
Yaşlı Clifford'ın evini mateme boğan acı,
Aeneas'ın yaşlı Anchises'i taşıdığı gibi,
Ama Aeneas'ın yükü canlıydı,
Sırtıma alıp götüreyim seni buradan
Hiçbir şey daha kötü olamaz bu acıdan.

(babasının cesediyle çıkar)

İçeri çarpışarak RICHARD *ve* SOMERSET *girerler.* SOMERSET *öldürülür.*

RICHARD

Sen şurada yat bakalım; çünkü Somerset ölmekle
Saint Albans'da 'The Castle' adlı meyhanenin tabelasının altındaki büyücüyü meşhur etti.
Kılıcım, keskinliğini koru; yüreğim, dinmesin öfken,
Rahipler düşman için bile dua ederler ama prensler öldürür.

(çıkar)

(Çarpışmalar. KRAL, KRALİÇE *ve diğerleri girerler)*

KRALİÇE

Lordum, kaçın! Çok yavaşsınız, kaçın!

KRAL

Tanrıdan kaçabilir miyiz? Margaret, dur

KRALİÇE

Nedir senin özün? Ne savaşıyorsun ne kaçıyorsun,
Erkeklik, bilgelik, askerlik düşmanın önünden çekilip
Kendimizi en iyi şekilde güvenceye almamızı gerektiriyor,
Bunun da en iyi yolu kaçmaktır.

(uzaklarda boru sesi duyulur)

Eğer seni yakalarlarsa hepimizin sonu gelmiş olur;
Ama eğer kaçabilirsek, ki sen engellemezsen hala kaçabiliriz,
Londraya gideriz, seni orada seviyorlar
Bahtımızda açılan bu yarayı
Orada çabucak sarabiliriz.

(içeri tekrar Genç CLIFFORD *girer)*

GENÇ CLİFFORD

Yapacağım zalimlikleri düşünüyorum,
Size kaçın demektense Tanrıyı inkar ederim;
Ama kaçmalısınız; engel olunamayan yenilgi
Adamlarımızın tümünün yüreğini fethetmiş durumda.
Kendi iyiliğiniz için kaçın! Yaşayıp göreceğiz
Onların da bizim gibi yenildiğini.
Kaçın lordum, kaçın!

(çıkarlar)

III. SAHNE *(Saint Albans yakınlarında savaş meydanı) Borular çalınır. Geri çekilirler. İçeri* YORK, RICHARD, WARWICK *ve askerler davullar ve sancaklarla girerler*

YORK

Yaşlı Salisbury'nin,
Öfkelenince yaşlılığını, zayıflığını unutan,
Gencecik bir yiğit gibi eline geçirdiği fırsatla canlanan
O yaşlı aslanın nerede olduğunu kim söyleyebilir?
Başarılı bir gün değildir bugün,
Ne de bir karış toprak kazandık
Salisbury'yi kaybettiysek.

RICHARD

Soylu babacığım,
Bugün üç kez atına bindirdim onu,
Üç kez savaş meydanından uzaklaştırmaya,
Daha fazla çarpışmaması için ikna etmeye çalıştım;
Ama yine de tehlike neredeyse orada buldum onu.
Sade bir evdeki pahalı eşyalar gibiydi
Yaşlı ve zayıf bedenini kasıp kavuran arzuları.
Bakın, işte geliyor.

(içeri SALISBURY *girer)*

SALİSBURY

Kılıcım üzerine, bugün iyi çarpıştın;
Hepimiz iyi çarpıştık. Teşekkürler Richard;
Tanrı bilir daha ne kadar yaşayacağımı.
Bugün beni üç kez ölümün pençesinden kurtarman
tanrıyı memnun etti.
Lordlarım, elde ettiğimiz şeyi sağlama alamadık:
Çünkü kendilerini toparlamasını çok iyi bilen düşmanlarımız kaçtılar.

YORK

Biliyorum, güvenliğimiz onları takip etmemizi gerektirir;
Duydum ki Kral Londraya kaçmış,
Parlamentoyu toplayacakmış.
Toplantı çağırısını çıkarmadan yetişelim.
Lord Warwick, ne diyorsun? Gidelim mi peşlerinden?

WARWICK

Gidelim! Hayır, mümkünse onlardan önce gidelim.
Lordlarım, çok şanlı bir gündü bugün;
Ünlü York'un kazandığı Saint Albans savaşı
Gelecek kuşaklarca sonsuza dek anımsanacak.
Davulları ve boruları çalın! Herkes Londra'ya;
Bugün gibi birçok günümüz olsun.

(çıkarlar)

NOTLAR:

1 Beşinci Henry.
2 Beşinci Henry Katherine Valois ile evlenmesi sonucu Fransa Kralı olur.
3 Kardinal Beaufort.
4 Richard Neville. 1449'da, bu olaydan dört yıl sonra Warwick Beyi olur. Katıldığı ilk savaş St.Albans Savaşıdır (1455). Bu sahnede 1439 yılında ölen kayınpederi Richard Beauchamp ile karıştırılmaktadır.
5 Aslında kayınbiraderi.
6 Kalydon kralı Meleagros'un annesi.
7 Kalydon prensi Meleagros yedi günlükken Kader tanrıçaları ocakta gösterdikleri bir odun yanıp kül olunca Meleagros'un öleceğini annesi Althaia'ya söylemişler, Althaia da odunu alıp saklamış. Ancak Meleagros av sırasında yanlışlıkla dayısını öldürünce annesi öfkeye kapılarak yarı yanmış odunu ateşe atmış. Odun yanınca da Meleagros ölmüş.
8 Westminster Kilisesinde, kralların taç giyme töreni sırasında kullanılan taht.
9 Peter Horner'ın şikayeti.
10 Pyrrus, Roma'yı ele geçirip geçiremeyeceğini sorunca Apollo ona şu iki anlama gelen yanıtı verir: "Aeacus'un soyundan gelen, seni temin ederim ki, Roma'yı ele geçireceksin." "Aeacus'un soyundan gelen, seni temin ederim ki, Romalılar seni ele geçirecekler."
11 Gloucester'ın armasında bir şahin ve genç kız kafası bulunmaktadır. Bu da Suffolk ve Kardinale imalı konuşma fırsatı verir.
12 Kasırga.
13 Söylentiye göre, adamotu hayvanla bitki arası zehirli bir yaratıkmış ve topraktan çıkarılırken inlermiş. Bitkiyi söken kişi, bu inlemeyi duyarsa ölürmüş. Bu yüzden, adamotu topraktan çıkarılırken bir ip alınır, bir ucu bitkiye, diğer ucu da bir köpeğe bağlanır, böylelikle ölümcül iniltinin köpeğe zarar vereceği düşünülürmüş.
14 Gözyaşlarını.
15 Hera'nın habercisi ve gökkuşağı tanrıçası.
16 Tarihçi Hall'e göre, Kardinal, Papa'dan aldığı bir izinle o kadar çok para toplar ki, İngiltere'nin en zengin adamı olur.
17 İngilizce 'su' demek olan 'water' sözcüğü ile 'Walter'ın okunuşu hemen hemen aynıdır.
18 Yalan bir sav.

19 Roma'nın ilkel din görüşlerinde Furia'lar yeraltından çıkıp insanların peşine takılan kötü cinlerdir.
20 Lucius Cornelius Sulla (M.Ö. 138-78), Marius'a karşı ayaklanır ve diktatör olur. Roma tarihinde ilk kez onun döneminde büyük çaplı bir yasaklama başlatılır. Bu yüzden metaforik olarak Roma, Sulla'nın 'anası' ve halk da 'eti' olur.
21 İngiltere'nin.
22 II. Richard.
23 Chapman'ın *Caesar and Pompey* başlıklı yapıtında Pompey, Midilli adası sakinleri tarafından öldürülür. Ancak, bu bilgi yanlıştır çünkü Pompey, Mısır sahillerine ayak bastığında Mısır firavununun adamları tarafından öldürülür.
24 'Cade' varil anlamına gelmektedir.
25 'Mortar', harç anlamına gelmektedir. 'Mortar' ve 'Mortimer' sözcüklerinin okunuşunun benzerliği Shakespeare'e kelime oyunu yapma olanağı sağlamaktadır.
26 'Lace', İngilizce dantel anlamına gelmektedir.
27 Eskiden mektupların başına, "Tanrı bizimledir," anlamına gelen 'Emmanuel' sözcüğü yazılırdı.
28 O devirde, Lent (Paskalyadan önceki kırk gün) süresince, özel izni olmayan kasapların hayvan kesmeleri yasaklanmıştı.
29 Londra Kayası: Cannon Caddesinde yuvarlak bir kaya parçası.
30 Baro binası.
31 'Say', aynı zamanda ipekli bir kumaş cinsidir ve Cade tutuklunun adıyla dalga geçmektedir.
32 O dönemde matbaa henüz icad edilmemişti.
33 O dönemde kağıt fabrikası da bilinmiyordu.
34 Bu örtü genellikle altın işlemeli kadife bir kumaştan yapılırdı; bu nedenle de, Cade ve arkadaşları için özellikle itici gelmektedir.
35 Toprağı iyi, halkı kötü.
36 Elizabeth Dönemindeki uygulamaya göre, darağacında idam edilen suçlunun, bir sırığın ucuna takıp kentte dolaştırmak için, kafası kesilirdi.
37 Geyik anlamına gelen 'hart' sözcüğü, 'heart' sözcüğü gibi okunur ve bu durum İngilizcede yazarlara sözcük oyunları yapma olanağı sağlar. 'White Hart' bu nedenle korkak anlamına da gelmektedir ve Cade'in kendisini terk eden yandaşlarını nasıl gördüğünü anlatmaktadır.
38 Fransız armasındaki zambak. Bu terim, York tarafından İngilizlerin Fransa tahtı üzerindeki iddialarının bir göstergesi olarak kullanılmış olabilir.
39 Telamon'un oğlu Ajax, Achilleus'un silahları kendisine değil de Ulysseus'a verilince öfkeden gözü kararır ve düşman sanıp bir koyun sürüsünü yok eder.
40 Warwick'in armasındaki ayılara atıf.
41 Son en önemlisidir.
42 Medea, Jason'la Colchos'tan kaçarken babasının kendilerini hemen takip etmeye başlamasını önlemek için kardeşi Absyrtus'u öldürür ve parçalarını değişik yerlere atar.

VI. HENRY

III. BÖLÜM

ÖNSÖZ

Eleştirmenlerce Shakespeare'in tarih oyunlarının birinci dörtlemesine dahil edilen *VI. Henry Üçüncü Bölüm* 'ün 1591 yılının ilk yarısında yazıldığı düşünülmektedir. Shakespeare'in yararlandığı kaynakların başında Edward Hall'ın *The Union of the Two Noble and Illustre Famelies of Lancastre and Yorke* (1548) gelmektedir. Yazarın değindiği yapıtlar arasında ise *The Faerie Queene, The Mirror for Magistrates, İncil* bulunmaktadır.[1] Her zaman olduğu gibi Shakespeare'in bu kaynaklara körü körüne bağlı kalması söz konusu değildir. Özenle seçtiği, dramatik yapıya uygun, sahnelenebilir nitelikte tarihi olaylar oyunun kurgusunu oluşturmaktadırlar. Bu seçim sayesinde oyun, bir bütünlük kazanmakta, izleyici tarihte birbiri ardına gerçekleşen bir dizi olayı değil de bu olaylara Shakespeare'in getirdiği yorumu izlediğini bilmektedir.

Ülkesinin tarihini yakından bilen Elizabeth dönemi izleyicisi, Shakespeare'in anlattığı olayların ve çizdiği karakterlerin hiçbirine yabancı değildir. Buna rağmen *VI. Henry* oyunlarının aşırı ilgi toplaması, onbinlerce izleyici çekmesi ve büyük bir gişe başarısı sağlaması tarih oyunlarının, konularının bilinmesine karşın, gözde olduğunun kanıtıdır.[2] Tarih oyunlarının bu kadar izleyici bulması, İngiltere'nin tiyatro yoluyla yüceltilmesiyle Elizabeth döneminde dorukta bulunan milliyetçilik duygusunun doyum sağlamasıyla açıklanabilir. Hemen her tiyatro izleyicisi İngiltere'nin bir kez daha karmaşanın kucağına düştüğünü, soyluların bu duruma neden olan açgözlülüklerini, kıskançlıklarını, bencilliklerini, intikam duygularının gözlerini nasıl kararttığını hiçbir yönlendirme olmadan görmekte ve geçmiş ve gelecek arasında ortak yönler bulmaya çalışmaktaydı.

İzleyicinin bu katılımını sağlamak için, yukarıda da belirtildiği gibi, Shakespeare bazı tarihsel gerçekleri değiştirmektedir. *Üçüncü Bölüm, İkinci Bölüm*'ün bittiği yerden başlar. York ve arkadaşları Parlamentoyu toplayıp Henry'i tahttan indirme planları yapmaktadırlar. Ancak bu olay, St. Albans savaşından beş yıl sonra 1460 Ekiminde gerçekleşmiştir çünkü York, ancak bu tarihte tahtın kendi hakkı olduğunu açıkça ilan etme cesaretini gösterebilir. York bu savını ileri sürerken Kral Henry elinde tutsaktır oysa oyunda, Henry, St. Albans savaşından sonra düşmanlarının elinden kaçmayı başarmıştır. Henry'nin gördüğü muameleye çok içerleyen halkın tepkisinden çekinen York ister istemez kral ile anlaşma yoluna gider. İkinci perdede, York Dükünün esir alınıp öldürüldüğü Wakefield savaşı sırasında oğulları George ve Richard anneleri tarafından Fransaya gönderilmiş oldukları halde Shakespeare tarafından İngilterede, savaşın ortasında çizilirler. Üçüncü perdede, Edward'ı, Leydi Elizabeth Grey'le flörtleşirken görürüz. Aslında Edward, 1464 yılında kendisinden yaşça büyük olan bu kadınla evlenmiştir. Yine aynı şekilde Warwick'in Fransaya elçi olarak gönderilmesiyle Edward'a karşı ayaklanması arasında beş yıl vardır. Ağabeyi Edward'ın evliliğine ve zengin kızları Leydi Grey'in yakınlarıyla evlendirmesine içerlediğini gördüğümüz Clarence aslında 1469 yılında Edward'a karşı ayaklanan Warwick'e katılır ve Fransa'ya giderek Dükün büyük kızı İsabel ile evlenir. Daha sonra İngiltere'ye dönen Warwick savaşta Edward'ı ele geçirir ancak amacı Kraliçe Elizabeth'in yakınlarını Kral Edward'ın yanından uzaklaştırmaktır. Kraliçe Elizabeth'in yakınlarını ortadan kaldıran Warwick amacına ulaştığını düşünerek Kral Edward'ı serbest bırakır. Bu olaya içerleyen kral 1470 Martına kadar sesini çıkarmaz ve bu tarihte Warwick'in kendisine karşı bir isyan düzenlediğini ileri sürer. Warwick ve yardımına gelen Clarence Fransa'ya kaçarlar. Fransa'da Kraliçe Margaret ile barışan Warwick kızı Anne'i Prens Edward ile evlendirir. Warwick'in bu davranışı Edward'ın tahttan indirilmesinden sonra kral olacağını düşünen Clarence'i düş kırıklığına uğratır ve Clarence Warwick'i desteklemekten vaz geçer.[3] Bu ve benzeri değişikliklerle oyu-

nun temposu alabildiğine hızlandırılmıştır. Başka amaçla yapılan değişiklikler arasında, oyunda York'un Clifford tarafından öldürülen en küçük oğlu Rutland'ın gerçekte Dükün en büyük oğlu olmasıdır. Rutland'ın yaşının bu kadar küçültülmesinin Clifford'un acımasızlığını perçinlemek ve izleyicinin duygusal katılımını sağlamak amacına yönelik olduğu görülmektedir.[4] Küçük Richmond'ın oyunda yer alması ise, anarşi dönemini sona erdirecek Tudor hanedanının tahta çıkacağı zamanın yaklaştığını haber vermektir.

Shakespeare, İngiltere tarihinin bu döneminde gözlemlediği anarşi ve düzensizliği oyununa kusursuz bir biçimde yansıtmasını bilmiştir. Oyununda ele aldığı karmaşa toplumun her katmanını ve bireyini içine alacak denli kapsamlıdır. Kralın zayıf kişilikli biri olması, fırsat kollayan soyluları birbirlerine düşürmekle kalmayıp onların ülke idaresinde söz sahibi olmak için savaş vermelerine de neden olur.

Denetleyen, ceza veren, adalet dağıtan mekanizma ortadan kalktığı için soyluların çatışması kısa süreli olmaktan çıkar. Artık, öc alma ve cezalandırma gibi duygular yaşamlarına yön vermektedir. Clifford *İkinci Bölüm* 'de öldürülen babasının öcünü almak için başlattığı savaşını *Üçüncü Bölüm*'e de taşır. Küçük Rutland'ı acımasızca katleder, Rutland'ın öğretmeni olan din adamına hakaret eder ve en sonra da York Dükü Richard'ı elleri bağlıyken hançerleyerek öldürür. Clifford'ın gözü dönmüş bir biçimde, intikam amacıyla York ailesinin kökünü kazımaya çalışması ülkedeki karmaşanın sadece bir boyutudur.

Aynı karmaşa York ailesinde ve onları destekleyenler arasında da görülmektedir. Tahtı ele geçirmek için el ele verdiklerini gördüğümüz kardeşler birbirlerinin kuyusunu kazmak için ellerinden geleni yaparlar. Clarence, ağabeyi Edward'a karşı, Warwick'le birleşerek, babasının uğrunda yaşamını verdiği tacı tehlikeye atmaktan çekinmez. Richard, izleyiciyle baş başa kaldığı sahnelerde kendinden başka kimseyi düşünmediğini, taht ile arasındaki tüm engelleri tek tek ortadan kaldıracağını söyler durur. York ailesinin en büyük desteği Warwick, Edward'ın keyfi kararı karşısında hemen saf değiştirerek Kraliçe Margaret'e katılır.

Karmaşadan payını sıradan halk da alır. *İkinci Bölüm*'ün neredeyse yarısında sahneyi dolduran halkın, *Üçüncü Bölüm* 'de sadece bir sahnede karşımıza çıkmakla birlikte üstesinden gelmesi olanaksız bir çıkmaz içinde bulunduğu açıkça görülmektedir. İkinci perdenin beşinci sahnesi, Towton savaşında Babasını öldüren Oğul ve Oğlunu öldüren Baba'ya adanmıştır. Kral Henry, York'un öldürüldüğü köstebek yuvasının üstüne oturmuş, sıradan bir insan olmanın ne büyük bir mutluluk kaynağı olduğunu söylerken sahneye birbiri ardına iki sıradan insan girer. Görünen odur ki, sıradan biri olmak, insanı iç savaş acılarından kurtarmamaktadır. Tersine, karmaşa artık ülkeye öylesine egemendir ki, bu insanlara ad vermek bile anlamsızdır.[5] Henry, halkın yaşamının soylular tarafından nasıl yönlendirildiğini çok iyi anlatır:

> Yüzünde hem kırmızı hem de beyaz gül açmış,
> Birbirleriyle savaşan ailelerimizin ölümcül
> renkleri; (II. v. 97-8)

Bu karmaşanın sona ermesi olanaksız görünmektedir çünkü değişen güç dengelerini yeniden alt üst etme çabasına giren insanlar ortaya çıkmaktadır. Bunun en iyi örneği York'un en küçük oğlu Richard Gloucester'dır. Richard, York'un kahraman oğlu olarak sahneye çıkar ama babasının ölüm haberini aldığı an yaptığı konuşmasında öfkeli bir intikamcı kimliğine bürünür:[6]

> Ben ağlayamıyorum, bedenimdeki tüm sıvılar
> Bir fırın gibi yanan yüreğimi soğutmaya ancak
> yetiyor;
> Ne de konuşmakla azaltabiliyorum yüreğimdeki o
> koca yükü;
> Çünkü konuşmamı sağlayan nefesim
> Göğsümü yakan közleri alevlendiriyor,
> Gözyaşlarının söndüreceği alevlerle yakıyor beni.
> Ağlamak üzüntüyü azaltmak demek,
> Öyleyse bebekler ağlasın; bana kılıç ve intikam
> gerek! (II. i. 79-86)

Lancasterları alt edip tacın York ailesine geçmesini sağlayan ama aslında kendi çıkarları için savaştığını izleyiciye açık yüreklilikle anlatırken Richard'ın kardeşleriyle olan ilişki-

sinde büyük bir ikiyüzlülük egemendir.

Richard'ın çok itici bir görünümü vardır, bu yüzden de normal insanlar gibi davranamamaktadır. Bedensel özürleri yüzünden yaşamına yeni bir yön vermek gereğini duymuştur:

Madem ki benden daha yakışıklı olanları
Ezmek, azarlamak ve yönetmek dışında
Bu dünya zevklerinden tad almam olanaksız,
Ben de tacı ele geçirme düşünü kendime cennet
yaparım.
Ve yaşadığım süre cehennemim olacak bu dünya
Bu kafayı taşıyan biçimsiz vücudumu
Görkemli bir taç süslemezse.(III. ii. 164-71)

Tacı ele geçirmeye, onunla arasındaki engelleri ortadan kaldırmaya kararlıdır:

Ben de sık dikenlikli bir ormanda kaybolan
Dikenleri sökmeye çalışan ama orasını burasını
kanatan,
Yolunu bulmaya çalışırken yoldan uzaklaşan,
Dışarı nasıl çıkacağını bilemeyen
Ama umutsuzca dışarı çıkmaya çalışan biri gibi
İngiltere tacını ele geçirmek için kendime
işkence ediyorum.
Ya kendimi bu işkenceden kurtarırım
Ya da açarım yolumu kanlı bir baltayla.
(III. ii. 174-81)

Aynı kararlılığı zaman zaman Edward da gösterir. Tacı ele geçirebilmek için her yola baş vurur,yeminler eder, yeminlerini bozar, yalanlar söylemekten çekinmez. Daha oyunun başında taç için her şeyi yapacağını söylemektedir:

Ama krallık uğruna her yemin bozulabilir;
Bir yıl bile kral olmak için binlerce yemin
bozarım. (I. ii. 16-7)

Edward da bu konuda çok ustadır. Warwick'i elçilik görevinde yüzüstü bırakır; York kentine girebilmek için Belediye başkanına sadece ünvanını geri almaya geldiğini söyler ancak aynı sahnede Montgomery'nin desteğini kaybetmemek için bu sözünü unutur. Tewkesbury savaşı sonrasında teslim olması durumunda hayatının bağışlanacağını söyledikten 27 dize sonra

Prens Edward'ı hançerleyerek öldürmesi tahtın yeni adayı Edward'ın güvenilirliği konusunda oldukça iyi bir fikir vermektedir.

Aynı şekilde Clarence, ağabeyi Edward'ı terk eder, Warwick'e katılır ama daha sonra Warwick'i bırakıp tekrar ağabeyine katılır. Fransa Kralı Lewis de verdiği sözde durmamayı onursuzluk olarak nitelemeyen insanlardan biridir.

Shakespeare oyunda öyle bir dünya yaratır ki, ancak güçlü ve gerekli özelliklerle donatılmış kişilerin yaşaması mümkündür. Bu dünyada tartışma bir sonuç vermeyince insanlar zora baş vururlar; verilen bir söz sorun yaratıyorsa o sözden dönülür; karşılarına kendilerinden güçlü biri çıkınca yalana sığınırlar ya da cinayet işlerler; onurları lekelendiğinde intikam yemini içerler; düşmanlarını ellerine geçirince işkenceyle öldürürler; kendi çıkarları her şeyden önemlidir. Bunlar oyunda insan doğasının kaçınılmaz özellikleri olarak sunulmamaktadır çünkü Shakespeare bu durumun ülkede bir otorite boşluğu doğduğunda otomatik olarak otaya çıktığını söylemektedir. Kişiler yasalara ve düzene olan inançlarını yitirdiklerinde düzen yok olmaktadır ve bu durumun ortaya çıkış şekli oyunun belli başlı karakterlerinde incelenmektedir.[7]

Oyundaki karakterler İbret Oyunlarında görülen tipleri andırmaktadırlar: Kadın düşkünü Edward, açgözlü Richard, dindar Henry, intikamcı Clifford, dişi kurt Margaret. Her karakterin bir saplantısı vardır. Clifford babasının intikamını almak ister; Richard ne pahasına olursa olsun taca ulaşmak ister; Margaret, oğlu Prens Edward'a aşırı derecede bağlıdır. Karakterlerin amaçlarının bu kadar dar kalıplar içinde bulunması oyunda ironiye yol açar. İntikam arzularının neden olduğu zincirleme reaksiyon sonucu kendilerinin de bir başkasının intikam arzusuna hedef olacaklarını akıllarının ucundan bile geçirmezler.[8] Kaçınılmaz sonla karşılaşıp, düşmanlarının kılıcı altında can verirken kendilerini alt edenin Felek olduğunu söylerler. Başlarına gelen felaketlere Feleğin neden olduğu inancı oyundaki tüm karakterlere yerleşmiştir.

Bu inanç, Orta Çağ insanının üstesinden gelemediği zorluklar karşısında çaresizliğini ve aynı zamanda hiç tükenmeyen bir umut ışığının parıldadığını dile getirmektedir. Eğer kişi,

Feleğin Çarkının dönmesi sonucu bulunduğu noktadan aşağı fırlatılmışsa yapabileceği hiçbir şey yoktur. Bu duruma kendi beceriksizliği sonucu düşmemiştir; sadece Felek sırtını dönmüştür ve Feleğin yine güleceği günler gelebilir. Doğal olarak karakterler kendilerini zamanın sonsuz akışı içinde hiçbir şeyin kalıcı olmadığı bir dünyada bulurlar.[9] Aşırı derecede keyfiliğin hüküm sürdüğü bu dünyada seven, kollayan ve gözeten bir tanrının varlığından söz etmek güçtür. Karşımızdaki karakterler zaman zaman Feleğin Çarkını kendi yönlerinde çevirmeyi deneyen ama çoğunlukla kendilerini Çarkın dönüşüne bırakan kişilerdir. Ancak bütün karakterler intikam, nefret, aç gözlülük gibi tutkuların, dolayısıyla da Feleğin esiri olduklarından Çarkı asla istedikleri yönde çeviremezler.

Yine oyunda karakterlerin Feleğin gücünün tam olarak farkında oldukları söylenemez. Bu nedenle zaman zaman yaşamlarına kendilerinin yön verdiklerini düşünürler. Buna karşın, tarihin durdurulamayan akışı karşısında, izleyicilerin çaresizlik hissetmemeleri olanaksızdır. Oyunu izlerken hiçbir şeyin kalıcı olmadığına yakından tanık olmaktadırlar. Karakterler birbiri ardına sahneye gelmekte, belli görevler üstlenmekte, görevlerini tamamladıktan sonra da yerlerini başkalarına bırakmaktadırlar. İzleyiciler sanki bir geçit resmi izledikleri duygusuna kapılmaktan kendilerini alamazlar. Sonsuza kadar sürecek bu geçite bakıldığında, hiçbir şeyin kalıcı olmadığı gerçeğinin oyunun ana temasını oluşturduğunu söylemek yanlış olmaz. Dalgalar halinde gelişen bu gerçeklik sonunda izleyicinin bakışlarını kendisine çevirip günün birinde kendisini de aynı sonun beklediğini görmesine yol açar.

Tarih oyunlarının öğretici yönü işte bu noktada devreye girmektedir. Ölüm kaçınılmaz son ise, kişinin yapabileceği en doğru şey arkasında iyi bir isim bırakmaya çalışmasıdır. Geçmişten ders alıp geçmişin hatalarını yinelememek, her zaman daha iyiye ulaşmaya çalışmak, kişinin kendisi için belirleyeceği hedeflerin başında gelmelidir. İzleyicinin bu sonuca varması en çok resmi otoriteyi memnun edecektir çünkü tarih oyunları iyilerin baş tacı edildiği, kötülerin yerin dibine batırıldığı bir ortamda örnek insan arayışındadır. Bu insan, ülkesinin çıkarlarını koruyacak, onun karmaşa uçurumuna

yuvarlanmasına engel olacak, ülkedeki huzur döneminin kesintisiz sürmesi için var gücüyle çalışacaktır. Böylesine koşullanmış bir bireye en çok ülkeyi iç ve dış tehlikelerin beklediği bir dönemde gereksinim vardır.

On altıncı yüzyılın bitmesine dokuz yıl kala İngiltere'de, Shakespeare'in tarih oyunlarında tüm çıplaklığıyla gözler önüne serilen karmaşa ortamına her an düşebilecek kadar nazik bir ortam hüküm sürmektedir. Ülke içinde Anglikan-Katolik-Püriten sürtüşmesi için için sürmekte, dışarda ise Papa ve Katolik ülkeler İngiltere'de Katolikliğin yeniden egemen olması için çalışmaktadırlar. İngiltere, İspanyol Armadasının tehlikesi altındadır. Bütün bunlara ek olarak, artık iyice yaşlanan Kraliçe Elizabeth'in bir varis doğurma olasılığı da ortadan kalkmıştır. Tartışmasız varisin bulunmadığı bir ortamda taht kavgaları kaçınılmazdır. Böyle bir dönemde halkın milliyetçilik duygularına seslenecek oyunlara büyük gereksinim vardır ve Shakespeare bu gereksinimi en iyi karşılayan oyun yazarı olmuştur.

Toplam olarak on tarih oyunu yazan Shakespeare, bu oyunlardan sadece *VIII. Henry* 'i bu çalkantılı dönemin bitiminden çok sonra yazmıştır. Diğer tarih oyunları yaklaşık on yıllık bir dönemin ürünüdür ve *King John* dışında kalan sekiz tarih oyunu birbirlerini tarihsel açıdan takip ederler. Oyunların içinde de bir sonraki oyuna hazırlık anlamına gelecek veriler bulunmaktadır. *II. Richard* 'ın bitiminde vicdan azabı ile kıvranan Kral IV. Henry'i gördüğümüzde oyunun bu noktada bitmediği kanısına kapılırız. Aynı şekilde *IV. Henry* 'nin sonu *V. Henry* 'i haber vermektedir. Bu durum *VI. Henry* oyunları için de geçerlidir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, bir tarih oyunu olması nedeniyle oyunların devamının bulunduğunu düşünmemek olanaksızdır. Ancak, bu duygunun yanı sıra, oyun içine serpiştirilen konuşmalar bizde söz konusu noktanın bir başka oyunda ayrıntılarıyla ele alınacağı duygusunu uyandırmaktadır. *VI. Henry* oyunlarının her birinde bir sonraki oyunun en önemli kişisi olacak bir karakter ön plana çıkar. *Birinci Bölüm* 'de bu kişi Suffolk'tur. *İkinci Bölüm* 'ün sivrilen kişisi ise York'tur. *Üçüncü Bölüm* 'de karşımıza Richard Gloucester

çıkar. Bu karakter öylesine canlı çizilmiştir ki, Shakespeare'in Richard'la *Üçüncü Bölüm* 'de ele aldığı kadarıyla yetineceğini düşünmek olanaksızdır. Tahta çıkma arzusuyla yanıp tutuşan Richard bundan sonraki oyunu *III. Richard* 'ın temasını oluşturacaktır.

NOTLAR:

1 Shakespeare, William, *King Henry VI. Part III.* Ed. Cairncross, Andrew S., Arden Shakespeare Paperbacks, Methuen and Co. Ltd., London, 1969. s.xlvii
2 Cairncross. s. xlviii.
3 Bullough,. Geoffrey, *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare, Vol. 3.* Routledge and Kegan Paul, London, 1987. s.163.
4 Cairncross. s.li.
5 Legatt, Alexander, *Shakespeare's Political Drama: The History Plays and the Roman Plays,* Routledge, London, 1980. s.21
6 Brockbank, Philip, *On Shakespeare: Jesus, Shakespeare, and Karl Marx, and Other Essays,* Basil Blackwell Ltd., Oxford, 1989. s.101.
7 Brockbank. s.98.
8 Cairncross. s.lix.
9 Wilders, John, *The Lost Garden: A View of Shakespeare's English and Roman History Plays,* The Macmillan Press Ltd., London, 1978. s.11

KİŞİLER:

KRAL ALTINCI HENRY
EDWARD, *Galler Prensi, Kralın oğlu*
ON BİRİNCİ LEWIS, *Fransa Kralı*
SOMERSET DÜKÜ
EXETER DÜKÜ
OXFORD BEYİ
NORTHUMBERLAND BEYİ
WESTMORELAND BEYİ
LORD CLIFFORD
RICHARD PLANTAGENET, *York Dükü*
EDWARD, *March Beyi, daha sonra Kral Dördüncü Edward*
GEORGE, *daha sonra Clarence Dükü*
RICHARD, *daha sonra Gloucester Dükü*
EDMUND, *Rutland Beyi*
NORFOLK DÜKÜ
MONTAGUE MARKİSİ
WARWICK BEYİ
PEMBROKE BEYİ
LORD FALCONBRIDGE
LORD HASTINGS
LORD STAFFORD
SIR JOHN MORTIMER
SIR HUGH MORTIMER
HENRY, *Richmond Beyi, küçük bir çocuk*
RIVERS BEYİ, *Leydi Grey'in erkek kardeşi*
SIR WILLIAM STANLEY
SIR JOHN MONTGOMERY
SIR JOHN SOMMERVILLE
Rutland'ın öğretmeni
York Belediye Başkanı
Kale Komutanı

Bir soylu
İki Bekçi
Bir Avcı
Babasını öldüren bir oğul
Oğlunu öldüren bir baba

KRALİÇE MARGARET
LEYDİ ELIZABETH GREY, *daha sonra Kral Dördüncü Edward'ın Kraliçesi*
BONA, *Fransa Kraliçesinin kızkardeşi*

Askerler, Hizmetkarlar, Nöbetçiler

Sahne: İngiltere ve Fransa.

I. PERDE

I. SAHNE*(Londra. Parlamento Binası)*

Borular çalınır. İçeri şapkalarında beyaz güller takılı olarak YORK DÜKÜ, EDWARD, RICHARD, NORFOLK, FALCONBRIDGE WARWICK *ve askerler girerler.*

WARWICK

Kral elimizden nasıl kaçtı[1] merak ediyorum!

YORK

Biz kuzeyden gelen süvarileri kovalarken
O adamlarını yalnız bırakıp sıvıştı.[2]
Bunun üzerine geri çekilme fikrinden bile nefret eden
Yüce Northumberland Dükü
Morali bozulan orduyu canlandırarak
Kendisi, Lord Clifford ve Lord Stafford,
Hep birlikte saldırdılar birliklerimize,
Kuvvetlerimizin tam ortasına daldılar
Ve askerlerimizin kılıçlarıyla can verdiler.[3]

EDWARD

Lord Stafford'un babası, Dük Buckingham
Ya öldürüldü ya da ciddi bir yara aldı,
Miğferinin siperliğini parçaladım kılıcımla:
Söylediklerim doğru baba, bak işte kanı.

FALCONBRIDGE

Kardeşim[4] , işte bu da Wiltshire Beyinin kanı,
Taburlarımız kapıştığında çarpıştım onunla.

RICHARD

Benim adıma sen konuş ve neler yaptım anlat onlara.

(Dük Somerset'ın kesik kafasını yere atar)

YORK

Oğullarım arasında en başarılısı Richard[5]
Majesteleri, Lord Somerset yoksa öldünüz mü?

NORFOLK

John Gaunt'un soyunun başına hep bu gelsin!

RICHARD

Kral Henry'nin kafasını işte böyle sallamak istiyorum.

WARWICK

Ben de. Muzaffer York, soylu prens,
Lancaster sülalesinin zorla elinden aldığı[6]
O tahta tekrar çıktığını görmezsem
Tanrı şahidimdir ki, gözlerim açık gideceğim.
Korkak kralın sarayındayız,
İşte bu da tahtı; al onu York;
Çünkü senin o, Kral Henry'nin varislerinin değil.

YORK

Öyleyse, soylu Warwick, yardım et bana da alayım
Çünkü saraya zor kullanarak girdik.

NORFOLK

Hepimiz sana yardımcı olacağız; korkup kaçan öldürülecek.

YORK

Teşekkürler soylu Norfolk. Lordlarım, yalnız bırakmayın beni;
Askerler, siz de benimle birlikte kalın bu gece.

(ayağa kalkarlar)

WARWICK

Kral geldiğinde zor kullanmayın,
Sizi buradan zorla atmaya kalkışmadıkça.

YORK

Kraliçe bugün Parlamentoyu topluyor[7]
Ama onu desteklemeyeceğimizi biliyor.
Ya konuşarak ya da zor kullanarak hakkımızı almalıyız bugün.

RICHARD

Silahlıyız hepimiz, çıkmayalım saraydan.

WARWICK

York Dükü Plantagenet kral olmazsa,
Korkaklığıyla bizi düşmanların diline dolayan

Kendine güveni olmayan Henry de krallıktan azledilmezse,
Bu parlamentoya kanlı parlamento denecek.

YORK

Öyleyse beni yalnız bırakmayın lordlarım;
Kararlı olun, hakkımı alacağım.

WARWICK

Ne kral ne de ona yürekten bağlı,
Lancasterleri destekleyen en yiğit kimse bile
Warwick kaşlarını çattı mı parmağını kıpırdatabilir.
Ben tahta bir Plantagenet çıkaracağım, cesareti olan indirsin.
Richard, kararlı ol; iste İngiltere tacını.
Borular çalınır. İçeri KRAL HENRY, CLIFFORD, NORTHUMBERLAND, WESTMORELAND, EXETER *ve diğerleri şapkalarına kırmızı güller takılı olarak girerler.*

KRAL HENRY

Lordlarım, asiye bakın nerede oturuyor,
İngiltere tahtında! Görünüşe göre
Arkasında Warwick'in, o hain lordun desteği ile
Tacı ele geçirmeyi ve kral olmayı hedefliyor.
Northumberland Beyi, senin babanı öldürdü o[8],
Seninkini de Lord Clifford[9]; her ikiniz de
Ondan, oğullarından, onu destekleyenlerden ve dostlarından
İntikam almaya yemin etmiştiniz.

NORTHUMBERLAND

Eğer intikam almazsam tanrı cezamı versin benim!

CLIFFORD

Clifford bu umutla zırhını çıkarmadan matem tutuyor.

WESTMORELAND

Buna nasıl izin veririz? İndirelim şunu oradan,
Yüreğim öfkeyle yanıyor, katlanamıyorum bu olanlara.

KRAL HENRY

Soylu Westmoreland Beyi sabırlı olun.

CLIFFORD

Sabır onun gibi korkak tembellere yakışır,
Baban yaşasaydı orada oturmaya cesaret edemezdi.
Soylu efendimiz, izin verin
Parlamentoda hakkından gelelim York ailesinin.

NORTHUMBERLAND

Kuzen, çok iyi konuştun, dediğin gibi olsun.

KRAL HENRY

Bilmez misiniz, Londra halkı onlardan yana?
Hemen yardıma koşacak askerleri var.

EXETER

Ama Dük öldürülürse hemen dağılırlar.

KRAL HENRY

Parlamento binasının mezbahaya çevrilmesi
Aklına bile gelmesin Henry'nin!
Kuzen Exeter, Henry çatık kaşlar, sözcükler, tehditlerle savaşmayı düşünüyor.
Seni asi York Dükü, in tahtımdan,
Diz çöküp önümde merhamet dilen benden;
Senin efendinim ben.

YORK

Ben senin efendinim.

EXETER

Utan, in aşağı; seni, o York Dükü yaptı.

YORK

Beylik[10] gibi, Düklük de bana miras kalmıştı.

EXETER

Baban[11] krala ihanet etmişti.

WARWICK

Exeter, sen de kralına ihanet ediyorsun
Tahtı zorla ele geçiren Henry'nin peşinden giderek.

CLIFFORD

Gerçek kralını izlemeyip kimi izleyecek ki?

WARWICK

Haklısın Clifford; onun kralı York Dükü Richard.

KRAL HENRY

Sen tahtımda otururken ben ayakta mı duracağım?

YORK

Öyle olmalı ve de olacak, sıkma canını.

WARWICK

Sen Lancaster Dükü ol, o da Kral olsun.

WESTMORELAND

O, hem Kral hem de Lancaster Dükü;

Öyle kalmasını da Lord Westmoreland sağlayacak.

WARWICK

Warwick de engel olacak. Unutuyorsunuz
Sizleri savaş alanından kaçıran,
Babalarınızı doğrayan, sancaklarımızı dalgalandırarak
Kente girip saray kapılarına kadar yürüyen bizleriz.

NORTHUMBERLAND

Evet Warwick, bunu üzülerek anımsıyorum,
Yemin ediyorum, sen ve evlatların çok pişman olacaksınız.

WESTMORELAND

Plantagenet, babamın damarlarındaki kandan daha çok can alacağım
Senden, şuradaki oğullarından,
Akrabalarından ve dostlarından.

CLIFFORD

Fazla uzatma; Warwick, sözcükler yerine
Sana öyle bir elçi göndereceğim ki
Ben daha parmağımı oynatmadan intikamını alacak.

WARWICK

Zavallı Clifford, aldırmıyorum boş tehditlerine.

YORK

Taç üzerindeki hakkımızı kanıtlamamızı ister misiniz?
Yoksa, kılıçlarımız savaş meydanında yapacak bu işi.

KRAL HENRY

Hain adam, taç üzerinde nasıl hakkın olabilir ki?
Baban da senin gibi York Düküydü.[12]
Büyükbaban Roger Mortimer, March Beyi idi.
Ben ise Dauphin'e ve Fransızlara diz çöktüren,
Onların kentlerini, eyaletlerini ele geçiren
Beşinci Henry'nin oğluyum.

WARWICK

Fransayı ağzına alma çünkü sen kaybettin orayı.

KRAL HENRY

Naib[13] kaybetti Fransayı, ben değil;
Taç giydiğimde sadece dokuz aylıktım.[14]

RICHARD

Şimdi yeterince büyüksün ama yine kaybediyorsun.
Baba, çek al tacı şu zorbanın kafasından.

EDWARD

Evet soylu babacığım, öyle yap; geçir tacı başına.

FALCONBRIDGE

Sevgili kardeşim, silahı sever ve değer verirsin;
Bu yüzden, tartışmaktansa silahla halledelim bu sorunu.

RICHARD

Çalın davulları ve boruları, kaçsın Kral.

YORK

Oğullarım, susun!

NORTHUMBERLAND

Asıl sen sus da Kral Henry konuşsun.

WARWICK

Önce Plantagenet konuşacak, dinleyin onu lordlarım;
Siz de susun ve dikkatle dinleyin
Çünkü lafa karışan canını yitirecek.

KRAL HENRY

Plantagenet, neden beni tahttan indirmek istiyorsun?
Her ikimiz de Plantagenet değil miyiz?
Her ikimiz de kardeş soyundan gelmiyor muyuz?
Diyelim ki krallık senin hakkın,
Peki sen sanıyor musun
Babamın ve büyükbabamın oturduğu tahtımı bırakacağımı?
Hayır; daha önce çıkacak savaşla ülkede insan kalmayacak,
Birçok kereler Fransada dalgalanan
Şimdi de İngilterede yüreğimizi dağlayan sancakları
Kefen olacak bana. Lordlarım, neden sarardınız?
Taç üzerindeki hak iddialarım onunkinden daha kuvvetli.

WARWICK

Henry, kanıtla ve kral sen ol.

KRAL HENRY

Dördüncü Henry fetih yoluyla tacı ele geçirdi.

YORK

Fetih değil, kralına isyan ederek.

KRAL HENRY

(kendi kendine) Ne demem gerekiyor bilmiyorum,
Taç üzerindeki hak iddialarım o kadar kuvvetli değil.
Söyleyin bana, bir Kral kendine varis tayin edebilir mi?

YORK

Ne olacak ederse?

KRAL HENRY

Eğer edebiliyorsa ben yasal kralım
Çünkü Richard, birçok beyin gözü önünde
Tacı Dördüncü Henry'ye devretti,
Babam onun varisiydi, ben de babamın.

YORK

Dördüncü Henry, efendisi Kral Richard'a karşı ayaklandı,
Onu tacı kendisine vermesi için zorladı.

WARWICK

Lordlarım, diyelim ki bunu isteyerek yaptı
Size göre taca zarar verir mi bu?

EXETER

Hayır, çünkü tacı böyle devredemez,
Yerine varisi geçmeli ve yönetimi almalıdır.

KRAL HENRY

Dük Exeter, bize karşı mısınız?

EXETER

Haklı olan o, affedin beni.

YORK

Lordlarım, neden fısıldaşıyorsunuz da görüş belirtmiyorsunuz?

EXETER

Vicdanım bana onun gerçek kral olduğunu söylüyor.

KRAL HENRY

(kendi kendine) Hepsi beni bırakıp onun safına geçecekler.

NORTHUMBERLAND

Plantagenet, taç üzerinde ne kadar hak iddia edersen et
Ama sanma ki Henry krallıktan azledilecek.

WARWICK

Her şeye karşın azledilecek.

NORTHUMBERLAND

Yanılıyorsun, seni böyle küstah yapan
Essex, Norfolk, Suffolk ya da Kent bölgelerinden topladığın kuvvet;
Ben olduğum sürece, Dükü, Kral olarak tahta çıkaramazsın.

CLIFFORD

Kral Henry, ünvanınız yasal ya da değil, fark etmez;
Lord Clifford sizin için savaşacağına and içer.
Yer yarılsın, canlı canlı içine gireyim
Babamı öldüren insanın önünde diz çökersem!

KRAL HENRY

Ah Clifford, sözlerin nasıl da yüreğimi ferahlatıyor!

YORK

Henry Lancaster, bırak tacını.
Lordlar, ne mırıldanıyorsunuz, ne planlar kuruyorsunuz?

WARWICK

York Düküne haksızlık etme,
Yoksa burayı askerle doldururum,
Şu anda oturduğu kraliyet tahtına
Ünvanını yazarım zorbanın akıtacağım kanıyla.

(Ayağını yere vurur ve askerler ortaya çıkarlar)

KRAL HENRY

Lord Warwick, dinle beni:
İzin ver yaşadığım sürece kral kalayım.

YORK

Tacı bana ve varislerime devredeceğine söz ver,
Yaşadığın sürece barış içinde hüküm sürmek istiyorsan.

KRAL HENRY

Askerleri gönderirseniz söz veririm.

WARWICK

Yüzbaşı, askerleri Tuthill'e götür.

(askerler çıkarlar)

KRAL HENRY

Razıyım; Richard Plantagenet
Ben öldükten sonra tahta sen çık.

CLIFFORD

Oğlunuz Prense çok büyük haksızlık yapıyorsunuz.

WARWICK

İngiltereye ve kendisine çok büyük iyilik yapıyor!

WESTMORELAND

Alçak, korkak, inançsız Henry!

CLIFFORD

Kendine ve bize nasıl da zarar verdin!

WESTMORELAND

Anlaşma koşullarını duymaya katlanamayacağım.

NORTHUMBERLAND

Ben de.

CLIFFORD

Gel, kuzen, gidip Kraliçeye verelim bu haberi.

WESTMORELAND

Hoşçakal korkak, zavallı,
Donmuş kanında şereften eser bulunmayan kral.

(çıkar)

NORTHUMBERLAND

Umarım, York ailesine av olursun,
Bu korkaklığından dolayı zindanlarda çürürsün.

(çıkar)

CLIFFORD

Umarım, korkunç bir savaşta yenik düşersin
Ya da barış içinde ama tek başına, sevilmeden yaşarsın.

(çıkar)

WARWICK

Henry, bu yana çevir kafanı, aldırma onlara.

EXETER

Onlar intikam peşindeler bu yüzden, barışmayı kabul etmezler.

KRAL HENRY

Ah! Exeter.

WARWICK

Lordum, neden iç çekiyorsunuz?

KRAL HENRY

Lord Warwick, kendim için değil,
Doğa yasalarına uymayarak
Mirasımdan yoksun bıraktığım oğlum için üzülüyorum.
Ama ne olursa olsun *(York'a)* Tacımı sonsuza değin
Sana ve varislerine bırakıyorum;
Bu içsavaşı durduracağına,
Ben yaşadığım sürece beni kralın ve efendin kabul edeceğine,
Zor kullanarak ya da kurnazlıkla
Beni tahttan indirip kral olmaya çalışmayacağına
And içmen koşuluyla.

YORK

Gönülden söz veriyorum ve sözümü tutacağım.

(tahttan iner)

WARWICK

Çok yaşa Kral Henry! Plantagenet, kucakla onu.

KRAL HENRY

Sen ve umut kaynağı oğulların da çok yaşayın!

YORK

Artık York ve Lancaster barıştılar.

EXETER

Onları birbirlerine düşürmek isteyenlere lanet olsun!

(Borular çalınır. Aşağı inerler)

YORK

Hoşça kalın soylu lordum; sizden ayrılıyorum,
Wakefield'da, şatoma gideceğim.

(Oğullarıyla çıkar)

WARWICK

Ben askerlerimle Londra'da kalacağım.

(çıkar)

NORFOLK

Ben adamlarımla Norfolk'a gideceğim.

(çıkar)

FALCONBRIDGE

Ben de geldiğim yere geri dönüyorum.

(çıkar)

KRAL HENRY

Ben de üzüntü ve acıyla saraya gidiyorum.

İçeri KRALİÇE MARGARET *ve* GALLER PRENSİ *girerler*

EXETER

İşte Kraliçe geliyor, gözlerinden öfkesi okunuyor,
Ben sıvışayım.

KRAL HENRY

Exeter, ben de sıvışacağım.

KRALİÇE MARGARET

Hayır, kaçmayın benden; peşinizi bırakmam.

KRAL HENRY

Soylu Kraliçe, öfkeni dizginlersen kalırım.

KRALİÇE MARGARET

Böyle bir durumda kim öfkesini dizginleyebilir ki?
Ah, sefil adam, böyle bir canavarlığı oğluna yaptığını görmektense
Genç bir kızken ölseydim de seninle karşılaşmasaydım,
Sana bir oğul doğurmasaydım.
Oğlum mirasından yoksun bırakılacak ne yaptı ki?
Benim ona duyduğum sevginin yarısı sende olsaydı,
Çektiğim sancıları sen çekseydin
Ya da benim yaptığım gibi kanınla besleseydin onu,
O cani Dükü varisin ilan etmektense canını vermeyi yeğlerdin.

PRENS

Baba, beni mirasından yoksun bırakamazsın.
Sen kralsan ben niye tahta çıkamayayım?

KRAL HENRY

Margaret affet beni, affet beni sevgili oğlum;
Warwick Beyi ve Dük beni zorladılar.

KRALİÇE MARGARET

Zorladılar mı! Kral değil misin, nasıl zorlarlar seni?
Böyle konuştuğunu duymak utanç veriyor bana,
Korkak adam! Kendini, oğlunu ve beni mahvettin.
York ailesine böyle bir fırsat vermen
Onların izniyle hüküm süreceksin demektir.
Düke ve varislerine tacı bırakmak
Mezarını kazıp vaktinden önce içine girmek değil de ne?
Warwick, Devlet Bakanı Salisbury, Calais Valisi,
Acımasız Falconbridge amiral,
Dük ülkenin Naibi olursa
Sen nasıl güvencede olursun? Tıpkı senin gibi güvencededir
Etrafı kurtlarla sarılı, korkudan titreyen bir kuzu.
Ben orada olsaydım, çaresiz bir kadın olmama rağmen
Askerlerin beni mızraklarıyla deşmeleri gerekirdi
Kabullenmem için bu kararı.
Ama hayatına şerefinden daha çok önem veriyorsun;
Bunu anladığım için de,
Oğlumu mirasından yoksun bırakan
Parlamento kararı geçersiz sayılana kadar
Sofranı ve yatağını terk ediyorum.

Seni terk eden kuzeyli beyler
Sancağımın altında toplanacaklar dalgalandığını
gördüklerinde;
Sancağım seni utandırmak,
York ailesinin kökünü kazımak için dalgalanacak
Terk ediyorum seni. Oğlum, hadi gidiyoruz;
Ordumuz hazır, hadi katılalım ona.

KRAL HENRY

Soylu Margaret, dur dinle beni.

KRALİÇE MARGARET

Yeterince konuştun, git artık.

KRAL HENRY

Edward, sevgili oğlum, benimle kal.

KRALİÇE MARGARET

Düşmanların öldürsün diye mi?

PRENS

Savaş alanından zaferle döndüğümde
Sizi görürüm; o zamana kadar annemin peşinden gideceğim.

KRALİÇE MARGARET

Oğlum, hadi gidelim, zaman yitirmeyelim.

(Kraliçe Margaret ve Prens çıkarlar)

KRAL HENRY

Zavallı Kraliçe! Bana ve oğluna duyduğu sevgi
Nasıl da öfkeyle konuşmasına neden oldu.
Kibiri ihtirasla kanatlanınca tacıma çullanacak,
Aç bir kartal gibi beni ve oğlumu parçalayacak
O iğrenç Dükün hakkından gelebilir umarım!
Bu üç beyin karşı tarafa geçmesi beni üzüyor.
Onlara alttan alan bir mektup yazacağım.
Gel kuzen, haberci sen olacaksın.

EXETER

Umarım yatıştırırım hepsini.

(Borular çalınır. Çıkarlar)

II. SAHNE *(Sandal Şatosu)*

İçeri EDWARD, RICHARD *ve* MONTAGUE[15] *girerler.*

RICHARD

Kardeşim, en gençiniz benim ama izin ver ben konuşayım.

EDWARD

Hayır, ben daha iyi konuşurum.

MONTAGUE

Ama benim gerekçelerim sağlam ve etkili.

(İçeri YORK DÜKÜ *girer)*

YORK

Oğullarım, kardeşim, ne oluyor? Kavga mı ediyorsunuz?
Niye birbirinize düştünüz? Nasıl başladı?

EDWARD

Kavga değil, küçük bir anlaşmazlık.

YORK

Ne hakkında?

RICHARD

Sizi ve bizleri ilgilendiren o şey -
Sahibi olduğun İngiltere tacı hakkında babacığım.

YORK

Benim tacım mı? Kral Henry ölene kadar taç benim değil.

RICHARD

Senin olanı alman onun ölmesine ya da yaşamasına bağlı olmamalı.

EDWARD

Artık tahtın varisi sen olduğuna göre geçir tacı başına.
Lancasterlere soluklanma olanağı tanırsan
Sonunda senin soluğun kesilecektir babacığım.

YORK

Krallığı süresince sorun çıkarmayacağıma yemin ettim.

EDWARD

Ama krallık uğruna her yemin bozulabilir;
Bir yıl bile kral olabilmek için binlerce yemin bozarım.

RICHARD

Tanrı göstermesin efendimizin yeminini bozduğu günü.

YORK

Savaş ilan edersem yeminimi bozmuş olurum ama.

RICHARD

Eğer beni dinlersen bozmuş olmayacağını kanıtlarım.

YORK

Yapamazsın oğlum, olanaksız bir şey bu.

RICHARD

Yemin eden kişiden daha yetkili,
Adil ve yasal bir yargıç önünde edilmeyen yeminin
Hiçbir hükmü yoktur.
Henry yetkili değildi çünkü tahtı zorla ele geçirdi.
Sana yemin ettiren de o olduğuna göre
Lordum, yemininiz anlamsız ve geçersiz.
Bu yüzden silah başına! Baba, bir düşün,
Ne güzel bir şey içinde bir cennet bulunduran,
Ozanların türküsünü söyledikleri mutluluğu içeren tacı giymek.
Niye boşuna zaman harcıyoruz? Yerimde duramıyacağım
Yakama taktığım beyaz gül
Henry'nin yüreğinden akıtacağım sıcak kanla
Kırmızıya boyanana kadar.

YORK

Richard, tamam. Ya kral olurum ya da ölürüm.
Kardeşim, sen hemen Londra'ya gidip
Warwick'in girişimimizi desteklemesini sağla.
Sen, Richard, doğruca Norfolk Düküne git
Gizlice söyle ona niyetimizi.
Sen, Edward, Cobham Beyi Edmund Brook'a git,
Kentliler severek onu takip edeceklerdir.
Ben onlara çok güveniyorum çünkü gerçek birer askerler,
Zeki, saygılı, geniş görüşlü ve yürekli insanlardır.
Siz bunları yaparken ben de
Kral ve diğer Lancasterler niyetimi öğrenmeden
Ayaklanmak için bahane bulacağım.

(içeri bir Haberci girer)

Ama bir dakika. Ne haberler getirdin? Nedir sebebi bu acelenin?

HABERCİ

Kraliçe tüm kuzeyli beyleri toplamış
Sizi burada, kalenizde kuşatmaya geliyor.
Yirmi bin askerle yakınlarda;
Bu yüzden güçlendirin savunmanızı lordum.

YORK

Kılıcımla güçlendireceğim. Onlardan korktuğumuzu mu

sanıyorsun?
Edward ve Richard, sizler benimle kalın;
Kardeşim Montague hemen Londra'ya giderek,
Krala göz kulak olmaları için orada bıraktığımız
Soylu Warwick, Cobham ve diğerlerini uyanık olmaları
Ve aptal Henry'ye güvenmemeleri için uyar.

MONTAGUE

Kardeşim, gidiyorum, korkma, hepsini uyaracağım;
Saygıyla önünüzde eğilerek ayrılıyorum huzurunuzdan.

(çıkar)

İçeri SIR JOHN *ve* SIR HUGH MORTIMER *girerler*.

YORK

Sir John, Sir Hugh Mortimer, amcalarım,
Sandal Şatosuna tam zamanında geldiniz;
Kraliçe ordusuyla bizi kuşatmak istiyor.

SIR JOHN

Buna gerek kalmayacak; savaş meydanında karşılayacağız onları.

YORK

Ne! Beş bin askerle mi!

RICHARD

Evet babacığım, gerekirse de beş yüz adamla.
Generalleri bir kadın; korkacak ne var ki?

(uzaklardan davullar duyulur)

EDWARD

Davullarını duyuyorum; askerlerimizi savaş düzenine sokalım,
Kaleden çıkıp saldıralım hemen.

YORK

Beş adama yirmi adam! Aradaki fark çok büyük;
Yine de, amcalarım, galip geleceğimizden kuşkum yok.
Fransa'da birçok savaş kazandım,
Düşman bizden on kat güçlü olduğu zaman bile.
Neden aynı başarıyı şimdi de göstermeyelim?

(çıkarlar)

III. SAHNE *(Sandal Şatosu ve Wakefield arasındaki savaş alanı)*

(Borular çalınır. İçeri RUTLAND[16] *ve Öğretmeni girer)*

RUTLAND

Nereye saklanabilirim ellerinden kaçmak için?
Öğretmenim bak, acımasız Clifford geliyor.

(İçeri CLIFFORD *ve askerler girer)*

CLIFFORD

Öğretmen, git buradan! Papaz olman canını kurtarıyor.
Alçak Dükün piçi ise ölecek,
Çünkü babası babamı öldürdü.

ÖĞRETMEN

Öyleyse lordum, ben de eşlik ederim ona.

CLIFFORD

Askerler, götürün buradan!

ÖĞRETMEN

Ah, Clifford, Tanrı ve insanların
Seni lanetlemesini istemiyorsan katletme bu masum çocuğu.

(Askerler tarafından sürüklenerek çıkarılır)

CLIFFORD

O da ne? Daha dokunmadan mı öldü?
Yoksa korktuğu için mi gözlerini kapatmış?
Ben açarım onları.

RUTLAND

Uzun süre kafeste aç bırakılmış aslan tıpkı böyle bakar
Acımasız pençeleri altında titreyen avına;
Aynen böyle gururla yürür avının üstüne,
Böyle acımasız, gelir parça parça etmeye onu.
Soylu Clifford, kılıcınla öldür beni,
Böyle tehdit dolu bakışlarla değil.
Soylu Clifford, bırak konuşayım ölmeden önce.
Çok önemsiz biriyim ben, ölümüm öfkeni dindirmez;
Git yetişkinlerden al intikamını, bırak yaşayayım.

CLIFFORD

Zavallı çocuk, boşuna konuşuyorsun;
Babamın kanı sözlerinin etkili olacağı yeri tıkadı.

RUTLAND

Öyleyse, babamın kanı ile aç orayı,
Yetişkin bir erkek o, onunla hesaplaş.

CLIFFORD

Kardeşlerin de bile burada olsaydı,
Hepinizin hayatı intikamımı almaya yetmezdi;
Hatta atalarının mezarlarını açıp
Çürümüş tabutlarını zincire bağlayıp sallandırsaydım
Dinmezdi öfkem, huzura kavuşmazdı yüreğim.
Benliğim öfke ile doluyor bir York görünce;
Bu lanet sülalenin kökünü kazımazsam,
Hepsini öldürmezsem cehennem azabı çekeceğim.
Bu yüzden -

(elini kaldırır)

RUTLAND

Bırak da ölmeden önce dua edeyim!
Soylu Clifford, acı bana, yalvarırım sana.

CLIFFORD

Sana kılıcım acıyacak.

RUTLAND

Sana kötülük yapmadım; niye beni öldürmek istiyorsun?

CLIFFORD

Ama baban yaptı.

RUTLAND

Ben doğmadan önce.
Senin bir oğlun var; onun başı için acı bana,
Çünkü Tanrı adildir, intikamımın alınması için
O da benim gibi acımasızca öldürülebilir.
İzin ver ölene kadar zindanda yaşayayım,
Bir suç işler, seni kızdırırsam
O zaman öldürürsün beni, şimdi hiçbir nedenin yok.

CLIFFORD

Baban babamı öldürdü; onun için, geber.

(hançerler)

RUTLAND

Di faciant laudis summa sit ista tuae![17]

CLIFFORD

Plantagenet! Sıkı dur, geliyorum, Plantagenet!

Kılıcım oğlunun kanına bulandı;
Temizlemeyeceğim, orada kuruyacak kanı,
Senin kanını dökünceye kadar.

(çıkar)

IV. SAHNE *(Aynı)*
Borular çalınır. İçeri York Dükü RICHARD *girer*

YORK

Savaşı Kraliçenin ordusu kazandı;
İki amcam da beni korumaya çalışırken öldüler.
Adamlarımın hepsi büyük bir istekle savaşan düşmana
Sırtlarını dönmüş kaçıyorlar, rüzgar önündeki gemiler
Ya da açlıktan midesi kazınan kurtların kovaladığı kuzular gibi.
Oğullarıma ne oldu, allah bilir,
Ama eminim ki, şerefli insanlar gibi çarpışmış ve ölmüşlerdir.
Richard üç kez önümü düşmandan temizledi,
Üç kez, "Cesaret, baba! Çarpış!" diye bağırdı.
Bir o kadar da Edward geldi yanıma
Yatağanı kabzasına kadar
Karşısına çıkmaya cesaret edenlerin kanına bulanmış,
En bahadır savaşçılarımız geri çekilmeye başlayınca
Richard, "Saldırın! Asla bir adım bile geri atmayın!" diye bağırıyordu;
Edward da, "Ya tacı alırız ya da gireriz mezara!
Ya elimize geçiririz asayı ya da dikerler başımıza mezar taşı!" diye haykırıyordu.
Bunun üzerine tekrar saldırdık
Ama bir kez daha geri çekilmek zorunda kaldık;
Tıpkı akıntıya karşı, boşuna çaba harcayarak
Yüzmeye çalışan ve koca dalgalarla savaşmaktan
Tüm gücünü harcayan kuğu gibiydik.

(içerden kısa bir boru sesi duyulur)

Dinleyin! Kana susamış düşman bizi izliyor,
Yorgunum, kaçamayacağım ellerinden;
Dermanım olsaydı kaçmayı düşünmezdim.
Dakikalarım sayılı artık,

Burada durup ölümü bekleyeceğim.

İçeri KRALİÇE MARGARET, CLIFFORD, NORTHUMBERLAND, *genç* PRENS *ve askerler girerler.*

Gelin, zalim Clifford, acımasız Northumberland,
Meydan okuyorum size, kudursun dinmeyen öfkeniz;
Hedefiniz benim, fırlatın oklarınızı üstüme.

NORTHUMBERLAND

Mağrur Plantagenet, sığın merhametimize.

CLIFFORD

Göstereceğimiz merhamet, acımasız kolunun
Babama gösterdiği merhametin aynı olacak.
Artık Phaeton[18] düştü arabasından,
Akşam karanlığı bastı öğle vaktinde.

YORK

Küllerimden, anka kuşu[19] gibi,
Hepinizden intikamımı alacak bir kuş doğacak;
Bu umutla göklere çeviriyorum gözlerimi
Aldırmıyorum bana çektireceğiniz acılara.
Neden gelmiyorsunuz?
Hem bu kadar kalabalıksınız hem de hala korkuyorsunuz ha!

CLIFFORD

Kaçacak yerleri kalmayınca korkaklar da senin gibi çarpışırlar;
Güvercinler de böyle saldırırlar şahinin pençelerine;
Çaresiz hırsızlar, yaşamdan umutlarını yitirince,
Senin yaptığın gibi küfürler yağdırırlar yetkililere.

YORK

Clifford, bir düşün, canlansın gözünde yaşamım;
Utançtan yüzünün kızarması pahasına bakabilirsen suratıma,
Korkaklıkla suçladığın adamın kaşlarını çattığında
Tabanları yağlayıp önünden kaçtığını hatırlarsın.

CLIFFORD

Seninle laf yarıştıracak değilim,
Senin hakkından kılıcımla geleceğim.

(kılıcını çeker)

KRALİÇE MARGARET

Dur, yiğit Clifford; bu hainin yaşamını biraz daha uzatmak için

Binlerce neden sayabilirim sana.
Northumberland, öfke Clifford'ın kulaklarını sağır etmiş, sen konuş.

NORTHUMBERLAND

Dur, Clifford! Onu onurlandırmış olursun
Yüreğini parçalamak isterken parmağını kanatırsan.
Hırlayan köpeği tekmeyle kovalamak dururken
Elini köpeğin ağzına uzatmak yiğitlik midir?
Savaşta her fırsattan yararlanmak gerekir,
On kişinin bir kişinin üstüne çullanması yüreksizlik değildir.

(Çırpınmakta olan York'u yakalarlar)

CLIFFORD

Sülün de böyle çırpınır ökseye yakalanınca.

NORTHUMBERLAND

Ağa düşen tavşan da böyle debelenir.

YORK

Aynen böyle böbürlenirler hırsızlar ganimetleri başında;
İşte böyle boyun eğer dürüst insan sayıca fazla soyguncunun karşısında.

NORTHUMBERLAND

Kraliçemiz ne yapmak istiyorlar ona?

KRALİÇE MARGARET

Clifford ve Oxford, yiğit cengaverler,
Elini uzatıp dağları ele geçirmeye çalışan
Ama sadece gölgesine erişebilen York'u
Çıkartın şu köstebek yuvasının üstüne.
İngiltere Kralı olmak isteyen sen miydin?
Sen miydin Parlamentomuza adamlarınla dalıp
Kral soyundan geldiğini anlatan?
Nerede seni koruyan baş belası oğulların -
Kadın düşkünü Edward, mağrur George?
Nerede homurtularıyla babasını isyana teşvik eden
Hilkat garibesi, kambur oğlun Dicky?
Diğerleri gibi nerede sevgili Rutland'ın?
York, bak, bu mendili oğlunun kanına buladım,
Yiğit Clifford kılıcıyla deldi yüreğini;
Eğer oğlunun ölümüne ağlayacaksan,
Al, kurula yanaklarını bu mendille.

Zavallı York! Senden ölesiye nefret etmesem
Bu acıklı durumuna üzülürdüm.
York, lütfen, acı çek de neşem yerine gelsin.
Ateş gibi yanan yüreğin içini kavurdu da
Rutland'ın ölümüne bir gözyaşı bile dökemiyor musun?
Neden taşmıyor sabrın? Çıldırman gerekir oysa;
Seni çıldırtmak için dalga geçiyorum.
At kendini yere, kudur, sızlan ki, şarkı söyleyip oynayayım.
Anlıyorum, beni eğledirmene karşılık bir şeyler istiyorsun;
York konuşamaz kafasında taç olmazsa.
York'a bir taç getirin! Lordlar, eğilin önünde,
Kollarını tutun ben tacı başına geçirirken.

(York'un kafasına kağıttan bir taç geçirir)

Evet, işte şimdi gerçek bir krala benzedi!
Kral Henry'nin tahtına el koyan,
Kendini onun varisi ilan ettiren işte bu adam.
Peki ama nasıl oldu da yüce Plantagenet
Andını bozup vaktinden önce taç giydi?
Bana kalırsa kral olmaman gerekir
Kral Henry Ölümle tokalaşana kadar.
Demek Henry yaşarken, andını bozup,
Onun kafasından tacını çalıp,
Kendi kafana geçirmek istiyorsun ha?
Hiç affedilmeyecek bir suç bu!
Çıkartın tacı, taçla birlikte de kopartın kafasını;
Onu öldürmek için elimize geçen fırsatı değerlendirelim.

CLIFFORD

Bu benim işim, babamın intikamını alacağım.

KRALİÇE MARGARET

Hayır, dur; dinleyelim edeceği duaları.

YORK

Dişi Fransız kurdu, onlardan bile kötüsün,
Dilin bir engereğin zehirinden daha etkili!
Hiç de yakışmıyor kadınlığına
Kaltak Amazon kraliçesi gibi
Kaderin tutsak ettiği insanın ızdırabıyla dalga geçmen!
Kötülük yapmaya alışkın olduğun için
Maske takmış gibisin, bakışların değişmiyor;

Yoksa mağrur Kraliçe, yüzünü kızartmaya çalışırdım
Yüzsüz biri olmasaydın.
Nereden geldiğini, seni kimin peydahladığını söylemek
Senin için yeterince utanç kaynağı olurdu.
Babanın ünvanı Napoli, Sicilya ve İsrail Kralı
Ama bir İngiliz köylüsü kadar bile zengin değil.
Bu zavallı kral mı öğretti sana küstahlığı?
Hiç gerekmiyor, sana da yararı yok, mağrur Kraliçe,
Eğer, "Ata binen dilenciler atlarını çatlatana kadar sürerler,"
Atasözünün doğruluğunu kanıtlamak istemiyorsan.
Kadınları kibirli yapan güzellikleridir
Ama Tanrı biliyor ki, senin payına pek güzellik düşmemiş.
Kadınların en hayranlık uyandıran özellikleri erdemleridir,
Sen ise ahlaksızlığınla şaşırtıyorsun herkesi.
Ağırbaşlılık kadınlara soylu bir hava verir,
Hafifliğin seni iğrenç mi iğrenç gösteriyor.
Kutuplar birbirlerinin ne kadar zıddıysa
Sen de tüm olumlu özelliklerin o kadar zıddısın.
Ah, bir kaplanın kalbi var bu kadın vücudunda!
Nasıl akıtabilirsin küçük bir çocuğun kanını
Sonra da babasına gözlerini kurulamasını söylersin
Ve hala suratın bir kadın yüzünü andırır?
Kadınlar yumuşak, sessiz, sevecen ve esnektirler;
Sen acımasız, aldırmaz, sert, kaba ve duygusuzsun.
Öfkelenmemi mi istiyorsun? Kavuştun isteğine.
Ağlamamı mı istiyorsun? Arzun yerine geldi.
Kuduran rüzgarı dinmek bilmeyen yağmurlar izler,
Öfke yatışınca da yağmur yağmaya başlar.
Bu gözyaşları sevgili Rutland'ıma yaktığım ağıt;
Her damlası intikam istiyor
Hain Clifford'dan ve senden, alçak Fransız kadını.

NORTHUMBERLAND

Hay allah, sözleri beni o kadar etkiledi ki,
Gözyaşlarımı güçlükle bastırabiliyorum.

YORK

Onun o güzel yüzüne
Aç yamyamlar bile dokunmazdı, kana bulamak istemezdi;
Kafkas kaplanlarından bile on kat

Daha acımasız, insafsızsın.
Zalim Kraliçe bak zavallı bir babanın gözyaşlarına.
Sevgili oğlumun kanı ile ıslattığın bu mendili
Akıttığım gözyaşları ile yıkıyorum.
Mendil sende kalsın da övünebilesin yaptıklarınla;
Eğer bu acıklı öyküyü doğru anlatırsan,
Yemin ederim ki, dinleyenler gözyaşlarını
tutamayacaklardır;
Hatta düşmanlarım bile şıpır şıpır ağlayacaklar,
"Ne korkunç bir cinayet," diyecekler.
Al tacı, taçla birlikte lanetlerimi de;
İhtiyacın olduğunda bulacağın huzur
Zalim elinden bulduğum huzur kadar olsun!
Taş yürekli Clifford, al beni bu dünyadan,
Yolla ruhumu göklere, kanım üstünüzde kalsın.

NORTHUMBERLAND

Tüm yakınlarımın katili bile olsaydı
Çektiği bu acıları görünce onun için ağlardım.

KRALİÇE MARGARET

Lord Northumberland, ağlıyor musun yoksa?
Bizlere yaptığı kötülükleri düşün de
Hemen kurusun gözyaşların.

CLIFFORD

Bu andım için, bu da babamı öldürdüğün için.

(York'u hançerler)

KRALİÇE MARGARET

Bu da soylu yürekli kralımız için.

(York'u hançerler)

YORK

Yüce Tanrım, merhamet et bana!
Ruhum uçuyor bu açılan yaralardan Sana doğru.

(ölür)

KRALİÇE MARGARET

Kesin kellesini, yerleştirin York kentinin kapısına;
Ki, York, York kentine yukardan baksın.

(Borular çalınır. Çıkarlar)

II. PERDE

I. SAHNE *(Herefordshire'da Mortimer's Cross yakınlarında bir ova)*

Boru sesi duyulur. İçeri EDWARD, RICHARD *ve askerleri girerler.*

EDWARD

Soylu babamız ne yaptı,
Kendisini izleyen Clifford ve Northumberland'ın elinden
Kurtulabildi mi merak ediyorum.
Yakalansaydı haberimiz olurdu;
Öldürülseydi de haberimiz olurdu;
Kaçmış olsaydı bu mutlu haberi duyardık .
Kardeşim nasıl? Neden bu kadar üzgün?

RICHARD

Yiğit babamıza ne olduğunu öğrenmeden yüzüm gülmez.
Savaş meydanında gördüm onu,
Clifford'ı nasıl bulduğunu gözledim.
Bir yaban sığırı sürüsünün tam ortasında avını saptayan aslan
Ya da birkaçını ısırıp canlarını acıttığı için
Yanına yaklaşamayıp uzaktan havlayan,
Köpekler tarafından sarılan bir ayı gibiydi.
Babamız düşmana karşı işte böyle başarılıydı,
Düşmanları da babamızdan böyle kaçıyorlardı;
Bence onun oğlu olmak bile yeterince onur verici.
Bakın, sabah nasıl da aralıyor altın kapısını
Ve uğurluyor parlak güneşi;
Ne kadar da andırıyor
Süslenmiş, sevgilisine kur yapan genç bir adamı!

(Gökyüzünde üç güneş belirir)

EDWARD

Gözlerim mi kamaşmış yoksa üç güneş mi görüyorum?

RICHARD

Üç muhteşem güneş, her biri de yusyuvarlak.
Kara bulutlarla birbirlerinden ayrılmamış,
Bulutsuz, pırıl pırıl bir gökyüzünde
Birbirlerinden ayrı duruyorlar.

Bakın, bakın! Birleşiyorlar, kucaklaşılar sanki öpüşür gibiler,
Hiç ayrılmamaya yemin etmiş gibi;
Artık tek bir parlaklık, tek bir ışık, tek bir güneşler.
Tanrı bir şeyler söylemek istiyor bununla.

EDWARD

İnanılmaz bir şey bu, hiç böyle bir şey duymadım.
Kardeşim, sanırım bize savaş meydanına dönmemizi söylüyor,
Biz, yiğit Plantagenet'in oğullarına,
Başarılarımızla zaten parıldayan bizlere
Işıklarımızı her şeye karşın birleştirip
Dünyayı aydınlatmamızı söylüyor.
Ne anlama gelirse gelsin, bundan böyle
Kalkanımın üzerinde parıldayan üç güneş[20] resmi olacak.

RICHARD

Hayır, üç kız resmi olsun
Çünkü kızma bana ama sen kadınları
Erkeklerden daha fazla seversin.

(içeri bir haberci girer)

Kimsin sen? Üzgün bakışlarından
Korkunç bir haber vermeye geldiğin anlaşılıyor.

HABERCİ

Babanız, sevgili lordum,
Soylu York Dükünün öldürülmesini acıyla izlemek zorunda kaldım.

EDWARD

Sus artık, yeterince duydum.

RICHARD

Söyle nasıl öldü, her şeyi bilmek istiyorum.

HABERCİ

Bir sürü düşmanla sarılmıştı çevresi,
Hepsine karşı koydu, Truva'nın umudunun[21]
Truva'ya girmek isteyen Yunanlılara karşı koyduğu gibi.
Ama Herkül bile sayıca üstün düşmana karşı bir şey yapamaz;
Küçük bir baltayla bile olsa, indirilen bir sürü darbe
En sert meşeyi bile devirir yere.
Babanı birçok kişi yakalayabildi ancak;

Ama sadece acımasız Clifford'un elinde can verdi;
Kraliçe de soylu Dükü aşağılayıp başına taç giydirdi
Karşısına geçip güldü; dük acıyla ağlarken
Za'im Kraliçe yanaklarını silsin diye
Acımasız Clifford'ın öldürdüğü genç Rutland'ın
Masum kanına bulanmış bir mendil verdi;
Birçok alay ve hakaretten sonra
Kafasını kestiler ve astılar York kentinin kapısına;
Hala orada duruyor, bugüne kadar gördüğüm en acıklı manzara.

EDWARD

Soylu York Dükü, senden güç alıyorduk;
Artık yoksun, asamız, desteğimiz yok artık.
Ah Clifford, gaddar Clifford! Öldürdün
Avrupa'nın en gözde şövalyesini;
Haince yok ettin onu
Çünkü teke tek kavgada alt ederdi o seni .
Vücudum ruhum için bir zindan artık,
Bir kurtulsa oradan da şu bedenim
Mezara girip huzura kavuşsa!
Bundan böyle asla huzura kavuşmayacağım
Asla, asla gülmeyecek yüzüm.

RICHARD

Ben ağlayamıyorum, bedenimdeki tüm sıvılar
Bir fırın gibi yanan yüreğimi soğutmaya ancak yetiyor;
Ne de konuşmakla azaltabiliyorum yüreğimdeki o koca yükü;
Çünkü konuşmamı sağlayan nefesim
Göğsümü yakan közleri alevlendiriyor,
Gözyaşlarının söndüreceği alevlerle yakıyor beni.
Ağlamak üzüntüyü azaltmak demek,
Öyleyse bebekler ağlasın; bana kılıç ve intikam gerek!
Richard, adını taşıyorum; intikamını da ben alacağım
Ya da almaya çalışırken şerefimle öleceğim.

EDWARD

O yiğit dük sana adını bıraktı;
Bana da dükalığı ve ünvanı kaldı.

RICHARD

Eğer o soylu kartalın yavrusuysan

Göster soyluluğunu gözlerini kırpmadan güneşe bakarak[22]
Dükalık ve ünvan yerine, taht ve krallık demelisin
Ya taht senin olur ya da onun oğlu değilsin.
Borular çalınır. İçeri WARWICK, MONTAGUE MARKİSİ *ve orduları girerler.*

WARWICK

Soylu lordlar hayrola! Nasılsınız? Ne haberler var?

RICHARD

Yüce Lord Warwick, eğer anlatmaya kalkarsak
Kötü haberleri ve ağzımızdan çıkan her sözde
Kendi kendimizi hançerlersek her şeyi anlatana kadar,
Sözcükler yaralardan daha fazla acı verecektir.
Ah, yiğit lord, York Dükü öldürüldü!

EDWARD

Ah Warwick, Warwick!
Seni en yakın dostu kabul eden Plantagenet
Acımasız Lord Clifford tarafından öldürüldü.

WARWICK

On gün önce gözyaşlarıyla boğdum bu haberi,
Şimdi de acılarınıza acı katmak için
O günden beri olanları anlatmaya geldim.
Yiğit babanızın son nefesini verdiği
Wakefield'daki o kanlı savaştan sonra
Sizin savaşı kaybettiğiniz onun da öldüğü haberi
Haberciler tarafından hemen bana ulaştırıldı.
O sırada Londra'da Kralı koruyordum;
Askerlerimi topladım, dostlarımı çağırdım.
Çok iyi hazırlanmış olarak,
Yanıma da Kralı alıp St Albans'a doğru,
Kraliçenin karşısına dikilmek için yola çıktım.
Kraliçenin çok kararlı bir biçimde
Kral Henry'nin yemini ve senin tahta çıkmanla ilgili olarak
Parlamentodan çıkardığımız kararı iptal ettirmeye geldiğini
Casuslarım bana bildirmişlerdi.
Uzun lafın kısası, St Albans'da karşılaştık,
Kuvvetlerimiz kapıştılar, iki taraf da çok amansızca savaştı;
Ama savaşçı Kraliçesine büyük bir sevgi ile bakan
Kralın isteksizliğinden midir

Yoksa Kraliçenin başarı haberinden midir
Ya da esirlerine kan ve ölüm saçan Clifford'ın
Askerleri korkutmasından mıdır bilemiyorum
Askerlerim cesaretlerini yitirdiler.
Ama doğruyu söylemek gerekirse,
Silahları şimşek gibi inip kalkıyordu;
Bizim askerlerinki ise baykuşun gece vakti tembel tembel uçmasına
Ya da dostuna vuruyormuş gibi hafifçe inmesine benziyordu.
Askerlerimizi davamızın haklılığından bahsederek,
Yüksek ödül vaatleriyle canlandırmak istedim;
Ama her şey boşunaydı; savaşmak için istek yoktu içlerinde,
Biz de onlarla savaşı kazanma umudumuzu yitirdik;
Bu yüzden kaçtık; Kral da Kraliçenin safına geçti.
Kardeşin Lord George, Norfolk ve ben
Son sürat size katılmaya geldik
Çünkü sizlerin Marches yakınlarında olduğunuzu ,
Yeni bir savaş için hazırlık yaptığınızı duymuştuk.

EDWARD

Soylu Warwick, Norfolk Dükü nerelerde?
George, Burgundy'den İngiltere'ye ne zaman geldi?

WARWICK

Dük askerleriyle birlikte buradan yaklaşık altı mil uzaklıkta;
Kardeşine gelince, onu bu savaşta bize yardımcı olsun diye
Yanına asker vererek soylu halan Burgundy Düşesi[23] yolladı.

RICHARD

Yiğit Warwick mutlaka çok güçlü bir düşman karşısında kaçmıştır
Onun düşmanlarını kovaladığını çok duydum
Ama bugüne kadar kaçtığını asla duymamıştım.

WARWICK

Richard, bu duydukların benim için utanç kaynağı değil;
Şu sağ kolumun, yumuşak , barışsever ve dindar olduğu kadar
Savaşçı da olsa, korkak Henry'nin kafasından tacını,
Elinden kraliyet asasını çekip alabilecek güçte olduğunu göreceksin.

RICHARD

Lord Warwick, bunu çok iyi biliyorum, kızma bana;
Beni konuşturan, başarılarına duyduğum hayranlık.
Ama bu zor dönemde ne yapılabilir ki?
Üstümüzdeki zırhları çıkartıp
Kara matem kıyafetine mi bürünelim,
Tesbih çekip dua mı edelim?
Yoksa intikam için kaldırdığımız kılıçlarımızı
Düşmanlarımızın miğferlerine mi indirelim?
Eğer sonuncudan yanaysanız 'evet' deyin,
Hemen işe koyulalım lordlarım.

WARWICK

Zaten bunun için Warwick yanınıza geldi,
Kardeşim Montague onun için burada.
Lordlarım, dinleyin beni. O mağrur, küstah Kraliçe,
Clifford ve alçak Northumberland'la birlik olup,
Aynı topun kumaşı birçok soylu ile birlikte
Yumuşak Krala, balmumuna şekil verir gibi şekil verdiler.
Senin tahta çıkmanı kabullenmişti,
Bu yemini de Parlamento kayıtlarına geçmişti;
Şimdi ise tam takım Kralın yeminini geri aldırmaya,
Lancaster ailesini engellemek için ellerinden ne gelirse
Hepsini yapmaya Londra'ya gittiler.
Askerlerinin sayısı tahminime göre otuz bin.
Şimdi, Yiğit March beyi,
Eğer Norfolk ve benim adamlarımla,
Seni seven Galliler arasından çıkaracaklarının
Sayısı yirmi beş bin askeri buldu mu
Ver elini Londra, hemen yola çıkarız,
Bir kez daha bineriz ağızları köpüklü atlarımıza,
Bir kez daha haykırırız, 'Saldırın düşmana!' diye.
Ama bir daha asla sırtımızı dönüp kaçmayız.

RICHARD

İşte şimdi yüce Warwick'i duyduğumu sanıyorum.
Bir daha asla gün yüzü görmesin
Warwick kal dediğinde "Geri çekilin," diye bağıran.

EDWARD

Lord Warwick, omuzundan destek alacağım,

Eğer yıkılacak olursan -Tanrı göstermesin o günleri! -
Tanrı korusun, Edward da yıkılır yere.

WARWICK

Artık March Beyi değil, York Düküsün,
Bundan sonraki basamak İngiltere tahtı;
İngiltere kralı ilan edileceksin
Geçtiğimiz her kasabada;
Sevinçten kepini havalara fırlatmayanın kellesi gidecek.
Kral Edward, yiğit Richard, Montague,
Daha fazla zaman yitirmeyelim başarı düşleriyle;
Çalınsın borular, işimize bakalım.

RICHARD

Clifford, yüreğin yaptığın zalimliklerle kanıtladığın gibi
Bir çelik kadar sert bile olsa
Delmeye geliyorum onu ya da kaybetmeye canımı.

EDWARD

Çalınsın davullar! Tanrı ve Aziz George bizimledir!

(içeri bir haberci girer)

WARWICK

Ne var! Nedir haberler?

HABERCİ

Norfolk Dükü haber yolladı,
Danışmak için hemen sizinle buluşmak istiyor
Çünkü Kraliçe güçlü bir orduyla geliyor.

WARWICK

Pekala, yiğit cengaverler, haydi gidelim.

(çıkarlar)

II. SAHNE *York kenti önleri.*
Borular çalınır. İçeri KRAL HENRY, KRALİÇE MARGARET, GALLER PRENSİ, CLIFFORD *ve* NORTHUMBERLAND *davul ve borazan eşliğinde girerler.*

KRALİÇE MARGARET

Lordum, güzel York Kentine hoş geldiniz.
Tacınızı kafasına geçirmek isteyen
Can düşmanınızın kafası işte orada.

Bu manzara sizi keyiflendirmiyor mu, lordum?

KRAL HENRY

Batmaktan korkanları kayaların keyiflendirdiği kadar.
Bu manzara ruhumu derinden yaralıyor.
Yüce Tanrım, yok et intikam duygusunu! bu benim hatam değil,
Ne de isteyerek yeminimi çiğnedim.

CLIFFORD

Soylu efendimiz, bu aşırı yumuşaklığı,
Bu zararlı acıma duygusunu bir kenara bırakmalısınız.
Aslanlar kimlere sevgiyle bakarlar?
İnlerini ele geçirmek isteyenlere bakmazlar.
Ayı kimin elini yalar?
Gözlerinin önünde yavrularını öldürenin değil.
Ölümcül zehirli yılan kimi sokmaz?
Ayağıyla kendisini çiğneyeni değil.
En küçük yılan bile üstüne basıldığında saldırır,
Güvercinler yavrularını korumak için gagalarlar.
Aç gözlü York tacınıza göz dikmişti,
Siz gülümsüyordunuz o kaşlarını çatarken;
O bir dük olduğu halde oğlunun kral olmasını istiyor,
Düşünceli bir baba gibi çocuklarının yükselmesini arzuluyordu;
Siz ise bir kralsınız ve Tanrının ihsan ettiği bir oğlunuz var,
Yine de oğlunuzu mirasınızdan yoksun bırakmayı kabul ediyor,
Oğlunuzu sevmeyen bir baba durumuna düşüyorsunuz.
Hayvanlar bile çocuklarını beslerler,
İnsanoğlu onları ne kadar korkutsa da
Yine de henüz kendilerini görmemiş olan yavrularını korumak için
Arada sırada, çekine çekine yuvadan
Başka yere uçmak için kullandıkları kanatlarıyla
Yuvalarına tırmanan kişiyle kavgaya tutuşurlar,
Yavrularını korumak için yaşamlarını verirler.
Efendimiz, utanın, onları kendinize örnek alınız!
Yazık değil mi bu soylu çocuğun
Babasının hatası yüzünden mirasından mahrum kalması,
Yıllar sonra bile çocuğuna,

"Büyük büyük babam ve büyük babamın kazandıklarını
Umursamaz babam aptalca başkalarına verdi," demesi?
Ah, ne kadar utanç verici bir şey! Bakın oğlunuza;
İzin verin, başarı vaad eden erkeksi yüzü
Çelik gibi sertleştirsin eriyen yüreğinizi
Ki, sizin olanı koruyun miras bırakın oğlunuza.

KRAL HENRY

Clifford çok iyi konuştun,
Verdiğin örnekler çok etkileyiciydi.
Ancak, Clifford, söyle bana, hiç duymadın mı
Kötülükle elde edilen şeylerin sonunun hep kötü olduğunu?
Oğul kendini şanslı sayabilir mi
Babası çalıp çırptığı için cehenneme giderse?
Ben oğluma yaptığım iyilikleri bırakacağım;
Keşke babam da bana başka bir şey bırakmasaydı!
Çünkü diğer şeyleri elde tutmak için ödenecek bedel
Bu şeylere sahip olmanın vereceği zevkten
Bin kat daha fazla dert içeriyor.
Ah, kuzen York! Dostların bir bilse
Kafanın orada durmasının beni ne kadar üzdüğünü!

KRALİÇE MARGARET

Efendimiz, toparlayın kendinizi, düşmanlarımız yakında,
Bu yumuşak yüreklilik askerlerinizin cesaretini kırıyor.
Oğlumuzu şövalye ilan etmeye söz vermiştiniz:
Çekin kılıcınızı, hemen şövalye ilan edin onu.
Edward, diz çök.

KRAL HENRY

Edward Plantagenet, bir şövalye olarak ayağa kalk;
Şu öğüdümü unutma hiç: Kılıcını hak uğruna çek.

PRENS

Soylu babacığım, izninizle
Kılıcımı bir veliaht gibi kullanacağım,
Bu uğurda ölümü bile göze alacağım.

CLIFFORD

Tam bir prens gibi konuştun.

(içeri bir haberci girer)

HABERCİ

Soylu komutanlar, hazır olun.

York Dükünü destekleyen Warwick
Otuz bin askerle yaklaşmakta;
Yol boyunca geçtikleri kentlerde
Dükü kral ilan etmekteler, birçok insan onlara katılıyor.
Savaş düzeni alın, yakındalar çünkü.

CLIFFORD

Efendimiz, savaş alanından ayrılın,
Siz giderseniz Kraliçe daha başarılı olur.

KRALİÇE MARGARET

Doğru lordum, bizi kaderimizle baş başa bırakın.

KRAL HENRY

Hayır, sizin kaderiniz benim de kaderim, kalıyorum.

NORTHUMBERLAND

Kalıyorsanız, savaşmaya da kararlı olmalısınız.

PRENS

Babacığım, canlandırın bu soylu lordları,
Yüreklendirin sizi savunmak için savaşanları.
Babacığım, çekin kılıcınızı, bağırın,"Aziz George," diye.
Borular çalınır. İçeri askerlerle birlikte EDWARD, GEORGE, RICHARD, WARWICK, NORFOLK, MONTAGUE *girerler.*

EDWARD

Dönek Henry, diz çöküp af dileyecek misin,
Yerleştirecek misin tacı kafama
Yoksa kozumuzu savaş meydanında mı paylaşacağız?

KRALİÇE MARGARET

Terbiyesiz, ukala çocuk, git de dostlarını azarla!
Hiç yakışıyor mu sana, böyle konuşmak
Efendinin, yasal kralının önünde?

EDWARD

Asıl ben onun kralıyım, o benim önümde eğilmeli.
Ben onun rızasıyla tahtın varisi olmuştum
Ama artık yeminini bozdu; duyduğuma göre
Taç onun kafasında olduğu halde asıl kral senmişsin,
Parlamentodan geçirdiğin yeni bir yasa ile
Beni saf dışı bırakıp yerime oğlunu çıkarmasını sen sağlamışsın.

CLIFFORD

Çok da doğru yaptı;,
Babanın tahtına oğulun çıkmasından doğal ne olabilir ki?

RICHARD

Kasap, burada mısın? Tanrım, konuşamıyorum!

CLIFFORD

Evet kambur, buradayım ve meydan okuyorum
Sana ya da içinizdeki en yürekli kimseye.

RICHARD

Genç Rutland'ı sen öldürdün değil mi?

CLIFFORD

Evet, yaşlı York'u da, yine de doymadım.

RICHARD

Lordlar, Tanrı aşkına, başlatın savaşı.

WARWICK

Ne diyorsun Henry? Tacı veriyor musun?

KRALİÇE MARGARET

Ukala Warwick! Ne cesaret konuşuyorsun?
St Albans'da son karşılaşmamızda ,
Bacakların kollarından çok daha işe yaramıştı.

WARWICK

O zaman ben kaçmıştım ama şimdi sıra sende.

CLIFFORD

Daha önce de böyle demiştin ama yine de kaçmıştın.

WARWICK

Clifford, benim çekilmeme neden olan senin yiğitliğin değildi.

NORTHUMBERLAND

Evet, ne de burada kalmana neden olan şey erkekliğin.

RICHARD

Northumberland, seni çok sayarım.
Bitsin bu görüşme; zor zaptediyorum kendimi
Şu zalim çocuk katili Clifford'u öldürerek
Kabaran yüreğimin dileğini yerine getirmeye.

CLIFFORD

Babanı ben öldürdüm, ona çocuk mu diyorsun?

RICHARD

Alçak ve hain bir korkak gibi öldürdün onu,
Tıpkı küçük kardeşimiz Rutland'ı öldürdüğün gibi;

Ama güneş batmadan pişman edeceğim seni yaptıklarına.

KRAL HENRY

Lordlarım, bırakın tartışmayı, dinleyin beni.

KRALİÇE MARGARET

Ya meydan oku onlara ya da kapa çeneni.

KRAL HENRY

Rica ediyorum, ne söyleyeceğimi öğretme bana,
Ben kralım, dilediğim gibi konuşabilirim.

CLIFFORD

Efendimiz, bu toplantıya neden olan yaralar
Sözcüklerle sağaltılamaz; bu yüzden susun.

RICHARD

Öyleyse, çek kılıcını cellat.
Hepimizi yaratan Tanrı adına, kesin kes inandım
Clifford'un erkekliğinin dilinde olduğuna.

EDWARD

Henry, söyle, hakkımı alacak mıyım? Evet mi, hayır mı?
Bugün bin asker oruç tutmaya başladı,
Bozmayacaklar oruçlarını sen tacı bırakana kadar.

WARWICK

Eğer vermezsen vebali senin boynuna
Çünkü York haklı bir dava uğruna savaşıyor.

PRENS

Eğer Warwick'in doğru dediği şey doğruysa
O zaman yanlış diye bir şey yok, her şey doğru.

RICHARD

Baban belli değil[23] ama annen şurada duran kadın olmalı
Çünkü anneninkine çok benziyor konuşman.

KRALİÇE MARGARET

Ama sen ne annene ne de babana benziyorsun,
İğrenç, şekilsiz bir hilkat garibesisin,
Kader, herkes senden sanki zehirli bir kurbağa
Ya da yılanmışsın gibi kaçması için yaratmış seni.

RICHARD

İngiliz yaldızının ardına saklanan Napoli demiri,
Sanki bir kanala deniz denilebilirmiş gibi
Baban da kendine kral diyor -
Nereden çıktığını bildiğin halde utanmıyor musun

Ağzını açtığında aşağılık yüreğini göstermeye?

EDWARD

Bu şıllığa kim olduğunu gösterecek çöp
Bin altın değerindedir.
Kocan Menelaus bile olsa
Truvalı Helen senden çok daha güzeldi;
Agamemnon'un kardeşini o yalancı kadın aldatmamıştı
Bu kralı senin aldattığın gibi.
Babası Fransanın göbeğinde at koşturdu,
Fransa kralını susturdu, Dauphin'i dize getirdi;
Eğer kendine denk biriyle evlenmiş olsaydı
O parlak günler bugüne kadar sürerdi.
Ama yatağına bir dilenciyi soktuğu ,
Seninle evlenerek zavallı babanı onurlandırdığı gün,
O güneşli gün, Fransada babasının kazandıklarını alıp götüren
Ülkesinde isyanlara yol açan bir yağmur fırtınasının başlangıcıydı.
Senin gururun yol açmadı mı bu karmaşaya?
Dik başlı olmasaydın taht üzerindeki hakkımızı dondurur,
Yumuşak başlı Krala acıdığımız için
İddialarımızdan bir süre vazgeçerdik

GEORGE

Ama güneşimizin senin baharına can verdiğini,
Senin yazının ise bize bir yararı dokunmayacağını görünce
Etrafı saran köklerine baltamızı indirmeye karar verdik;
Gerçi balta bizim de canımızı biraz acıttı
Ama şunu iyi bil ki, bir kez indirmeye başladık.
Bu yüzden seni yere yıkana,
Bu uğurda kanlarımızı akıtana kadar durmayacağız.

EDWARD

Bu kararlılıkla da sana meydan okuyorum;
Madem yumuşak başlı Kralın konuşmasına izin vermiyorsunuz
Daha fazla barış görüşmesi yapmak istemiyorum.
Çalın boruları! Dalgalansın kızıl sancaklarımız!
Ya zafer bizim olur ya da mezar.

KRALİÇE MARGARET

Edward, dur.

EDWARD

Hayır, yalancı kadın, artık zaman harcamayacağız;
Bu sözler on bin cana mal olacak bugün.

(çıkarlar)

III. SAHNE *(Yorkshire bölgesinde Towton ve Saxton arasında bir savaş alanı)*

Borular çalınır. Çarpışmalar yapılır. İçeri WARWICK *girer.*

WARWICK

Çarpışmaktan tükendim, yarışan koşucular gibiyim,
Birazcık oturayım nefeslenmek için;
Aldığım darbeler ve karşılığında indirdiklerim
Güçlü kaslarımdan tüm kuvveti aldı götürdü;
Ne olursa olsun dinlenmem gerekiyor biraz.

(içeri koşarak EDWARD *girer)*

EDWARD

Yüce Tanrı gül yüzüme yoksa canımı alsın soysuz ölüm
Çünkü savaş çıkmaza girdi, Edward'ın güneşini[24] bulut kapladı.

WARWICK

Lordum, nasılsınız? Ne oldu? Hiç umut var mı?

(İçeri GEORGE *girer)*

GEORGE

Her şeyi yitirdik, umutlarımız suya düştü.
Saflarımız bozuldu, felaket kaçınılmaz.
Önerin nedir? Nereye kaçalım?

EDWARD

Kaçmak yarar sağlamaz, kanat takıp kovalayacaklar bizi;
Bitkin düştük, ellerinden kaçamayız.

(İçeri RICHARD *girer)*

RICHARD

Ah, Warwick, neden çekildin savaştan?
Kana susamış toprak içti
Clifford'ın çelik uçlu mızrağıyla yaralanan kardeşinin kanını;
Tam ölmek üzereyken de
Uzaklardan gelen uğursuz bir uğultuyu andıran bir sesle,

"Warwick, intikamımı al! Kardeşim, intikamımı al!" diye haykırdı.
Böylece, atların kana bulanan nalları altında
Ruhunu teslim etti bu soylu insan.

WARWICK

Öyleyse dünyayı kanımızla sulayalım;
Atımı öldüreceğim çünkü kaçmayacağım.
Düşman etrafa korku salarken,
Ölülerimizin ardından ağlayarak,
Kadınlar gibi neden bekleşiyoruz burada?
Neden sanki aktörler tarafından oynanan
Bir trajedi izliyormuşuz gibi etrafa bakınıyoruz?
İşte diz çöktüm, Ölüm gözlerimi kapatana
Ya da kader bana intikam alma olanağı sağlayana kadar
Asla durmayacağıma, beklemeyeceğime yemin ediyorum.

EDWARD

Ah Warwick, ben de seninle diz çöküyorum;
Bu yeminle ruhumu seninkine zincirliyorum!
Kralları tahta çıkartan ve indiren yüce Tanrım,
Dizlerimi soğuk topraktan kaldırmadan,
Ellerimi, gözlerimi ve yüreğimi sana yöneltiyorum;
Yalvarıyorum Sana; eğer Sen de istiyorsan
Bu bedeni düşmanlarım parçalasın
Ama cennetin yıkılmaz kapıları açılsın,
Şu günahkar ruhumu içeri kabul etsin diye!
Lordlarım, vedalaşalım,
Cennette, ya da bu dünyada bir daha buluşana kadar.

RICHARD

Kardeşim, ver elini bana; soylu Warwick,
Gel kucaklayayım seni yorgun kollarımla.
Bugüne kadar asla ağlamamıştım ama şimdi acıyla eriyorum
Soğuk kış baharımıza aniden son verdiği için.

WARWICK

Gidelim, gidelim! Soylu lordlar, bir kez daha elveda.

GEORGE

Hepimiz askerlerimizin başına gidelim,
Kalmak istemeyenleri bırakalım gitsinler,
Bizim için savaşacaklara övgüler düzelim;

Kazanırsak Olimpiyat oyunlarında kazananlara
Verilen ödüllerden vereceğimizi vaad edelim.
Bu onlara belki biraz cesaret verecektir;
Çünkü zafer umudu henüz yitmiş değildir.
Artık gecikmeyelim; hemen başlayalım savaşa.

(çıkarlar)

IV. SAHNE *(Savaş alanının bir başka bölümü)*
Çarpışmalar olur. İçeri RICHARD *ve* CLIFFORD *girerler*

RICHARD

Clifford, tek başına yakaladım seni.
Bu kolun York Dükü için,
Bunun da Rutland için savaştığını farzet;
Her ikisi de intikamlarını alacaklar kesinlikle
Çelik bir duvar arkasına saklansan bile.

CLIFFORD

Richard, ikimizden başka kimse yok burada.
Babanı hançerleyen kol işte bu,
Bu da, kardeşin Rutland'ın canını aldı,
Bu da, onların ölümünden mutluluk duyan yüreğim,
Babanla kardeşini öldüren ellerden
Aynısını sana yapmalarını istiyor.
Al sana!

(Çarpışırlar. WARWICK *gelir.* CLIFFORD *kaçar)*

RICHARD

Hayır Warwick, git kendine başka av bul,
Bu kurdu ben avlayacağım.

(çıkarlar)

V. SAHNE *(Savaş alanında bir başka bölüm)*
İçeri tek başına KRAL HENRY *girer.*

KRAL HENRY

Bu savaş, nefesi ile ellerini ısıtmaya çalışan çobanın
Ne tam gece ne de tam gündüz diyebileceği,
Gece karanlığı ile günün ilk ışıkları arasındaki savaşa

benziyor.
Dalgaları rüzgarla savaşan engin deniz gibi
Bir bu yana yöneliyor, sonra deniz rüzgarın öfkesi karşısında
Geri çekilmek zorunda kalınca öbür yana yöneliyor.
Bir dalgalar üstün geliyor, bir rüzgar;
Kah biri başarılı, kah öbürü;
Her ikisi de göğüs göğüse zafer için çarpışıyor
Ama ne biri yeniyor, ne öbürü yeniliyor.
Bu acımasız savaşta dengeler de tıpkı böyle.
Şu köstebek yuvasının üstüne oturayım.
Tanrı kimi tutuyorsa zafer onun olsun!
Kraliçem Margaret ve Clifford
Savaş alanını terk etmemi istediler,
Ben yanlarında olmazsam zaferi kazanacaklarını söylediler.
Keşke Tanrı canımı alsaydı!
Bu dünyada acı ve kederden başka ne var ki?
Tanrım! Ne mutlu bir yaşam sürerdim
Basit bir çoban olsaydım;
Şimdi yaptığım gibi bir tümseğin üzerinde otururdum,
Bir saat yontardım usul usul,
Dakikaların nasıl geçtiğini görmek için...
Bir saatta kaç dakika var,
Kaç saat bir gün yapar,
Kaç günle bir yıl tamamlanır,
Bir ölümlü kaç yıl yaşar.
Bunları öğrendikten sonra, bölerdim zamanı...
Şu kadar saat koyunlarımı otlatmalıyım,
Şu kadar saat dinlenmeliyim,
Şu kadar saat düşünmeliyim,
Şu kadar saat eğlenmeliyim,
Koyunlarım şu kadar gün önce gebe kaldılar,
Şu kadar hafta sonra yavrulayacaklar,
Şu kadar yıl sonra yünlerini kırpacağım.
Böylece, amacına uygun olarak geçirilen
Dakikalar, saatler, günler, aylar ve yıllar
Ak saçları huzur içinde mezara taşıyacaklar.
Ne güzel bir yaşam olurdu bu! Ne tatlı! Ne hoş!
Akdiken, koyunlarını otlatan çobanlara

Daha tatlı bir gölge sağlamaz mı
Kullarının ihanetinden korkan krallara
Altın işlemeli sayebanın gölgesinden?
Evet, sağlar; hem de bin kat daha iyi.
Sonuç olarak, çobanın sütü, deri matarasındaki soğuk suyu,
Bir ağaç gölgesinde uyuma alışkanlığı,
Her şeyin tadını dertsiz tasasız çıkarması,
İçkisini altın kapta içen, güzel bir yatakta uyuyan
Ama çevresi dert, tasa, ihanet ve güvensizlikle sarılı
Bir kralın lüksünden çok daha değerlidir.

Borular çalınır. İçeri Babasını öldürmüş ve cesedini taşıyan bir Oğul girer.

OĞUL

Kimseye yararı dokunmayan rüzgar zararlıdır.
Ellerimle öldürdüğüm bu adamın cebinde biraz altın olabilir;
Şimdi o altınları alacak olan ben de akşam karanlığı çökmeden
Canımı ve altınları bir başkasına kaptırabilirim,
Bu adamın bana kaptırdığı gibi.
Kimmiş bu acaba? Aman Tanrım! Babam bu.
Savaşta, bilmeden babamı öldürmüşüm.
Ah, ne kötü bir devirde yaşıyoruz!
Londra'da zorla asker yazdılar beni Kralın ordusuna;
Babam ise Warwick Beyinin adamıydı,
Efendisinin zoruyla York tarafında savaşa katıldı;
Ben de bu ellerle aldım, bana hayat veren adamın canını.
Affet beni Tanrım, ne yaptığımı bilmiyordum!
Affet beni babacığım, tanımadım seni.
Gözyaşlarımla yıkayacağım bu kan izlerini;
Konuşmayacağım gözlerim ağlamaktan kuruyana kadar.

KRAL HENRY

Ne acıklı manzara! Ne korkunç bir devir bu!
Aslanlar inleri için savaşırken, bu düşmanlığın acısını
Zavallı zararsız kuzular çekmekte.
Ağla, zavallı adam; ben de sana gözyaşlarımla eşlik edeceğim;
Kalplerimiz ve gözlerimiz bu iç savaş gibi
Körelsin gözyaşlarıyla, parçalansın üzüntüyle.

İçeri Oğlunu öldürmüş ve cesedini taşıyan bir Baba girer

BABA

Bana böyle canla başla karşı koyan sen
Ver bakalım cebindeki altınlarını;
Yüzlerce kılıç salladım kazanmak için onları.
Bir bakalım, bu muymuş düşmanımızın yüzü?
Hayır, hayır, hayır, olamaz! Bu benim biricik oğlum!
Oğlum, yaşıyorsan eğer, bak bana!
Gör yüreğimdeki fırtına nasıl yağmur yağdırmakta
Gözlerimi kör eden, yüreğimi parçalayan yaralarımın üzerine!
Ah, Tanrım, merhamet et ne acımasız devir bu!
Bu ölümcül savaş nasıl da neden olmakta
Her gün alçakça, acımasız, insanlık dışı, kanlı, korkunç olaylara!
Ah oğlum, baban can verdi sana, baban kıydı canına!

KRAL HENRY

Acı üstüne acı! Hiç kimsenin tatmadığı ızdırap!
Keşke ölümüm durduracak olsa bu acıklı olayları!
Merhamet, merhamet, ah Tanrım, merhamet!
Yüzünde hem kırmızı gül hem de beyaz gül açmış,
Birbirleriyle savaşan ailelerimizin ölümcül renkleri;
Bir tanesi tıpkı kızıl kanına benziyor,
Diğeri ise, solgun yanaklarına.
Güllerden biri solsun, canlansın diğer gül!
Eğer savaşırlarsa binlerce yaşam solacak çünkü.

OĞUL

Babamın ölümü annemi nasıl da perişan edecek,
Dövünecek, hiç dinmeyecek üzüntüsü!

BABA

Karım, oğlumu öldürdüğüm için
Nasıl da seller gibi gözyaşı dökecek, susmayacak bir türlü!

KRAL HENRY

Ülke bu acıklı olaylardan dolayı
Nasıl da suçlayacak Kralı, susmayacak bir türlü.

OĞUL

Hiç babası için böyle ağlayan oğul olmuş mudur?

BABA

Hiç oğlu için böyle ağlayan baba olmuş mudur?

KRAL HENRY

Hiç kullarının çektikleri acılara
Benim kadar yanan bir Kral olmuş mudur?
Üzüntüleriniz çok derin; ama benimki on kat daha fazla.

OĞUL

Ağıtlar yakayım, götürüp seni buradan.

(Babasının cesediyle çıkar)

BABA

Kefen olacak bu kollar sana,
Yüreğim de mezarın, sevgili oğlum
Çünkü hiç silinmeyecek yüzün yüreğimden.
İnleyen göğsüm senin için cenaze çanı olacak.
İşte baban böylesine titiz tutacak matemini;
Priam yiğit oğullarının ardından nasıl ağıtlar yaktıysa
Benim tek oğlumsun, senin ardından öyle ağıtlar yakacağım.
Götüreceğim seni buradan, savaşmak isteyen savaşsın,
Ben öldürmemem gereken birini öldürdüm çünkü.

(Oğlunun cesediyle çıkar)

KRAL HENRY

Zavallı üzgün, acının tükettiği insanlar,
Sizden daha fazla acı çeken bir kral oturuyor burada.

Borular çalınır. Çarpışmalar olur. İçeri KRALİÇE MARGARET, PRENS *ve* EXETER *girerler*

PRENS

Kaç, baba, kaç!Tüm dostların kaçtı çünkü,
Warwick azgın bir boğa gibi öfkeli.
Kaç! Ölüm kovalıyor hepimizi.

KRALİÇE MARGARET

Lordum, binin atınıza; hemen Berwick'e doğru kaçalım.
Edward ve Richard, zavallı ürkek tavşanı görüp de
Peşini bırakmayan, bir çift av köpeği gibi
Arkamızdan geliyorlar;
Öfkeleri ateş saçan gözlerinden belli,
Kanlı kılıçları ellerinde peşimizden seğirtiyorlar;
Bu yüzden hemen kaçalım buradan.

EXETER

Kaçın, intikam almaya geliyorlar.
Görüşüp tartışmayı bırakın, çabuk olun.
Yahut da arkadan gelirsiniz, ben gidiyorum çünkü.

KRAL HENRY

İyi yürekli, soylu Exeter, beni de götür;
Kalmaktan korktuğum için değil,
Kraliçenin gitmek istediği yere gitmeyi istediğimden.
Gidelim, haydi!

(çıkarlar)

VI. SAHNE *(Savaş alanının bir başka bölümü)*
Borular çalınır. İçeri boğazına bir ok saplanmış bir halde CLIFFORD *girer,*

CLIFFORD

Mumum tükenmek üzere; burada sönmek üzere,
Yanarken Kral Henry'e ışık saçıyordu.
Ah, Lancaster, ruhumun bedenimden ayrılmasından çok
Sen tahtını kaybedeceksin diye üzülüyorum.
Birçok insan beni sevdiği, benden korktuğu için seni destekliyordu;
Artık öleceğime göre, ortadan kalkacak böyle bir durum,
Henry'yi zayıflatacak, kibirli York'a güç verecek.
Halk yaz günü uçuşan sinekler gibi;
Tatarcıklar güneşten başka nereye uçar?
Bugünlerde Henry'nin düşmanlarından parıldayan var mı?
Ah Phoebus[25] izin vermeseydin
Phaeton'un[26] huysuz atlarını sürmesine
Yanan araban dağlamazdı asla yeryüzünü!
Ah, Henry, gerçek bir kral gibi,
Baban ya da onun babası gibi davransaydın,
York ailesi karşısında geri adım atmasaydın,
Asla çoğalamazlardı sinekler gibi;
Bu ülkede ben ve on bin kadersiz insan
Arkamızdan matem tutan dul bırakmazdık;
Sen de huzur içinde tahtında oturuyor olurdun.
Yabani otlar ılımlı iklimden hoşlanırlar;

Soyguncuları aşırı gevşeklik yüreklendirir;
Yakınmanın yararı yok, yaralarım da iyileşmez;
Kaçacak bir yerim, kaçanları durduracak gücüm yok;
Düşman acımasız, kimseye merhamet etmiyor;
Onlardan bana acımalarını da bekleyemem.
Hava, aldığım ölümcül yaraları yakıyor,
Kan kaybından bayılacağım.
Gelin, York, Richard, Warwick, hepiniz gelin;
Babanızı yüreğinden hançerledim, siz de beni hançerleyin.
(bayılır)

Geri çekilme borusu çalınır. İçeri EDWARD, GEORGE, RICHARD, MONTAGUE, WARWICK *ve askerler girerler.*

EDWARD

Lordlarım, biraz soluklanalım; talih bizden yana,
Dinlenip savaşın yorgunluğunu üzerimizden atmamıza olanak tanıyor.
Askerlerin birazı yumuşak başlı Henry'yi,
Henry kral olduğu halde,
Tıpkı esen rüzgarla şişen,
Kadırganın dalgalara karşı yol almasını sağlayan
Yelken gibi yöneten o kızıl Kraliçeyi izlesin.
Lordlarım, sizce Clifford da onlarla mı kaçtı acaba?

WARWICK

Hayır, kaçması olanaksız;
Şu anda karşı karşıya konuştuğum
Kardeşin Richard onu mezarına yolladı,
Nerede olduğunu bilmiyorum ama öldüğünden eminim.
(Clifford inler ve ölür)

RICHARD

Kim bu can veren insan?
Nasıl da inliyor, ruhu bedenden ayırılıyor.
Bak bakalım kimmiş.

EDWARD

Savaş sona erdiğine göre
Dostsa da düşmansa da iyi davranılsın ona.

RICHARD

Geri al merhametli davranma kararını çünkü Clifford bu.
Rutland'ı öldürüp yeni filizlenen dalı kesmekle yetinmeyip,

Can alan hançerini ağacın köküne, o genç dalın çıktığı yere,
Soylu babamız York Düküne yönelten insan.

WARWICK

York kentinin kapısından indirin kafayı,
Babanızın kafasını, Clifford koymuştu oraya;
Yerine de bunu koyun; göze göz dişe diş.

EDWARD

Getirin ailemize ölüm saçan şu uğursuz baykuşu;
Ölüm kesti tehditkar sesini,
Bir daha açamayacak o uğursuz ağzını.

WARWICK

Sanırım artık kimseyi duyamaz.
Konuş Clifford, sana kim sesleniyor biliyor musun?
Ölümün kara bulutları karartmış yaşam ışığını,
Artık ne görüyor bizi ne de duyuyor sesimizi.

RICHARD

Ah, keşke duysaydı! Belki de duyuyordur;
Numara yapmak onun huyudur,
Babamız ölürken ona yaptığı hakaretlerin
Kendisine yapılmasını istemediğinden öyle davranıyordur.

GEORGE

Böyle düşünüyorsan hakaret ederek kızdırmaya çalış.

RCHARD

Clifford, merhamet dilen ama kimseden merhamet bulama.

EDWARD

Clifford, pişmanlık duy ama hiç yararı dokunmasın sana.

WARWICK

Clifford, yaptıkların için bahane uydur.

GEORGE

Bu arada biz de senin için korkunç işkenceler düşünelim.

RICHARD

Sen York'u severdin, ben de York'un oğluyum.

EDWARD

Sen Rutland'a acıdın, ben de sana acıyacağım.

GEORGE

Seni koruyacak komutan Margaret nerede?

WARWICK

Clifford, seninle dalga geçiyorlar; lanetler yağdır her

zamanki gibi.

RICHARD

Ne! Hani lanetlerin? İşler kötü demektir
Clifford dostlarına bir küfür bile edemiyorsa.
Ölmüş olduğunu gösterir bu; şerefim üzerine and içerim ki,
Ona iki saatlık bir ömür satın alabilecek,
Bu süre içinde de hakaretler yağdırabilecek olsam
Kopartırım şu eli ve akan kanla da boğarım
York ve genç Rutland'ın kanları ile
Susuzluğunu gideremeyen alçağı. .

WARWICK

Ama ölmüş. Kopartın alçağın kellesini,
Dikin babanın başının durduğu yere.
Taç giyip İngiltere Kralı olmak için
Tören alayıyla Londra'ya yola çık,
Oradan da Warwick Fransa'ya yelken açacak
Leydi Bona'yı sana eş olarak getirmek için.
Böylelikle iki ülkeyi sağlam bağlarla bağlayacaksın;
Fransa'nın dostluğunu kazanınca, korkmana gerek yok
Dağılan ama tekrar toparlanmayı uman düşmandan;
Gerçi sokup canımızı acıtamazlar ama
Vızıltıları kulağını rahatsız edebilir.
Önce taç giyme törenini göreceğim
Arkasından da denizi aşıp Brötanya'ya geçeceğim
Bu evliliği gerçekleştirmek için, eğer majesteleri izin verirlerse.

EDWARD

Soylu Warwick, ne dersen öyle olsun;
Omuzlarının üstüne kuruyorum tahtımı,
Senin bilgin dışında, onayın olmadan
Asla hiçbir işe kalkışmayacağım.
Richard, seni Gloucester Dükü ilan ediyorum,
George, seni de Clarence Dükü;
Warwick de dilediği ünvanı alsın, sanki Kral kendisiymiş gibi.

RICHARD

Clarence Dükü ben olayım, George da Gloucester Dükü olsun
Çünkü Gloucester Dükalığı lanetli.

WARWICK

Ayıp, ayıp, ne kadar saçma bir düşünce;
Richard, sen Gloucester Dükü oluyorsun.
Şimdi sıra geldi Londra'ya gidip bu ünvanları kullanmaya.
(çıkarlar)

III. PERDE

I. SAHNE *(İngilterenin kuzeyinde bir orman)*
İçeri ellerinde yay bulunan iki bekçi girer.

BİRİNCİ BEKÇİ

Şurada, şu çalılığın altında gizlenelim
Çünkü geyik birazdan buradan geçecek;
Bu gizlenecek yerde bekleyip
Geyiklerin en iyisini seçelim.

İKİNCİ BEKÇİ

Ben tepenin üstünde durayım da ikimiz de ateş edebilelim.

BİRİNCİ BEKÇİ

Olmaz; oktan çıkacak ses
Sürüyü ürkütür, ben de hedefi kaçırırım.
İkimiz de burada duralım ve en iyiye ateş edelim;
Canımız sıkılmasın diye de
Tam bu durduğumuz yerde
Bir gün başıma neler geldi onu anlatayım.

İKİNCİ BEKÇİ

Bir adam geliyor; geçene kadar saklanalım.
İçeri kılık değiştirmiş olarak KRAL HENRY *girer, elinde bir dua kitabı vardır.*

KRAL HENRY

Gizlice İskoçyadan geldim, salt sevgiden,
Ülkemi görüp, özlemimi gidermek için.
Hayır Harry, hayır, senin ülken değil burası;
Yerin doldurulmuş, elinden alınmış asan,
Kutsal yağ akıp gitmiş vücudundan,
Hiç kimse önünde diz çöküp sana kral demeyecek artık,
Kimse gelip adalet dilenmeyecek senden,
Hayır, bir kişi bile gelmeyecek yardım istemeye;

Nasıl yardım edebilirim ki onlara, kendime edemiyorsam.

BİRİNCİ BEKÇİ

İşte derisi para edecek bir geyik;
Sabık kral bu; hadi yakalayalım şunu.

KRAL HENRY

Kem Talih, kucaklayayım seni,
Bilge insanlar bunun en akılcı yol olduğunu söylerler.

İKİNCİ BEKÇİ

Niye sallanıyoruz ki? Yakalayalım hemen.

BİRİNCİ BEKÇİ

Bekle; biraz daha dinleyelim .

KRAL HENRY

Kraliçem ve oğlum Fransaya yardım getirmeye gittiler;
Duyduğuma göre yüce komutan Warwick de oradaymış,
Fransa Kralının kızkardeşini Edward'a eş almak istiyormuş.
Eğer bu haber doğruysa, zavallı kraliçe ve oğlum, çabalarınız boşuna;
Çünkü Warwick çok kurnaz bir konuşmacıdır,
Lewis de duygusal sözlerden hemen etkilenen bir kral.
Bu yüzden Margaret onun desteğini alabilir
Çünkü çok acınacak bir durumda;
İç çekişleri Lewis'in göğsünü dövecek,
Gözyaşları mermer bir yüreği bile deler geçer,
Kaplanlar bile seslerini keserler o sızlanmaya başladığında,
Neron bile yumuşar onun şikayetlerini dinleyip tuzlu gözyaşlarını gördüğünde.
Ama o istemeye gitti, Warwick ise vermeye;
O, Lewis'in sol yanında Henry için yardım dilenecek,
Warwick ise, sağ yanında Edward için bir eş isteyecek.
O ağlayacak, Henry'sinin tahttan indirildiğini söyleyecek,
Warwick ise gülecek, Edward'ın tahta çıktığını bildirecek;
Bunun üzerine zavallı kadın üzüntüden daha fazla konuşamayacak,
Warwick ise anlatacak niye geldiğini, allayıp pullayacak,
Çok güçlü tezler ileri sürecek,
Sonuçta da Kralın kalbini kazanacak,
Kızkardeşini ve Kral Edward'ın
Yerini sağlamlaştıracak ne varsa hepsinin sözünü alacak.

Ah Margaret, işte böyle olacak; ve sen zavallı kadın,
Bir kenara atılacaksın, gittiğin gibi yapayalnız kalacaksın.

İKİNCİ BEKÇİ

Söyle, kimsin sen ki, böyle krallardan ve kraliçelerden söz ediyorsun.

KRAL HENRY

Göründüğümden daha önemli, doğduğumdan daha önemsiz biriyim.
En azından bir insanım çünkü daha aşağılık olamam;
İnsanlar da krallar hakkında konuşabilirler, ben niye konuşmayayım?

İKİNCİ BEKÇİ

Ama sanki kralmışsın gibi konuşuyorsun.

KRAL HENRY

Evet, kralım, ama kafaca, bu da yeter.

İKİNCİ BEKÇİ

Peki ama, kralsan tacın nerede?

KRAL HENRY

Tacım yüreğimde, kafamda değil;
Elmaslarla, pahalı taşlarla süslü değil,
Ne de görülebilir; mutluluk derler tacıma;
Kralların pek eline geçmez bu taç.

İKİNCİ BEKÇİ

Eğer sen mutluluk tacı giyen bir kralsan,
Tacın ve sen bizimle gelmeye razı olmalısınız
Çünkü öyle düşünüyoruz ki,
Sen Kral Edward'ın tahttan indirdiği kralsın.
Biz de ona bağlılık yemini içmiş kulları olduğumuza göre
Seni onun düşmanı olarak tutukluyoruz.

KRAL HENRY

İyi ama siz hiç yemin edip sonra da bozmadınız mı?

İKİNCİ BEKÇİ

Hayır asla bozmadık, bundan sonra da bozmayız.

KRAL HENRY

Ben İngiltere Kralı iken nerede yaşıyordunuz?

İKİNCİ BEKÇİ

Şimdi yaşadığımız bu bölgede.

KRAL HENRY

Ben dokuz aylıkken kutsal yağ ile kutsanıp kral ilan edildim;
Babam ve büyük babam, ikisi de kraldı,
Sizler de bana bağlılık yemini etmiş kullarımdınız;
Söyleyin bakalım, yemininizi bozmuş olmuyor musunuz?

BİRİNCİ BEKÇİ

Hayır çünkü sen kralken senin kullarındık.

KRAL HENRY

İyi ama ben öldüm mü? Nefes almıyor muyum artık?
Ah aptallar, ne yemini ettiğinizi bile bilmiyorsunuz.
Bakın, şu tüyü ben üflüyorsam
Rüzgar da aynı şekilde bana geri üflüyor;
Ben üflediğimde benim rüzgarıma,
Başkası üflediğinde de onun rüzgarına boyun eğiyor,
Her zaman daha güçlü olan rüzgarın etkisi altında.
İşte siz sıradan halk böylesiniz döneklikte.
Sakın yeminlerinizi bozmayın;
Yakarışımın size bu suçu işletmesini istemiyorum.
Nereye isterseniz gidin, Kral size uyacak;
Kral siz olun, emredin, ben de uyayım.

BİRİNCİ BEKÇİ

Biz kralın, Kral Edward'ın sadık kullarıyız.

KRAL HENRY

Aynı şekilde Henry'nin kulları olursunuz,
Henry, Kral Edward'ın tahtında oturuyor olsa.

BİRİNCİ BEKÇİ

Bu nedenle, Tanrı ve kral adına, senden
Bizimle yetkililere gitmeni istiyoruz.

KRAL HENRY

Tanrı adına yolu gösterin; kralınıza karşı çıkılmayacak;
Tanrının buyruklarını kralınız yerine getirsin,
Kralınızın buyruklarını da ben yerine getireceğim.

(çıkarlar)

II. SAHNE *Londra. Saray.*

İçeri KRAL EDWARD, RICHARD (GLOUCESTER DÜKÜ), GEORGE (CLARENCE DÜKÜ) *ve* LEYDİ ELIZABETH GREY *girerler.*

KRAL EDWARD

Kardeşim Gloucester, St Albans savaşında
Bu bayanın kocası Sir Richard Grey öldürüldü,
Topraklarına da savaşın galibi el koydu.
Bayanın dileği bu toprakları geri almak;
Adalet, bu dileği yerine getirmemizi gerektiriyor.
Çünkü bu soylu bey York ailesi için savaşırken yaşamını yitirdi.

RICHARD

Majesteleri bayanın arzusunu yerine getirmekle
İyi bir şey yapmış olacaklar.
İstediğini vermemek onursuzluk olur.

KRAL EDWARD

Çok haklısın; ama yine de biraz bekleyeceğim.

RICHARD

(George'a) Öyle mi?
Görüyorum ki,Kral ona istediğini vermeden önce
Bayanın verebileceği bir şey var.

GEORGE

(Richard'a) Oyunun kurallarını iyi biliyor,
Rüzgardan kokuyu nasıl da aldı!

RICHARD

(George'a) Sus!

KRAL EDWARD

Dul bayan, dileğinizi inceleyeceğiz;
Kararımızı öğrenmek için daha sonra gelin.

LEYDİ GREY

Soylu efendimiz, beklemeye tahammülüm yok,
Majesteleri lütfen şimdi karar versinler;
Kararınız ne ise kabul edeceğim.

RICHARD

(George'a) Dul mu? Tüm topraklarına bahse girerim ki,
Onu memnun eden şey seni de memnun eder.
Daha yakın dövüş, yoksa yara alacaksın.

GEORGE

(Richard'a) Düşmediği sürece ben onun için korkmuyorum.

RICHARD

(George'a) Tanrı korusun! Edward fırsatı kaçırmaz.

KRAL EDWARD

Dul bayan, söyleyin bana, kaç çocuğunuz var.

GEORGE

(Richard'a) Galiba ondan bir çocuk dilenecek.

RICHARD

(George'a) Dilenirse adiyim; asıl kendisi bayana iki tane vermeyi tercih eder.

LEYDİ GREY

Üç tane, soylu efendimiz.

RICHARD

(Kendi kendine) Onun dediklerini yaparsan dört olacak.

KRAL EDWARD

Babalarının topraklarını kaybetmeleri ne kadar üzücü.

LEYDİ GREY

Lordum, merhametli olun da geri verin öyleyse.

KRAL EDWARD

Lordlar, yalnız bırakın bizi; bu dulun zekasını ölçeceğim.

RICHARD

(kendi kendine) Peki peki, yalnız bırakalım;
Çünkü fırsattan yararlanmak istiyorsun
O kadar çok yararlan ki, elden ayaktan düşüp baston kullan.

(Richard ve George uzaklaşırlar)

KRAL EDWARD

Söyleyin bayan, çocuklarınızı seviyor musunuz?

LEYDİ GREY

Evet, canımdan çok seviyorum onları.

KRAL EDWARD

Peki, bu çocuklar için her şeyi yapmaz mısınız?

LEYDİ GREY

Onlara iyiliği dokunacaksa biraz zarar görmeye razıyım.

KRAL EDWARD

Öyleyse onlara iyilik yapmak için kocanızın topraklarını geri alın.

LEYDİ GREY

Ben de zaten Majestelerine bunun için geldim.

KRAL EDWARD

Size bu toprakları nasıl geri alabileceğinizi söyleyeceğim.

LEYDİ GREY

Size çok müteşekkir olurum.

KRAL EDWARD

Toprakları size geri verirsem benim için ne yaparsınız?

LEYDİ GREY

Sizin emrettiğiniz, benim de elimden gelen her şeyi.

KRAL EDWARD

Ama yapmak istemeyeceğiniz şeyler olabilir, öyle mi?

LEYDİ GREY

Hayır lordum, sadece yapamayacaklarım olabilir.

KRAL EDWARD

Ama isteyeceğim şeyi yapabilirsiniz.

LEYDİ GREY

Öyleyse majestelerinin emirlerini yerine getireceğim.

RICHARD

(George'a) Çok sıkı saldırdı; durmadan yağan yağmur mermeri aşındırır.

GEORGE

(Richard'a) Ateş gibi kıpkırmızı! mum gibi yumuşayacak leydi.

LEYDİ GREY

Lordum, neden durdunuz? Benden ne istediğinizi öğrenemeyecek miyim?

KRAL EDWARD

Kolay bir şey: Sadece Kralı sevmenizi istiyorum.

LEYDİ GREY

Bu çok kolay çünkü ben bir kulum.

KRAL EDWARD

Öyleyse ben de kocanızın topraklarını size geri veriyorum.

LEYDİ GREY

Binlerce teşekkürle yanınızdan ayrılıyorum.

RICHARD

(George'a) Anlaşma yapıldı; diz çökerek mühürlüyor.

KRAL EDWARD

Bir dakika , ben sevginin meyvesini kastediyorum.

LEYDİ GREY

Sevgili efendimiz, ben de sevginin meyvesini kastediyorum.

KRAL EDWARD

Evet ama korkarım beni yanlış anladınız.
Bu kadar yalvararak nasıl bir sevginin peşinden koştuğumu sanıyorsunuz?

LEYDİ GREY

Sevgimin, şükran duygularımın ve dualarımın,
Erdemin arzuladığı ve yine erdemin verdiği sevginin.

KRAL EDWARD

Hayır, ben bu tür sevgiyi kasdetmemiştim.

LEYDİ GREY

Demek ki, kasdettiğinizi sandığım şeyi kasdetmemişsiniz.

KRAL EDWARD

Ama şimdi, birazcık olsun niyetimi anlıyorsunuz, değil mi?

LEYDİ GREY

Asla izin veremem, yanlış anlamadıysam,
Siz efendimizin elde etmek istediği şeye.

KRAL EDWARD

Açık söylemek gerekirse, sizinle yatmak istiyorum.

LEYDİ GREY

Açık söylemek gerekirse, zindanda yatmayı tercih ederim.

KRAL EDWARD

Öyleyse kocanızın topraklarını geri alamayacaksınız.

LEYDİ GREY

Öyleyse iffetim drahomam olur;
Çünkü onu kaybedersem topraklarımı geri alamam.

KRAL EDWARD

Böylelikle çocuklarınıza çok büyük haksızlık yapmış olursunuz.

LEYDİ GREY

Böylelikle Efendimiz hem bana hem de onlara haksızlık ediyor;
Yüce efendimiz, neşeli haliniz
Dileğimin ciddiyetiyle hiç bağdaşmıyor.
Lütfen gönderin beni, bir evet ya da hayırla.

KRAL EDWARD

Evet derim, 'evet' dersen isteğime;
Hayır derim, 'hayır' dersen arzuma.

LEYDİ GREY

Öyleyse, hayır, lordum. Bu konu kapanmıştır.

RICHARD

(George'a) Dul ondan hoşlanmadı, kaşlarını çatıyor.

GEORGE

(Richard'a) Kur yapmada, Hıristiyan aleminde ondan kütük insan yoktur.

KRAL EDWARD

(kendi kendine) Bakışları çok iffetli,
Konuşması da ince bir zekası olduğunu gösteriyor;
Kusursuz özellikleri onu Kraliçe adayı yapıyor.
Öyle ya da böyle krallara layık biri o.
Sevgilim olacak, olmazsa da kraliçem -
Diyelim ki, Kral Edward sizi kraliçesi yaptı?

LEYDİ GREY

Söylemesi yapmasından kolay, soylu lordum.
Ben bir kulum, rahatlıkla dalga geçebilirsiniz
Ama kraliçe olmaya hiç de layık değilim.

KRAL EDWARD

Soylu dul, kral olarak yemin ediyorum ki,
Söylediklerim sadece içimden geçenler;
O da sevgilim olmanız.

LEYDİ GREY

O da kabullenebileceğimden fazlası.
Biliyorum, kraliçeniz olacak kadar soylu değilim
Ama metresiniz olamayacak kadar soyluyum.

KRAL EDWARD

Lafı çarpıtıyorsunuz, dul bayan, ben kraliçem demek istedim.

LEYDİ GREY

Lordum, oğullarımın size baba demesi canınızı sıkar.

KRAL EDWARD

Kızlarımın size anne demesinden fazla sıkmaz.
Siz bir dulsunuz ve çocuklarınız var;
Doğruyu söylemek gerekirse, bekar olduğum halde,
Benim de çocuklarım var.
Bir sürü oğulun babası olmak çok güzel bir şey.
Başka bir şey söylemeyin çünkü kraliçem olacaksınız.

RICHARD

(George'a) Papaz efendi günah çıkartma işlemini tamamladı.

GEORGE

(Richard'a) İnsanları aldatsın diye papaz yapıldı.

KRAL EDWARD

Kardeşlerim, neler konuştuğumuzu merak ediyorsunuzdur.

RICHARD

Dulun hoşuna gitmemiş, canı sıkkın görünüyor.

KRAL EDWARD

Evlenirse garip karşılar mısınız?

GEORGE

Kiminle, lordum?

KRAL EDWARD

Tabii ki, benimle, Clarence.

RICHARD

Yer yerinden oynardı.

GEORGE

O kadar da değil.

RICHARD

Böylesine bir olayda yer yerinden oynar.

KRAL EDWARD

Kardeşlerim, siz daha dalga geçin; şu kadarını söyleyeyim,
İsteği kabul edildi kocasının toprakları geri verilecek.

(içeri bir soylu girer)

SOYLU

Soylu lordum, düşmanınız Henry yakalandı
Ve mahkumunuz olarak sarayınıza getirildi.

KRAL EDWARD

Kaleye götürülmesine nezaret edin;
Kardeşlerim, biz de onu yakalayan adamı görmeye gidelim,
Bakalım nasıl yakalamış.
Dul bayan, siz de gelin. Lordlar, gerekli saygıyı gösterin ona.

(Richard hariç herkes çıkar)

RICHARD

Evet, Edward kadınlara saygılı davranır.
Keşke hastalansa da iliği, kemiği, her şeyi,
Yeşerecek bir tohum çıkmasa hayalarından,
Umutla beklediğim taçla aramıza girecek!

Ama şehvet düşkünü Edward ortadan kalksa bile
Arzuladığım şey ile aramda,
Clarence, Henry ve oğlu genç Edward,
Ayrıca da dünyaya getirecekleri tüm çocukları var,
Hepsi de tahta benden daha yakınlar;
Ne kadar umut kırıcı düşünceler bunlar!
Öyleyse kral olma düşüncesi bir hayal;
Birinin bir tepe üzerinde durup
Uzaklarda, ulaşmak istediği,
Üzerinde dolaşmak istediği bir kara parçası görüp,
Kendisini ondan ayıran denize kızan,
Kova kova su alıp denizi kurutarak yolunu açacağını
söylemesine benziyor.
Ben de benden çok uzakta olan tacı arzuluyorum,
Ben de beni taçtan ayıran şeylere kızıyorum,
Ben de önümdeki engelleri ortadan kaldıracağımı söylüyorum,
Olanaksız şeylere sahip olabileceğimi düşünerek.
Gözlerim çok sabırsız, yüreğim yüksekleri hedefliyor
demektir
Bileğim ve gücüm onlarınkilerle yarışacak durumda olmazsa.
Diyelim ki, Richard kral olamayacak,
Bu dünyada başka ne gibi zevkler var?
Kadınların kucağını kendime cennet yapar,
Süslerim vücudumu parlak taşlarla,
Büyülerim güzel bayanları konuşmamla, bakışlarımla.
Zavallı ben!
Yirmi taca sahip olmaktan daha olanaksız bu.
Sevgi, beni daha annemin rahminde terk etti
Aşkla zaman harcamayayım diye;
Tabiat Anayı rüşvetle ayarttı
Kolumu kurumuş bir fidan gibi çarpıtması,
Sırtıma, dalga geçilecek iğrenç bir kambur yüklemesi,
Bir bacağımı uzun, diğerini kısa yaratması,
Bedenimi bir karmaşa,
Anasını hiç andırmayan biçimsiz bir et yığını haline sokması
için.
Kim sever benim gibi adamı?
Ne kadar büyük bir hata böyle düşler kurmak!

Madem ki, benden daha yakışıklı olanları
Ezmek, azarlamak ve yönetmek dışında
Bu dünya zevklerinden tad almam olanaksız,
Ben de tacı ele geçirme düşünü kendime cennet yaparım.
Yaşadığım süre cehennemim olacak bu dünya,
Bu kafayı taşıyan biçimsiz vücudumu
Görkemli bir taç süslemezse.
Yine de nasıl ulaşırım taca bilmiyorum
Çünkü birçok can duruyor hedefim ile aramda;
Ben de, sık dikenlikli bir ormanda kaybolan
Dikenleri sökmeye çalışan ama orasını burasını kanatan,
Yolunu bulmaya çalışırken yoldan uzaklaşan,
Dışarı nasıl çıkacağını bilemeyen
Ama umutsuzca dışarı çıkmaya çalışan biri gibi
İngiltere tacını ele geçirmek için kendime işkence ediyorum.
Ya kendimi bu işkenceden kurtarırım
Ya da açarım yolumu kanlı bir baltayla.
Valla, gülümseyebilirim, gülümserken de cinayet
işleyebilirim,
Yüreğimi dağlayan şeylere "Kabul!" diyebilirim,
Sahte gözyaşlarıyla yanaklarımı yıkayabilirim,
Suratımı her duruma uydurabilirim.
Denizkızından[27] çok denizcinin canına kıyacağım,
Basiliskten[28] daha çok insan öldüreceğim,
Nestor[29] gibi etkileyeceğim insanları konuşmamla,
Kurnazlıkta Odysseus bile su dökemeyecek elime,
Sinon[30] gibi fethedeceğim bir Truva.
Bukalemunun renkleri benim renklerimin yanında hiç kalır,
Proteus'la[31] kılık değiş tokuşu yaparım,
Katil Makyavelli yanımda okul çocuğu gibidir.
Bütün bunları yapıp tacı ele geçiremez miyim?
Valla, daha uzakta bile olsa uzanır alırım onu.

(çıkar)

III. SAHNE *(Fransa. Kralın sarayı)*

Borular çalınır. İçeri Fransa Kralı LEWIS, *kızkardeşi* BONA, *Amiral* BOURBON, PRENS EDWARD, KRALİÇE MARGARET, OXFORD BEYİ *girerler.* LEWIS *oturmaktadır, sonra ayağa kalkar.*

KRAL LEWIS

Güzel İngiliz Kraliçesi, soylu Margaret,
Yanımıza otur, hiç yakışmıyor konumuna ve soyluluğuna
Lewis otururken ayakta durman.

KRALİÇE MARGARET

Hayır, yüce Fransa Kralı,
Artık Margaret yelkenleri indirip
Kralların buyurduğu yerde hizmet etmeyi öğrenmeli.
Evet, bir zamanlar o eski parlak günlerde
Büyük İngilterenin Kraliçesiydim;
Ama kadersizlik alaşağı etti ünvanımı,
Serdi beni şerefsiz bir biçimde yere;
Ben de kaderime uygun davranmalı,
Düştüğüm bu duruma alışmaya çalışmalıyım.

KRAL LEWIS

Güzel Kraliçe, söyleyin, nereden kaynaklanıyor bu derin umutsuzluk?

KRALİÇE MARGARET

Yüreğimi acı ile kaplayan, gözlerimi gözyaşı ile dolduran,
Söylemeye dilimin varmadığı bir nedenden.

KRAL LEWIS

Sorun her ne ise, sen yine de her zaman davrandığın gibi davranmaya çalış,
Gel otur yanımıza. *(Yanına oturtur)* Uzatma boynunu
Kaderin boyunduruğuna, boyun eğme hiçbir şeye,
Tüm şanssızlıklara rağmen muzaffer tavrını elden bırakma.
Kraliçe Margaret, açık ol, anlat bana dertlerini;
Çaresine bakılacaktır Fransanın elinden bir şey gelirse.

KRALİÇE MARGARET

Bu sözleriniz bozulan moralimi düzeltti,
Anlatamadığım dertlerimi dile getirmeye itiyor beni.
Şimdi, Soylu Lewis, şundan emin olunuz ki,

Henry, yüreğimin tek hakimi,
Tahttan indirildi, sürgüne gönderildi,
Tek başına İskoçya'da yaşamaya zorlandı;
Bu arada,York Dükü, mağrur Edward,
İngilterenin gerçek ve yasal kralının
Krallık ünvanını ve tahtını gasp etti.
İşte bu nedenden dolayı, ben, zavallı Margaret,
Oğlum, Henry'nin varisi Prens Edward ile
Sizin adil ve yasal yardımınızı dilenmeye geldim.
Eğer bizi yüzüstü bırakırsanız tüm umutlarımız suya düşer.
İskoçya yardım etmek istiyor ama edemiyor,
İngiltere halkı ve soylusunun aklı çelindi,
Hazinemize el konuldu, askerlerimiz kaçtı,
Gördüğünüz gibi durumumuz çok kötü.

KRAL LEWİS

Soylu Kraliçe, sakin ol, dinsin içindeki fırtına,
Biz de bir çare düşünelim bu arada.

KRALİÇE MARGARET

Ne kadar gecikirsek o kadar güçlenecek düşmanlarımız.

KRAL LEWIS

Ne kadar gecikirsem o kadar yardım edebileceğim sizlere.

KRALİÇE MARGARET

Gerçek üzüntü insanı sabırsız yapar.
İşte bakın, geliyor acılarımın kaynağı.

(içeri WARWICK *girer)*

KRAL LEWIS

Huzurumuza böyle çekinmeden gelen de kim?

KRALİÇE MARGARET

Warwick beyi, Edward'ın en iyi dostu.

KRAL LEWIS

Yiğit Warwick, hoşgeldin! Seni Fransa'ya hangi rüzgar attı?

(Lewis aşağı iner, Margaret ayağa kalkar)

KRALİÇE MARGARET

İşte şimdi ikinci fırtına kopmaya başlayacak;
Çünkü bu adam rüzgara ve dalgalara hükmediyor.

WARWICK

Benim lordum, efendim, sizin yeminli dostunuz
İngiltere Kralı soylu Edward yolladı beni;

İçten ve yapmacıksız sevgilerini yolladı size,
Öncelikle size saygılarımı sunmam,
İkinci olarak, bir dostluk anlaşması imzalamanızı rica etmem,
Son olarak da, lütfedip kabul ederseniz,
Güzel kızkardeşiniz, soylu Leydi Bona ile
İngiltere Kralını evlendirerek
Bu anlaşmayı perçinlemem için.

KRALİÇE MARGARET

(kendi kendine) Eğer bu gerçekleşirse Henry'nin umutları suya düşer.

WARWICK

(Bona'ya) Soylu madam, Kralımız emretti bana,
İzninizle, onun adına elinizi öpüp,
Yüreğinin sizin için nasıl yanıp tutuştuğunu anlatmam için.
Ününüzü duyunca güzelliğiniz ve erdemlerinizden başka bir şey düşünmez oldu.

KRALİÇE MARGARET

Kral Lewis ve Leydi Bona,
Warwick'e yanıt vermeden önce dinleyin beni.
Edward sizinle sizi çok sevdiği için değil
Başı sıkıştığı için evlenmek istiyor.
Zorbalar ülkede nasıl dertsiz tasasız hüküm sürebilirler
Yurtdışında güçlü bir dost bulmadan?
Onun bir zorba olduğunu kanıtlamak için
Henry'nin hala yaşadığını söylemek yeterli olacaktır;
Ölmüş olsaydı da, işte Kral Henry'nin oğlu,
Prens Edward, o yaşıyor.
Lewis, işte bu nedenden dolayı dikkatli ol,
Bu anlaşma ve evlilikle
Ne başına bela sar, ne de onurunu lekele;
Zorba bir süre hüküm sürse de
Tanrı adildir ve zamanla haksızlıklar giderilir.

WARWICK

Terbiyesiz Margaret!

PRENS

Neden 'Kraliçe' demiyorsun?

WARWICK

Çünkü baban Henry bir zorbadır;
Sen de prens değilsin, annen nasıl kraliçe değilse.

OXFORD

Yani Warwick, İspanya'nın büyük bir bölümünü ele geçiren
Yüce John Gaunt'u , John Gaunt'un ardından
Bilgeliği bilgelere ayna Dördüncü Henry'yi,
Bu bilge kraldan sonra, yiğitliğiyle tüm Fransa'yı fetheden
Beşinci Henry'yi hiçe sayıyor;
Henry'miz bu insanların soyundan gelmektedir.

WARWICK

Oxford, nasıl oluyor da böyle güzel güzel anlatırken
Beşinci Henry'nin kazandığı her şeyi
Altıncı Henry'nin kaybettiğini söylemiyorsun?
Kanımca Fransız beyleri buna gülümseyecektir.
Diğer şeylere gelince, bir soy ağacı veriyorsun,
Sadece altmış iki yıllık ,[32] bu kadar kısa sürede yasallık kazanamaz
Dördüncü Henry'nin, İkinci Richard'dan aldığı taç.

OXFORD

Warwick, nasıl olur da aleyhinde konuşursun
Otuz altı yıl[33] emirlerine boyun eğdiğin kralının;
Nasıl olur ihanetin yüzünü kızartmaz?

WARWICK

Her zaman haklıdan yana olan Oxford
Soyağacından dem vurarak bir haini nasıl korur?
Utan! terk et Henry'yi, kralın kabul et Edward'ı.

OXFORD

Haksız kararıyla ağabeyim Lord Aubrey Vere'i
Ölüme gönderen adama mı kral diyeyim?
Yoksa, yaşını başını almış, ölüm kapısını çalmış,
Bir ayağı çukurda olan babamı öldürdüğü için mi kral diyeyim?
Hayır Warwick, hayır; şu kolda güç olduğu sürece
Lancaster soyunu desteklemeye devam edeceğim.

WARWICK

Ben de York soyunu.

KRAL LEWIS

Kraliçe Margaret, Prens Edward, Oxford,
Lütfen şöyle kenarda durun
Ben Warwick'le görüşürken.

(uzaklaşırlar)

KRALİÇE MARGARET

Tanrım, Warwick'in sözlerinin onu büyülemesine izin verme!

KRAL LEWIS

Warwick, elini vicdanına koy ve söyle,
Edward senin gerçek kralın mı? Çünkü hiç hoşlanmam
Yasal olmayan biriyle böyle bir bağ kurmaktan.

WARWICK

Bu konuda şerefim üzerine yemin ederim.

KRAL LEWIS

Peki, halk onu seviyor mu?

WARWICK

Henry'den çok daha fazla.

KRAL LEWIS

Öyleyse devam edelim : Tüm içtenliğinle anlat
Edward'in kızkardeşimiz Bona'ya
Duyduğu sevginin boyutlarını.

WARWICK

Kendisi gibi bir krala yakışır bir biçimde seviyor.
Sevgisinin, kökleri Erdem toprağına gömülmüş,
Yaprakları ve meyveleri Güzellik güneşiyle beslenen,
Hiç solmayan bir ağaç olduğuna yemin ederken,
Kıskanç olmadığını ama Leydi Bona acılarını dindirmedikçe
Rahatlamayacağını söylerken çok duydum onu.

KRAL LEWIS

Kızkardeşimiz, duyalım kararını.

BONA

Sizin kararınız benim kararım olacak;
(Warwick'e) Şunu itiraf edeyim ki, bugüne kadar
Ne zaman Kralınızın erdemlerinden bahsedildiğini duysam
Mantığım yerini tutkuya bırakmıştır.

KRAL LEWIS

Öyleyse Warwick, kızkardeşimiz Edward'ın olacak.
Kralının vereceği başlık parasını,

Kızkardeşimin drahomasını belirleyecek
Anlaşma maddeleri hiç zaman kaybetmeden kaleme alınacak.
Kraliçe Margaret, yakınlaşın ve şahit olun
Bona'nın İngiltere Kralının karısı olacağına.

PRENS

Edward'ın, İngiltere Kralının değil.

KRALİÇE MARGARET

Sahtekar Warwick, sen neden oldun
Bu evlilikle ricalarımın geçersiz kalmasına;
Sen gelmeden önce Lewis, Henry'nin dostuydu.

KRAL LEWIS

Lewis her zaman onun ve Margaret'in dostudur.
Ama taht üzerindeki iddialarınız güçlü değilse,
Edward'ın başarısından da öyle görünüyor,
Size verdiğim yardım sözünün beni bağlamaması mantık gereğidir.
Yine de konumunuzun gerektirdiği, benim de elimden geldiği kadar
İyi davranılacaktır sizlere.

WARWICK

Henry şimdi İskoçya'da, keyfi yerinde,
Hiçbir şeyi olmadığından hiçbir şey kaybedemez.
Sabık Kraliçemiz, sana gelince,
Sana bakabilecek bir baban var,
Fransa'nın başına ekşiyeceğine ona git.

KRALİÇE MARGARET

Sus, küstah, utanmaz Warwick, sus,
Kralları tahta çıkaran, tahttan indiren mağrur adam!
Bir adım atmıyorum buradan,
Gerçekle yüklü konuşmam ve gözyaşlarımla
Senin ne üçkağıtçı, Efendinin sevgisinin ne kadar sahte olduğunu
Lewis'e gösterene kadar.
İkiniz de aynı topun kumaşısınız çünkü.
İçerden bir habercinin geldiğini bildiren boru sesi gelir.

KRAL LEWIS

Warwick, bu ulak ya bize ya da sana geldi.

(İçeri bir ulak girer)

ULAK

(Warwick'e) Elçi hazretleri, bunlar sizin için,
Kardeşiniz Marki Montague'den geliyor.
(Lewis'e) Bunlar da Kralımızdan siz Majestelerine.
(Margaret'e) Ve madam, bunlar da size; kimden bilmiyorum.

(Hepsi mektuplarını okurlar)

OXFORD

Güzel Kraliçemizin mektubunu okurken gülümsemesi,
Warwick'in de kendininkini okurken kaşlarını çatması
hoşuma gitti.

PRENS

Bak, Lewis nasıl da ağa takılmış gibi ayaklarını yere
vuruyor.
Umarım haberler iyidir.

KRAL LEWIS

Warwick, ne diyor senin mektup? Ya seninki güzel Kraliçe?

KRALİÇE MARGARET

Benimki yüreğimi umulmadık bir sevinçle dolduran haberler
içeriyor.

WARWICK

Benimki de, üzüntü ve kızgınlık uyandıran haberler.

KRAL LEWIS

Ne? Kralınız, Leydi Grey'le mi evlendi?
Şimdi de onun ve senin sahtekarlığınızı hoş göstermek için
Bana sabır öğütleyen mektup yazıyor ha!
Fransa ile kurmak istediği dostluk bu mu?
Nasıl cüret edebilir bizimle böyle alay etmeye?

KRALİÇE MARGARET

Majestelerine daha önce söylemiştim:
Bu, Edward'ın sevgisini, Warwick'in dürüstlüğünü kanıtlıyor.

WARWICK

Kral Lewis, Tanrı önünde yemin ederim ki,
Yalan söylüyorsam yüzüm gülmesin hiç,
Edward'ın bu yaptığı ile benim bir ilgim yok -
Artık benim kralım değil o çünkü onurumu lekeledi

Ama daha çok kendi onurunu, farkına varabilirse utancının.
Unuttum mu sanıyorsunuz York ailesi yüzünden
Babamın vakitsiz ölümünü?[34]
Kuzenime yapılanları?[35]
Kafasına kraliyet tacını benim geçirdiğimi?
Henry'yi mirasından benim yoksun bıraktığımı?
Sonunda ben de böylesi bir utançla mı ödüllendirilecektim?
Utanmalı yaptıklarından! Ben onur hak ediyorum,
Onun yüzünden lekelenen onurumu temizlemek için de
Ona sırtımı çeviriyor, Henry'ye dönüyorum.
Soylu Kraliçem, bırakınız eski küskünlükleri,
Bundan böyle sadık hizmetkarınızım.
Leydi Bona'ya yaptığı saygısızlığı cezalandırıp,
Henry'yi tekrar tahtına çıkaracağım.

KRALİÇE MARGARET

Warwick, bu sözlerinle nefretim sevgiye dönüştü.
Yaptığın kötülükleri affediyor ve unutuyorum,
Kral Henry'nin dostu olman çok mutlu etti beni.

WARWICK

Ona o kadar içten bağlıyım ki,
Kral Lewis lütfedip,
Seçkin askerlerden oluşan birlikler verirse
Onları bizim sahillere çıkarıp,
Açacağım savaşla zorbayı tahttan indirmeyi üstlenirim.
Yeni evlendiği karısının ona bir yararı dokunmayacak;
Clarence'a gelince, gelen mektuplardan anlaşıldığına göre,
Çok büyük bir olasılıkla Edward'la bozuşacak,
Ülkenin güvenliğini ve kendi onurunu bir kenara bırakıp
Sırf uçkuru uğruna evlendiği için.

BONA

Sevgili kardeşim, bu zavallı Kraliçeye yardım etmezsen
Bona'nın intikamı nasıl alınır?

KRALİÇE MARGARET

Soylu Kral, zavallı Henry nasıl yaşayabilir
Sen onu bu üzüntüden kurtarmazsan?

BONA

Benim davamla İngiltere Kraliçesinin davası aynı.

WARWICK

Güzel Leydi Bona, benimki de.

KRAL LEWIS

Benimki de onunkiyle, seninkiyle ve Margaretinkiyle aynı.
Bu yüzden kesin kararımı verdim,
Sana yardım edilecek.

KRALİÇE MARGARET

Sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

KRAL LEWIS

İngiltere Kralının ulağı, hemen geri dön,
Yalancı Edward'a, kralın geçinen adama,
Kendisini ve yeni eşini kutlamak için
Fransa Kralı Lewis'in askerler yolladığını söyle.
Neler olduğunu gördün, anlat bunları Kralına da, korksun.

BONA

Söyle ona, umarım çok geçmez dul kalır,
Onun yerine ben matem tutarım.

KRALİÇE MARGARET

Söyle ona, çıkardım matem giyisilerimi,
Hazırım sırtıma geçirmeye zırhımı.

WARWICK

Söyle ona bana haksızlık ettiğini,
Bu yüzden, başındaki tacı çok geçmeden alacağımı.
İşte zahmetlerinin karşılığı; hadi git.

(Ulak çıkar)

KRAL LEWIS

Warwick, sen ve Oxford beş bin adamla
İngiltereye geçip sahtekar Edward'a savaş ilan edin;
Durum elverişliyse bu soylu Kraliçe ve Prens
Taze kuvvetlerle ardınızdan gelecekler.
Ama gitmeden önce, kuşkularımı gidermen gerek:
Bize sadık olduğunu nereden bileceğiz?

WARWICK

Size sarsılmaz bir sadakatle bağlı olduğumu,
Eğer Kraliçemiz ve genç Prens kabul ederlerse,
Neşe kaynağım, en büyük kızımı
Hemen Prensle evlendirerek gösterebilirim.

KRALİÇE MARGARET

Kabul ediyorum, bu öneriniz için teşekkürler.
Edward, oğlum, kız güzel ve erdemli,
Bu yüzden vakit geçirme, ver elini Warwick'e.
Elinle birlikte de asla dönmeyeceğin bir söz ver:
Yemin et, Warwick'in kızından başkası ile evlenmeyeceğine

PRENS

Onunla evlenmeyi kabul ediyorum, soylu biri o.
Yeminimin göstergesi olarak da işte elimi uzatıyorum.

(Elini Warwick'e uzatır)

KRAL LEWIS

Öyleyse ne bekliyoruz?Hazırlansın askerler.
Siz, Amiralimiz, Lord Bourbon,
Kraliyet donanmamızla götürün onları.
Bir Fransız kızını evlilik konusunda aldattığı için
Yürekten diliyorum Edward'ın savaşta yenilmesini.

(Warwick hariç hepsi çıkarlar)

WARWICK

Edward'ın elçisi olarak geldim,
Can düşmanı olarak dönüyorum.
Ona eş bulma görevi vermişti bana
Ama savaşla alacak ağzının payını.
Oyun oynayacak benden başkası yok muydu?
Öyleyse, onun bu davranışına ben karşılık vereceğim.
Onu ben tahta çıkardım
Oradan indiren de yine ben olacağım.
Henry'ye acıdığımdan değil,
Edward'ı cezalandırmak için.

(çıkar)

IV. PERDE

I. SAHNE *(Londra. Saray)*

İçeri RICHARD, GEORGE, SOMERSET *ve* MONTAGUE *girerler.*

RICHARD

Kardeşim Clarence, söyle bana, ne düşünüyorsun
Leydi Grey'in evliliği hakkında?

Kardeşimiz çok iyi bir seçim yapmadı mı?

GEORGE

Biliyorsun, Fransa buradan çok uzaklarda!
Warwick dönene kadar nasıl bekleyebilirdi ki?

SOMERSET

Lordlarım, bırakın böyle konuşmayı; Kral geliyor.
Borular çalınır. İçeri KRAL EDWARD, LEYDİ GREY *(Kraliçe olarak)*, PEMBROKE, STAFFORD, HASTINGS *ve başkaları girerler. Dört kişi bir tarafta, dört kişi diğer tarafta dururlar.*

RICHARD

Ve titizlikle seçilmiş karısı.

GEORGE

Ne düşündüğümü ona açık açık söyleyeceğim.

KRAL EDWARD

Kardeşim Clarence, seçimimizden hoşnut değil misin ki
Öyle somurtup duruyorsun?

GEORGE

Bizim hakaretimizi üzerlerine alınmayacak denli
Korkak ve basiretsiz olan
Fransa Kralı Lewis ya da Warwick Beyi kadar hoşnutum seçiminden.

KRAL EDWARD

Sanırım nedensiz alınganlık gösteriyorlar;
Onlar sadece Lewis ve Warwick; bense Edward'ım,
Senin ve Warwick'in Kralıyım ve dileğim yerine gelmeli.

RICHARD

Kralımız olduğun için de dileğin yerine gelecek,
Ancak aceleye getirilen evlilik pek iyi sonuç vermez.

KRAL EDWARD

Peki, ya kardeşim Richard, sen de kızgın mısın?

RICHARD

Hayır, asla dilemem Tanrının birleştirdiği kişilerin ayrılmalarını;
Gerçekten de vicdansızlık olur bu kadar uyumlu bir çifti ayırmak.

KRAL EDWARD

Küçümsemenizi ve hoşnutsuzluğunuzu bir kenara bırakırsak,
Söyleyin bana neden Leydi Grey

Benim karım, İngiltere Kraliçesi olmamalı.
Somerset ve Montague, sizler de
Açık açık söyleyin ne düşündüğünüzü.

GEORGE

Benim fikrim şu: Kral Lewis,
Leydi Bona'nın evliliği konusunda
Onunla dalga geçtiğiniz için size düşman oldu.

RICHARD

Ve ona verdiğiniz görevi yaparken
Bu evlilikle Warwick'in şerefi lekelendi.

KRAL EDWARD

Peki , ya Lewis ve Warwick'i yatıştırırsak
Uyduracağım bir bahaneyle?

MONTAGUE

Bir İngilizle evlenmektense
Evlilik yoluyla Fransa ile bir ittifak kurmak
Ülkemizi yabancı fırtınalara karşı daha güçlü kılardı.

HASTINGS

Montague bilmiyor mu,
İngiltere içerden vurulmadıkça ona bir şey olmayacağını?

MONTAGUE

Ama Fransa'nın desteğini arkasına alsa çok daha güvencede olur.

HASTINGS

Fransa'ya güvenmektense onu kullanmak daha iyidir.
Tanrıyı ve bize verdiği aşılmaz denizi arkamıza almamız yeter;
Onların yardımıyla koruyalım kendimizi.
Güvenliğimiz kendimize ve onlara bağlıdır.

GEORGE

Bu konuşması ile Lord Hastings,
Lord Hungerford'un varisi[36] ile evlenmeye hak kazanıyor.

KRAL EDWARD

Ne olmuş yani? Ben böyle istemiştim;
Bir defalığına isteğim kanun kabul edilsin.

RICHARD

Kanımca, Efendimiz iyi yapmadınız
Lord Scales'in kızı ve mirasçısını

Sevgili eşinizin kardeşiyle evlendirmekle;
Bana daha yakışırdı,ya da Clarence'a;
Kardeşlerinin umutlarını gömüyorsun böyle yapmakla.

GEORGE

Yoksa Lord Bonville'in mirasçısını
Yeni karınızın oğlu ile evlendirip
Kardeşlerinize şanslarını başka yerde denemelerini
söylemezdin.

KRAL EDWARD

Zavallı Clarence! Bir kadın yüzünden mi
Bu kadar mutsuzsun? Ben sana bulurum bir tane.

GEORGE

Sen kendine eş seçerken ne kadar aklı başında olduğunu
gösterdin,
Aklın pek başında olmadığına göre, izin ver de
Kendi çöpçatanlığımı kendim yapayım;
Bunun için kısa bir süre sonra buradan gitmeyi düşünüyorum.

KRAL EDWARD

İster git, ister kal, Edward Kral ,
Kardeşinin istekleri onu bağlamaz.

KRALİÇE ELİZABETH

Lordlarım, adil davranın bana ve kabul edin ki,
Majesteleri lütfedip ünvanımı Kraliçeliğe yükseltmeden önce
de
Soylu bir aileden geliyordum;
Aynı talih benden daha aşağı olanların yüzüne bile güldü.
Bu ünvan beni ve çocuklarımı ne kadar sevindiriyorsa
Sizin hoşnutsuzluğunuz da, ki hepinizin beni sevmenizi
isterim,
Mutluluğumu gölgeliyor kaygı ve üzüntüyle.

KRAL EDWARD

Sevgilim, surat asmaları üzmesin seni;
Edward senin hayat arkadaşın,
Onların da efendileri olduğu sürece
Hiçbir şey seni üzemez, sana zarar veremez.
Seni sevip saymalılar
Eğer beni öfkelendirmek istemiyorlarsa;
Öfkelendirirlerse, sana zararları dokunamaz

Ama benim öfkemin tadına iyice bakarlar.

RICHARD

(kendi kendine) Ben duyarım, pek bir şey söylemem, daha çok düşünürüm.

(içeri bir Ulak girer)

KRAL EDWARD

Fransadan ne haberler, ne mektuplar getirdin?

ULAK

Soylu efendimiz, mektup yok sadece birkaç kelime
Ama izniniz olmadan söylemeye cesaret edemem.

KRAL EDWARD

Söyle, izin veriyoruz; uzatmadan,
Kelimesi kelimesine ne dediler söyle.
Kral Lewis mektuplarımıza ne diyor?

ULAK

Ben ayrılırken aynen şöyle dedi:
"Git, söyle kral geçinen sahtekar Edward'a,
Fransa Kralı Lewis'in kendisini ve eşini
Kutlamak için aktörler yolladığını."

KRAL EDWARD

Lewis bu kadar yürekli mi? Belki de beni Henry sanıyor.
Leydi Bona evliliğimle ilgili olarak ne dedi?

ULAK

Üzgün bir dille şöyle dedi:
"Söyle ona, umarım çok geçmez dul kalır,
Onun yerine ben matem tutarım."

KRAL EDWARD

Onu suçlamıyorum; başka ne diyebilirdi;
Haksızlığa uğrayan o. Peki Henry'nin Kraliçesi ne dedi?
Duyduğuma göre o da oradaymış.

ULAK

"Söyle ona," dedi, "çıkardım matem giyisilerimi,
Hazırım sırtıma geçirmeye zırhımı."

KRAL EDWARD

Galiba Amazon rolü oynamak istiyor.
Peki, haksızlıklara Warwick ne dedi?

ULAK

Diğerlerinden çok daha kızgındı Majestelerine,

Şu sözlerle yolladı beni:
"Bana haksızlık ettiğini söyle ona,
Bu yüzden alacağım başındaki tacı çok geçmeden."

KRAL EDWARD

Ne! Bu hain böyle terbiyesizce nasıl konuşabilir?
Bu uyarı karşısında savaş hazırlıklarına başlayacağım:
Savaşacağız ve küstahlıklarının cezasını çekecekler.
Söyle bana, Warwick ile Margaret dost oldular mı?

ULAK

Evet soylu efendimiz, çok sıkı bir bağ kuruldu aralarında
Genç Prens Edward ile Warwick'in kızının evlenmesiyle.

GEORGE

Evlenen galiba büyük kız; Clarence de küçüğüyle evlenecek.
Kral kardeşim, hoşçakal, tahtını iyi kolla
Çünkü Warwick'in diğer kızıyla da ben evleneceğim;
Krallığım olmayabilir ama evliliğimin
Seninkinden aşağı kalır yanı olmayacak.
Beni ve Warwick'i sevenler, gelin peşimden.

(George dışarı çıkar Somerset takip eder)

RICHARD

(kendi kendine) Ben gitmiyorum; ben daha önemli bir şeyi hedefliyorum;
Edward'ı sevdiğimden değil, tacı istediğimden kalıyorum.

KRAL EDWARD

Clarence ve Somerset, Warwick'e katıldılar!
Yine de olabilecek en kötü şeye karşı hazırlıklıyım;
Zor anlarda insanın elini çabuk tutması gerekiyor.
Pembroke ve Stafford, gidin, bizim adımıza
Adam toplayın, savaş hazırlıklarına başlayın;
Ya karaya çıktılar ya da çıkmak üzereler;
Ben de hemen arkanızdan geliyorum.

(Pembroke ve Stafford çıkarlar)

Ama, gitmeden önce, Hastings ve Montague,
Kuşkularımı giderin. Özellikle siz ikiniz,
Warwick'le akraba olduğunuzdan ona çok yakınsınız:
Söyleyin Warwick'i benden daha çok seviyorsanız.
Eğer öyleyse ikiniz de ona katılın;
Gerçek dostum olmayacaksanız düşmanım olmanızı tercih

ederim.
Yok eğer bana sadık kalacaksanız,
Yemin ederek dostluğunuzu kanıtlayın,
Ki sizden asla kuşkulanmayayım.

MONTAGUE

Tanrı adına yemin ederim ki sadığım!

HASTINGS

Hastings de Edward'ı davasında destekliyor!

KRAL EDWARD

Sen, kardeşim Richard, bizi destekleyecek misin?

RICHARD

Evet, ne olursa olsun seni destekleyeceğim.

KRAL EDWARD

Öyleyse tamam! Zaferi kazanacağımdan kuşku duymuyorum.
Hemen gidelim, hiç vakit kaybetmeyelim
Warwick ve düşman askerleriyle karşılaşmak için.

(Çıkar)

II. SAHNE *(Warwickshire yakınlarında bir ova)*
İçeri Fransız askerleriyle birlikte WARWICK *ve* OXFORD *girerler.*

WARWICK

Lordum, güvenin bana, bu ana kadar her şey iyi gitti;
Halk gruplar halinde bize katılıyor.

(İçeri GEORGE *ve* SOMERSET *girerler)*

Bak Somerset ve Clarence geliyorlar.
Lordlarım, vakit geçirmeden söyleyin, dost muyuz?

GEORGE

Bundan hiç kuşkunuz olmasın lordum.

WARWICK

Öyleyse soylu Clarence, Warwick hoşgeldin diyor sana.
Sen de hoşgeldin Somerset.
Soylu bir yürek sevgisini böyle açık yüreklilikle göstermişse
Ondan hala kuşku duymak bana göre korkaklıktır.
Yoksa, Edward'ın kardeşi Clarence'in
Dostluğunun sahte olduğunu düşünürdüm.
Gel soylu Clarence, kızım senin olacak.
Bundan sonra yapmamız gereken, gece karanlığında,

Pek önlem almadan kamp kuran,
Askerleri de civar kentlerde olduğu için
Az sayıda muhafızla korunan kardeşini
Sürpriz bir saldırı düzenleyerek yakalamak.
Casuslarımız kolaylıkla başarabileceğimizi söylediler;
Odisseus ve yiğit Diomede'nin
Kurnazlık ve cesaretle Rhesus'un çadırlarını çaldıkları
Ve Trakyanın ölümcül küheylanlarını[37] getirdikleri gibi
Biz de gecenin koyu mantosuna bürünüp
Muhafızlarını gafil avlayarak
Edward'ı yakalayabiliriz - öldürebiliriz demiyorum
Çünkü niyetim onu sadece yakalamak.
Bu girişimde peşimden gelecek olan sizler,
Önderinizle birlikte haykırın 'Henry' diye.

(Hepsi 'Henry!' diye bağırırlar)

Haydi, sessizce koyulalım yola,
Tanrı ve Aziz George, Warwick ve dostlarına yardımcı olsun.

(çıkarlar)

III. SAHNE (EDWARD'*ın Warwick yakınlarındaki kampı*)

İçeri Kralın çadırını korumak üzere üç Nöbetçi girer.

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Haydi, herkes nöbet yerine geçsin,
Kral bu çadırda uyuyor.

İKİNCİ NÖBETÇİ

Yatağa yatmayacak mı?

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Hayır, Warwick ya da kendisi yenilene kadar
Yatağa yatıp uyumayacağına yeminler etti.

İKİNCİ NÖBETÇİ

Warwick, casusların bildirdiği gibi bu kadar yakındaysa
Beklenen gün büyük bir olasılıkla yarın.

ÜÇÜNCÜ NÖBETÇİ

Rica ediyorum, söyleyin bana,
Kralla birlikte çadırda kalan soylu kim?

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Lord Hastings, Kralın en yakın dostu.

ÜÇÜNCÜ NÖBETÇİ

Öyle mi? Peki ama Kral neden emir verdi
Kendisi açık havada, soğukta kalırken
Komutanlarının kentte gecelemelerine?

İKİNCİ NÖBETÇİ

Ne kadar tehlikeli olursa o kadar onurluymuş.

ÜÇÜNCÜ NÖBETÇİ

Ben huzur ve sükunet isterim;
Tehlike içeren onurdan daha fazla yeğlerim.
Warwick onun nasıl yaşadığını bilse
Onu uyandırmaya bile kalkmaz .

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Mızraklarımızla yoluna dikilmezsek.

İKİNCİ NÖBETÇİ

Zaten Kralı gece gelebilecek düşmandan korumak dışında
Ne amaçla çadırının önünde nöbet tutuyoruz?

İçeri WARWICK, GEORGE, OXFORD, SOMERSET *ve Fransız askerleri girerler, çok sessiz hareket etmektedirler.*

WARWCIK

İşte çadırı bu; bakın bakalım nöbetçileri nerede.
Cesaret, dostlarım! Ya şimdi kazanırız şeref ya da asla!
Beni takip ederseniz Edward'ı yakalarız.

BİRİNCİ NÖBETÇİ

Kimdir o?

İKİNCİ NÖBETÇİ

Dur, yoksa ölürsün.

Warwick ve diğerleri,"Warwick! Warwick!" diye bağırır ve "Silah başına! Silah başına!" diyerek kaçan muhafızlara saldırırlar,Warwick ve diğerleri muhafızları kovalarlar. Davullar ve borazanlar çalınır, içeri WARWICK, SOMERSET *ve diğerleri girerler, bir koltukta oturan* KRAL'*ı taşımaktadırlar.* RICHARD *ve* HASTINGS *dışarı kaçarlar.*

SOMERSET

Bu kaçanlar kimler?

WARWICK

Richard ve Hastings, bırak gitsinler.
Dük burada.

KRAL EDWARD

Warwick, benden ayrılırken
Kral diyordun bana.

WARWICK

Evet, ama durum değişti.
Elçiliğini yaparken onurumu lekelediğin için
Kral ünvanını aldım senden,
Ve şimdi seni York Dükü ilan edeceğim.
Elçilere nasıl davranılması gerektiğini bilmeyen,
Tek bir kadınla yetinemeyen,
Kardeşlerine kardeş gibi davranamayan,
Ne halkının iyiliği için çalışan,
Ne de kendini düşmanlarından korumasını bilen sen
Bir ülkeyi nasıl yönetebilirsin ki?

KRAL EDWARD

Kardeşim Clarence, sen de mi onunlasın?
Öyleyse Edward'ın inmesi gerekiyor aşağı.
Ancak Warwick, şundan emin ol ki, tüm şanssızlıklara,
Sana ve tüm suç ortaklarına karşın
Edward sonsuza kadar kral kalacaktır.
Felek beni bulunduğum yüce makamdan aşağı fırlatsa da
Onun çarkının çevrelediği dünyadan daha büyüğünü
düşleyebiliyorum ben.

WARWICK

Öyleyse, Edward düşlerinde İngiltere kralı olsun;

(tacını çıkarır)

Ama artık İngiltere tacını Henry giyecek,
Ülkenin gerçek kralı olacak; sen ise sadece gölgesi.
Lord Somerset, emrediyorum size,
Dük Edward'ın, derhal kardeşime, York Başpiskoposuna
Götürülmesi için gereken hazırlıkları yapın.
Ben de Pembroke ve askerleriyle savaştıktan sonra
Arkanızdan geleceğim, gelin de söyleyin
Lewis ve Leydi Bona'nın ona yolladıkları mesajı.
York Dükü, şimdilik hoşçakalın.

KRAL EDWARD

İnsanlar kadere boyun eğmek zorundadırlar;
Rüzgara ve dalgalara karşı koymak işe yaramaz.

(zorla dışarı çıkarırlar)

OXFORD

Lordlarım, askerlerle Londra'ya ilerlemekten başka
Yapılması gereken bir şey var mı?

WARWICK

Var, yapmamız gereken ilk şey,
Kral Henry'yi esaretten kurtarıp tahta çıkarmak.

(çıkarlar)

IV. SAHNE *(Londra. Saray)*

İçeri KRALİÇE ELIZABETH *ve* RIVERS *girer.*

RIVERS

Madam, birden böyle değişmenizin nedeni nedir?

KRALİÇE ELIZABETH

Kardeşim Rivers, yoksa daha duymadın mı
Kral Edward'ın başına gelen felaketi?

RIVERS

Warwick'e karşı kaybettiği savaşı mı?

KRALİÇE ELIZABETH

Hayır ünvanını kaybettiğini.

RIVERS

Efendim öldürüldü mü?

KRALİÇE ELIZABETH

Neredeyse öldürülüyordu, çünkü esir alındı;
Ya nöbetçilerinin ihanetine uğradı
Ya da düşman onu gafil avladı;
Anlayabildiğim kadarıyla
Acımasız Warwick'in kardeşi, düşmanımız
York Piskoposuna götürülmüş.

RIVERS

İtiraf etmeliyim ki, haberler çok kötü;
Ama soylu madam, katlanmalısınız elinizden geldiğince,
Bugün kazanan Warwick yarın kaybedebilir.

KRALİÇE ELIZABETH

O gün gelene kadar bu umutla yaşayacağız,
Özellikle de ben düşmemeliyim umutsuzluğa
Çünkü İngiltere Kralının bebeğini taşıyorum rahmimde.
Bu nedenle tepkilerimi dizginlemeye,
Kötü kadere katlanmaya çalışıyorum.
Evet, evet, işte bu nedenle,
Kral Edward'ın meyvesine, İngiltere tahtının gerçek varisine
Zarar vermeyeyim diye bastırıyorum gözyaşlarımı,
Kan kaybına neden olacak inlemelerimi.

RIVERS

Madam, Warwick ne yapıyor?

KRALİÇE ELIZABETH

Londra'ya doğru geldiği haberini aldım,
Henry'nin kafasına bir kez daha yerleştirmek için tacı.
Gerisini sen düşün: Kral Edward'ın dostları hapı yutacak.
Ama bu zorbanın öfkesinden korunmak için -
Çünkü asla güvenmemeli bir kez ihanet edenlere -
Hemen buradan ayrılıp
Edward'ın varisini kurtarabileceğim bir yere sığınacağım.
Bu yerde, dertlerden ve ihanetlerden uzak yaşayacağım.
Hadi gel, vakit varken kaçalım.
Warwick bizi yakalarsa öldürür mutlaka.

(çıkarlar)

V. SAHNE *(Yorkshire'daki Middleham Şatosu yakınlarında bir park)*

İçeri RICHARD, LORD HASTINGS, SIR WILLIAM STANLEY *ve diğerleri girer.*

RICHARD

Lord Hastings ve Sir William Stanley,
Sizi buraya, parkın en kuytu köşesine
Niçin çağırdığımı merak ediyorsunuzdur.
Durum şu: Kralımız, kardeşim
Burada Piskoposun tutsağı;
Çok iyi muamele görüyor, istediği gibi dolaşabiliyor,
Çoğunlukla yanında az sayıda muhafızla

Buraya eğlenmek amacıyla avlanmaya geliyor.
Ona gizlice bildirdim,
Her zamanki gibi avlanmak üzere
Bu saatlerde buraya gelirse,
Onu esaretten kurtaracak
Dostlarını, at ve askerle beklerken bulacağını.
İçeri yanında bir avcı ile KRAL EDWARD *girer.*

AVCI

Lordum, şurdan gidelim çünkü av bu yönde.

KRAL EDWARD

Hayır, dostum, şu taraftan, bak avcılar nerede bekliyorlar.
Kardeşim Gloucester, Hastings ve dostlarım,
Piskoposun geyiğini çalmak için mi saklanıyorsunuz?

RICHARD

Kardeşim, durum acele etmemizi gerektiriyor;
Atlar parkın köşesinde hazır bekliyor.

KRAL EDWARD

Nereye gideceğiz?

HASTINGS

Lynn'a mı gideceğiz lordum?
Oradan da Hollanda'ya mı geçeceğiz?

RICHARD

Emin ol böyle yapmayı tasarlıyordum.

KRAL EDWARD

Stanley, yardımına ihtiyacım var.

RICHARD

Peki ama ne bekliyoruz? Çene çalmanın zamanı değil.

KRAL EDWARD

Avcı, sen ne diyorsun? Bizimle geliyor musun?

AVCI

Burada kalıp asılmaktansa sizinle geleceğim.

RICHARD

Hadi gidelim; daha fazla zaman harcamayalım.

KRAL EDWARD

Piskopos, hoşçakal; Tanrı seni Warwick'in öfkesinden korusun,
Dua et de tacımı geri alayım.

(çıkarlar)

VI. SAHNE *(Londra. Kale)*
Borular çalınır. İçeri KRAL HENRY, GEORGE, WARWICK, SOMERSET, *genç* RICHMOND, OXFORD, MONTAGUE *ve Kale Komutanı girer.*

KRAL HENRY
Komutan, Tanrı ve dostlarım
Edward'ı tahttan indirdiğine,
Esaretimi özgürlüğe, korkularımı umuda,
Acılarımı sevince çevirdiğine göre
Bizi serbest bırakmak için ne istersin?

KOMUTAN
Kullar efendilerinden hiçbir şey isteyemezler;
Ama içten bir yakarış etkili olursa
Majestelerinden af dilemek isterim.

KRAL HENRY
Ne için komutan? Bana iyi davrandığın için mi?
Emin olasın ki, bu iyiliğinin karşılığını alacaksın;
Zindandaki yaşantımın mutlu geçmesini sağladın.
Tıpkı kafese kapatılmış,
Uzun süre suskun kalan kuşların
Özgür olmadıklarını unutup,
Birdenbire kendilerini mutlu hissedip
Tüm evi şakımalarıyla doldurdukları gibi hissettirdin bana.
Warwick, Tanrıdan sonra sen geliyorsun
Beni özgürlüğüme kavuşturanların başında,
Bu yüzden de özellikle Tanrıya ve sana şükranlarımı sunuyorum.
Warwick, Tanrı istedi sen gerçekleştirdin.
Bu nedenle, Kaderin bana zarar veremeyeceği
Bir yerde çok basit bir yaşam sürerek
Kaderimi yenmek istiyorum;
Böylece bu kutsal ülkenin insanları
Talihsizliğim yüzünden cezalandırılmayacaklar.
Warwick, krallık tacını kafamda taşıdığım halde
Ülke yönetimini sana devrediyorum
Çünkü senin her işin yolunda gidiyor.

WARWICK

Majesteleri, erdemlerinizle ün yapmışsınızdır
Ama şimdi hem bilge hem de erdemli olarak anılacaksınız
Kaderin sizin yanınızda olmadığını görüp bu kararı
verdiğiniz için.
Çok az insan Talihin yönlerini çizmesine izin verir;
Ancak sizi eleştirmek zorundayım
Clarence dururken beni seçtiğiniz için.

GEORGE

Hayır Warwick, ülkeyi yönetmeye layıksın,
Falında bir zeytin dalı, bir de taç görünüyor
Hem barışta hem savaşta başarılı olacağını gösteren;
Bu nedenle tüm kalbimle destekliyorum seni.

WARWICK

Ben de Clarence'i tek başına Naip'liğe atıyorum.

KRAL HENRY

Warwick ve Clarence, verin ellerinizi bana,
Şimdi el sıkışın, yürekleriniz birleşsin ellerinizle,
Anlaşmazlıklar ülke yönetimini engellemesin diye.
Her ikinizi de bu ülkenin Naibi ilan ediyorum.
Ben de kendimi Tanrıya adayacağım,
Geri kalan ömrümü dua ederek geçireceğim.

WARWICK

Clarence efendisinin arzusuna ne diyor?

GEORGE

Kabul ediyor, Warwick kabul ederse;
Kendimi senin kaderine teslim ettim.

WARWICK

Öyleyse, istemeye istemeye ben de kabul ediyorum.
Birlikte çalışacağız, Henry'nin gölgesi olup
Onun yerine ülkeyi yöneteceğiz.
Yani hükümetin yükünü çekeceğiz
O krallığın tadını çıkarırken rahat rahat.
Clarence, artık her zamankinden daha önem kazandı
Edward'ın hemen hain ilan edilmesi,
Tüm topraklarına ve mallarına el konulması.

GEORGE

Kesinlikle. Ayrıca kimin tahta çıkacağı da belirlensin.

WARWICK

Clarence hakkını mutlaka alacak.

KRAL HENRY

En önce yapacağınız şey
Sizden ricam - biliyorsunuz artık emretmiyorum -
Kraliçeniz Margaret ve oğlum Edward'ın
Fransa'dan hemen buraya getirilmesi olsun;
Onları burada görene kadar çekeceğim korkular
Özgürlük sevincimin yarıda kalmasına neden oluyor.

GEORGE

Efendimiz, arzunuz hemen yerine getirilecek.

KRAL HENRY

Lord Somerset, bu kadar üzerinde titrediğiniz
O küçük çocuk kim?

SOMERSET

Küçük Henry, Richmond Beyi, efendimiz.

KRAL HENRY

İngiltere'nin umudu, gel buraya.

(Elini çocuğun başına koyar)

Eğer tanrısal güçler
İçime doğanların doğru çıkmasına neden olursa
Bu tatlı çocuk ülkemize mutluluk getirecek.
Bakışları çok sakin, krallarınkiler gibi;
Doğa, kafasını taç giymeye,
Ellerini kraliyet asasını tutmaya,
Kendisini de, zamanı geldiğinde, tahta çıkmaya uygun yaratmış.
Lordlarım, el üstünde tutun onu
Çünkü benim neden olduğum yaraları o kapatacak.

(içeri bir Ulak girer)

WARWICK

Ne haber getirdin dostum?

ULAK

Edward, kardeşinizin elinden kaçtı,
Burgundy'e sığındı.

WARWICK

Kötü haber! Nasıl kaçtı?

ULAK
Gloucester Dükü Richard ve Lord Hastings tarafından kaçırılmış;
Orman kıyısında pusu kurup
Piskoposun avcılarının elinden kurtarmışlar
Çünkü her gün avlanmak adetiymiş.

WARWICK
Kardeşim görevini hiç ciddiye almamış.
Efendimiz, gidelim buradan
Başımıza açılabilecek sorunlara çare bulmaya.
(Somerset. Richmond ve Oxford dışında herkes çıkar)

SOMERSET
Lordum, Edward'ın kaçması hiç hoşuma gitmedi;
Kuşkusuz Burgundy ona yardım edecektir,
Çok geçmeden savaşlar yine başlayacaktır.
Henry'nin küçük Richmond hakkındaki kehaneti
Yüreğimi ne kadar umutla doldurduysa
Bu savaşlardan onun ve bizim
Zararlı çıkacağımızdan da o kadar kaygılanıyorum.
Lord Oxford, işte bu yüzden,
Olabilecek en kötü şeyi engelleyebilmek için
Hemen onu Bretanya'ya yollayalım,
İçsavaş fırtınası dinene kadar.

OXFORD
Tamam, çünkü Edward tacı yeniden eline geçirirse
Richmond da herkes gibi hapı yutacaktır.

SOMERSET
Doğru, öyle olacaktır, Bretanya'ya gitsin.
Gel, hemen işe koyulalım.
(çıkarlar)

VII. SAHNE *(York kenti önleri)*
Borular çalınır. İçeri KRAL EDWARD, RICHARD, HASTINGS *ve askerler girerler.*

KRAL EDWARD
Kardeşim Richard, Hastings, dostlarım
Kader şimdiye kadar bizden yana,

Bir kez daha değiştireceğimi söylüyor,
Düştüğüm kötü durumu Henry'nin tacıyla.
Rahat geçmiştik denizi, şimdi de geri dönüyoruz,
Burgundy'den aldığımız yardımla;
Ravenspurgh limanından York kenti önüne
Geldiğimize göre, yapılacak şey
Dükalığımıza girer gibi kente girmek.

RICHARD

Kent kapıları kapalı! Kardeşim, hoşuma gitmedi bu.
Daha işin başında tökezlersek
Allah bilir ne tehlikeler bekliyordur bizleri.

KRAL EDWARD

Kehanetlerde bulunup korkuya kapılmanın zamanı değil;
Zorla ya da iyilikle içeri girmeliyiz
Çünkü dostlarımızla burada buluşacağız.

HASTINGS

Efendimiz, kapıyı bir kez daha çalıp çağıracağım onları.
Kale duvarları üzerinde York Belediye başkanı ve Kardeşleri görünür.

BELEDİYE BAŞKANI

Lordlarım, geldiğiniz bildirildi bizlere,
Kendimizi güvenceye almak için kapıları kapadık;
Biz artık Henry'yi kral olarak tanıyoruz.

KRAL EDWARD

Belediye başkanı, eğer Henry kralınızsa
Edward da en azından York Düküdür.

BELEDİYE BAŞKANI

Doğru söylüyorsunuz lordum. Ben sizi York Dükü olarak biliyorum.

KRAL EDWARD

Ben de dükalığımdan başka bir şey istemiyorum,
Burası benim için yeterli.

RICHARD

(kendi kendine) Tilki bir kez burnunu içeri sokmaya görsün,
Çok geçmez tüm vücudu izler onu.

HASTINGS

Belediye başkanı, neden kararsızsınız?
Açın kapıları; bizler Kral Henry'nin dostlarıyız.

BELEDİYE BAŞKANI

Öyle mi? O zaman kapılar açılacaktır.

(aşağı iner)

RICHARD

Çok akıllı, yiğit bir komutan, ne çabuk da ikna oldu!

HASTINGS

Bu iyi yürekli yaşlı adam kendisine karışılmadıkça
Hiçbir şeyi umursamaz; bir kez içeri girdik mi,
Hiç kuşkum yok, hemen ikna ederiz
Hem onu hem de kardeşini mantıklı davranmaya.

(İçeri Belediye başkanı ve iki meclis üyesi girerler)

KRAL EDWARD

Belediyebaşkanı, bu kapılar kapatılmamalı
Gece vakti ya da savaş zamanı dışında.
Dostum, korkma, ver bana anahtarları;

(Anahtarlarını alır)

Edward seni, kenti ve kendisini izleyen herkesi savunacak.

İçeri SIR JOHN MONTGOMERY, *davullar ve askerlerle girer.*

RICHARD

Kardeşim, bu Sir John Montgomery,
Yanılmıyorsam güvenilir dostumuz.

KRAL EDWARD

Sir John, hoşgeldiniz! Neden silahlısınız?

MONTAGUE

Zor günlerinde Kral Edward'a yardım etmek için,
Tıpkı her sadık kulun yapması gerektiği gibi.

KRAL EDWARD

Soylu Montgomery, teşekkürler; şimdilik unuttuk
Taç üzerindeki hakkımızı,
Yalnızca dükalığımızla ilgileniyoruz,
Geri kalanını Tanrıdan bekliyorum.

MONTAGUE

Öyleyse hoşçakal, gidiyorum buradan:
Ben bir Krala hizmet etmeye geldim, düke değil.
Trampetçi çal trampetini, gidelim buradan.

(Davul çalmaya başlar)

KRAL EDWARD

Hayır, hayır, Sir John, bir dakika bekle; tartışalım
Tacı en kolay nasıl geri alabileceğimizi.

MONTAGUE

Niye tartışmaktan dem vuruyorsun? Tek cümleyle
Eğer hemen burada kendini Kral ilan etmezsen
Gider ve seni kaderinle başbaşa bırakırım,
Sana yardım getirenleri püskürtmek için.
Niye savaşacağız ki eğer krallığı istemiyorsan?

RICHARD

Kardeşim, neden ayrıntılar üzerinde çok duruyorsun?
Ver kararını, geri isteyelim tacı.

KRAL EDWARD

Biraz daha güçlenelim de o zaman tacı geri isteriz.
O zamana kadar amacımızı gizlemek akıllılıktır.

HASTINGS

Bırak şu kararsızlığı! Artık silahlar konuşmalı.

RICHARD

Korkusuz insanlardır en çabuk tahta tırmananlar.
Kardeşim, seni hemen kral ilan edeceğiz;
Bunun duyulması bizim saflara birçok taraftar kazandıracak.

KRAL EDWARD

Dilediğiniz gibi olsun; çünkü taç benim hakkım,
Henry de ona zorla el koyan biri.

MONTAGUE

Efendimiz şimdi tam kendine yaraşır biçimde konuştu;
Bundan böyle Edward'ın en büyük destekçisi olacağım.

HASTINGS

Boruları çalın; Edward kral ilan edilecek.
Asker, buraya gel, duyuruyu sen yap.

(Bir kağıt verir. Borular çalınır)

ASKER

Tanrının izniyle, İngiltere ve Fransa Kralı, İrlanda lordu
Dördüncü Edward.

MONTAGUE

Kim Edward'ın ünvanına itiraz ederse
Onu teke tek düelloya davet ediyorum.

(Eldivenini yere atar)

HEPSİ

Dördüncü Edward, çok yaşa!

KRAL EDWARD

Teşekkürler yiğit Montgomery, hepinize teşekkürler.
Talihim yaver giderse bu iyiliklerinize karşılık vereceğim.
Bu gece York'ta kalalım; sabah güneşi ufukta yükselir yükselmez
Warwick ve taraftarlarına doğru yola çıkarız;
İyi biliyorum ki, Henry askerlikten anlamaz.
Ah, alçak Clarence, hiç yakışmıyor sana
Henry'yi destekleyip kardeşine sırt çevirmen!
Yine de boy ölçüşeceğiz sen ve Warwick'le.
Yürüyün yiğit askerler; kuşkunuz olmasın savaşı kazanacağımızdan,
Kazanınca da büyük bir ödül alacağınızdan.

(Çıkarlar)

VIII. SAHNE *(Londra. Piskoposun sarayı)*
Borular çalınır. İçeri KRAL HENRY, WARWICK, MONTAGUE, GEORGE, OXFORD *ve* EXETER *girerler.*

WARWICK

Lordlar, öneriniz nedir? Edward, Belçikadan
Yanında aceleci Almanlar ve yabani Hollandalılarla
Manş Denizini selametle geçti,
Şimdi de askerleriyle Londra'ya doğru yürüyor;
Halktan birçok dönek ona katıldı.

KRAL HENRY

Asker toplayıp geri püskürtelim onu.

GEORGE

Küçük bir ateş hemen bastırılır
Ama yayılmasına izin verilirse ırmaklar yetmez söndürmeye.

WARWICK

Warwickshire'da sadık dostlarım var,
Barış zamanında uysal ama savaş zamanında yürekli insanlar;
Onları silahlandıracağım, sen, oğlum[38] Clarence,
Suffolk , Norfolk ve Kent'i dolaş,

Sana katılacak şövalye ve bey bul;
Kardeşim Montague ve sen Buckingham,
Northampton ve Leicestershire'da
Emirlerinizi canla başla yerine getirecek insanlar bulacaksınız;
Yiğit Oxford, sen de çok sevildiğin
Oxfordshire'da adam topla.
Efendimiz, onu seven hemşerileriyle,
Okyanusla çevrelenmiş İngiltere
Ya da etrafını perileri saran Diana gibi,
Londra'da kalacak biz gelene kadar.
Soylu lordlar, gidelim, konuşmayla kaybedecek zamanımız yok.
Hoşçakalın efendimiz.

KRAL HENRY

Hoşçakal Hektorum, Truva'nın tek umudu.

GEORGE

Bağlılığımın göstergesi olarak elinizi öpüyorum Efendimiz.

KRAL HENRY

İyi niyetli Clarence, Tanrı seninle olsun.

MONTAGUE

Kaygılanmayın lordum; izninizle ben de gidiyorum.

OXFORD

Ben de sadakatimi belgeliyor ve elveda diyorum.

KRAL HENRY

Soylu Oxford, sevgili Montague,
Hepinize bir kez daha hoşçakalın diyorum.

WARWICK

Hoşçakalın soylu lordlar; Coventry'de buluşalım.

(Kral Henry ve Exeter hariç herkes çıkar)

KRAL HENRY

Biraz burada, sarayda dinleneceğim.
Kuzen Exeter, ne düşünüyorsun?
Kanımca Edward'ın savaş alanında topladığı kuvvet
Benim askerlerimin karşısına çıkabilecek çapta değil.

EXETER

Askerlerinizi ayartacağından korkuluyor.

KRAL HENRY

Bu beni korkutmuyor; yaptığım iyiliklerle tanınıyorum:
Hiçbir zaman halkımın isteklerine kulak tıkamadım,
Dileklerini yerine getirirken ağırdan almadım,
Sevgim, yaralarını iyileştiren merhem oldu,
Yumuşaklığımla kabaran üzüntülerini yatıştırdım,
Merhametimle sicim gibi akan gözyaşlarını kuruttum,
Paralarına göz dikmedim,
Ne de ağır vergilerle canlarını çıkardım,
Cezalandırmadım da bana karşı geldikleri halde.
Öyleyse neden Edward'ı benden daha fazla sevsinler?
Hayır Exeter, iyiliklerim iyilik gerektirir;
Aslan kuzuya sevgi gösterirse
Kuzu asla peşini bırakmaz.

(İçerden 'York geliyor !York geliyor!' seseleri duyulur)

EXETER

Dinleyin, dinleyin lordum! Bu çığlıklar da ne?

İçeri KRAL EDWARD, RICHARD *ve Askerler girerler.*

KRAL EDWARD

Yakalayın utangaç Henry'i, götürün buradan;
Bir kez daha İngiltere Kralı ilan edin bizi.
Küçük ırmakları besleyen kaynak sensin
Ben de denizim, suyunu içerek kurutacağım seni,
Ve taşacağım yatağımdan.
Götürün onu Kaleye, konuşmasın.

Birkaçı kral Henry ile çıkar.

Lordlar, yönümüzü Coventry'ye çeviriyoruz,
Kararlı Warwick'in bizi beklediği yere.
Güneş yakıyor ama gecikirsek
Soğuk kış umutla beklediğimiz hasadımızı donduracak.

RICHARD

Hemen gidelim, kuvvetlerini toparlamadan
Ve o koca haini gafil avlayalım;
Yiğit cengaverler, Coventry'e yola çıkıyoruz.

(Çıkarlar)

V. PERDE

I. SAHNE *(Coventry)*

Duvarların üzerinde WARWICK, *Coventry Belediyebaşkanı, iki Haberci ve birkaç kişi görünür.*

WARWICK

Yiğit Oxford'un gönderdiği ulak nerede?
Dostum, efendin buraya ne kadar uzaklıkta?

BİRİNCİ HABERCİ

Şu anda Dunsmore'da, buraya doğru ilerliyor.

WARWICK

Kardeşimiz Montague ne kadar uzakta?
Montague'den gelen ulak nerede?

İKİNCİ HABERCİ

Şu anda güçlü bir birlikle Daintry'de olmalı.

(İçeri SIR JOHN SOMERVILLE *girer)*

WARWICK

Sommerville, söyle, sevgili oğlum ne diyor?
Sence Clarence nerede şimdi?

SOMERSET

Ordusuyla gelirken Southam'da ayrıldım ondan,
İki saat sonra burada olması gerekir.

(Davul sesleri duyulur)

WARWICK

Clarence yakınlarda olmalı; davullarının sesini duyuyorum.

SOMERSET

Onun davulları değil lordum; Southam bu tarafta.
Duyduğunuz davul sesleri Warwick yönünden geliyor.

WARWICK

Kim acaba? Galiba hiç beklemediğimiz dostlarımız.

SOMERSET

Yakındalar, birazdan öğrenirsiniz.

Borular çalınır. İçeri EDWARD, RICHARD *ve askerler girerler.*

KRAL EDWARD

Borazancı, duvarın önüne git de görüşme borusu çal.

RICHARD

Bakın, mağrur Warwick nasıl da dolaşıyor surlarda.

WARWICK

Hiç ummuyordum bunu! Kadın düşkünü Edward da geldi mi?
İzcilerimiz uyuyor muydu yoksa biri mi satın aldı onları da
Duymadık Edward'ın bize doğru geldiğini?

KRAL EDWARD

Warwick, kent kapılarını açıyor musun,
Benimle doğru konuşup, diz çöküyor musun önümde,
Bana Kral Edward deyip, benden merhamet dileniyor musun
Yaptıklarını affetmem için?

WARWICK

Hayır, asıl sen çekiyor musun kuvvetlerini buradan,
Kim seni kral yapıp sonra da indirdi söyleyecek misin,
Warwick'e efendim diyecek misin, özür dileyip
Sonsuza kadar York Dükü kalmayı kabul edecek misin?

RICHARD

Hiç olmazsa Kral diyeceğini sanıyordum;
Yoksa, istemeden ağzından mı kaçırdı bu lafı?

WARWICK

Bayım, dükalık güzel bir armağan değil mi?

RICHARD

Fakir bir beye verilecek iyi bir armağan;
Böyle güzel bir armağan için hizmetine girerim senin.

WARWICK

Kardeşine krallığı ben verdim.

KRAL EDWARD

Warwick'ten armağan bile olsa krallık benim.

WARWICK

Atlas değilsin sen, o kadar ağır yükü kaldıramazsın;
Zayıf olduğun için de, Warwick armağanını geri alıyor.
Benim Kralım Henry, Warwick de onun kulu.

KRAL EDWARD

Ama Warwick'in kralı Edward'ın tutsağı.
Yiğit Warwick, şu sorumu yanıtla:
Kafa koparılınca beden ne işe yarar?

RICHARD

Yazık, Warwick ileriyi göremedi,

İskambil kağıtları arasından bir onlu çalayım derken,
Birileri yürüttü kralı desteden!
Zavallı Henry'yi Piskoposun sarayında bıraktın,
Bire on bahse girerim ki onunla Kalede karşılaşacaksın.

KRAL EDWARD

Aynen öyle olacak; ama sen hep Warwick kalacaksın.

RICHARD

Hadi Warwick, fırsatı kaçırma; diz çök, diz çök.
Hadi ama, demir tavında dövülür.

WARWICK

Bir vuruşta bu eli kesip
Diğeriyle suratına atmayı yeğlerim
Önünde yelkenleri suya indirmektense.

KRAL EDWARD

Nasıl yelken açarsan aç, rüzgar ve dalgalar dostun olsun;
Bu el, seni o kapkara saçından yakalayacak,
Kopardığım kafandan akan kanınla
Toprağa şu cümeyi yazacak:
'Rüzgarla yön değiştiren Warwick artık değişemez.'

(İçeri davullar ve sancaklarla OXFORD *girer)*

WARWICK

Güzel sancaklar! Bakın Oxford geliyor!

OXFORD

Oxford, Oxford, Lancaster için savaşacak.

(Adamlarıyla kente girer)

RICHARD

Kapılar açık, biz de girelim.

KRAL EDWARD

Düşman üstümüze çullansın diye mi?
Savaş düzenimizi bozmayalım, hiç kuşkusuz
Dışarı çıkıp bizimle savaşmak isteyeceklerdir;
Çıkmazlarsa, kent çok müstahkem olmadığından
Çabucak çıkartabiliriz hainleri inlerinden.

WARWICK

Oxford, hoşgeldin; yardımına ihtiyacımız var.

İçeri davullar ve sancaklarla MONTAGUE *girer.*

MONTAGUE

Montague, Montague, Lancaster için savaşacak!

(Adamlarıyla kente girer)

RICHARD

Sen ve kardeşin, ikiniz de bu ihanetinizin cezasını
Kanınızla ödeyeceksiniz.

KRAL EDWARD

Düşman ne kadar zorlu olursa zafer o kadar büyük olur.
Zaferi bizim kazanacağımızdan eminim.
İçeri davullar ve sancaklarla SOMERSET *girer.*

SOMERSET

Somerset, Somerset, Lancaster için savaşacak!

(Adamlarıyla birlikte kente girer)

RICHARD

Senin adını taşıyan iki Dük Somerset'ın[39]
Canlarını York soyu aldı,
Sen de üçüncüsü olacaksın, bu kılıç deşecek karnını.

(İçeri davullar ve sancaklarla GEORGE *girer)*

WARWICK

Bakın, George Clarence nasıl azametle geliyor,
Yanında kardeşi ile boy ölçüşebilecek sayıda askerle;
İçinde, adaleti sağlamak için sarsılmaz bir istek vardır ,
Hatta kardeş sevgisinden bile fazla.

GEORGE

Clarence, Clarence, Lancaster için savaşacak!

KRAL EDWARD

Sen de mi Brutus! Sen de mi hançerleyeceksin Sezar'ı?
Dostum, görüşme borusu çal George Clarence'a.
Görüşme borusu çalınır. Richard ve George fısıldaşırlar.

WARWICK

Gel, Clarence, gel; Warwick çağırdığında gelirsin sen.
George şapkasındaki kırmızı gülü alır ve Warwick'e atar.

GEORGE

Kayınpederim Warwick, bunun anlamını biliyor musun?
Al, işte, fırlatıyorum sana utancımı.
Baba ocağını mahvetmeyeceğim,
Lancaster hanedanı kurulurken
Babamın dökülen kanı harç olmuştu taşları tutturan.

Warwick, yoksa sen Clarence'ın,
Kardeşine, yasal kralına savaş açacak kadar
Alçak, acımasız ve duygusuz olduğunu mu sanıyorsun?
Belki yemin ettiğimi hatırlatacaksın bana,
Böyle bir yemini tutmak çok daha günahtır
Yeftah'ın[40] kızını kurban etmesinden.
Yaptıklarımdan dolayı çok üzgünüm
Kardeşim beni affetsin diye
Ve beni kötü emellerine alet ettiğin için
Kendimi senin can düşmanın ilan ediyorum.
Kararlıyım, seni nerede görürsem göreyim -
Kent dışına çıkarsan seninle karşılaşacağım -
Tepene çökeceğim beni ayarttığın için.
Evet, mağrur Warwick, sana meydan okuyorum,
Ve utançtan kızarmış yanaklarla kardeşime dönüyorum.
Affet beni Edward, hatamı tamir edeceğim;
Richard, yaptıklarım öfkelendirmesin seni,
Bundan böyle asla saf değiştirmeyeceğim.

KRAL EDWARD

Hoşgeldin sevgili kardeşim, hoşgeldin binlerce kez.
Sanki senden hiç nefret etmemişiz gibi.

RICHARD

Hoşgeldin sevgili Clarence, tam bir kardeş gibi davrandın.

WARWICK

Seni alçak yılan, aşağılık yalancı!

KRAL EDWARD

Warwick, kentten çıkıp savaşacak mısın?
Yoksa yıkalım mı duvarları kafana?

WARWICK

Ben buraya savunma yapmaya gelmedim!
Hemen Barnet'e doğru yola çıkıyorum,
Orada savaşacağım seninle, kabul et yürekliysen.

KRAL EDWARD

Warwick, Edward yüreklidir ve de önden o gidiyor.
Lordlar, savaş meydanına. Aziz George adına, zafer bizimdir.

(Çıkarlar)

(Borular çalınır. Warwick ve adamları çıkarlar)

II. SAHNE *(Barnet yakınlarında savaş alanı)*
Borular çalınır, çarpışmalar olur. İçeri KRAL EDWARD *girer; yanında yaralı* WARWICK *vardır.*

KRAL EDWARD

Yat orada, geber, seninle birlikte korkularımız da yok olsun;
Warwick, hepimizi korkudan titreten bir umacıydın.
Şimdi de sen sıkı dur Montague, seni almaya geliyorum,
Warwick'in kemikleri yalnız kalmasınlar diye.

WARWICK

Yakınlarda kim var? Gel bana, ister dost, ister düşman ol,
Söyle kim kazandı zaferi, York mu, Warwick mi?
Doğranmış vücudumdan belli olan şeyi niye soruyorum ki
Akan kanım, tükenen gücüm, yavaşlayan yüreğimden belli olan şeyi?
Bedenimi toprağa, zaferi düşmana teslim etmeliyim.
Dalları kuşların kralı kartala yuva olan,
Gölgesinde aslanların uyuduğu,
Zeus'un ağacı meşeyi gölgede bırakan,
Küçük bitkileri kışın acımasız rüzgarından koruyan sedir ağacı
Devriliyor baltanın karşısında.
Bu gözler, ölümün kara pençesinin körelttiği bu gözler,
Bir zamanlar öğle güneşi kadar keskindi,
Arardı ortaya çıkmamış ihanetleri;
Mezarına yollayamayacağım kral yoktu dünya yüzünde,
Bu yüzden bir zamanlar kral mezarlarına benzetilen
Alnımdaki kırışıklıklar artık kan içinde.
Kim gülebilirdi ki, Warwick kaşlarını çattığında?
Ama şimdi bu yücelik toza ve kana bulandı!
Parklarım, yollarım, köşklerim, hepsi terk etti beni,
Hiçbir şey kalmadı geriye arazilerimden
Bir mezarlık topraktan başka.
İhtişam, krallık, yönetim nedir toz ve topraktan başka?
Nasıl yaşarsak yaşayalım öleceğiz sonunda.

(İçeri OXFORD *ve* SOMERSET *girerler)*

SOMERSET

Ah, Warwick, Warwick, yaralanmasaydın

Geri alabilirdik tüm kaybettiklerimizi.
Kraliçe, Fransa'dan güçlü bir ordu getirdi.
Haber şimdi ulaştı bize. Ah, bir kaçabilseydin!

WARWICK

Ama o zaman kaçmak istemezdim. Ah, Montague,
Soylu kardeşim, sen buradaysan, tut elimi,
Bastır dudaklarını da ruhum bir süre daha kalsın bedenimde!
Beni sevmiyorsun; kardeşim, sevseydin,
Yıkayıp temizlerdi gözyaşların
Dudaklarımda pıhtılaşıp konuşmamı engelleyen kanı.
Montague, hemen gel yanıma, ölüyorum.

SOMERSET

Ah, Warwick, Montague ruhunu teslim etti;
Son nefesini verirken, senin adını sayıkladı,
'Yiğit kardeşime sevgilerimi iletin,' dedi.
Daha fazla konuşmak istedi, konuştu da,
Ama kubbeli bir yerde patlayan top sesi gibiydi sesi,
Bir şey anlaşılamıyordu; ama sonunda
Net olarak duydum, 'Hoşçakal Warwick!' diye inlediğini.

WARWICK

Ruhu şad olsun!
Lordlar, kaçın, kurtarın kendinizi,
Warwick hepinize cennete buluşana kadar hoşçakalın diyor.
(ölür)

OXFORD

Kaçalım, kaçalım, Kraliçenin ordusuna katılalım!
(Warwick'in cesedini çıkartırlar)

III. SAHNE *(Savaş alanının bir başka bölümü)*
Borular çalınır. İçeri zafer coşkusuyla KRAL EDWARD *girer, yanında* RICHARD, GEORGE *ve diğerleri vardır.*

KRAL EDWARD

Şu ana kadar şansımız yaver gitti,
Bezendik zafer taçlarıyla.
Ama bu parlak günün ortasında
Kara, kötü, tehdit edici bir bulut görüyorum,
Muzaffer güneşimiz batıdaki yatağına uzanma fırsatı

bulamadan onunla kapışacak ...
Demek istediğim, lordlarım,
Kraliçe'nin Galya'da topladığı birlikler kıyılarımıza vardı,
Duyduğumuza göre savaşmak üzere bize doğru geliyorlarmış.

GEORGE

Hafif bir rüzgar hemen dağıtır bu bulutu
Ve gönderir geldiği yere;
Senin ışınların kurutacaktır bu bulutları
Çünkü her bulutu bir fırtına takip etmez.

RICHARD

Kraliçe'nin otuz bin askeri olduğu tahmin ediliyor,
Somerset ve Oxford da ona katıldılar;
Dinlenmeye zaman bulabilirse, hiç kuşkunuz olmasın,
Bizimki kadar güçlü olacaktır kuvvetleri.

KRAL EDWARD

Bizi seven dostlarımızın yolladığı haberlere göre,
Tewkesbury'e doğru ilerlemekteymişler.
Barnet muharebesini kazandığımıza göre
Hemen oraya doğru yola çıkalım,
İstekli olmak mesafeleri kısaltır.
Yol boyunca da gücümüz artacaktır,
Geçtiğimiz her kasabada bize katılanlar olacaktır.
Çalınsın davullar; 'Cesaret!' diye bağırın, hadi gidelim.

(Çıkarlar)

IV. SAHNE *(Tewkesbury yakınlarında bir ova)*
Borular çalınır. İçeri KRALİÇE MARGARET, PRENS EDWARD, SOMERSET, OXFORD *ve Askerler girerler.*

KRALİÇE MARGARET

Yüce lordlar, akıllı insanlar oturup ağlamazlar kayıplarının ardından,
Tersine, neşeyle, başlarına gelenlere çare bulmaya çalışırlar.
Ne olmuş yani geminin direği parçalandıysa,
Halatları koptu, çapası kaybolduysa,
Denizcilerimizin yarısını deniz yuttuysa?
Kaptanımız hala yaşıyor;
Dümeni bırakıp, korkak bir genç gibi,

Gözyaşlarıyla deniz suyunu çoğaltması
Zaten güçlü olanı daha da güçlendirmesi,
Bu nedenle kendisi inlerken, çalışma ve yiğitlikle kurtarılacak geminin
Kayalara bindirmesi doğru mu?
Ne büyük utanç, ne büyük bir hata olurdu bu!
Diyelim ki, Warwick çapamızdı, n'olmuş yani?
Montague seren direğimizdi, ne yapalım?
Öldürülen dostlarımız palangamızdı, ne olmuş yani?
Yani, Oxford iyi bir çapa değil mi?
Somerset da sağlam bir direk?
Fransız dostlarımız çarmıhımız ve palangamız?
Acemi olsak bile Ned ve bana
Bir kez olsun kaptanlık görevi verilemez mi?
Dümen başından ayrılıp ağlamaya başlamayız,
Zorlu rüzgar karşı koysa bile yolumuza devam eder,
Gemimizi koruruz tehlikeli sığlıklardan ve kayalardan.
Dalgaları azarlamakla tatlı tatlı konuşmak arasında fark yoktur.
Edward acımasız bir denizden başka ne ki?
Sahtekar Clarence bir kum bataklığı,
Richard bir ölüm kayalığı değil de ne?
Bunların hepsi zavallı gemimizin düşmanı.
Diyelim ki yüzebilirsiniz - ama kısa bir süre!
Kumulda yürüyün - hemen batarsınız;
Çıkın kayanın üstüne, dalgalar sürükler sizi
Ya da açlıktan ölürsünüz; üç kat kötü bir ölümdür bu.
Lordlarım, sizlere söylüyorum bunları, anlayasınız diye,
Bazılarımız bizi terk edip kaçmak isterse
Acımasız dalgalardan, kumlardan ya da kayalardan
Bekledikleri merhametden daha fazlasını beklemesinler kardeşlerden.
Öyleyse, korkmayın! Çocukça zayıflıktır
Ağlayıp sızlanmak kaçınılmaz karşısında.

PRENS

Bu yürekli kadının söylediklerini,
Bir ödlek bile dinleseydi yüreği cesaretle dolardı,
Silahsız saldırırdı silahlı düşmana.

Buradakilerden kuşku duyduğum için söylemiyorum bu sözleri
Çünkü içinizden birinin korkak olduğunu düşünsem
İzin veririm ona vakit varken gitsin,
En zor anımızda korkusunu başkalarına bulaştırmasın diye.
Aramızda öyle biri varsa - dilerim Tanrıdan yoktur!-
Gitsin buradan ona ihtiyaç duymadan.

OXFORD

Kadınlar ve çocuklar bu kadar yürekli olsun da
Savaşçılar korksun ha! Çok utanılacak bir şey olurdu!
Ah, yiğit Prens! Ünlü büyükbaban
Sende yaşıyor, çok yaşayasın sen de
Onun gibi olmak, onun başarılarını tekrarlamak için!

SOMERSET

Böylesi bir umutla savaşmayacak olan
Eve gidip girsin yatağa, gündüz uyuyan baykuş gibi,
Yataktan kalkarsa da herkes dalga geçsin onunla.

KRALİÇE MARGARET

Teşekkürler, soylu Somerset; soylu Oxford, teşekkürler.

PRENS

Kabul edin teşekkürlerimi, başka bir şeyim yok.

(İçeri bir haberci girer.)

HABERCİ

Lordlarım, hazırlanın, Edward yakınlarda,
Savaşa hazır; siz de kararlı olun bu nedenle.

OXFORD

Bunu bekliyordum: Onun taktiğidir
Bizi hazırlıksız yakalamak için böylesine çabuk davranmak.

SOMERSET

Ama aldanıyor, biz hazırız.

KRALİÇE MARGARET

İstekli olduğunuzu görmek yüreğimi umutla dolduruyor.

OXFORD

Burada savaş düzeni alalım, bir adım geri atmayalım.

Borular çalınır. İçeri KRAL EDWARD, RICHARD, GEORGE *ve Askerler girer.*

KRAL EDWARD

Yiğit askerler, Tanrının yardımı ve sizin bileğinizin gücüyle
Gün batmadan kökünden sökülmesi gereken dikenlikli orman

işte şurada.
Ateşinizi körüklemeye gerek görmüyorum
Çünkü çok iyi biliyorum ki onları yakıp yok etmek istiyorsunuz.
İşaret verin, başlasın savaş, lordlarım, iş başına!

KRALİÇE MARGARET

Lordlarım, şövalyeler, beyler, söylediğim her şeyi
Gözyaşlarım yalanlıyor; her sözümde
Gözyaşlarımı içtiğimi görüyorsunuz.
Bırakalım artık bunları; Efendiniz Henry,
Düşmanın elinde tutsak, tahtı elinden alındı,
Ülkesi mezbahaya döndü, kulları doğrandı,
Yasaları iptal edildi, hazinesi talan edildi;
Bu felaketlere neden olan canavar işte şurada.
Adalet adına savaşın, Tanrı adına savaşın,
Cesur olun, işaret verin, savaş başlasın.
Borular çalınır. Geri çekilirler. Çarpışmalar yapılır.
(Çıkarlar)

V. SAHNE *(Savaş alanının bir başka bölümü)*
Borular çalınır. İçeri KRAL EDWARD, RICHARD, GEORGE, *ve Askerler girer; yanlarında* KRALİÇE MARGARET, OXFORD *ve* SOMERSET *tutuklu olarak girerler.*

KRAL EDWARD

Burada noktalanıyor bitmek tükenmek bilmeyen savaşlar.
Oxford'u, Hames Şatosuna gönderin hemen;
Somerset'a gelince, kesin kellesini.
Götürün hepsini buradan; konuşmasınlar karşımda.

OXFORD

Kendi adıma seni konuşarak rahatsız etmeyeceğim.

SOMERSET

Ben de, sabırla katlanacağım kaderime.
(Oxford ve Somerset muhafızlarla çıkarlar)

KRALİÇE MARGARET

Üzüntüyle ayrılıyoruz birbirimizden bu sorunlarla dolu dünyada,
Mutlu bir biçimde karşılaşmak için cennette.

KRAL EDWARD

Tellallar duyurdu mu, Edward'ı bulana
Çok büyük ödül verileceğini ve Edward'ın hayatının bağışlanacağını?

RICHARD

Duyurdular, işte genç Edward geliyor.

(İçeri askerlerle birlikte PRENS EDWARD *girer)*

KRAL EDWARD

Getirin bakalım bahadırı, konuşsun da dinleyelim.
Ne! bu kadar küçük bir diken nasıl batar?
Edward, nasıl bir mazeret öne süreceksin
Silaha sarılıp, kullarımı ayaklandırdığın
Ve başıma açtığın onca sorun için?

PRENS

Bir kul gibi konuş, mağrur, aç gözlü York!
Babamın adına konuştuğumu var say;
İn tahttan ve önümde diz çök ben ayaktayken,
Ben, benden yanıtlamamı istediğin
Soruların aynısını sana sorarken.

KRALİÇE MARGARET

Ah, keşke baban da senin kadar kararlı olsaydı!

RICHARD

Sen de hiç çıkarmasaydın eteğini,
Hiç çalmasaydın Lancaster'dan pantolonunu.

PRENS

Ezop masallarını kış gecelerinde anlatsın;
Aptalca bilmeceleri buraya hiç uymuyor.

RICHARD

Seni piç kurusu, canına okuyacağım bu lafın için.

KRALİÇE MARGARET

Doğru, sen insanların canına okumak için dünyaya gelmişsin.

RICHARD

Tanrı aşkına, götürün şu terbiyesiz kadını.

PRENS

Hayır, asıl şu terbiyesiz kamburu götürün.

KRAL EDWARD

Kes sesini ukala çocuk, yoksa susturmasını bilirim seni.

GEORGE

Hiç terbiye almamışsın, terbiyesiz çocuk.

PRENS

Ben haddimi bilirim, bilmeyen sizlersiniz;
Kadın düşkünü Edward, yalancı George
Ve sen şekilsiz Dick, hepinize söylüyorum,
Sizlerin efendinizim, sizler de birer hainsiniz;
Babamın ve benim hakkımı zorla aldınız.

KRAL EDWARD

Al sana, şurada duran şirretin kopyası.

(Hançerler)

RICHARD

Hala kıvranıyor musun? Al da, dinsin acıların.

(Hançerler)

GEORGE

Bu da bana yalancı dediğin için.

(Hançerler)

KRALİÇE MARGARET

Beni de öldürün!

RICHARD

Hay hay, hemen.

(Öldürmeye kalkar)

KRAL EDWARD

Dur, Richard, dur; yeterince kan döktük.

RICHARD

Niye yaşayıp geri kalan ömrünü ağıt yakmakla geçirsin ki?

KRAL EDWARD

Bayıldı mı yoksa? Ayıltmaya çalışın.

RICHARD

Clarence, kardeşim Kraldan benim adıma özür dile:
Önemli bir konuyu halletmek için Londra'ya gidiyorum;
Siz Londra'ya varmadan önemli haberler alacaksınız.

GEORGE

Nedir? Nedir?

RICHARD

Kale! Kale! Kökünden temizleyeceğim onları.

(Çıkar)

KRALİÇE MARGARET

Ned, sevgili Ned, oğlum, konuş annenle!
Konuşamıyor musun? Hainler! Katiller!
Bu alçaklıkla karşılaştırıldığında
Sezar'ı hançerleyenler hiç kan dökmediler,
Kimseye kötülük yapmadılar, ne de suç işlediler.
O yetişkin biriydi; halbuki, bu bir çocuk;
Büyükler öfkelerini asla çocuk öldürerek dindirmezler.
Katilden daha ağır bir laf var mı, söyleyin?
Hayır, hayır, konuşursam çatlayacak kalbim.
Yine de konuşacağım, çatlasın diye.
Kasaplar, alçaklar! Kan içen yamyamlar!
Ne kadar gencecik bir fidanı vaktinden önce koparttınız!
Kasaplar, sizin çocuğunuz yok;
Olsaydı, yüreğiniz acıyla dolardı onları düşündüğünüzde;
Ama gün gelir çocuğunuz olursa
Dilerim genç yaşında öldürülür,
Siz katillerin sevgili prensimi öldürdüğünüz gibi!

KRAL EDWARD

Götürün buradan; gerekiyorsa zorla götürün.

KRALİÇE MARGARET

Hayır, buradan götürmeyin, burada öldürün;
Çek kılıcını, dua ederim sana beni öldürdüğün için.
Öldürmeyecek misin? Öyleyse sen yap Clarence.

GEORGE

Tanrı şahidimdir, sana bu iyiliği yapmayacağım.

KRALİÇE MARGARET

İyi yürekli Clarence, yap; soylu Clarence, lütfen yap.

GEORGE

Duymadın mı, yapmayacağıma yemin ettim?

KRALİÇE MARGARET

Ama sen alışkınsındır yeminini bozmaya.
Öncekiler günahtı ama şimdi sevap işlemiş olursun.
Hayır mı! Öldürmeyecek misin? Nerede şeytanın kasabı?
Richard, sert bakışlı Richard, neredesin?
Burada değilsin, iyilik olsun diye öldürürsün sen,
Kan dökmeni isteyenleri hiç geri çevirmezsin.

KRAL EDWARD

Götürün, diyorum, emrediyorum, götürün onu buradan.

KRALİÇE MARGARET

Prensimin başına gelenler senin ve çocuklarının başına gelsin!

(Zorla dışarı çıkarılır)

KRAL EDWARD

Richard nereye gitti?

GEORGE

Aceleyle Londra'ya gitti;
Sanırım Kalede kanlı bir ziyafet verecek.

KRAL EDWARD

Aklına bir şey geldi mi hemen yapmak ister.
Gidelim buradan; maaşlarını ödeyip
Teşekkür ederek askerleri terhis edin;
Biz de Londra'ya gidelim.
Soylu Kraliçemiz ne yapıyor görelim,
Umarım bir oğul doğurmuştur bana.

(çıkarlar)

VI. SAHNE *Londra. Kale.*

KRAL HENRY *ve* RICHARD, *Kale Komutanı ile kale duvarlarında görünürler.*

RICHARD

İyi günler lordum. Kitabınıza gömülmüşsünüz ha?

KRAL HENRY

Evet, iyi yürekli lordum - aslında lordum demeliyim.
Övmek günahtır; 'iyi yürekli' biraz aşırı kaçtı.
'İyi yürekli Gloucester' ve 'iyi yürekli şeytan' arasında fark yok.
İkisi de olanaksız, bu yüzden 'iyi yürekli lord' demiyorum.

RICHARD

Dostum, yalnız bırak bizi; bir şeyler görüşeceğiz.

(Komutan çıkar)

KRAL HENRY

Umursamaz çoban da böyle kaçar kurttan,
Zararsız koyun böyle teslim eder önce postunu
Sonra da kasabın bıçağına boynunu.

Ünlü aktörümüz hangi cinayet sahnesini oynamaya geldi?

RICHARD

Suçlu insanlar hep kaygı içindedirler,
Hırsız her çalıyı polis sanır.

KRAL HENRY

Bir çalıda ökseye tutulan kuş her çalıdan korkar;
Küçük soylu bir kuşun babası olan ben
Onu yakalayan ve öldüren o ölümcül şey ile karşı karşıyayım.

RICHARD

O Giritli ne büyük bir aptallık yaptı
Oğluna kuş gibi uçmasını öğreterek!
Yine de kanatlarına rağmen, aptal çocuk boğuldu.

KRAL HENRY

Ben, Daedalus'um, oğlum da Icarus.
Baban, bize izin vermeyen Minos,
Kardeşin Edward, soylu oğlumun kanatlarını yakan güneş,
Sen de denizsin, oğlumun içinde boğulduğu.[41]
Silahınla öldür beni, sözlerinle değil!
Yüreğim hançerinin ucuna daha iyi katlanır
Onun acıklı öyküsünü duyan kulaklarımdan.
Niye geldin buraya? Beni öldürmek için mi?

RICHARD

Beni cellat mı sanıyorsun?

KRAL HENRY

Hiç kuşkum yok ki sen öldürmekten zevk alırsın;
Masumları öldürmeye idam etmek diyorsan
O zaman sen bir cellatsın.

RICHARD

Oğlunu terbiyesizlik etti diye öldürdüm.

KRAL HENRY

İlk terbiyesizlik yaptığın zaman da sen öldürülseydin keşke;
O zaman oğlumu öldürecek kadar yaşamazdın.
Şu kehanette bulunuyorum:
Korkularımın küçücük bir parçasını bile kavrayamayan
Binlerce insan, inleyen birçok yaşlı,
Hüngür hüngür ağlayan bir sürü dul ve sayısız yetim -
Babalar oğullarının, karılar kocalarının,
Yetimler ana babalarının zamansız ölümleri için gözyaşı

dökecekler -
Senin doğduğun saata lanet edecekler.
Baykuş çığlık attı sen doğduğunda - kötüye alamet bu;
Karga çığlığıyla lanetli günlerin geleceğini duyurdu;
Köpekler uludu, korkunç fırtınalar ağaçları kökünden söktü;
Kuzgun bacanın tepesine yaptı yuvasını;
Saksağanlar çığlık çığlığa kaldılar;
Annen dayanılmaz doğum sancıları çekti
Ancak bir ananın hiç ummadığı bir şey dünyaya getirdi
Çünkü biçimsiz bir et parçasıydın,
Hiç de o güzel ağacın meyvesine benzemiyordun,
Ağzında dişlerin vardı doğduğunda,
Dünyaya insanları ısırmaya geldiğini göstermek için,
Diğer duyduklarım da doğruysa,
Geldin -

RICHARD

Yeter konuştuğun; kahin, geber, konuşurken.

(Hançerler)

Dünyaya bunu da gerçekleştirmek için geldim.

KRAL HENRY

Daha birçok insanın kanına girmek için de.
Tanrı günahlarımı affetsin, seninkileri de!

(Ölür)

RICHARD

Ne! Yüksekleri hedefleyen Lancaster'in kanı
Toprağa mı dökülecekti? Göğe yükselir sanıyordum.
Bakın, nasıl da ağlıyor kılıcım zavallı Kralın ölümüne.
Dilerim hep böyle kızıl gözyaşı dökülür
Aile ocağımızın yıkılmasını isteyenlerden!
Daha kan kalmışsa bedeninde
Dökülsün, aşağıya, cehenneme; benim yolladığımı söyleyin -

(Bir kez daha hançerler)

Acımayan, sevmeyen, korkmayan benim yolladığımı söyleyin.
Henry'nin hakkımda söyledikleri doğru:
Çok duydum annemin
Doğarken önce ayaklarımın geldiğini söylediğini.
Bizim olanı almaya çalışanları yok ederken

Acele etmede haklı değil miyim?
Ebe dehşete kapılmış, kadınlar haykırmışlar,
'İsa efendimiz, acı bizlere, ağzında dişle doğdu!' demişler.
Gerçekten de öyle doğmuşum, açıkça gösteriyor ki,
Hırlayıp ısırmalıyım, bir köpek gibi davranmalıyım.
Madem Tanrı bana böyle bir vücut verdi,
Öyleyse, Şeytan da beynimi çarpıtsın birbirlerine uysunlar diye.
Hiç kardeşim yok benim, hiçbir kardeşe benzemem;
Aksakallıların kutsal dedikleri 'sevgi' sözcüğü,
Birbirlerine benzeyen insanların içinde bulunsun
Bende değil, ben yalnızım.
Clarence, kolla kendini; ışığımı kesiyorsun
Ama ben sana kapkara bir gelecek hazırlıyorum;
Etrafa öyle söylentiler yayacağım ki,
Edward hayatının tehlikede olduğunu sanacak,
Ben de onu bu korkudan kurtarmak için senin celladın olacağım.
Kral Henry ve oğlu Prens öldüler;
Clarence, sıra sende, sonra da diğerlerine gelecek,
Birinci sıraya çıkana kadar rahat etmeyeceğim.
Vücudunu bir başka odaya atacağım,
Henry, ölüm gününde sevinçten uçuyorum.

(Cesetle çıkar)

VII. SAHNE *(Aynı. Saray)*
Borular çalınır. İçeri KRAL EDWARD, KRALİÇE ELİZABETH, GEORGE, RICHARD, HASTINGS, *bir Hemşire ile genç Prens ve Hizmetkarlar girerler.*

KRAL EDWARD

Bir kez daha düşmanlarımızın kanlarını dökerek
İngiltere tahtını ele geçirdik.
Bir sürü yiğit düşmanı, yaşamlarının doruğundayken
Hasat biçer gibi biçtik!
Üç korkusuz, yiğit Somerset Dükünü,
Baba ve oğul iki Clifford'ı, iki Northumberland'ı,
(Borazanla birlikte atlarını düşman üstüne süren

Daha yiğit iki insan gelmemiştir dünyaya)
Onlarla birlikte hayvanların kralı aslanı zincire vuran,
Gürlediklerinde ormanı titreten
Warwick ve Montague gibi iki cesur ayıyı.
Böylece tahtımızın üzerinde dolaşan kara bulutları dağıttık,
Güvenceye aldık tahta çıkan basamakları.
Gel yanıma Bess, öpeyim oğlumu.
Küçük Ned, senin için amcaların ve ben
Zırh kuşanıp nöbet tuttuk kış gecelerinde,
Yürüdük yazın kavurucu güneşi altında
Huzur içinde tacı giyebilesin diye;
Hasadı biçerek bütün çabalarımızın karşılığını alacaksın.

RICHARD

(kendi kendine) Mahvedeceğim hasadını, arasında kafan bile olsa;
Henüz bu dünyada bana aldıran yok.
Bu omuzlar çok ağır yükler kaldırmak için yaratılmışlar
Ve de kaldıracaklar, ya da kırılacak belim.
Sen yolu göster, omuzlarım çaresine bakar işin.

KRAL EDWARD

Clarence ve Gloucester, sevin sevgili Kraliçemi,
Kardeşlerim, ikiniz de öpün prens yeğeninizi.

GEORGE

Majestelerine duyduğum bağlılığımı
Bu soylu bebeğe kondurduğum öpücükle gösteriyorum.

KRALİÇE ELIZABETH

Teşekkürler, soylu Clarence; soylu kardeşimiz, teşekkürler.

RICHARD

Sana can veren ağaca duyduğum sevgiyi
Meyvesine kondurduğum bu sevgi dolu öpücükle kanıtlıyorum.
(kendi kendine) Doğruyu söylemek gerekirse Yahuda da İsa'yı böyle öpmüştü,
Kötülüğünü isterken, 'Tanrının rahmeti üstüne olsun,' diye bağırmıştı.

KRAL EDWARD

Tam istediğim gibi tahta çıktım,
Ülkem barış içinde, kardeşlerim beni seviyor.

GEORGE

Majesteleri, Margaret'e ne yapmaya karar verdiler?
Babası Reignier, Fransa Kralına
Sicilya ve İsrail'i rehin verdi,
Parayı da kızının fidyesini ödemek için buraya yolladı.

KRAL EDWARD

Gitsin buradan, Fransa'ya yollayın.
Artık saraya yakışır bir şekilde
Törenlerle, komik tiyatro gösterileriyle
Eğlenmenin zamanı geldi.
Davullar vurulsun, borazanlar çalınsın! Elveda sıkıntılar!
Sonsuza değin sürecek mutluluğumuzun başladığına
inanıyorum.

(Çıkarlar)

NOTLAR:

1 Oyun, II. Bölümün sonunda yer alan St Albans Savaşı'na (1455) atıfla başlar. 1455 ve 1460 yıllarındaki olayların benzerliği, Shakespeare'e aradaki yılları atlayıp York'un tahtın varisi ilan edildiği 1460 yılına gelmesine yardımcı olmaktadır. 1460 yılında da bir savaş vardır: Northampton Savaşı. Bu savaş, Buckingham'ın yaralanmasını ya da öldürülmesini, Londra'ya dönüşü ve York'a bir görev verilmesini içermektedir. Oyun, 1471 yılında savaşılan Barnet ve Tewkesbury Savaşlarını içerdiği gibi 1474 yılında Oxford Beyinin esir alınması ve 1475 yılında Margaret'in ülkesine fidye karşılığında yollanması olaylarını da anlatmaktadır.

2 Aslında Kral kaçmadı; St Albans'da kaldı ve orada York, Kral'dan af diledi ve ertesi gün birlikte Londra'ya gittiler.

3 Clifford'un ölüm şekli II. Bölümde anlatılanlarla çelişmektedir çünkü orada Clifford'un, York tarafından öldürüldüğü belirtilmektedir. Shakespeare'in böyle düşünmesine tarihçi Hall neden olmuştur çünkü Hall, Clifford'ın, "Baban babamı öldürdü," dediğini yazmaktadır. Bu da oyunun egemen temalarından birini oluşturmaktadır.

4 Falconbridge, York'un oğlu değildir.

5 Gerçek Richard o tarihlerde savaşta yer alamayacak kadar küçüktür. 1452'de doğan Richard, bu savaş sırasında sadece üç yaşındadır.

6 II. Richard'ın, IV. Henry tarafından 1399 yılında tahttan indirilmesi.

7 1460 yılında taplonan Parlamento.

8 Northumberland Beyi Henry, York Dükünün askerleri tarafından St Albans'da öldürülmüştü.

9 Babası II. Bölümde York tarafından öldürülen 'genç Clifford.'

10 March Beyliği; York, annesi Anne Mortimer'den kendisine miras kalan bu ünvan sayesinde tahtta hak iddia etmektedir.
11 Cambridge Beyi; 1415 yılında, Southampton'da, V. Henry'e ihanet suçundan yargılanıp idam edilmiştir.
12 Aslında York bu ünvanı Agincourt Savaşında ölen, amcası Edward'dan almıştır. Edward, Cambridge Beyi'nin ağabeyidir.
13 Gloucester Dükü, Humphrey.
14 Aslında Henry, 1431 Kasımında, Fransa'da taç giyer.
15 Sahne boyunca York'un kardeşi gibi konuşur, aslında yeğenidir.
16 Aslında, Rutland bu tarihte on yedi yaşındadır.
17 Dilerim Tanrıdan en büyük zaferin bu olur.
18 Phaeton, Güneş tanrısı Apollon'un oğlu. Babasının arabasını kullanırken atlara hakim olamaz ve dünyaya zarar vermemesi için babası tarafından öldürülür.
19 Dünyada yalnız bir tane olduğu ve her yılın sonunda yanıp küllerinden yeniden doğduğu var sayılan efsanevi kuş.
20 İngilizce 'sun' (güneş) sözcüğü ile 'son' (oğul) sözcüğünün okunuşları birbirlerine çok benzemektedir. Bu benzerlik Shakespeare'e, Richard'ın konuşmasında (daughter=kız çocuğu) kelime oyunu yapma fırsatı vermektedir.
21 Hektor.
22 İnanışa göre, kartal, yavrusu olup olmadıklarını anlamak için yuvasındaki yavruları güneşe bakmaya zorlarmış.
23 Portekiz Kralı I. John'un, John Gaunt'un en büyük kızı Philippe Lancaster'dan olma kızı Isabel. Dolayısıyla Edward'ın halası değil, üçüncü kuzeni olmaktadır. Shakespeare, Isabel'i, IV. Edward'ın kızkardeşi ve kuzeni York Dükü Richard olduğunu ileri süren maceracı Perkin Warbeck'i destekleyen Burgundy Düşesi Margaret ile karıştırmış olmalıdır.
23 Kraliçe ile Suffolk arasında geçen gönül macerasından dolayı Prens Edward'ın babasının kim olduğu hakkında duyulan kuşku dile getirilmekte. Aynı kuşku Edward'ın aşağıda yer alan konuşmasında da karşımıza çıkmaktadır.
24 Edward'ın armasındaki güneş resmi.
25 Güneş tanrısı Apollon.
26 Güneş tanrısı Apollon'un oğlu.
27 Şarkılarıyla denizcileri büyüleyip onları karaya oturtan efsanevi yaratıklar.
28 Bakışlarıyla insanları öldürdüğü düşünülen efsanevi yaratık.
29 Akha'ların danışmanı, Pylos kralı ihtiyar Nestor konuşma yeteneğiyle ünlüdür.
30 Truvalıları, tahta atı kente almaya ikna eden kişi.
31 Birden çok kılığa girme yetisi olan, Mısır'da Nil ırmağının ağzındaki Pharos adasına yerleşmiş bir tanrı.
32 IV. Henry'nin tahta çıktığı 1399 yılından, IV. Edward'ın tahta çıktığı 1461 yılına kadar geçen süre.
33 1428 yılında doğan Warwick o tarihte otuz altı yaşındadır.
34 Salisbury Beyi, Lancaster yanlıları tarafından Wakefield'da tutuklanıp, Pomfret'de idam edilmiştir.
35 IV. Edward, Warwick'in evinde kuzeninin ırzına geçmek ister.
36 Lord Scales'in zengin mirasçısı Elizabeth.

37 Efsaneye göre, Rhesus'un atları Xanthus ırmağından içmedikçe, Truva ovalarında otlanmadıkça Truva'yı fethetmek olanaksızdır. Bu nedenle, Yunanlılar, Diomede ve Odisseus'i, Truva Kralı Priam'ın yardımına gelen Trakyalı Prensin önüne çıkmaları için gönderirler. Odisseus ve Diomede, Prensi geldiği gece öldürür ve atlarını götürürler.

38 Damadım.

39 İkinci Somerset Dükü, Edward Somerset, 1455 yılında St. Albans'da öldürülür. Oğlu, üçüncü Somerset Dükü, Henry Somerset, 1464 yılında Hexham savaşından sonra idam edilir.

40 Bkz. *Tevrat*, Hakimler, xi, 30.

41 Daedalus ve oğlu Icarus, Girit Kralı Minos'tan kaçmak için balmumu ile yapıştırdıkları tüylerden yaptıkları kanatlarla adadan kaçmayı başarırlar. Ancak, uçarken güneşe çok yaklaşan Icarus'un kanatlarındaki balmumu erir ve genç adam denize düşüp boğulur.

William Shakespeare

Cymbeline

Türkçesi : Prof. Dr. ENGİN UZMEN

127 Sayfa, 35.000.-TL

İMGE
kitabevi

SHAKESPEARE

VI. HENRY

TÜRKÇESİ: HAMİT ÇALIŞKAN

Üç bölümlük *Vl. Henry* oyunları, **William Shakespeare**'in, çoğunluğunu oyun yazarlığına başladığı 1590'ların başında yazdığı "Tarih Oyunları" grubuna aittir. Oyunlar, adını Kral Vl Henry'den almıştır; ancak kahramanın Vl. Henry olduğunu söylemek oldukça zordur. Shakespeare, çoğunlukla İngiltere tarihine sadık kalarak yazdığı bu oyunlarda İngiltere ve İngiliz halkının "Güller Savaşı" denilen ve yaklaşık yüz yıl süren bir iç savaşın en şiddetlendiği dönemde çektiği acıları, yalın ve abartısız ama canlı ve gerçekçi bir biçimde anlatmaktadır.

Vl. Henry oyunlarını ilginç kılan, **Shakespeare**'in tarihi olaylara bakışı ve onları yorumlayışıdır. Yazarın, İngiltere'nin bu dönemi üzerine sekiz oyun yazmış olması, *Vl. Henry* oyunlarına ayrı bir önem kazandırmaktadır.

ISBN 975-533-057-7

9 789755 330570

İMGE kitabevi